

RAYMOND CHANDLER THE BIG SLEEP

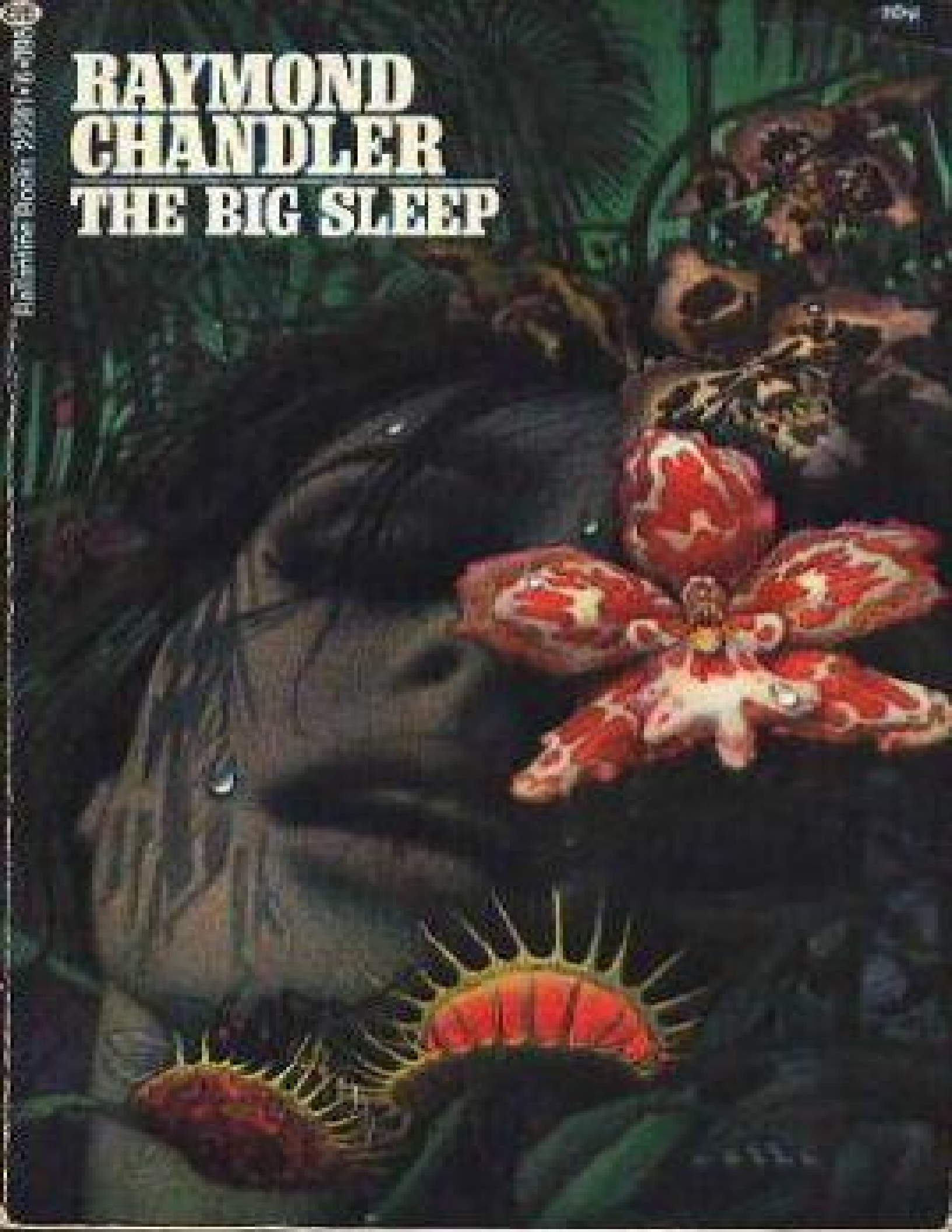

Illustration: Blom, 2007, 16-00064

Raymond Chandler – Veliki san

1.

Bilo je otprilike jedanaest sati izjutra, sredina listopada, sa suncem koje nije sijalo i izrazom teške mokre kiše u bistrini obronaka. Imao sam na sebi kobaltno-modro odijelo s tamno-plavom košuljom, kravatom i ukrasnom maramicom, crne rupičaste cipele, crne vunene čarape s upletenim tamnomodrim uzorkom na gležnju. Bio sam uredan, čist, obrijan i trijezan, i nije me bilo briga zna li netko za to. Bio sam sve što je dobro odjeven privatni detektiv trebao biti. Išao sam posjetiti četiri milijuna dolara.

Glavno je predvorje Sternwoodova obitavališta bilo visoko dva kata. Iznad ulaznih vratiju, koja bi mogla propustiti odred indijskih slonova, stajao je širok vitraj na kome se vidio vitez u tamnom oklopu kako spašava damu koja je bila privezana za stablo i nije na sebi imala nikakve odjeće osim vrlo dugačke i prikladne kose. Vitez je podigao vizir svoje kacige da bi djelovao manje formalno i prtljao oko čvorova konopaca kojima je dama bila vezana uz drvo, no bez ikakva rezultata. Zastao sam i pomislio: kad bih živio u toj kući, popeo bih se prije ili kasnije i pomogao mu. Nije se činilo kao da se istinski trudi.

Na dnu predvorja bili su francuski prozori, iza njih široki potez smaragdnozelene trave sve do bijele garaže, ispred koje je vitak i tamnopus mlad šofer u sjajnim crnim gamašama brisao prašinu s kesten jastog packard-kabrioleta. Iza garaže bilo je nekoliko dekorativnih stabala, pažljivo podšišanih poput pudlica. Iza njih opet velika zelena kuća s kupolastim krovom. I zatim još drveće, a iza svega čvrsta, neravna, umirujuća linija prigorja.

Na istočnoj se strani predvorja slobodnostojeće, keramikom popločeno stepenište dizalo prema galeriji s ogradom od kovana željeza i prema još jednoj romansi od obojena stakla. Velike čvrste stolice sa zaobljenim sjedalima od crvena pliša bile su ugurane u slobodne prostore uza zid svud uokolo. Nisu izgledale kao da je itko ikad sjedio u njima. U sredini zapadnog zida bilo je veliko i prazno ognjište s mjedenim zaslonom sastavljenim od četiri krila na šarkama, a iznad toga mramorni izbačeni prag s anđelcima u kutovima. Još više bio je veliki uljani portret, a iznad svega dvije zrnima iskrzane ili moljcima izjedene konjičke borbene zastave, ukrižene pod ostakljenim okvirom. Portret je u ukočenoj pozi

prikazivao nekakva oficira u potpunoj uniformi, negdje iz doba meksičkog rata. Časnik je imao urednu crnu jareću bradicu, garave brkove, vatrene tvrde i crne oči te opći izgled čovjeka s kojim bi se isplatilo izaći na kraj. Pomislio sam da bi to mogao biti djed generala Sternwooda. Teško da je to mogao biti general glavom, iako sam čuo da je već prilično odmakao u godinama a da bi imao par kćeri tek u opasnim dvadesetim.

Još sam zurio u vatrene crne oči kad su se duboko pod stubama otvorila vrata. Ali to se nije vraćao batler. Bila je to neka djevojka.

Imala je dvadeset ili tako nešto godina; bila je sitna i nježno građena, no djelovala je nepoderivo. Nosila je blijedoplave hlače i one su na njoj dobro izgledale. Koračala je kao da lebdi. Kosa joj je bila valovita i taninski smeđa, lijepo podrezana mnogo kraće no što je zahtijevala trenutačna moda, paževskih, pri dnu uvrnutih uvojaka. Oči su joj bile sive kao škriljac, i gotovo bez izraza kad me je njima pogledala. Prešla je preko prostorije i došla do mene nasmiješivši se ustima, pokazujući pri tome oštrem zubićima, bijele poput svježih narančinih srčike i sjajne poput porculana. Blistali su među njenim tankim i prenategnutim usnicama. Licu joj je nedostajala boja: nije izgledalo suviše zdravo.

– Visoki, zar ne? – upitala je.

– Nije namjerno.

Oči su joj se raširile. Bila je zbunjena. Razmišljala je. Mogao sam vidjeti, čak i nakon tako kratkog poznanstva, da joj je razmišljanje uvijek bilo velika gnjavaža.

– Zgodan također – rekla je. – I kladim se da to znate.

Potvrдно sam zagundao.

– Kako se zovete?

– Reilly – odgovorio sam. – Doghouse (pseća kućica) Reilly.

– Kakvo smiješno ime. – Ugrizla se za usnicu, malo zakrenula glavom i pogledala me poprijeko. Zatim je spustila trepavice dok nije njima gotovo pomilovala obraze i polako ih ponovno podigla, kao kazališni zastor. Trebao sam tek upoznati taj trik. Pretpostavljalo se da će me svaliti na leđa sa sve četiri šape u zraku.

– Vi ste boksač profesionalac? – upitala je ona, kad ja već nisam.

– Ne baš točno to. Njuškalo.

– A–a ... – Zavrtjela je ljutito glavom, i njene su bogate boje zablistale u prilično sumračnom svjetlu velikog predvorja. – Zezate se sa mnom.

– Ah – ah.

– Što?

– Zbližavam se s vama – rekao sam. Čuli ste me.

– Niste rekli ništa. Vi ste naprosto veliki zezator. – Podigla je palac i zagrizla u nj. Bio je neobično oblikovan, uzak i tanak poput dodatnog prsta, bez zakrivljenja na prvome članku. Zagrizla ga je i polako počela sisati, okrećući ga u ustima kao beba dudu.

– Grozno ste visoki – rekla je. Zahihotala se zbog nekog tajnog uzroka veselosti. Tada je zaokrenula tijelo polako i gipko, ne podigavši stopala. Ruke su joj se mlitavo ovjesile niz bokove. Nagnula se prema meni oslonivši se na nožne prste. Srušila mi se ravno u naručje. Morao sam je prihvatiti ili je pustiti da razbije glavu na kockastom podu. Uhvatio sam je ispod pazuha; u istom su joj času noge postale gumene. Morao sam je priviti k sebi da bih je održao uspravnom. Kad joj se glava našla na mojim prsima, zavrtjela je njome i zahihotala mi se u lice.

– Lukavi ste – zahihotala je. – Ali i ja sam.

Nisam ništa odgovorio. I tako je batler izabrao taj pogodan trenutak da se vrati kroz ostakljena vrata i ugleda me s njom u naručju.

Nije izgledalo da ga to zabrinjava. Bio je to visok, tanak muškarac srebrnaste kose od šezdeset godina ili blizu toga ili malo više od toga. Imao je plave oči toliko distancirane koliko oči mogu biti. Kosa mu je bila glatka i svijetla; kretao se kao čovjek vrlo jedre muskulature. Zakoračao je preko poda polako prema nama, i djevojka se trgnula od mene. Sljevnula je preko prostorije sve do dna stepenica i potrčala uz njih kao srna. Nestala je prije no što sam mogao duboko udahnuti i izdahnuti.

Batler je rekao glasom bez intonacije: – General će vas sada primiti, mister Marlowe.

Digao sam donju vilicu s prsiju i kimnuo mu. – Tko je ta?

– Miss Carmen Sternwood, sir.

– Trebali bi je odbiti od sise. Čini se dovoljno velika. Pogledao me s dostojanstvenom ozbiljnošću i ponovio što je već rekao.

2

Izišli smo kroz francuske prozore i produžili glatkom, crveno popločanom stazom što je odjeljivala udaljeniju stranu tratine od garaže. Šofer dječaćkog izgleda imao je sada vani veliku crnu kromiranu limuzinu i brisao s nje prašinu. Staza nas je odvela do boka staklenika. Batler mi je otvorio vrata i stao u stranu, oslobodivši mi put u predvorje što je bilo toplo otprilike kao pećnica. Čovjek je ušao za mnom, zatvorio vanjska vrata i otvorio unutrašnja, kroz koja smo zatim prošli. Tada je zaista postalo vruće. Zrak je bio gust, vlažan, zaparen i nadjenut gadljivim mirisom tropskih orhideja u cvatu. Stakleni su zidovi i krov bili grdno zamagljeni, a krupne su kapi vlage pljuskale odozgo po biljkama. Svjetlo je imalo nestvarnu zelenkastu boju, poput svjetla profiltriranog kroz akvarij. Biljke su ispunjavale prostor, čitava šuma njih, s gadnim mesnatim lišćem i stapkama nalik na svježe oprane prste mrtvacu. Mirisale su nesnosno i omamljujuće kao ključali alkohol pod poplunom.

Batler je učinio sve što je mogao da bi me provukao a da me pri tome ne išamara promočeno lišće, i domalo stigismo na čistinu usred džungle, smještenu ispod kupolastoga krova. Ovdje je, umjesto šesterokutnih podnih ploča bio položen nekakav stari crveni turski ćilim, a na njemu su bila invalidska kolica, u kojima je opet bio neki starac, očito na samrti, koji nas je promatrao kako dolazimo svojini crnim očima u kojima se već odavno ugasila sva vatra, no koje su još uvijek imale ugljeno garavu neposrednost očiju portreta što je visio nad okvirom kamina u predvorju. Ostatak mu je lica bio olovna maska, s beskrvnim usnicama, usiljenim nosom, uvučenim sljepoočicama i izbačenim usnim resicama, znakovima nastupajućeg rasula. Njegovo je dugačko i tanko tijelo bilo zavijeno – pri svoj toj vrućini – u debeli vuneni pokrivač i izbljedjeli crveni kućni kaput. Mršave su mu ruke, nalik čaporcima, bile mlitavo prekrížene na pokrivaču; nokti su im bili grimizni. Još mu se nekoliko pramenova suhe bijele kose grčevito držalo tjemena, nalik na divlje bilje što se na goloj stijeni bori za život.

Batler je stao ispred njega i kazao: – Generale, ovo je mister Marlowe.

Starac se nije pomaknuo ni progovorio, nije čak ni kirnnuo. Samo me je pogledao beživotnim pogledom. Batler mi je gurnuo otraga

pod koljena mokru pletenu stolicu i ja sam sjeo. Uzeo mi je šešir spretnim zamahom.

Tada je starac izvukao glas sa dna bunara i progovorio: – Brandy, Norris. Na kakav način volite brandy, sir?

– Uopće na bilo koji način – odgovorio sam.

Batler se izgubio među užasnim biljkama. General je progovorio ponovno, polako, trošeći snagu tako pažljivo kao što barska plesačica bez posla troši svoj posljednji par čarapa.

– Obično ga pijem sa šampanjcem. Šampanjcem hladnim kao zimski bivak i s trećinom čaše brandyja ispod njega. Možete skinuti ogrtač, sir. Ovdje je pretopio za čovjeka čijim žilama teče krv.

Ustao sam, svukao ogrtač pa izvadio maramicu i obrisao lice, vrat i unutrašnju stranu zglavaka. St. Louis u kolovozu nije ništa prema ovome ovdje. Sjeo sam ponovno i automatski pipanjem potražio cigaretu, no zatim zastao. Starcu nije promakla kretnja i on se slabašno nasmiješio.

– Možete pušiti, sir. Volim miris duhana. Pripalio sam cigaretu pa ispuhnuo puna pluća dima prema njemu; on ga je njuškao kao terijer štakorsku jazbinu. Slabašni mu je smiješak razvukao zasjenjene kutove usnica.

– Lijepo stanje stvari kad se čovjek mora prepuštati porocima preko opunomoćenika – rekao je suho. – Gledate u prilično sumoran preostatak nekad vrlo bujnoga života, u bogalja s oduzetim obim nogama i samo polovicom donjeg trbuha. Malo je toga što mogu pojesti, a san je tako nalik buđenju da je jedva dostojan svog imena. Čini se da živim uglavnom od topline, kao netom rođeni pauk; orhideje su samo izlika da bi bilo toplo. Volite li ih?

– Ne posebno.

General je napola zatvorio oči. – To su gadne stvarčice. Njihovo je tkivo isuviše slično čovjekovu. A njihov miris ima trulu slatkoću javne bludnice.

Zurio sam u nj otvorenih ustiju. Meka vlažna toplina oko nas bila je nalik na mrtvački pokrov. Starac je kimnuo, kao da mu je vrat ustrašen težinom glave. Tada se pojavio batler probijajući se natrag kroz džunglu sa stolićem na kotačima, izmiješao mi brandy i sodu, omotao bakrenu čabriću s ledom mokrim ubrusom i tiho se udaljio među orhideje. Vrata su se otvorila i zatvorila s onu stranu džungle.

Srknuo sam piće. Starac je oblizivao usne promatrajući me, ponovno i ponovno, prevlačeći polagano jednu usnicu preko druge s mrtvački ozbiljnom koncentracijom, nalik na poduzetnika što trlja ruke.

– Pričajte mi o sebi, mister Marlowe. Pretpostavljam da imam pravo upitati?

– Sigurno, no tu ima malo što za ispričati. Trideset i tri su mi godine, pohađao sam svojedobno koledž i još i sad mogu govoriti engleski ako se za tim ukaže potreba. U mom zanatu nema bog zna što. Radio sam za mistera Wildea, okružnog tužioca, svojedobno kao istražitelj. Njegov glavni istražitelj, čovjek imenom Bemie Ohls, nazvao me je i rekao da me želite vidjeti. Neženja sam jer mi se ne dopadaju policijske supruge.

– I pomalo ste cinični – nasmiješio se starac. – Nije vam se dopao rad za Wildea?

– Najuren sam. Zbog insubordinacije. Visoko stojim na testovima neposlušnosti, generale.

– I ja sam uvijek, sir. Drago mi je da to čujem. Što znate o mojoj obitelji?

– Rekli su mi da ste udovac i da imate dvije mlade kćeri, obje zgodne i obadvije divlje. Jedna se od njih triput udavala, posljednji put za bivšeg švercera koji je ušao u posao pod imenom Rusty Regan. To je sve što sam čuo, generale.

– Da li vam išta od toga upada u oči kao neobično?

– Onaj dio s Rustyjem Reganom, možda. Ali sam se i sam uvijek dobro razumio sa švercerima.

Nasmiješio se svojim slabašnim ekonomičnim smiješkom. – Čini se, i ja također. Rusty mi je vrlo drag. Krupni kovrčavi Irac iz Clonmela, s tužnim očima i smiješkom širokim kao bulevar Wilshire. Kad sam ga prvi put ugledao pomislio sam da bi mogao biti ono što vi vjerojatno sada mislite da jest: pustolov kojem se slučajno da dobije omot od baršuna.

– Mora da vam se dopadao – rekoh. – Naučili ste govoriti njegovim jezikom.

Stavio je tanjušnu beskrvnu ruku pod rub pokrivača. Izvadio sam čik i dovršio piće.

– Za mene je bio dašak života – dok je bio. Provodio je sa mnom sate, znojeći se kao svinja i pijući brandy na litre, pričajući mi priče o irskoj revoluciji. Bio je bio oficir u IRA–i. Nije čak ni bio legalno u Sjedinjenim Državama. Bio je to, naravno, smiješan brak, i vjerojatno nije d'trajao ni mjesec dana, kao brak. Pričam vam obiteljske tajne, mister Marlovve.

– Još su i sad tajne – rekoh. – Što se s njim dogodilo?

Starac me pogledao drvenim pogledom. – Otišao je, ima tome mjesec dana. Nenadano, bez i jedne riječi ikome. Ne kazavši mi niti zbogom. To pomalo boli, no njega su odgojile surove škole. Dobit ću glas od njega jednoga dana. U međuvremenu, ponovno su me ucijenili.

– Ponovno? – rekoh.

Izvukao je ruke ispod pokrivača, ruke u kojima je bila smeđa omotnica. – Bilo bi mi vrlo žao svakoga tkob i me pokušao ucijeniti dok je Rusty bio u blizini. Nekoliko mjeseci prije no što se pojavio – to će reći prije devet ili deset mjeseci – platio sam tipu imenom Joe Brody pet tisuća dolara da mi ostavi na miru mlađu kćer Carmen.

– Ah – rekoh.

Pomakao je svoje tanke bijele obrve. – To znači što?

– Ništa.

Nastavio je zuriti u mene, napola se mršteći. Tada je rekao: – Uzmite kuvertu i pregledajte je. I služite se brandyjem.

Digao sam mu omotnicu s koljena i ponovno sjeo. Obrisao sam dlanove i okrenuo je. Bila je adresirana na generala Guyja Sternwooda, 3765 Alta Brea Crescent, West Hollywood, California. Adresa je bila ispisana tintom, nagnutim štampanim slovima kakvima se služe tehničari. Omotnica je bila razrezana. Otvorio sam je i izvadio smeđu posjetnicu i tri komadića krutoga papira. Posjetnica je bila od tankoga smeđeg lanenog papira, u zlatotisku: „Mr. Arthur Gwynn Geiger.” Bez adrese. I vrlo sitno, u donjem lijevom uglu: „Rijetke knjige i divot-izdanja. Preokrenuo sam posjetnicu. Na poledini još nagnutih štampanih slova. „Poštovani gospodine, unatoč tome što se priloženo ne može zakonski utjerati, a što uistinu predstavlja kockarske dugove, polazim od pretpostavke da biste ih možda željeli uvažiti. S poštovanjem, A. G. Geiger.”

Pogledao sam komadiće krutog bijelog papira. Bile su to obveznice, ispisane tintom i datirane s nekoliko datuma s početka prošlog mjeseca, rujna. „Ovim obećavam da ću na zahtjev isplatiti ili doznačiti Arthuru Gwynnu Geigeru svotu od jedne tisuće dolara (\$ 1000,00), beskamatno. Protuvrijednost primljena. Carmen Sternwood.”

Tekst je bio ispisan razbacanim debilnim rukopisom s mnogo debelih vitica i s kružićima umjesto točaka. Izmiješao sam sebi još jedno piće, srknuo ga i položio izložak na stranu.

– Vaš zaključak? – upitao je general.

– Još ga nemam. Tko je taj Arthur Gwynn Geiger?

– Nemam ni najbljeđe ideje.

– Sto veli Carmen?

– Nisam je pitao. I ne namjeravam. Kad bih je upitao, počela bi sisati palac i stidljivo se kreveljiti.

Odgovorio sam: – Sreo sam je u predvorju. Upravo je to učinila. Zatim mi je pokušala sjesti u krilo.

Ništa mu se nije promijenilo u izrazu. Prekrižene su mu ruke mirno počivale na rubu pokrivača, a vrućina, zbog koje sam se osjećao kao novoengleski gulaš, činilo se kao da ga nije ni ugrijala.

– Moram li biti uljudan? – upitao sam. – Ili mogu naprosto biti prirodan?

– Nisam primijetio da patite od mnogih inhibicija, mister Marlowe.

– Da li te dvije cure zajedno tjeraju kera?

– Mislim da ne. Mislim da idu odvojenim i za nijansu različitim putovima u pakao. Vivian je razmažena, puna prohtjeva, bistra i prilično bezobzirna. Carmen je dijete koje uživa čupati muhama krila. Ni jedna od njih nema išta više moralnog osjećaja od mačke. Nemam ga ni ja. Ni jedan ga Sternwood nije nikada imao.

– Nastavite.

– Fino su obrazovane, pretpostavljam. Znaju što rade.

– Vivian je pohađala dobre škole snobovskog tipa, a osim toga i koledž. Carmen je pohađala pola tuceta sve liberalnijih škola da bi se na koncu vratila odakle je i pošla. Pretpostavljam da su obadvije imale, i da još i sad imaju, sve uobičajene poroke. Ako to od mene, kao oca, zvuči malo zloslutno, mister Marlowe, to je stoga što je moja veza sa životom preslaba a da bih je smio opteretiti ičim nalik

na viktorijansko licemjerje. – Zabacio je glavu prema natrag i zatvorio oči da bi ih potom iznenada opet otvorio. – Ne moram dodati da čovjek koji se prvi put u pedeset i četvrtoj prepusti stvaranju potomstva zaslužuje sve što ga snađe.

Srknuo sam piće i kimnuo. Bilo mu je u mršavu sivu vratu tuklo vidljivo, pa ipak tako sporo da se teško moglo i nazvati pulsom. Starac je već dvije trećine mrtav, a još odlučan da vjeruje kako neće pokleknuti.

– Vaš zaključak? – ispalio je iznenada.

– Ja bih mu platio.

– Zašto?

– Riječ je o malo novaca nasuprot velikoj gnjavaži. Tu mora biti nešto iza toga. No nitko vam neće slomiti srce, ukoliko to već nije učinjeno. Trebalo bi mnogo vremena i mnogo pijavica da bi vas orobili dovoljno da to samo opazite.

– Imam svoj ponos, sir – rekao je hladno.

– Netko s tim računa. To je najlakši način da ih se namagarči. To ili policija. Geiger može utjerati dug na temelju tih priznanica, ukoliko ne možete dokazati da je riječ o podvali. Umjesto toga on vam ih daje na dar i priznaje da su to kockarski dugovi, što bi vam dalo protuargu—mente čak i kad bi on zadržao te ceduljice. Ako je dribler, taj ima soli, a ako je čestit čovjek koji se sa strane pomalo bavi lihvom, zaslužuje da dobije svoj novac. Tko je bio taj Joe Brody kojemu ste isplatili pet tisuća dolara?

– Neki kockarski tip. Jedva ga se i sjećam. Norris bi mogao znati. Moj batler.

– Vaše kćeri imaju vlastiti novac na raspolaganju, generale?

– Vivian ima, ali ne bog zna koliko. Carmen je još pod starateljstvom prema majčinoj oporuci. Dajem im objema obilate džeparce.

Rekoh: – Mogu vam skinuti toga Geigera s vrata, generale, ako je to ono što želite. Tko god on bio i što god on imao. To vas može stajati nešto novca, uz ono što mene plaćate. I naravno da time nećete ništa postići. Nikad se ništa ne postiže ako im date da vas muzu. Već ste upisani u njihovu knjigu milih imena.

– Shvaćam. – Slegnuo je svojim širokim usiljenim ramenima pod izbljedjelim crvenim ogrtačem. – Maločas ste kazali: plati. Sad velite

da time neću ništa postići.

– Mislio sam da bi moglo biti jeftinije i jednostavnije otrpjeti malo cijedenja. To je sve.

– Bojim se da sam prilično nestrpljiv čovjek, mister Marlowe. Kakva je vaša tarifa?

– Dobivam dvadeset pet na dan, i troškove – kad imam sreće.

– Shvaćam. Čini mi se prilično razumno za uklanjanje bolesnih izraslina ljudima s vrata. Vrlo delikatna operacija. Uviđate to, nadam se. Potrudit ćete se da ona za pacijenta bude bezbolna koliko je to moguće? A moglo bi ih biti nekoliko, mister Marlowe.

Dovršio sam drugo piće pa obrisao usne i lice. Toplina nije bila ništa manje topla zato što sam imao brandy u sebi. General je zažmirkao prema meni i počeo cupkati rub svoga pokrivača.

– Mogu li se nagoditi s tipom ako mislim da smo došli na domet glasa i da ne prodaje fore?

– Da. Stvar je sad u vašim rukama. Nikad ništa ne radim napola.

– Izvući ću ga napolje – rekoh. – Mislit će da mu je nebo palo na glavu.

– Siguran sam da hoćete. A sada me morate ispričati. Umoran sam. – Posegnuo je rukom i dotakao zvonce na naslonu za ruke svog naslonjača. Žica je bila prikopčana za crni kabel što je vijugao sa strane dubokih tamnozelenih sanduka u kojima su se množile i trulile orhideje. Zatvorio je oči, otvorio ih ponovno u kratkom, bistrom pogledu, da bi ponovno utonuo u jastuke. Kapci su mu ponovno pali, i više nije mario za mene.

Ustao sam, podigao svoj ogrtač s naslona vlažne pletene stolice i otišao s njim kroz orhideje, otvorio dvojna vrata i zastao na oštrom listopadskom zraku, poslužujući se s malo kisika. Šofer tamo prijeko, pokraj garaže, u međuvremenu se izgubio. Batler je došao crvenom stazom; korak mu je bio pravilan i lagan, a leđa ravna kao daska za glačanje. Skutrio sam se u ogrtaču i promatrao kako prilazi.

Zaustavio se oko pola metra od mene i rekao dostojanstveno: – Gospođa Regan bi vas željela vidjeti prije nego odete, sir. A po pitanju novca, general me uputio da vam dam ček na sumu koja vam se čini poželjnom.

– Uputio, kako?

Kao da ga je to zbunilo, no onda se nasmiješio. – Ah, shvaćam, sir. Vi ste, naravno, detektiv. Na način kako je pritisnuo zvonce.

– Vi mu ispisujete čekove?

– Imam tu povlasticu.

– To bi vas moralo spasiti od mrtvačnice najbjednijih. Bez novaca, za sada, hvala. U vezi s čime me želi vidjeti gospođa Regan?

Njegove su me plave oči pogledale mirno i otvoreno. – U zabludi je što se tiče svrhe vašeg posjeta, sir.

– Tko joj je išta rekao o mom posjetu?

– Njeni prozori imaju nadzor nad staklenikom. Vidjela nas je kako ulazimo. Bio sam joj dužan reći tko ste vi.

– To ne volim – rekoh.

Modre su se oči sledile. – Pokušavate li me uputiti u moje dužnosti, sir?

– Ne. Ali imam hrpu razbibrige pokušavajući pogoditi od čega se one sastoje.

Na trenutak su nam se sukobili pogledi. Uputio mi je modri bljesak i okrenuo se.

3

Soba je bila prevelika, strop suviše uzdignut, vrata previsoka, a bijeli je sag što se prostirao od zida do zida izgledao kao svježi snijeg na Lake Arrowheadu. Po čitavoj su prostoriji bila ogledala ljudske visine i kojekakve kristalne prdosije. Namještaj boje bjelokosti sjajio se kromom, a goleme draperije iste boje rušile su se na bijeli sag metar daleko od prozora. Bijelo je činilo bjelokosno prljavim, a bjelokosno bijelo beskrvnim. Prozori su zurili u sve tamnije pribrežje. Uskoro će zakišiti. Već se u zraku osjećao pritisak.

Sjeo sam na rub dubokog mekog naslonjača i pogledao gospođu Regan. Bila je vrijedna pogleda. I bila je davež. Protegla se na modernističkoj počivaljci, bez papuča, tako sam joj zurio u noge u najfinijim svilenim čarapama. Činilo se da su bile namještene da bi se u njih zurilo. Bile su vidljive do koljena, a jedna i dobrano iznad njih. Koljena su bila punačka, ne koščata i tvrda. Listovi su joj bili prekrasni, stopala dugačka i tanka, s dovoljno melodične linije za orkestralnu poemu. Bila je visoka i krakata i na izgled snažna. Glava joj je bila na bjelokosnom jastuku od baršuna. Kosa joj je bila crna i poput strune, s razdjeljkom u sredini, a oči crne i vatrene, oči portreta u predvorju. Imala je lijepo oblikovana usta i bradu. Usnice su joj bile mrzovoljno ovješene, donja je bila bujna.

Pila je. Povukla je gutljaj i pogledala me hladnim, položenim pogledom preko ruba čaše.

– I tako, vi ste privatni detektiv – rekla je. – Nisam znala da uistinu postoje, osim u knjigama. Ili da su to pak neoprani žgoljavci što njuškaju oko hotela.

Tu nije bilo ničega što bi mene išlo, zato sam pustio da sve voda odnese. Spustila je čašu na ravni naslon za ruke svoje ležaljke, bljesnula smaragdnom i dodirnula kosu. Tada je polako izgovorila:– Kako vam se dopada tata?

– Sviđa – rekoh.

– Njemu se sviđao Rusty. Pretpostavljam da znate tko je on?

– A – ha.

– Rusty je znao povremeno biti prizeman i vulgaran, no bio je vrlo stvaran. I bio je velika radost za tatu. Rusty nije mogao samo tako otići. Tatu je to vrlo pogodilo, iako to ne bi priznao. Ili jest?

– Rekao je nešto o tome.

– Baš ne šikljaju riječi iz vas, zar ne, mister Mariowe? No on ga je želio pronaći, je li tako?

Pristojno sam gledao u nju dok je trajala stanka. – I da i ne – rekoh.

– Teško da je to odgovor. Mislite li da ga možete naći?

– Nisam rekao da ću pokušati. Zašto ne pokušate kod biroa za nestale osobe? Oni imaju organizaciju. Nije to posao za slobodnog strijelca.

– Ah, tata ne bi htio ni čuti da se policija uplete u sve to. – Ponovno me umiljato pogledala preko čaše, iskapila je i pritisla zvonce. U sobu je kroz prostrana vrata ušla služavka. Bila je to sredovječna žena izdužena, žućkasta i blaga lica, duga nosa, uvučene brade, velikih vlažnih očiju. Nalikovala je lijepom starom konju kojeg su poslali na ispašu nakon duge službe. Gospođa Regan mahne joj praznom čašom i ona smiješa drugo piće, daje joj ga i napusti sobu, bez riječi i bez i jednog pogleda u mom smjeru.

Nakon što su se vrata zatvorila, gospođa Regan reče: – Dakle, kako to onda mislite srediti?

– Kako je i kada zgiljao?

– Tata vam nije rekao?

Nacerio sam se nagnuvši glavu u stranu. Krv joj je sunula u glavu. Vatrene su joj crne oči divlje pogledale. – Ne vidim ništa zbog čega biste morali mutiti – prasnula je. – I ne dopadaju mi se vaše manire.

– Ni ja nisam lud za vašima – rekoh. – Nisam vas molio da se vidimo. Vi ste poslali po mene. Nije me briga što se preda mnom snobirate ili ispijate ručak iz boce viskija. Nije me briga što mi pokazujete noge. Vrlo su moćne i zadovoljstvo mi je bilo upoznati se s njima. I nije me briga što vam se ne dopadaju moje manire. Prilično su gadne.

Žalim zbog njih za dugih zimskih večeri. Ali me ne pokušavajte podvrći unakrsnom ispitivanju.

Tresnula je čašom tako jako da se tekućina prolila po bjelokosnom jastuku. Zamahom je spustila noge na pod i ustala, dok su joj iz očiju vrcale iskre a nosnice se širile. Usta su joj bila otvorena i blještavi su joj zubi sijevnuli na mene. Zglavci su joj bili bijeli.

– Ljudi mi se ne obraćaju na takav način – rekla je muklo.

Sjedio sam tamo i smješkao joj se. Vrlo je sporo zatvorila usta i pogledala na prosuto piće. Sjela je na rub ležaljke i zatvorila bradu u

dlan.

– O bože, vi velika, ljepušasta, crna divljačino! Trebala bih baciti buick na vas.

Reznuo sam šibicom po palčanom noktu i ona se začudo upalila. Ispuhnuo sam dim u zrak i počeka.

– Mrzim dominirajuće muškarce – kazala je. – Naprosto ih ne podnosim.

– A čega se vi zapravo bojite, gospođo Regan?

Oči su joj pobijelile. Zatim su potamnile dok se čitave naizgled nisu pretvorile u zjenicu. Nosnice kao da su bile stegnute kvačicom.

– Nije to uopće bilo ono što je želio s vama – kazala je napetim glasom kojega su krhotine bijesa još i sad zveketale po meni. – O Rustyju? Je li o tome?

– Radije pitajte njega. Ponovno je planula. – Van! Proklet bio, van! Ustao sam. – Sjeditite! – prasnula je. Sjeo sam. Kvrncuo sam prstom po dlanu i počeka.

– Molim vas – rekla je. – Molim vas. Vi možete pronaći Rustyja – ako tata želi da ga nađete.

Ni to nije šljakalo. Kimnuo sam i upitao: – Kada je otišao?

– Jednog popodneva prije mjesec dana. Naprosto se odvezao autom ne rekavši ni riječi. Pronašli su mu kola negdje u nekakvoj privatnoj garaži.

– Pronašli? Tko?

Prolukavila se. Čitavo tijelo kao da joj se opustilo. Trijumfalno mi se nasmiješila. – Dakle vama nije rekao. – Glas joj je bio gotovo radostan, kao da me je prešla. Možda i jest.

– Rekao mi je o misteru Reganu, to da. To nije bilo ono zbog čega me je želio vidjeti. Je li to ono što ste me željeli navesti da kažem?

– Sigurna sam da me nije briga što vi velite.

Ponovno sam ustao. – Onda idem. – Nije progovorila. Otišao sam prijeko do visokih bijelih vrata kroz koja sam ušao. Kad sam se osvrnuo, držala je usnicu između zubi i gnjavila je kao štene rub tepiha.

Izišao sam i spustio se niz keramikom obloženo stepenište do predvorja, a batler je odnekud doplovio s mojin šešišom u ruci. Stavio sam ga na glavu dok mi je otvarao vrata.

– Zabunili ste se – rekoh. – Gospođa Regan nije me željela vidjeti.

Nagnuo je svoju srebrnastu glavu i uljudno odgovorio: – Žao mi je, sir. Često griješim. – Zatvorio mi je vrata za leđima.

4

Stajao sam na stepenici udišući dim cigarete i gledajući niz slijed terasa sa cvjetnim lijevama i podšišanim drvećem koji se završavao kod visoke željezne ograde s pozlaćenim šiljcima što je opasivala posjed. Vijugava prilazna cesta spuštala se između potpornih zidova do otvorenih željeznih vrata. S onu stranu ograde brdo se spuštalo nekoliko kilometara. Na toj nižoj razini, izbljedjeloj i dalekoj, mogao sam tek naslutiti po koji stari drveni toranj naftnoga polja iz kojeg su Sternwoodovi izvukli svoj novac. Najveći je dio polja sada bio javni park, očišćen i darovan gradu odstrane generala Sternwooda. No manji je još uvijek proizvodio u skupinama izvora iz kojih su crpli po pet ili šest barela dnevno. Sternwoodovi, koji su se pomakli uzbrdo, nisu više mogli podnijeti miris ustajale isplačne vode ili nafte, ali su još i sad mogli gledati sa svojih fasadnih prozora u ono što ih je obogatilo. Ako su željeli. A nisam pretpostavljao da jesu.

Zakoračio sam niz opekrom popločanu stazu, s terase na terasu, prosljedio duž unutrašnje strane ograde, zatim izišao kroz vrata i našao mjesto gdje sam ostavio automobil, pod peruanskim zimzelenim drvetom uz cestu. Grmljavina je već praštala po obroncima a nebo je nad njima bilo grimizno crno. Spremala se gadna kiša. U zraku se osjećao njezin vlažni nagovještaj. Podigao sam krov na svom kabrioletu prije no što sam pošao prema središtu grada.

Imala je dražesne noge. Rekao bih joj to u prilog. Bio je to par sasvim pristojnih građana, ona i njen otac. Vjerojatno me je naprosto iskušavao; posao što mi ga je dao bio je zadatak za pravnika. Čak ako se i ispostavi da je mister Arthur Gwynn Geiger, „Rijetke knjige i divot–izdanja”, nekakav ucjenjivač, ipak je to posao za pravnika. Osim ako tu nema mnogo više od onoga što upada u oko. Na prvi pogled pomislio sam da bih mogao imati lijepu zabavu dok to otkrijem.

Odvezao sam se dolje do holivudske javne knjižnice i pozabavio se malim površnim istraživanjem kroz suhoparnu knjižurinu zvanu „Glasovita praizdanja”. Pola sata toga navelo me je da poželim ručak.

5

Trgovina A. G. Geigera bila je ulični dućan na sjevernoj strani bulevara nedaleko Las Palmasa. Ulazna su vrata bila duboko uvučena negdje po sredini, a u izlozima je bila bakrena rešetka, postavljena ispred paravana, tako da nisam mogao vidjeti unutra. U izlozima je bilo mnogo orijentalne drekarije. Nisam znao vrijedi li to išta, jer nisam bio skupljač antikviteta, ako izuzmemo neplaćene račune. Ulazna su vrata bila od ravnog, stakla, ali ni kroz njih nisam mogao mnogo vidjeti, jer je unutrašnjost bila vrlo mračna. Do trgovine su s jedne striatne bila ulazna vrata u zgradu, a s druge svjetlucava draguljarska firma s prodajom na kredit. Draguljar je stajao u svom dovratku, njišući se na petama s izrazom dosade, visok lijep sjedokos Židov u jednostavno krojenom tamnom odijelu, s otprilike devet karata dijamanata na desnoj ruci. Slabašni mu je smiješak razumijevanja zakrivio usnice kad sam zakrenuo u Geigerov dućan. Pustio sam vrata da se polako zatvore za mnom i zakoračao po dubokom modrom sagu što je pokrivaio pod od zida do zida. Unutra su bili naslonjači od plave kože a pokraj njih stalci s pepeljarama. Nekoliko kompleta kožnih uveza s rukom utisnutim zlatnim slovima bilo je složeno na uskim politiranim stolovima između podupirača. Još je takvih uveza bilo u ostakljenim ormarićima po zidovima. Roba je krasno izgledala, bila je od one vrste koju bogati osnivači firmi kupuju na metar i daju nekome da im ulijepi ekslibris. U dnu je bila pregrada od zrnatog stakla s vratima u sredini, zatvorenim. U kutu stvorenom pregradom i jednim zidom sjedila je žena za malim pisaćim stolom na kojem je bila svjetiljka od izrezbarena drva.

Polako je ustala i zanjihala se prema meni u tijesno krojenu crnom kostimu od kojeg se uopće nije odbijalo svjetlo. Imala je dugačka bedra i hodala je s izvjesnim nečim što baš nisam često vidio u knjižarama. Bila je pepeljasta plavuša sa zelenkastim očima, zavnutim trepavicama i kosom što se u valovima spuštala iza ušiju na kojima su blistali veliki jajasti medaljoni. Nokti su joj bili posrebrani. Unatoč svoj toj fasadi, izgledala je kao da bi mogla imati akcenat služinske osobe.

Prišla mi je s dovoljno seksepila da natjera u stampedo sudionike poslovnog ručka i nagnula glavu da bi prstom vratila odlutalu, iako

ne baš jako, viticu mekane sjajne kose. Smiješak joj je bio pokusni, no dao bi se nagovoriti na ljupkost.

– Trebate nešto? – upitala je.

Imao sam na očima sunčane naočale s rožnatim okvirom. Namjestio sam glas visoko i pustio ptičicu u njemu da zacvrkuće. – Biste li možda imali Ben Hura iz 1860?

Nije izrekla „Ha” ? ali joj je malo falilo. Nasmiješila se neodređeno. – Prvo izdanje?

– Treće – rekoh. — Ono koje ima erratum na stranici 116.

– Bojim se da nemamo ... momentalno.

– A što je sa Chevalierom Audobonom iz 1840, kompletom, razumije se?

– E ... momentalno nemamo – zaprela je hrapavo. Smiješak joj je sada visio još samo na zubima i obrvama, i pitao se u što će udariti kad se otkine.

– Prodajete li vi knjige? – upitao sam svojim uljudnim falsetom.

Preletjela me je pogledom. Smiješka više nije bilo. Oči tvrdoće između HB i H. Poza vrlo uspravljena i kruta. Zamahnula je srebrnim noktima prema ostakljenim policama. – Na što vam je ovo nalik, na grejpfrut? – upitala je kiselo.

– Oh, teško da bi me takve stvari zanimale, znate. Vjerojatno duplikati kompleta željeznih gravira, dva penija kolorirane, peni čist otisak. Uobičajena prostota. Ne. Žao mi je. Ne.

– Shvaćam. – Pokušala je ponovno nabaciti smiješak na lice. Bila je nabrušena kao gradski vijećnik kad dobije zaušnjake. – Možda bi mister Geiger ... ali ga momentalno nema. – Njene su me oči pažljivo proučavale. Razumjela se u rijetke knjige koliko i ja u vođenje cirkusa buha.

– Možda dođe kasnije?

– Bojim se, ne tako brzo.

– Šteta – rekoh. – Ah, zaista šteta. Sjest ću i popušiti cigaretu u jednom od ovih dražesnih naslonjača. Imam baš prazno popodne. I nemam o čemu misliti, osim o svom predavanju iz trigonometrije.

– Da – rekla je. – Da, da, naravno.

Protegao sam se u naslonjaču i zapalio cigaretu okruglim poniklanim upaljačem što je stajao na stalku za pepeljaru. Još je stajala, držeći zubima donju usnu, s nekako neodređeno zabrinutim

očima. Napokon je kimnula, polako se okrenula i odšetala natrag za svoj mali писаći stol u kutu. Zurila je u mene iza svjetiljke. Prekrižio sam gležnjeve i zijevnuo. Njeni su srebrni nokti krenuli prema telefonu na stolu, ali ga nisu dodirnuli već su se spustili i počeli lupkati po ploči.

Pet minuta tišine. Vrata su se otvorila i unutra je skladno ušao očito izgledniji visoki kit sa štapom i velikim nosom, zatvorio vanjska vrata prije no što je pritisnuo kvaku unutrašnjih, zagazio preko prostorije do kuta i tamo na stol položio zamotuljak. Izvadio je iz džepa lisnicu od kože tuljanova mladunčeta sa zlatno okovanim uglovima i pokazao nešto plavuši. Ova je pritisnula dugme na stolu. Visoki je kit otišao do vrata u paneliranoj pregradi i otvorio ih jedva dovoljno da se provuče.

Dovršio sam cigaretu i pripalio drugu. Minute su se vukle. Klaksoni su trubili i roktali na bulevaru. Veliki je crveni međugradski kamion gundajući prošao mimo. Semafori su zveknuli. Plavuša se naslonila na lakat, obujmila oči dlanom gledajući me kroza nj. Vrata su se na pregradi otvorila i visoki je kit sa štapom kliznuo iz njih. Imao je drugi zamotuljak, u obliku poveće knjige. Otišao je do stola i izbrojio novac. Otišao je kao što je i došao, hodajući na petama, dišući raširenih ustiju i poslavši mi iskosa oštar pogled dok je prolazio.

Ustao sam, nagnuo šešir plavuši na pozdrav i izišao za njim. Hodao je prema zapadu njišući štap u tijesnom malom luku upravo iznad desne cipele. Bilo ga je lako slijediti. Kaput mu je bio skrojen iz prilično kričava konjskoga gunja, a ramena su mu bila tako široka da mu je vrat virio poput celerove stapke na kojoj se kolebala glava dok je koračao. Prošao je blok i pol. Kod semafora na aveniji Highland zakočio sam kraj njega i dao mu da me vidi. Pogledao me postrance i površno, no onda mu je pogled naglo postao oštar. Brzo se okrenuo od mene. Prešli smo Highland po zelenom svjetlu i zatim svladali još jedan blok. Produžio je korak svojih dugačkih nogu i stekao do ugla dvadeset metara fore. Skrenuo je desno. Zaustavio se tridesetak metara uzbrdo, zakačio štap za podlakticu i zašeptrljao vadeći kožnatu tabakeru iz unutrašnjeg džepa. Stavio je cigaretu u usta, ispustio šibice, osvrnuo se dok ih je podizao, ugledao me kako ga promatram s ugla i uspravio se kao da mu je netko opalio vritnjak. Gotovo je uzvitlao prašinu uspinjući se uz blok, gazeći dugačkim

šlampavim koracima i nabadajući štapom pločnik. Ponovno je skrenuo, ulijevo. Imao je najmanje pola bloka fore kad sam dosegao mjesto gdje je skrenuo. Dobio me na stari štos. Bila je to uska, drvoredom ograđena ulica s potpornim zidom s jedne strane i tri terena s bungalovima.

Nestao je. Klatario sam se duž bloka zirkajući amo i tamo. Na drugom sam terenu s bungalovima ugledao nešto. Zvalo se „La Baba”; bilo je to tiho sumračno mjestance s dvostrukim redom drvećem osjenjenih bungalova. Središnji je prolaz bio obrubljen talijanskim čempresima, podšišanim nakratko i zdepastim, ponešto nalik na žare s uljem iz Ali Babe i četrdeset hajduka. Iza treće žare pomaknuo se rub kričavo deseniranog rukava.

Naslonio sam se na deblo peruanskog zimzelena kraj motostaze i počekao. Grmljavina je na padinama ponovno zatutnjala. Odsjaj munja reflektirao se od naslaganih crnih oblčina dalje na jugu. Nekoliko je pokusnih kapi škrapnulo po pločniku stvarajući mrlje u veličini petpar–ca. Zrak je bio nepomičan kao u stakleniku, za orhideje generala Sternwooda.

Rukav se iza drveta opet pokazao, a za njim i veliki nos, jedno oko i nešto riđe kose bez šešira na njoj. Oko je zirnulo u mene. I nestalo. Njegov se par pojavio kao žuna na drugoj strani debla. Prošlo je pet minuta. Čopilo ga je. Taj tip je sam živac. Čuo sam kako je kresnula šibica, nakon toga je počelo zviždukanje. Tamna je sjena kliznula kroz travu do idućeg drveta. Zatim se stvorio na pločniku, idući ravno na mene, njišući štapom i zviždukajući. Bilo je to kiselo zviždanje, sa šizom u sebi. Zagledao sam se neodređeno u potamnijelo nebo. Prošao je na tri metra od mene i nije me počastio ni pogledom. Sad je bio siguran. Otarasio se toga.

Promatrao sam ga dok se nije izgubio iz vida, pošao središnjim prolazom do La Babe i razgrnuo grane trećeg čempresa. Izvukao sam umotanu knjigu, stavio je pod mišku i otišao odatle. Nitko nije viknuo za mnom.

6

Vrativši se na bulevar ušao sam u telefonsku govornicu dragstora i potražio prebivalište mistera Arthura Gwynna Geigera. Živio je u Laverne Terraceu, ulici na brežuljkastom kraju grada, nedaleko od bulevara Laurel Canyon. Ubacio sam novčić i zavrtio njegov broj iz čistog vica. Nitko nije odgovorio. Otvorio sam klasificirani dio imenika i pribilježio nekoliko knjižara ne daljih od nekoliko blokova.

Prva do koje sam došao bila je na sjevernoj strani; veliko je prizemlje bilo posvećeno papirnatostoj galanteriji i uredskom priboru, dok su hrpe knjiga bile u polukatu. Nisam došao na pravo mjesto. Prešao sam ulicu i odšetao dva bloka istočno do sljedeće. Ta je bila više nalik onome što sam tražio, uski dućančić sav u darmaru, s knjigama shrpanim od poda do stropa i s četiri ili pet mušterija što su prekapale po njima, trošeći vrijeme da bi ostavile otiske prstiju na novim ovicima. Nitko se na njih nije osvrtao. Progurao sam se u dno trgovine, prošao kroz pregradu i zatekao sitnu crnu ženicu kako za pisaćim stolom čita nekakvu pravničku knjigu.

Plijesnuo sam otvorenom lisnicom po stolu i dao joj da vidi cajpšku. značku prikačenu za preklopac. Pogledala ju je, skinula naočale i naslonila se. Maknuo sam lisnicu. Imala je lijepo ocrtano lice inteligentne Židovke. Zagledala se u me i nije rekla ništa.

Rekoh: – Hoćete li mi učiniti uslugu, vrlo malu uslugu?

– Ne znam. A što to? – Glas joj je bio blag i mukao.

– Znete za Geigerov dućan preko ulice, dva bloka na zapad?

– Mislim da sam prošla pokraj njega.

– To je knjižara – rekoh. – Ali ne vašeg tipa. I vi to znate vraški dobro.

Lagano je zavila usnicu ali nije ništa odgovorila. – Geigera znate iz viđenja? – upitao sam.

– Žao mi je. Ne poznajem ga.

– Dakle mi ne možete reći kako izgleda? Usnica joj se zavinula još malo. – A zašto bih?

– Bez ikakva razloga. Ako ne želite, ne mogu vas natjerati.

Pogledala je prema van kroz vrata pregrade i ponovno se naslonila.

– To je bila šerifska zvijezda, nije li?

– Počasni zamjenik. Ne znači mnogo. Vrijedi koliko i cigara od pet centi.

– Shvaćam. – Posegnula je za kutijom cigareta, istresla jednu napola i dohvatila je usnicama. Pružio sam joj šibicu. Zahvalila se, ponovno se naslonila i stala me procjenjivati kroz dim. Zatim je oprezno rekla:

– Želite doznati kako izgleda a ne želite razgovarati s njim?

– Ondje ga nema – rekoh.

– Pretpostavljam da će biti. Na koncu konca, to je njegov dućan.

– Naprosto još ne želim razgovarati s njim – rekoh.

Ponovno je pogledala napolje kroz otvorena vrata. Upitao sam: – Zna li išta o raritetima?

– Možete me iskušati.

– Biste li imali Ben Hura iz 1860, treće izdanje, ono s dupliranim retkom na stranici 116?

Odgurnula je žutu pravnu knjigu u stranu i posegnula za debelom knjižurinom uspravljenom na stolu, prelistala kroz nju, pronašla stranicu i proučila je. – Nitko je ne bi imao – odgovorila je ne podižući pogled. – Tako nešto ne postoji.

– Ispravno.

– Za ime svijeta, na što ciljate?

– Cura u Geigerovu dućanu to ne zna. Podigla je pogled. – Shvaćam. Postajete zanimljivi. Na prilično neodređen način.

– Ja sam privatni dekster usred slučaja. Možda odviše pitam. Ali meni se nekako ne čini odviše.

Ispuhnula je paperjasti sivi kolut dima i probola ga prstom. Raspao se u lomne pramenove. Govorila je jednolično, ravnodušno. – U ranim je četrdesetim, koliko mogu ocijeniti. Srednje visine, debeljuškast. Mogao bi imati sedamdeset dvije, sedamdeset tri kile. Debelo lice, kineski brčići, debeli meki vrat. Sav je mekan. Dobro odjeven, ne nosi šešir, pretvara se da poznaje antikvitete, no ne zna ništa. O, da. Lijevo mu je oko stakleno.

– Iz vas bi bio dobar cajoš – rekoh.

Položila je priručnik natrag na otkritu policu na kraju stola i ponovno otvorila pravnu knjigu pred sobom. – Nadam se da ne – odgovorila je. Stavila je naočale.

Zahvalio sam joj i otišao. Počelo je kišiti. Potrčao sam kao bez duše, sa zamotanom knjigom pod mišicom. Automobil mi je bio u postranoj ulici što se ulijevala u bulevar gotovo nasuprot Geigerovu

dućanu. Dobrano me ušpricalo prije no što sam stigao onamo. Uvaljao sam se unutra, potjerao gore oba prozora i maramicom obrisao zamotak. Tad sam ga otvorio.

Naravno, znao sam što bi to moglo biti. Masivna knjiga, lijepo uvezana, sa slovima u ručnom slogu krasno otisnutim na finom papiru. Nadjenuta majstorskim fotografijama preko čitave stranice. I slike i tekst bile su podjednako neopisive gadarije. Knjiga nije bila nova. Prednji je zaštitni list bio ištamliran datumima, datumima posuđivanja i vraćanja. Knjiga za iznajmljivanje. Posudbena knjižnica pomno izrađenih praščarija.

Ponovno sam umotao knjigu i zgurao je iza sjedala. Šverc takve vrste, usred bijela dana na bulevaru, činilo se da znači priličnu protekciju. Sjedio sam tako, trovao se cigaretnim dimom, osluškivao kišu i razmišljao o tome.

7

Kiša je ispunila slivnike i zapljuskivala visoko do koljena odbijajući se od pločnika. Krupni žbiri u nepromočivim ogrtačima što su se sjajili kao pištoljske cijevi imali su krasnu zabavu prenoseći rashiotane cure preko gadnih mjesta. Kiša je oštro bubnjala po krovu automobila i jutena je cerada promočila. Lokva se vode stvorila na podu da imam u čemu držati noge. Bila je prerana jesen za takvu vrstu kiše. S mukom sam se nekako uvaljao u kišni ogrtač, prnuo do dragstora i kupio pola litre viskija. Ponovno u automobilu, potrošio sam ga koliko je bilo dovoljno da me održi zagrijanim i zainteresiranim za život. Već sam se odavno preparkirao, no žbiri su bili prezaposleni prenašanjem cura i puhanjem u zviždaljke, a da bi oko toga razbijali glave.

Unatoč kiši, ili možda zbog nje, u Geigerovu je dućanu bilo mnogo posla. Vrlo su se lijepa kola zaustavljala pred njim i vrlo skladni ljudi ulazili i izlazili sa zamotuljcima. Nisu svi bili muškarci.

Pojavio se oko četiri sata. Blijedožuti automobil s dvoja vrata zaustavio se ispred trgovine, i ja sam uspio baciti pogled na debelo lice i kitajske brčiće dok je ovaj odskakao od kola prema dućanu. Bio je bez šešira, a na sebi je imao kišnu kabanicu od zelene kože s remenom. S tolike udaljenosti nisam mu mogao vidjeti stakleno oko. Iz dućana je izišlo povisoko i ljepušasto momče u kožnom kaputiću i odvezlo automobil iza ugla da bi se potom vratilo pješice, s blistavom crnom kosom slijepljenom kišom.

Prošao je još jedan sat. Smračilo se, a kišom zamagljena svjetla dućana promočila su se mrakom ulice. Tramvajska su zvona s varljivo brenčala. Oko pet i petnaest iz Geigerove je radnje izišao visok momak u kožnatom kaputiću i pod kišobranom pošao po automobil krem boje. Kad ga je dovezao ispred vrata, Geiger je izišao dok mu je ovaj držao kišobran iznad gole glave. Sklopio ga je, otesao i pružio u kola. Zatim je šibnuo u dućan. Pokrenuo sam motor.

Automobil je skrenuo bulevarom na zapad, što me je prisililo da izvedeni lijevi zaokret i stvorim si hrpu neprijatelja, uključujući tu i vozača koji je izvirio glavu na kišu da bi mi ispsovao sve živo. Ostavio me dva bloka za sobom prije no što sam se ubacio u brazdu. Nadao sam se da je Geiger na putu kući. Došao mi je na oči

još dva ili tri puta onda sam ga vidio kako skreće na sjever u Laurel Canyon Drive. Uspevši se pola puta uza strminu, skrenuo je ulijevo i pošao vijugavom vrpcom vlažnog betona zvanom Laverne Terrace. Bila je to uska ulica s visokim nasipom s jedne strane i raspršenim kućama nalik na kolibe izgrađenim niz padinu s druge strane, tako da im krovovi nisu bili mnogo viši od razine ceste. Fasadni su im prozori bili zamaskirani živicama i žbunjem. Promoćeno se drveće cijedilo preko čitavog krajolika.

Geiger je imao upaljena svjetla, ali ja nisam. Ubrzao sam i prešao ga na okuci, pokupio u prolazu kućni broj i skrenuo na kraju bloka. On se već zaustavio. Njegovi su farovi bili nagnuti i usmjereni na malu kuću s četvrtastom zatvorenom živicom, tako uređenom da je potpuno skrivala vrata na pročelju. Promatrao sam ga kako s podignutim kišobranom izlazi iz garaže i ulazi kroz živicu. Nije se ponašao kao da očekuje da bi mu netko mogao biti na tragu. U kući su se upalila svjetla. Otplutao sam niz cestu do prve kuće iznad njegove, koja je djelovala prazno ali nije imala istaknute natpise. Parkirao sam, provjetrio kabriolet, otpio iz boce i zasjeo. Nisam znao što čekam, no nešto mi je govorilo da treba pričekati. Povlačila se još jedna armija tromih minuta.

Dva su se automobila uspela uzbrdo i prešla preko sljemena. Činilo se da je to vrlo tiha ulica. Malo poslije šest blistaviji su se farovi probili kroz nasrtaje kiše. Automobil se dovukao i stao ispred Geigerove kuće. Žarne su se niti njegovih reflektora sumračno zažarile i utrnule. Vrata su se otvorila i iz njega je izišla nekakva žena. Sitna vitka žernica pod petrolejski zelenim šeširom i u prozirnoj kišnoj kabanici. Ušla je kroz labirint živičnjaka. Slabašna zvonjava zvonca, svjetlo kroz kišu, vrata koja se zatvaraju, tišina.

Posegnuo sam za baterijom i izvadio je iz džepa na vratima, pošao nizbrdo i pogledao automobil. Bio je to packard kabriolet, kestenjast ili tamnosmeđ. Lijevi je prozor bio spušten. Pipajući sam potražio korice vozačke dozvole i usmjerio svjetlo na nju. Registracija je glasila: Carmen Sternvood, 3765 Alta Brea Crescent, West Hollywood. Vratio sam se u svoja kola i nastavio sjediti i sjediti. S krova mi je kapalo na koljena a želudac je gorio od viskija. Automobili se više nisu uspinjali. Ni jedno se svjetlo nije upalilo u

kući pred kojom sam se parkirao. Susjedstvo se činilo prelijepo a da bi čovjek u njemu imao ružne navike.

U sedam i dvadeset usamljeni je bljesak oštrog bijelog svjetla izletio iz Geigerove kuće, nalik na val ljetnog sijevanja. Kad se tama ponovno sklopila i progutala svjetlo, piskutavi je zvonki vrisak odjeknuo iz kuće pa se izgubio između kišom promoćenog drveća. Bio sam vani i na putu prije no što su odjeci zamrli.

U vrisku nije bilo straha. Bio je to zvuk napola zabavnog šoka, s akcentom pripitosti, međutonom čistog idiotizma. Bio je to gnusan zvuk. Naveo me je da pomislim na ljude u bijelom, rešetkama zagrađene prozore i uske tvrde ležajeve s kožnatim remenjem za zglavke i gležnjeve učvršćenim za njih. Geigerovo je skrovište ponovno bilo savršeno tiho u trenutku kad sam se zabio u prolaz u živici i prikrao se oko ugla koji je prikrivao vrata na pročelju. Na njima je bio željezni prsten u lavljim ustima što je služio kao zvekir. Posegnuo sam za njim i držao ga u ruci. Točno u trenutku, kao da je netko čekao na znak, tri su pucnja prasnula u kući. Čuo se zvuk koji je mogao biti dugački hrapavi uzdah. Zatim zbrkani mekani ljusak. I tada hitri koraci u kući, koraci koji se udaljuju.

Vrata su bila okrenuta prema uskome mostiću, nalik na pješački prijelaz preko jarka, koji je ispunjavao procijep između kućnog zida i ruba nasipa. Nije bilo trijema, nije bilo čvrstog tla, nije bilo načina da se zaobiđe do začelja. Stražnji je ulaz bio na vrhu drvenog stepeništa što se uzdizalo odozdo, iz ulice nalik sokaku. Znao sam to jer sam čuo lupetanje nogu po stepenicama, nogu što su silazile. Zatim sam čuo iznenadnu riku automobila što se pokrenuo. Brzo je zamrla u daljini. Učinilo mi se da je ovom zvuku kao jeka odgovorio zvuk drugog automobila, ali nisam bio siguran. Kuća je ispred mene bila tiha kao grob. Nije bilo žurbe. Što je bilo, bilo je.

Zajahao sam ogradu pokraj prijelaza i nagnuo se daleko prema zastrtom ali roletama nezaklonjenom francuskom prozoru i pokušao prodrijeti pogledom kroz procijep između dva zastorska krila. Vidio sam svjetlo svjetiljke na zidu i jedan kraj police za knjige. Vratio sam se do prijelaza i uzeo zalet preko čitavog njega i još malo živice, da bih vratima dao težak udarac ramenom. To je bilo bedasto. Vrata su gotovo jedini dio kalifornijske kuće koji ne možete probiti nogom. Sve što sam postigao bilo je da sam nabio rame i sama sebe

razbjesnio. Ponovno sam se uspeo preko rešetkaste ograde i šutnuo francuski prozor unutra, upotrijebio šešir kao rukavicu pa izvukao veći dio male staklene ploče. Mogao sam sada posegnuti unutra i povući zasun koji je držao prozor uz okvir. Ostalo je bilo lako. Nije bilo gornjeg zasuna. Kvaka je popustila. Popeo sam se unutra i povukao zastor s lica.

Nijedno od dvoje ljudi u sobi nije obratilo ni najmanju pažnju na način na koji sam ušao, iako je samo jedno od njih bilo mrtvo.

Bila je to dugačka soba, protezala se čitavom širinom kuće. Imala je nizak, na grede položen strop i smeđe ožbukane zidove okićene vrpcama kineskog veza te kineskim i japanskim litografijama u drvenim okvirima s vidljivom šarom. Bile su tu i niske police s knjigama i debeli ružičasti kineski sag u kojem bi kornjača mogla provesti tjedan ne pokazavši nos iznad vlakana. Bili su i podni jastuci, rasporeni svileni komadi razbacani svud uokolo, kao da je bilo tko tko je živio ovdje morao imati nešto što je mogao dosegnuti i opipati; bio je tu i široki niski divan sa starim ružičastim vezovima. Na njemu je bila gomila odjeće, među kojom se nalazilo i svileno donje rublje boje jorgovana. U sobi se nalazila i velika izrezbarena svjetiljka na postolju, i još dvije stojeće svjetiljke s nefritno zelenim sjenilima i dugačkim resama, kao i crni pisaći stol s izdjeljanim demonima na uglovima, a iza njega jastuk od žuta baršuna na poliranoj crnoj stolici s izrezbarenim naslonima za leđa i ruke. Prostorija je sadržavala neobičan asortiman mirisa, od kojih su, čini se, u ovom trenutku najnaglašeniji bili jetki trag kordita i bolnička aroma etera.

Na nekoj vrsti podija na jednom kraju sobe nalazio se stolac od tikovine s visokim naslonom, na kojem je na narančastoj marami s resama sjedila miss Carmen Sternwood. Sjedila je sasvim uspravno, s rukama na oslonima, tijesno skupljenih koljena, tijela ukočena u pozi egipatske božice, podignute brade i malih bijelih zubi što su blistali između razmaknutih usnica. Oči su joj bile širom otvorene. Tamnoškriljasta boja šarenica proždrla joj je zjenice. Bile su to luđačke oči. Činilo se da je u nesvjestici, ali poza nije odgovarala tom stanju. Činilo se kao da je, u svojoj svijesti, zabavljena nečim veoma značajnim, i da u tom poslu lijepo uspijeva. Iz ustiju joj je

dopiralo tiho smijuljenje, ali joj to nije izmijenilo izraz ili makar pomaklo usne.

Nosila je par dugačkih nefritnih naušnica. Bile su lijepe i vjerojatno su stajale nekoliko stotina dolara. Osim njih nije nosila ništa drugo.

Imala je krasno tijelo, sitno, gipko, kompaktno, čvrsto, zaobljeno. Pri umjetnom svjetlu koža joj je imala treperavi odsjaj bisera. Noge joj nisu imale baš svu razuzdanu ljupkost nogu gospođe Regan, no svejedno su bile vrlo lijepe. Prešao sam je pogledom bez zbunjenosti i animalne želje. Kao da u prostoriji uopće nije bilo nage djevojke. Ona je bila naprosto narkić. Za mene je uvijek bila samo to.

Prestao sam gledati nju i počeo gledati Geigera. Ležao je na podu izvrnut na leđa, onkraj resa kineskog saga, ispred nekog predmeta nalik totemskom stupu. Kip je imao orlovski profil, a široko mu je okruglo oko bilo objektiv kamere. Bio je naciljan u голу djevojku na stolici. Sa strane totemskog stupa bila je prikvačena zacrnjena žarulja bljeskalice. Geiger je nosio kineske papuče s debelim pustenim potplatima, noge su mu bile u pidžami od crnog atlasa, dok je gornji dio njegove osobe bio odjeven u čipkasti kineski haljetak, čija se prednjica sastojala uglavnom od krvi. Stakleno mu se oko odozdo bistro sjajilo prema meni; ono je bilo daleko najživlja stvar na njemu. Na prvi pogled, ni jedan od tri hica koja sam čuo nije promašio. Bio je sasvim mrtav.

Bljeskalica je bila izvor olujne munje što sam je vidio. Suludi je vrisak bio reakcija drogirane i gole djevojke na to. Tri su pucnja bila nečija ideja kako da se zasjedanju dade novi tok. Ideja tipa koji se spustio niz stražnje stepenice, zalupio vratima automobila i odjurio. Mogao sam uočiti izvjesnu vrijednost njegova načina gledanja na stvari.

Par lomnih, zlatnim nitima opletenih čaša počivalo je na lakiranome pladnju pri kraju crnog pisaćeg stola, pokraj trbušaste kristalne boce smeđe tekućine. Izvadio sam čep i onjušio ga. Mirisao je na eter i još nešto, moguće laudanum. Nikad nisam kušao tu miksturu, no činilo se da prilično dobro služi u Geigerovu kućanstvu.

Osluškiavao sam kišu kako udara po krovu i sjevernim prozorima. Izvan toga nije bilo nikakva drugog zvuka, nije bilo automobila, sirena, samo je kiša mlatila. Prešao, sam do divana, svukao baloner i počeo šapama prekapati po djevojčinoj odjeći. Bila je tu nekakva

svijetlozelena pullover-haljina od grube vune s polurukavima. Pomislio sam da bih s tim mogao izaći na kraj. Odlučio sam preskočiti donje rublje, ne zbog osjećaja delikatnosti, već zato što nisam sebi mogao dopustiti da joj navlačim gaćice ili zakopčavam grudnjak. Odnio sam haljinu do tikovog stolca na podiju. Gospođica Sternwood također je mirisala po eteru, i to s udaljenosti od metar ili dva. Od nje je još dopirale tiho smijuijenje, a nešto joj se pjene slilo niz bradu. Ošamario sam je. Zažmirkala je i prestala se smijuljiti. Ošamario sam je ponovno.

– Idemo – rekao sam veselo. – Hajde da budemo dobri. Idemo se obući.

Zapiljila se u mene, s očima boje škriljca praznima poput rupa na maski. – Idi do đavola – odgovorila je.

Još sam je malo šamarao. Nije se obazirala na pljuske. Nisu je izvukle iz tog stanja. Dao sam se na posao oko odijevanja. Ni na to se nije obazrela. Dopustila je da joj podignem ruke i široko raširila prste, kao da je nestašna. Dobio sam joj nekako ruke kroz rukave, navukao joj haljinu do pasa i postavio na noge. Hihoćući mi se svalila u naručje. Ponovno sam je postavio u stolicu i navukao joj čarape i cipele.

– Idemo se malo prošetati – rekoh. – Idemo u jednu lijepu malu šetnju.

Otišli smo u lijepu malu šetnju. Dio su me vremena njene naušnice udarale po prsima, a dio smo vremena sinhronizirano izvodili špagu, kao baletni par. Šetali smo se do Geigerova tijela i natrag. Naveo sam je da ga pogleda. Mislila je da je to njegova zločestoća. Hihotala je i pokušavala mi to kazati, no samo je šušljatala. Odšetao sam je do divana i razvukao je po njemu. Dvaput je štucnula, malo zahihotala i zatim pošla na spavanje. Nabio sam njene stvari u džepove i otišao iza tog predmeta nalik na totemski stup. Kamera je bila tu kako treba, sve je bilo namješteno, no u njoj nije bilo držača fotografske ploče. Pregledao sam pod uokolo, pomišljajući da ju je možda izvadio prije no što je ustrijeljen. Nema držača. Uhvatio sam ga za mlitavu ruku što se hladila i malo ga za valjao. Nema držača. Nije mi se dopadao ovakav razvoj događaja.

Otišao sam do hodnika pri dnu sobe pa istražio kuću. Nadesno su bila zaključana vrata i kupaonica, a u dnu kuhinja. Kuhinjski je prozor

bio provaljen. Žičana je mreža nestala, a na okviru se vidjelo mjesto odakle je iščupana kuka. Stražnja su vrata bila otključana. Ostavio sam ih tako i pogledao u spavaonicu s lijeve strane hodnika. Bila je uredna, nakinđurena, ženskasta. Krevet je imao pokrov s volanima. Na toaletnom stoliću s trostrukim ogledalom nalazila se bočica parfema, uz maramicu, nešto razbacana novca, muških četaka za kosu i prstena s ključevima. Muška su odijela bila u ormaru, i muške papuče pod rubom volanima opšitog prekrivača na krevetu. Soba mistera Geigera. Odnio sam svežanj ključeva natrag u dnevnu sobu i pošao do pisaćeg stola. U srednjoj je ladici bila zaključana čelična blagajna. Upotrijebio sam jedan od ključeva da je otvorim. U njoj nije bilo ničega osim knjižice od modre kože s kazalom i mnoštvom šifrom ispisanih slova, onih istih štampanih i nagnutih, kojima je pisao generalu Sternwoodu. Stavio sam notes u džep, obrisao čeličnu blagajnu gdje sam je bio dodirnuo, zaključao pisaći stol, spremio ključeve u džep, isključio plin iz umjetnih cjepanica u kaminu, umotao se u ogrtač i pokušao probuditi gospođicu Sternwood. To se nije dalo izvesti. Nabio sam joj njen petrolejsko zeleni šešir na glavu, povio je u njen kaput i iznio do njenog automobila. Vratio sam se i isključio sva svjetla, zatvorio ulazna vrata, iskopao joj ključeve iz torbice i pokrenuo packard. Otišli smo nizbrdo s ugašenim farovima. Do Alta Brea Crescenta trebalo nam je manje od deset minuta vožnje. Carmen ih je provela hrčući i dahćući mi eter u lice. Nisam joj mogao odvojiti glavu od svog ramena. Jedino što sam mogao učiniti, bilo je da je zadržim podalje od svojih koljena.

8

Iza uskih, olovom povezanih staklenih ploča sporednih vrata Sternwoodove palače moglo se vidjeti sumračno svjetlo. Zaustavio sam packard ispod kolske nadstrešnice i istresao džepove na sjedalo. Cura je hrkala u kutu, sa šeširom raspusno nagnutim preko nosa i rukama mlohavo ovješanim u naborima kišnog kaputa. Izišao sam i pritisnuo zvonce. Koraci su se primicali sporo, kao iz daleke, turobne daljine. Vrata su se otvorila i uspravni me, srebrnasti batler pogledao. Svjetlo mu je iz predvorja pretvorilo kosu u aureolu.

– Dobro večer, sir – kazao je pristojno i pogledao mimo mene prema packardu. Oči su mu se vratile da bi pogledale u moje.

– Je li gospođa Regan kod kuće?

– Ne, sir.

– General spava, nadam se?

– Da. Noć je najprikladnije vrijeme za spavanje.

– Što je s dvorkinjom gospođe Regan?

– Mathildom? Ovdje je, sir.

– Radije je dajte ovamo. To je posao za žensku ruku. Bacite pogled u auto i vidjet ćete zašto.

Bacio je pogled u auto. Vratio se. – Shvaćam – rekao je. – Doved ću Mathildu.

– Mathilda će s rijom učiniti što treba – rekoh.

– Svi mi pokušavamo učiniti s njom što treba – odgovorio je on.

– Pretpostavljam da imate prakse. Pustio je ovu da prođe. – Dakle, laka vam noć – rekoh. – Prepuštani to u vaše ruke.

– Vrlo dobro, sir. Mogu li vam nazvati taksi?

– Svakako, – rekoh – ne. U stvari ja uopće nisam ovdje. Naprosto vam se privida.

Tad se nasmiješio. Počastio me naklonom glave, a zatim sam se okrenuo i odšetao niz prilazni put pa napolje kroz dvorišna vrata.

Slijedilo je deset blokova toga, vijuganja niz zavijene, kišom pometene ulice, pod stalnim kapanjem s drveća, pokraj osvijetljenih prozora velikih kuća na sablasno golemim okućnicama, rasplinutih grozdova streha i zabata i svijetlih okana visoko uzbrdo, dalekih i nedohvatljivih poput vještinih kuća u šumi. Izišao sam kod servisne stanice što je žareći se rasipala svjetlo i u kojoj je dosadom zagnjavljeni poslužitelj pod bijelom kapom i u tamnomodroj vjetrovki

sjedio zgrbljen na stolici, u zaparenom staklu, i čitao novine. Već sam počeo ulaziti, ali sam ipak nastavio. Bio sam mokar da mokrij i nisam mogao biti. A u ovakvoj vam noći može izrasti brada dok dočekate taksi. Osim toga, taksisti pamte.

9

Svladao sam put natrag do Geigerove kuće za nešto više od pola sata žustrog hoda. Ondje nije bilo nikoga, nije bilo ni automobila na ulici ako se izuzme moj pred susjednom kućom. Izgledao je turobno kao odlutalo pseto. Iskopao sam iz njega svoju bocu viskija od raži i nadio polovicu onog što je preostalo niz grlo, ušao unutra i pripalio cigaretu. Popušio sam polovicu, bacio je, ponovno izišao i spustio se do Geigerove kuće. Otključao sam vrata, zakoračio u još uvijek toplu tminu i zastao ondje osluškujući kišu, dok je s mene tiho kapalo na pod. Dograbilo sam svjetiljku i upalio je.

Prvo što sam opazio bilo je da je sa zida nestalo nekoliko vrpca izvezene svile. Nisam ih prebrojio, no prazni su se dijelovi smeđe žbuke isticali, goli i očiti. Otišao sam malo dalje i uključio još jednu svjetiljku. Pogledao sam na totemski stup. U njegovu podnožju, izvan granica kineskog saga, na goli je pod bio položen još jedan prostirač. Prije ga nije bilo. Ali je bilo Geigerovo tijelo. Koje je sada iščezlo.

Smrznuo sam se. Stisnuo sam usne i nacerio se staklenom oku totemskog stupa. Ponovno sam prošao kuću. Sve je bilo točno onako kako je i bilo. Geiger nije bio u svom volanima opšivenom krevetu, ni ispod njega, ni u ormaru. Nije ga bilo ni u kuhinji ni u kupaonici. Preostala su, dakle, samo zaključana vrata nadesno u hodniku. Jedan je od Geigerovih ključeva odgovarao bravi. Soba je iza njih bila zanimljiva, no Geiger nije bio unutra. Bila je zanimljiva zato što je bila toliko različita od Geigerove. Bila je to opora gola muževna spavaonica s podom od poliranog drva, nekoliko malih prostirača u indijskom stilu, dvije stolice s uspravnim naslonom te malom komodom od tamnog dr–veta s vidljivom šarom, a na njoj muški toaletni pribor i dvije crne svijeće u trideset centimetara visokim svijećnjacima. Krevet je bio uzak, izgledao je tvrdo i bio pokriven prostirkom od kestenjastog batika. Soba je djelovala hladno. Ponovno sam je zaključao, obrisao kvaku maramicom i vratio se do totemskog stupa. Kleknuo sam i zirnulo duž čupave strane otirača pred ulaznim vratima. Učinilo mi se da mogu vidjeti dvije paralelne brazde usmjerene prema njima, kao da je netko nekome vukao pete. Tko god to bio, ozbiljno je shvatio posao. Mrtvi su ljudi teži od slomljenih srdaca.

To nije bila munja. Oni bi još bili ovdje tek se zagrijavajući, sa svim svojim mjernim vrpčama, kredama, kamerama, prascima za uzimanje otisaka i cigarama od pet centi. Oni bi vraški bili ovdje. Nije to bio ni ubojica. On je prebrzo otišao. Morao je vidjeti djevojku. Nije mogao biti siguran da je tako zeznuta u mozak da ga ne bi vidjela. On je već morao biti na putu u daleke krajeve. Nisam mogao smisliti odgovor, no učinilo mi se sasvim u redu da je netko želio da Geiger nestane umjesto da naprosto bude umoren. To mi je stvorilo šansu da razmislim mogu li to prijaviti a da Carmen Sternwood ostane izvan svega. Ponovno sam zaključao vrata, zakašljucio motor u život i otfurao se kući pod tuš, suhu odjeću i kasnu večeru. Nakon toga sam zasjeo u svom apartmanu i popio suviše toplog groga pokušavajući razriješiti šifru u Geigerovoj modroj indeksiranoj bilježnici. Jedino u što sam mogao biti siguran bilo je da je to popis imena i adresa, vjerojatno mušterija. Bilo ih je više od četiri stotine. S tim se moglo stvoriti lijepo crno tržište, da ne spominjemo ucjenjivački dio posla, a i toga je vjerojatno bilo prilično mnogo. Svako je od imena potencijalno pripadalo ubojici. Nisam zavidio policiji na poslu koji je čeka kad ovo dobije u ruke.

Otišao sam u krevet naliven viskijem i frustracijama, da bih sanjao muškarca u zakrvavljenom kineskom haljetku kako progoni голу djevojku s dugačkim nefritnim naušnicama, i sebe kako trčim za njima pokušavajući ih snimiti praznom kamerom.

Iduće je jutro bilo čisto, bistro i sunčano. Probudio sam se osjećajući vozačku rukavicu u ustima, ispio dvije šalice kave i prelistao jutarnje novine. Ni u jednim nisam naišao na spomen mistera Arthura Gwynn Geigera. Upravo sam istresao nabore svog promoćenog odijela kad je zazvonio telefon. Bio je to Bernie Ohls, glavni istražitelj okružnog javnog tužioca, onaj koji mi je pokazao put prema generalu Sternwoodu.

– Dakle, kako je mali? – počeo je. Bio je to glas čovjeka koji je dobro spavao i živio bez prevelikih dugova.

– Pokupio sam mamurluk – rekoh.

– C–c. – Nasmijao se odsutno, a tada mu je glas postao za nijansu preležeran, glas prefriganog pandura. – Sreo već generala Sternwooda?

– A–ha.

– Učinio nešto?

– Previše kiše – odgovorio sam, ako se to može nazvati odgovorom.

– Čini se da su familija kojoj se stalno nešto događa. Veliki buick, vlasništvo nekog od njih, upravo se perucka u valovima kraj ribarskog mola u Lidu.

Stegnuo sam slušalicu tako snažno da sam je gotovo zdrobio. U isti mi se čas steglo i grlo.

– Jeee – nastavio je Ohls veselo. – Krasni novi buick, limuzina, sav zabrljan pijeskom i vodom ... Ah, gotovo sam zaboravio. U njemu je neki tip.

Tako sam sporo ispustio dah da mi je ostao visjeti na usnici. – Regan? – upitao sam.

– Ha? Tko? A, misliš penzionirani švercer kojeg je pokupila starija cura, pa se išla udat za nj? Nikad vidio. Što bi on radio tamo dolje?

– Prestani vrdati. Što bi itko radio tamo dolje?

– Nemam pojma, brajo. Kapnut ću dolje i vidjeti. Da te pokupim?

– Da.

– Prtljaj se brže. Bit ću u brlogu.

Obrijan, odjeven i lagano nadoručkovan, bio sam u palači pravde za manje od sata. Otfurao sam se na šesti kat i odšetao do skupine malih ureda kojima su se služili ljudi okružnog tužioca. Ohlsov nije bio veći od ostalih, no imao ga je čitavog za sebe. Na pisaćem stolu nije bilo ničeg osim upijača, jeftine pernice, šešira i jedne od njegovih nogu. Bio je to čovjek plave kose i srednje veličine, s gustim sijedim obrvama, hladnim očima i dobro održavanim zubima. Izgledao je kao bilo tko koga možete mimoći na ulici. Slučajno sam znao da je ubio devetoro ljudi – od toga troje kad se našao na nišanu, ili bar kad je netko u to povjerovao.

Ustao je i gurnuo u džep plosnatu limenu kutiju bebastih cigara znanih pod imenom Entractes, zanjihao jednu u ustima gore i dolje i pažljivo me pogledao niz nos, unatrag zabačene glave.

– Nije Regan – rekao je. – Provjerio sam. Regan je krupni tip, visok kao ti i za nijansu masivniji. Ovo je mlado momče.

Nisam rekao ništa.

– Zbog čega je Regan zbrisao? – upitao je Ohls. – Zanima te to?

– Mislim da ne.

– Kad se momak iz alkoholne bize priženi bogatoj porodici i zatim mahne pa–pa lijepoj dami i nekolicini milijuna legalne love, to je dovoljno da čak i mene natjera da se zamislim. Pretpostavljam da si mislio da je to nekakva tajna.

– A–ha.

– Okej, budi i dalje zakopčan, derle. I bez zamjerke. – Obišao je stol lupkajući se po džepovima i posegnuo za šeširom.

– Ne tražim Regana – rekoh.

Zaključao je bravu na vratima i zatim smo sišli do službenog parkirališta i ušli u malu plavu limuzinu. Izvezli smo se iz Sunseta, upotrijebivši jednom sirenu da bismo zeznuli crveno svjetlo. Bilo je to svježije jutro, s taman dovoljno budrosti u zraku da vam zasлади život i učini ga jednostavnim ako vam se previše toga ne mota po glavi. Meni se motalo.

Do Lida je bilo pedeset kilometara obalne autoceste, od kojih je prvih petnaest prolazilo kroz gusti promet. Ohls je obavio vožnju za tričetvrt sata. Kad je to vrijeme isteklo, kočeci smo se zaustavili pred oronulom ožbukanom nadstrešnicom, nakon čega sam digao noge s poda i izvukao se napolje. Dugački se molo, ograđen bijelim gredama, protezao od nadstrešnice prema moru. Grozd se ljudi nagnuo s udaljenijeg kraja, a pod nadstrešnicom je stajao policajac motociklist i zadržavao drugu grupu ljudi da ne ode na molo. Uz obje strane auto–ceste bili su parkirani automobili uobičajenih lešinara oba spola. Ohls je policajcu motociklistu pokazao značku, i tako smo izašli na molo, u oštri riblji miris koji ni čitava noć žestoke kiše nije čak ni načela.

– Eno ga ondje, na motornoj teglenici – kazao je Ohls, upirući jednu od svojih dječjih cigara.

Niska crna teglenica s kormilarnicom nalik na remorkerovu, šćućurila se uz pilote na kraju mola. Nešto što je blistalo na jutarnjem suncu bilo je na njenoj palubi, s lancima za podizanje još uvijek omotan oko sebe: veliki crni i kromirani automobil. Samarica je bila zaokrenuta natrag u osnovni položaj i spuštena do razine palube. Oko automobila su stajali nekakvi ljudi. Spustili smo se na palubu niz klizave stepenice.

Ohls je pozdravio šerifova zamjenika u zelenoj uniformi i nekog čovjeka u civilnom odijelu. Tročlana se posada teglenice naslonila na

kormilarnicu i žvakala duhan. Jedan je od njih trljao vlažnu kosu prljavim ručnikom za kupanje. To je valjda bio onaj koji je ušao u vodu da bi postavio lance.

Pregledali smo kola. Prednji je odbojnik bio svinut, jedan far smrskan, drugi izvijen, iako se staklo nije slomilo. Na maski hladnjaka bila je velika rasparotina, a boja i nikal bili su izgrebeni po čitavom automobilu. Prevlake su bile promočene i crne. Činilo se da ni jedna guma nije oštećena.

Vozač je još uvijek poput krpe visio s volana dok mu je glava bila neprirodno nagnuta prema ramenima. Bio je to vitak tamnokos klinjo još ne tako davno prilično lijepa izgleda. Sad mu je lice bilo plavičastobijelo, a oči su mu bile slabašni zeleni odsjaj pod spuštenim kopcima; u ustima mu je bio pijesak. Na lijevoj je strani čela bila tamna masnica što se isticala na bjelini kože.

Ohls je odstupio, proizveo nekakav zvuk u grlu i prinio šibicu svojoj majušnoj cigari. – Kako ide priča?

Uniformirani je upro prstom u zrakala na kraju mola. Jedan je od njih opipavao mjesto gdje je u širokom potezu bila probijena bijela greda. Pokazalo se rascijepano drvo, žuto i čisto, nalik na svježeg odsječen bor.

– Prošao ovuda. Mora da je prilično jako udario. Ovdje je dolje kiša rano prestala, oko devet uveče. Slomljeno je drvo iznutra suho. To dakle veli, nakon što je kiša stala. Pao je u obilje vode kad se nije gore razbio, i nije bilo više od polovice oseke jer bi ga otplavila dalje, niti više od polovice plime jer bi ga vratilo na stupove. To upućuje na sinoć oko deset. Možda devet i pol, ne ranije. Pokazao se ispod vode kad su se momci jutros spustili na pecanje, i tako smo uzeli teglenicu da ga izvuče i pronašli tog mrtvog tipa.

Policajac je u civilu zastrugao palcem po palubi. Ohls me pogledao postrance i frcnuo svoju malu cigaru kao da je cigareta.

– Pijan? – upitao je nikoga posebno.

Čovjek koji je brisao glavu prešao je do ograde i pročistio grlo glasnim hrakanjem, koje je navelo sve da pogledaju prema njemu. – Nagutao sam se pijeska – rekao je i pljunuo. – Ne kao taj prijatelj, ali ipak.

Uniformirani je rekao: – Mogao je biti pijan. Producirati se sam na kiši. Pijani su za sve sposobni.

– Pijan, đavola – kazao je policajac u civilu. – Ručni gas napola pušten a tip bubnut u glavu. Ako mene pitate, to je umorstvo.

Ohls je pogledao čovjeka s ručnikom. – Što ti misliš, bratac?

Čovjek s ručnikom je djelovao polaskano. Nacerio se. – Ja velim samoubojstvo, Mac. Nije moj posao, no vi ste pitali, i velim samoubojstvo. Kao prvo, tip je zaorao grozno ravnu brazdu niz taj molo. Možete mu očitati tragove skoro čitavim putem. To onda znači poslije kiše, kako je rekao šerif. Dakle je potrefio molo čisto i oštro, inače ne bi prošao i pao dolje s pravom stranom gore. Prije bi se okrenuo nekoliko puta. Dakle je imao obilatu brzinu i pogodio ogradu okomito. A to je više od pola gasa. Mogao je to učiniti rukom dok je padao, a dok je padao mogao se nabiti i u glavu.

Ohls je rekao: – Bog ti je dao oči. Prepipali ga? – upitao je šerifova zamjenika. Zamjenik je pogledao mene, pa posadu uz kormilarnicu. – Okej, spremi to – kazao je Ohls.

Niz stepenice je s mola sišao čovječuljak s naočalama, umornim licem i crnom torbom. Pronašao je donekle čisto mjesto na palubi i spustio torbu. Tada je skinuo šešir, protrljao šiju i zagledao se u more kao da ne zna ni gdje se nalazi ni zbog čega je došao.

Ohls je rekao: – Ovdje vam je mušterija, doktore. Zaronio s mola prošle noći. Oko devet do deset. To je sve što znamo.

Čovječuljak je mrzovoljno pogledao mrtvaca. Opipao mu je glavu, zirnuo u masnicu na čelu, zaokružio mu glavu objema rukama, pipnuo mu rebra. Podigao je mlohavu mrtvu ruku i zapiljio se u nokte. Zatim ju je pustio da padne i promatrao kako pada. Otkoračio je, otvorio torbu, izvadio blok otisnutih mrtvačkih lista i počeo pisati preko indiga.

– Prebijen je vrat očiti uzrok smrti – rekao je pišući. – Što znači da u tipu neće biti mnogo vode. Što znači da bi se prilično brzo morao početi kočiti, sad kad je na zraku. Bolje ga izvucite iz automobila dok to nije učinio. Neće vam to biti drago raditi kasnije.

Ohls je kimnuo. – Kako dugo mrtav, doktore?

– Ne bih znao.

Ohls ga je oštro pogledao pa izvadio malu cigaru iz ustiju da bi i nju pogledao na isti način. – Drago mi je što smo se upoznali, doktore. Mrtvozornikov čovjek koji ne može pogoditi za pet minuta ... to ne spajani.

Čovječuljak se kiselo nasmiješio pa stavio blok u torbu a olovku zatakao natrag u prsluk. – Ako je sinoć večerao, reći ću vam, ako znam kad je jeo. Ali ne za pet minuta.

– Kako je mogao pokupiti tu masnicu? Padajući?

Čovječuljak je ponovno pogledao modricu. – Mislim da ne. Udarac je došao nečim umotanim. I došlo je do potkožnog krvarenja dok je još bio živ.

– Pajser, ha?

– Vrlo vjerojatno.

Mali je sudski liječnik kimnuo, pokupio torbu s palube i vratio se uz stepenice na molo. Ambulantna su kola natraške zauzimala poziciju izvan ožbukane nadstrešnice. Ohls me pogledao i rekao: – Idemo. Jedva vrijedno vožnje, zar ne?

Vratili smo se niz molo ušli u Ohlsovu limuzinu. Uhvatio se s njom ukoštac i zavrnuo je na cesti pa zatim povezao natrag prema gradu autocestom s tri staze, umivenom kišom, pokraj uzburkanih brežuljaka blijedožutog pijeska, razbijenog u terase ružičastom mahovinom. Prema pučini, nekoliko je galebova kružilo i sunovraćivalo se prema nečemu u pjeni valova, a daleko dalje, bijela je jahta izgledala kao da visi o nebu.

Ohls je zabacio bradu prema meni i upitao: – Znaš ga?

– Sigurno. Sternwoodov šofer. Vidio sam ga jučer ondje kako briše prašinu s tih istih kola.

– Ne bih ti želio gaziti po petama, Marlowe, ali mi samo reci, ima li taj posao kakve veze s njim?

– Ne. Ne znam čak ni kako se zove.

– Owen Taylor. Kako znam? Smiješna stvar. Prije godinu ili tako nešto dana imali smo ga u ćuzi zbog šverca bijelim curama. Čini se da je kidnuo sa Sternwoodovom paprenom kćerkicom, onom mlađom, sve do Yume. Sestra se dala za njima i vratila ih, a Owena strpala u prdekanu. Onda sljedeći dan dolazi okružnom i smota ga da moli glavnoga da pusti klinca. Veli da joj se mali mislio oženiti sestrom, samo što to njoj nije bilo po ćefu. Sve što je o n a željela bilo je da trgne nekoliko ljutih za barom i napravi tulum. Tako smo malog pustili da ode, i proklet bio ako ga opet nisu primili na posao. A malo kasnije dobivamo rutinski izvještaj u vezi otisaka iz Washingtona, a on je već ležao u Indiani, zbog pokušaja oružane,

prije šest godina. Izvukao se sa šest mjeseci u pokrajinskom zatvoru, onom istom iz kojeg je brisnuo Dillinger. Dali smo to Sternwoodovima, a oni su ga svejedno zadržali. Što veliš na to?

– Čini se da su zasukana familija – rekoh. – Znaju li o ovome?

– Ne. Morao sam zaboraviti na njih.

– Ostavi starog izvan toga, ako možeš.

– Zašto?

– Ima dosta svog jada, i bolestan je.

– Misliš na Regana?

Namrgodio sam se. – Ne znam ništa o Reganu, već sam ti rekao. Ne tražim Regana. Zbog Regana ne razbija glavu nitko koga znam.

Ohls je kazao – Oh – i zamišljeno se zapiljio u pučinu, tako da je limuzina skoro otišla s ceste. Jedva smo i progovorili za ostatka puta natrag u grad. Izbacio me u Hollywoodu pokraj Kineskog kina i zaokrenuo na zapad prema Alta Brea Crescentu. Ručao sam za šankom i pogledao u popodnevnine novine, no nisam u njima uspio naći ništa o Geigeru.

Nakon ručka odšetao sam bulevarom na istok, da bacim još jedan pogled na Geigerov dućan.

10

Mršavi je crnooki draguljar Stajao u svojem ulazu u istom položaju u kojem je bio i prethodno popodne. Uputio mi je isti pogled pun razumijevanja kad sam skrenuo unutra. Dućan je izgledao sasvim isto. Ista se svjetiljka žarila na malom pisaćem stolu u kutu i ista je pepeljasta plavuša u istom kostimu iz crnog, antilopu sličnog materijala ustala od njega i prišla mi s istim uslužnim smiješkom na licu.

– Što biste ...? – rekla je i zastala. Srebrni su joj se nokti trznuli obješeni niz bok. U njenu je smiješku bio prizvuk napetosti. To uopće nije bio smiješak. Bila je grimasa. A ona je zbilja mislila da je bio.

– Evo me opet – zacvrkutao sam lepršavo i mahnuo cigaretom. – Mister Geigera irna danas?

– Bojim ... bojim se da ne. Ne ... bojim se ne. Da vidimo ... Trebali ste ...?

Skinuo sam crne naočale i počeo njima lagano lupkati po lijevom dlanu. Ako je moguće s osamdeset pet kila izgledati kao pasivac, učinio sam sve što se moglo.

– To s prvim izdanjima bila je samo magla – prošaptao sam. – Treba biti oprezan. Imam nešto što bi mu bilo po volji. Nešto što već dugo traži.

Srebrni su nokti dodirnuli plavu kosu iznad jednog od dva mala uha s gagatnim medaljonima. – Ah, trgovački putnik – rekla je. – Ovaj, bolje da dođete sutra. Mislim da će biti popodne.

– Skinimo maske – rekoh. – I ja sam u tom poslu.

Oči su joj se suzile dok se nisu pretvorile u slabašni zeleni odsjaj nalik na šumsko jezerce duboko zakopano u sjenu drveća. Nokti su joj se zabili u dlan. Zapiljila se u mene i nekako iskopala dah.

– Je li bolestan? Mogu mu otići doma – rekao sam nestrpljivo. – Nemam vječnost na raspolaganju.

– Vi... ovaj ... vi... – grlo joj je zakazalo. Pomislio sam da će pasti na nos. Čitavo joj je tijelo zadrhtalo, a izraz joj se lica raspao kao da diže težak teret, čistom snagom volje. Smiješak joj se vratio, na nekoliko mjesta gadno iskrivljen.

– Ne – dahnula je. – Ne. Nema ga u gradu. To ... to ne bi imalo nikakve svrhe. Možete li... doći... sutra?

Već sam otvorio usta da nešto kažem, kad su se vrata na pregradi otvorila za tridesetak centimetara. Lijepi je tamni i visoki momak u kožnom kaputiću provirio napolje, blijeda lica i stisnutih usana, ugledao me, opet brzo zatvorio vrata, ali ne prije negoli sam uspio vidjeti iza njega na podu hrpu drvenih sanduka omotanih novinskim papirom i ispunjenih nemarno nabacanim knjigama. Neki je čovjek u sasvim novom radničkom kombinezonu prtljao oko njih. Dio se Geigerove robe seli.

Kad su se vrata zatvorila, ponovno sam stavio crne naočale na nos i dotakao šešir. – Sutra, dakle. Volio bih vam dati posjetnicu, ali znate kako je.

– Da–a. Znam kako je. – Zacvokotala je još malo a zatim ispustila između jarkih usnica zvuk nalik na sisanje. Izišao sam iz dućana pa udario na zapad bulevarom do ugla, pa zatim sjeverno ulicom do prolaza koji je išao iza trgovina. Crni je kamionet sa stranicama ispletenim od žice, bez firme, bio natraške parkiran uz Geigerovu rupu. Onaj je čovjek u sasvim novom kombinezonu upravo podizao sanduk u tovarni prostor. Vratio sam se na bulevar i uz blok susjedni Geigerovu naišao na taksi parkiran kraj požarnog hidranta. Klinac rosnog lica sjedio je za volanom i čitao nekakav magazin strave i užasa. Nagnuo sam se unutra i pokazao mu dolar: – Slijedenje?

Prešao me pogledom. – Murjak?

– Privatni.

Nakesio se. – Šljaka po mjeri, Pero. – Zatakao je magazin za retrovizor, a ja sam ušao u kola. Pošli smo oko bloka i zaustavili se preko puta Geigerovog prolaza, pokraj nekog drugog hidranta.

U kamionetu je bilo oko tucet kutija kad je čovjek u kombinezonu spustio rolo, zakačio stranicu kamiona, ušao u nj i sjeo za volan.

– Drži ga – rekoh vozaču.

Čovjek u kombinezonu je potjerao motor, bacio pogled uz i niz prolaz i zaprašio u suprotnom smjeru. Izišao je iz prolaza skrenuvši ulijevo. Učinili smo isto. Uhvatio sam kamionet kako skreće istočno na Franklin i rekao vozaču da mu se malo približi. On to nije htio ili nije mogao. Kad smo dospjeli na Franklin ugledao sam kamion dva bloka daleko. Držali smo ga na oku do Vinea, pa preko Vinea čitavim putem do Westerna. Iza Westerna smo ga dvaput ugledali. Bilo je mnogo prometa, a klinjo rosa lica slijedio ga je suviše zaostavši.

Upravo sam mu govorio o tome prilično neuvijenim riječima, kad je kamion, sad već dobro odmakao, ponovno skrenuo na sjever. Ulica u koju je ušao zvala se Brittany Place. Kad smo dospjeli do nje, više ga nije bilo.

Klinjo mi je počeo umirujuće tepati kroz pregradu. Pošli smo zatim uzbrdo brzinom od šest kilometara na sat tražeći kamion iza grmlja. Dva bloka više, Brittany Place se svijala na istok da bi se spojila s Randall Place u jezičak zemljišta na kojem je bila bijela kuća sa stanovima za iznajmljivanje; pročelje joj je gledalo na Randall Place dok su joj se prizemne garaže otvarale prema Brittany. Prolazili smo mimo nje i rosni mi je malac upravo objašnjavao kako kamion ne može biti daleko, kad sam pogledao kroz nadsvođeni ulaz garaže i u polumraku mu ugledao stražnji dio s ponovno spuštrenom stranicom.

Pošli smo uokolo do pročelja najamne zgrade i izišli. U predvorju nije bilo nikoga, a nije bilo ni kućne telefonske centrale. Uza zid je, okrenut mu stražnjim dijelom, bio zguran drveni pisaći stol, a pokraj njega je bila ploča s pozlaćenim poštanskim ormarićima. Pregledao sam imena. Čovjek imenom Joseph Brody imao je stan broj 405. Čovjek imenom Joseph Brody primio je pet tisuća dolara od generala Sternwooda da se prestane igrati s Carmen i pronađe za igru neku drugu curicu. Mogao je to biti isti Joe Brody. Osjećao sam da bih se mogao kladiti u to.

Obišao sam nekakav lakat od zida i našao se u dnu popločanog stepeništa i okna automatskog dizala. Vrh je dizala bio u razini s podom. Pokraj okna su bila vrata na kojima je bilo ispisano „Garaža”. Otvorio sam ih i pošao niz uske stube u podrum. Vrata su automatskog dizala bila širom rastvorena, a čovjek je u novom kombinezonu mučno stenjao dok je u nj slagao teške sanduke. Stao sam kraj njega, pripalio cigaretu i počeo ga promatrati. Nije mu se dopadalo to što radim.

– Pazi na težinu, brajane – rekao sam nakon nekog vremena. – Dozvoljena je težina samo pola tone. Kamo to ide?

– Brody, četiri-nula-pet – progundao je. – Nadstojnik?

– Aha. Fina lovina, čini se.

Bljesnuo je na mene svojim blijedim, bijelo okruženim očima. – Knjige – zarežao je. – Pedeset kila po sanduku, lako moguće, i mojih osamdeset u dupjetu,

– Dobro, samo pazi na težinu – rekoš.

Ušao je u lift u kojem je već bilo šest kutija i zatvorio vrata. Vratio sam se uz stepenice do predvorja i zatim na ulicu, nakon čega me je taksi vratio u centar grada do zgrade u kojoj je bio moj ured. Dao sam rosnom klincu previše love, a on meni poslovnu posjetnicu s magarećim ušima, koju iznimno ovaj put nisam bacio u ćup od majolike s pijeskom što je stajao pokraj platforme pred dizalima.

Imao sam sobu i pol na stražnjem dijelu šestoga kata. Polusoba je bila dio ureda presječenog popola da bi se stvorile čekaonice. Na mojoj je bilo moje ime, i ništa osim njega; bilo je samo na čekaonici. Uvijek sam je ostavljao otključanu, za slučaj da imam klijenta, i da ovaj ima živaca sjesti i čekati.

Sad sam ga imao.

11

Nosila je kostim od pjegastog tvida, muškaračku košulju i kravatu, rukom rađene lake cipele. Čarape su joj bile prozirne kao i prošloga dana, samo što nije pokazivala toliki komad nogu. Crna joj se kosa prelijevala ispod smeđeg šešira a la Robin Hood, koji je mogao stajati pedeset dolara i izgledao kao da ste ga mogli jednom rukom napraviti iz stolnog upijača.

– Dakle, ipak ste ustali – kazala je prćeći nos na izbljedjelu crvenu sofu, dvije rasparane polustolice poluležaljke, mrežaste zavjese što su vapile za pranjem i niski stolić dječje veličine na kojem su bile veleuvažene revije koje su rupi trebale dati profesionalni štih. – Već sam mislila da radite u krevetu, kao Marcel Proust.

– Tko je taj? – Stavio sam cigaretu u usta i zapiljio se u nju. Djelovala je malo blijedo i napeto, no djelovala je i kao cura koja može djelovati pod naporom.

– Francuski pisac, vrsni poznavalac degeneriranih tipova. Odakle da ga znate?

– Tra-la-la – rekoh. – Dođite u moj budoar. Ustala je i rekla: – Jučer nismo daleko stigli. Možda sam bila gruba.

– Oboje smo bili grubi – rekoh. Otključao sam prolazna vrata i pridržao ih dok je prošla. Ušli smo u ostatak mojih odaja, koje su sadržavale sag boje rđe, ne baš mlađahan, pet zelenih karto tečnih ormarića, od kojih su tri bila ispunjena kalifornijskom klimom, i reklamni kalendar na kojem su bile prikazane slavne petorke kako se valjaju po nebeski plavom podu, u ružičastim opravicama, sa žućkastosmeđom kosom i oštrim očima velikim poput mamutskih šljiva. Bile su tu i tri stolice, boje bliske orahovoj, uobičajeni pisaći stol s uobičajenim upijačem, pernicom, pepeljarom i telefonom, kao i uobičajena škripava okretna stolica za njim.

– Ne držite baš mnogo do fasade – kazala je sjedajući za stol sa strane za stranke.

Prešao sam do poštanskog pretinca i pokupio šest kuverti: dva pisma i četiri reklamna materijala. Objesio sam šešir na telefon i sjeo.

– Ne držite ni Pinkertoni – rekoh. – Ne možete zgrnuti mnogo para u tom poslu, ako ste poštteni. Ako imate fasadu, zgrćete pare, ili bar očekujete da ćete ih zgrnuti.

– Ah ... vi ste poštteni? – upitala je i otvorila torbu. Izvadila je cigaretu iz francuske emajlirane tabakere, pripalila je džepnim upaljačem, ubacila tabakeru i upaljač natrag u torbu, ostavivši je otvorenu.

– Na žalost.

– Kako ste onda upali u tu muljavu vrst posla?

– Kako ste vi upali u brak sa švercerom?

– O bože, nemojmo se opet svađati. Pokušavala sam vas čitavo jutro dobiti na telefon. I ovdje i u vašem apartmanu.

– U vezi s Owenom?

Lice joj se naglo steglo. Glas joj je bio mek. – Siroti Owen – kazala je. – Dakle znate za to.

– Tužiočev me čovjek prebacio dolje do Lida. Vjerovao je da bih mogao znati nešto o tome. Ali je znao mnogo više od mene. Znao je da se Owen htio oženiti vašom sestrom ... jednom zgodom.

Tiho je dimila cigaretu i procjenjivala me nepomičnim crnim očima.

– Možda to nije bila loša ideja – kazala je tiho. – Bio je zaljubljen u nju. U našem krugu toga nema mnogo.

– Zapisan je u policijskoj kartoteci.

Slegnula je ramenima. Rekla je nemarno: – Nije se znao s pravim ljudima. To je sve što znači biti zapisan u ovoj truloj, kriminalom poplavljenoj zemlji.

– Ne bih išao tako daleko.

S vukla je desnu rukavicu i zagrizla u prvi članak kažiprsta, gledajući me nepomičnim očima. – Nisam vas došla vidjeti zbog Owena. Osjećate li da mi sada možete reći zbog čega je otac želio razgovarati s vama?

– Ne bez njegova dopuštenja.

– Je li bilo u vezi Carmen?

– Ne mogu vam reći čak ni to. – Dovršio sam punjenje lule i prinio joj šibicu. Jedan je trenutak promatrala dim. Zatim joj je ruka pošla u otvorenu torbu i vratila se s debelom bijelom omotnicom. Bacila ju je preko stola.

– U svakom slučaju, bolje da pogledate ovo – rekla je.

Podigao sam je. Adresa je bila ispisana pisaćim strojem i glasila je na Mrs. Vivian Regan, 3765 Alta Brea Cres-cent, West Hollywood. Uručena je preko dostavne službe, i markica je označavala osam i

trideset pet ujutro kao vrijeme polaska iz ureda. Otvorio sam omotnicu i izvukao sjajnu fotografiju, deset sa trinaest centimetara; to je bilo sve što je bilo unutra.

Bila je to Carmen zasjela u Geigerovu tikovom stolcu visoka naslona, podignutom na podij, odjevena u naušnice i haljinu što ju je nosila na dan rođenja. Oči su joj djelovale čak malo munjenije od onih koje sam zapamtio. Poledina je fotografije bila prazna. Vratio sam je u kuvertu.

– Koliko traže? – upitao sam.

– Pet tisuća; za negativ i ostatak kopija. Posao mora biti zaključen večeras, inače će stvarcu predati kakvim žutim novinama.

– Kako je stigao zahtjev?

– Neka mi je žena telefonirala, oko sat i pol nakon što je ovo uručeno.

– Nema tu žuta štampa ni prismrdit. Porote danas osuđuju za takve stvari a da i ne iziđu iz klupa. Što još ima?

– Zar bi trebalo biti?

– Da.

Zagledala se u mene, pomalo zbunjena. – Ima još. Ta mi je žena rekla da bi moglo biti frke s policijom u vezi s tim, i da mi je bolje što prije pljucnuti lovu ako ne želim razgovarati sa sestricom kroz žičanu pregradu.

– Bolje – rekoh. – Kakva vrsta frke?

– Ne znam.

– Gdje je sada Carmen?

– Kod kuće. Bila je noćas bolesna. Mislim da je još u krevetu.

– Je li sinoć izlazila?

– Ne. Bila sam vani, ali posluga veli da nije. Bila sam dolje u Las Olindasu, igrala na rulet u Eddie Mars' Cypress Clubu. Ostala sam bez gaća.

I tako, volite rulet. Što je i za očekivati.

Prekrižila je noge i zapalila novu cigaretu. – Da. Volim rulet. Svi Sternwoodi vole igre u kojima gube, kao što su rulet i udaja za muškarce koji odu od njih, i trke s preprekama u pedeset osmoj godini života, nakon čega te izgaze skakači i doživotno obogalje. Sternwoodi imaju novaca. Sve što su njime kupili bio je golub na grani.

– Što je Owen noćas radio s vašim autom?

– To nitko ne zna. Uzeo ga je bez dopuštenja. Uvijek smo mu dopuštali da uzme kola kad je imao slobodno večer, no prošlo nije bilo slobodno. – Nakrivila je usta. – Mislite da je...

– Znao za tu golišavu fotografiju? Kako bih na to mogao odgovoriti? Ne isključujem ga iz toga. Možete li odmah skupiti pet tisuća u gotovini?

– Ne, ukoliko ne kažem tati, ili posudim. Možda bi ih mogla posuditi od Eddija Marsa. Trebao bi biti darežljiv prema meni, ali bog zna.

– Najbolje da probate to. Možda ih zatrebate na brzinu.

Zavalila se i prebacila ruku preko naslona. – A da kažemo policiji?

– To je dobra ideja. Ali nećete to učiniti.

– Neću?

– Ne. Jer morate zaštititi oca i sestru. Ne znate što policija može iskopati. To može biti nešto zbog čega neće moći sjediti skrštenih ruku. Iako najčešće pokušavaju ostati tako kad je u pitanju ucjena.

– Možete li išta učiniti?

– Mislim da mogu. Ali vam ne mogu reći ni kako ni zašto.

– Svidate mi se – rekla je iznenada. – Vjerujete u čuda. Držite li piće u uredu?

Otključao sam središnju ladicu pa izvukao svoju uredsku bocu; i dva štamprleka. Napunio sam ih pa smo ih ispili. Škljocnuvši je zatvorila torbu i odgurnula stolicu.

– Nabavit ću tih pet somova – rekla je. – Bila sam dobra mušterija Eddiju Marsu. Ali postoji još jedan razlog zbog kojeg bi trebao biti dobar prema meni, razlog koji možda ne znate. – Poslala mi je jedan od onih smiješaka koje usne zaborave prije no što stignu do očiju. – Ed–dijeva je plava žena ona dama s kojom je Rusty pobjegao.

Nisam rekao ništa. Napeto se zagledala u mene a zatim dodala: – To vas ne zanima?

– To bi trebalo olakšati da ga nađem . . . kad bih ga tražio. Vi ne mislite da je upleten u svu tu gužvu, ha?

Gurnula je praznu čašu prema meni. – Nalijte mi još jedno piće. Vi ste najžilaviji momak kad treba nešto iz vas izvući. Niste čak ni strignuli ušima.

Napunio sam joj čašicu. – Izvukli ste iz mene sve što ste željeli: prilično jasan dojam da ne tražim vašeg supruga.

Poslala je viski u želudac velikom brzinom. To ju je natjeralo da dahne – ili joj pružilo priliku da to učini. Vrlo je polako ispustila dah.

– Rusty nije bio švindler. A da je i bio, ne bi bio za sitnu lovu. Nosio je sobom petnaest tisuća dolara, u novčanicama. Zvao ih je svojom ludom lovom. Imao ih je kad sam se udala za nj, imao ih je kad me napustio. Ne, Rusty nije ni u kakvom jeftinom ucjenjivačkom poslu.

Posegnula je za omotnicom i ustala. – Ostat ću u vezi s vama – rekoh. – Ako mi želite ostaviti poruku, cura će se u centrali moje kuće pobrinuti o njoj.

Odšetali smo do vrata. Zalupkala je kuvertom po zglobovima prstiju i rekla: – Još mislite da mi ne možete kazati što je tata...

– Morao bih najprije razgovarati s njim. Izvadila je fotografiju i zastala gledajući u nju, upravo u dovratku. – Ima zgodno malo tjelešce, je l' da?

Malkice se nagnula prema meni. – Trebali biste vidjeti moje – rekla je smrtno ozbiljno.

– Može li se to srediti?

Nasmijala se naglo i oštro, napola prošla kroz vrata, okrenula glavu i hladno rekla? – Vi ste najhladnokrvnija zvijer što sam je ikad srela, Marlowe. Ili vas mogu zvati Phil?

– Razumije se.

– Možete me zvati Vivian.

– Hvala, gospođo Regan.

– O, idite do vraga, Marlowe. – Izišla je a da se nije osvrnula.

Pustio sam vrata da se zatvore i ostao s rukom na kvaki, zureći u tu ruku. Lice mi je pomalo gorjelo. Vratio sam se do stola, sklonio viski, isplahnulo dvije čašice pa sklonio i njih.

Skinuo sam šešir s telefona, nazvao tužiteljjev ured i zatražio Bernija Ohlsa.

Ovaj se vratio u svoju špelunku. – Dakle, pustio sam starog na miru – reče. – Batler je kazao da će mu javiti on ili koja od djevojaka. Taj je Owen Tavlор živio iznad garaže, pa sam mu malo prošao kroz stvari. Roditelji u Dubuqueu, Iowa. Brzjavio sam šefu policije tamo da vidi što oni žele da se napravi. Sve plaća familija Stermwood.

– Samoubojstvo? – upitao sam.

– Ne može se znati. Nije ostavio nikakvu poruku. Nije imao dopuštenje da uzme kola. Svi su sinoć bili kod kuće osim gospođe

Regan. Ona je bila dolje u Las Olindasu s plejbojem imenom Larry Cobb. To sam provjerio. Znam dečka na jednom od stolova.

– Trebali biste malo zabremzati bar najočitije kockarenje – rekoh.

Sa sindikatima što ih imamo u ovoj zemlji? Ne budi dijete, Marlowe. Ali me gnjavi taj bubotak na momkovoju glavi. Siguran da mi tu ne možeš pomoći?

Bilo mi je drago da je to izrekao na takav način. Tako sam mogao reći ne a da zapravo ne lažem. Rekli smo si zbogom, nakon čega sam napustio ured, kupio sva tri dnevna lista i odvezao se taksijem dolje do palače pravde da skinem auto s parkirališta. Ni u jednim novinama nije bilo ništa o Geigeru. Letimice sam još jednom pogledao njegovu plavu bilježnicu, no šifra je i sad bila tvrdoglava koliko i sinoć.

12

Drveće je na gornjoj strani Laverne Terracea imalo poslije kiše svježije zeleno lišće. U studenom popodnevnom suncu mogao sam vidjeti strmi pad brežuljka i stepenište niz koje je ubojica nakon svoja tri pucnja pobjegao u tamu. Dvije su male kuće u ulici što je ležala ispod stajale sučelice. Ondje su mogli, ali ne i morali čuti pucnjeve.

Ispred Geigerove kuće nije bilo zbivanja, a nije ga bilo ni bilo gdje drugdje duž bloka. Zatvorena je živica djelovala zeleno i miroljubivo, a šindra je na krovu još i sad bila mokra. Polako sam se provezao mimo, prežvakavajući jednu ideju. Prošle noći nisam pogledao u garažu. Nakon što je Geigerovo tijelo jednom otklizilo, više ga i nisam istinski želio naći. To bi mi vezalo ruke. No odvući ga do garaže, strpati u njegova kola i odvesti ih do kojeg od stotinu i više pustih kanjona oko Los Angelesa, bio bi dobar način da ga se otarase za mnoge dane, a možda i tjedne. To pretpostavlja dvije stvari: ključeve njegovih kola i dvojicu na zabavi. Tako bi se prilično suzilo područje istraživanja, napose zato što sam, kad se sve to dogodilo, imao njegove osobne ključeve u džepu.

Nisam imao prilike pogledati u garažu. Vrata su bila zatvorena i učvršćena lokotom, a nešto se pomaklo iza živice kad sam se skutren privukao iza nje. Neka je žena u bijelo–zeleno kariranom kaputu i s malim medaljonom od šešira na mekoj plavoj kosi iskoračila iz labirinta i zastala, dok su joj munje sijevale iz očiju na moj automobil, kao da ga nije čula dok se uspinjao uzbrdo. Zatim se brzo okrenula i nestala iz vida. Bila je to Carmen Sternvood, razumije se.

Nastavio sam uz ulicu, parkirao i odšetao natrag. Pri punom svjetlu to je izgledalo kao opasno izlaganje. Ušao sam kroz živicu. Stajala je uspravna i tiha uz zaključana ulazna vrata. Jedna joj je ruka polako pošla prema ustima, a zatim je zubima zagrizla u svoj smiješni palac. Pod očima joj je bilo razmrljano crvenilo, a lice joj je bilo do kostiju oglodano nerviranjem.

Napola mi se nasmiješila. Rekla je: – Haj – tankim, lomnim glasićem. – Š ... što? – To je zamrlo, i ona se vratila palcu.

– Sjećate se? – rekoh. – Pseća kućica Reilly, čovjek koji je previše izrastao u visinu. Sjećate?

Kimnula je, a hitri joj je istrzani smiješak zaigrao na licu.

– Uđimo – rekoh. – Nabavio sam ključ. Moćno, ha?

Gurnuo sam je u stranu, stavio ključ u bravu, otvorio vrata i rinuo je kroz njih. Zatvorio sam vrata i zastao njuškajući. Pri dnevnom je svjetlu mjesto bilo užasno. Kineske drekarije po zidovima, onaj tepih, kičaste svjetiljke, koještarije od tikovine, sluzava halabuka boja, totemski stup, boca etera i laudanuma – sve je to pri dnevnom svjetlu imalo prikrivenu gnusnost, kao pederska zabavica.

Djevojka i ja stajali smo gledajući jedno drugo. Pokušala je zadržati na licu nestašni smješčić, no lice je bilo preumorno a da bi se time dalo gnjaviti. Brisalo bi sve što bi na nj stavila. Smiješak bi se sprao poput vode s pijeska, a blijeda joj je koža ispod ošamućene i glupave praznine očiju imala grubu zrnatu strukturu. Bljedunjavi joj je jezik lizao kutove usnica. Lijepa, razmažena i ne baš jako bistra curica koja je pošla vrlo, vrlo krivim stazama, a da nitko nije poduzeo ništa s tim u vezi. Do đavola s bogatima. Bolestan sam od njih. Zavaljao sam cigaretu među prstima, gurnuo s puta nekoliko knjiga i sjeo na kraj crnog pisaćeg stola. Pripalio sam cigaretu, otpuhnuo perjanicu dima i neko vrijeme u tišini promatrao predstavu sa zubima i palcem. Carmen je stajala ispred mene, kao zločesta djevojčica u direktorovoj kancelariji.

– Sto radite ovdje? – napokon sam upitao. Cupkala je tkanje svog kaputa, ne odgovorivši ništa.

– Čega se sve sjećate iz prošle noći?

Na ovo je odgovorila s lisičjim svjetlucanjem što joj je bljesnulo u dnu očiju. – Sjećam se čega? Noćas sam bila bolesna. I kod kuće. – Glas joj je bio oprezni zvuk iz grla, koji mi je jedva dopirao do ušiju.

– Đavola ste bili.

Oči su joj vrlo brzo zakvrcale gore i dolje.

– Prije no što ste pošli kući – rekoh. – Prije no što sam vas dopremio kući. Ovdje. U ovoj stolici ... – upro sam u nju – na toj narančastoj marami. Sjećate se jako dobro.

Crvenilo joj se polako uspuzalo uz vrat. Ipak je to bilo nešto. Mogla je pocrvenjeti. Odbljesak se bijelog pokazao ispod začepljenih sivih šarenica. Žestoko je žvakala palac.

– Vi ... ste bili taj? – dahnula je.

– Ja. Koliko vam je od toga ostalo u glavi? Upitala je neodređeno: – Vi ste iz policije?

– Ne. Prijatelj vašeg oca.

– Niste iz policije?

– Ne.

Ispustila je tihi uzdah. – I š ... što želite?

– Tko ga je ubio?

Ramena su joj se trznula, no ništa joj se nije pomaklo na licu. – Tko još . . . zna?

– Za Geigera? Ne znam. Policija ne, jer bi kampirali ovdje. Možda Joe Brody.

Bio je to ubod u mrak, no izvukao je uzvik iz nje. – Joe Brody! On!

Tad smo oboje utonuli u tišinu. Ja sam povlačio iz cigarete, a ona je jela palac.

– Nemojte sad mudrijašiti, za ime božje – podbo sam je. – Nije ovo mjesto za staromodnu prostodušnost. Je li ga Brody ubio?

– Ubio koga?

– O, bože – rekoh.

Djelovala je povrijeđeno. Brada joj se spustila za dva prsta. – Da – rekla je svečano. – Joe je to učinio.

– Zašto?

– Ne znam. – Odmahnula je glavom, uvjeravajući samu sebe da uistinu ne zna.

– U posljednje ste ga vrijeme često viđali? Ruke su joj se spustile i splele u male bijele čvoriće. – Samo jednom ili dvaput. Mrzim ga.

– Onda znate gdje živi.

– Da.

– I ne dopada vam se više?

– Mrzim ga!

– Tad bi vam se dopadalo da mu zakuhate kašu.

Opet malo praznog pogleda. Išao sam prebrzo za nju. Bilo bi teško ne ići. – Jeste li voljni reći policiji da je to bio Joe Brody? – spustio sam sondu.

Najednom joj je panika planula čitavim licem. – Ukoliko mogu zbrisati dio priče s golišavim fotografijama – dodao sam umirujuće.

Zahihotala je. Od toga sam se osjetio gnusno. Da je zavrištala ili zaplakala, ili se nosom sunovratila prema podu u nastupu samrtničke slabosti, sve bi to bilo u redu. Ali ona je naprosto hihotala. Najednom joj je postalo jako smiješno. Slikali su je kao

Izidu, i netko je poslije popalio fotografiju, i netko je pred njenim očima krknuo Geigera, a ona je bila pijanija od regrutske veselice i najednom je sve bilo puno krasnog čistog veselja. I zato je zahihotala. Vrlo nestašno. Hihot je postao glasniji i počeo oprčavati oko kutova sobe kao štakor iza lamperije. Počela je histerizirati. Spuznuo sam sa stola, koraknuo do nje i opalio joj ćušku.

– Baš kao noćas – rekoh. – Zajedno bismo upisali publiku. Reilly i Sternwood, dva budalaša u potrazi za komedijantom koji će se sprdati s njima.

Hihot je zamro, no nije se obazrela na šamar ništa više nego prošle noći. Možda svi njeni prijatelji prije ili kasnije dođu do šamaranja. Mogao sam ih razumjeti. Sjeo sam ponovno na kraj crnoga stola.

– Ne zovete se Reilly – rekla je ozbiljno. – Nego Philip Marlowe. Vi ste privatni detektiv. Viv mi je rekla. Pokazala mi je vašu posjetnicu. – Gladila je obraz po kojem sam je ošamario. Nasmiješila mi se, kao da joj je bilo krasno biti sa mnom.

– Dakle ipak se sjećate – rekoh. – I vratili ste se da potražite fotografiju, a niste mogli ući u kuću. Je li tako?

Brada joj je zakimala gore i dolje. Potrudila se stvoriti smiješak. Bacila je oko na mene. Bio sam stjeran u tor. Trebao sam za minutu vrisnuti „Jipiiii!” i zamoliti je da ode sa mnom u Yumu.

– Fotka je nestala – rekoh. – Pogledao sam prošle noći, prije no što sam vas otpremio kući. Vjerojatno ju je Brody uzeo sa sobom. Vi me zezate u vezi Brodyja?

Gorljivo je odmahнула glavom.

– To je bilo na prvu loptu – rekoh. – Ne morate o tome više misliti. Ne recite ni živoj duši da ste bili ovdje, ni noćas ni danas. Čak ni Viviani. Naprosto zaboravite da ste bili. Prepustite to Reillyju.

– Ne zovete se. . . – počela je, a onda zastala i živo zatresla glavom slažući se s onim što sam rekao ili s onim što je sama pomislila. Oči su joj se suzile i postale crne i plitke kao emajl na tacni restorana sa samoposluživanjem. Onda je došla na ideju. – Trebala bih sada poći kući – rekla je kao da smo zajedno popili kavu.

– Sigurno.

Nisam se pomakao. Dobacila mi je još jedan nestašni pogled i krenula prema ulaznim vratima. Već je stavila ruku na kvaku kad smo oboje začuli auto kako dolazi. Pogledala me s pitanjima u

očima. Slegnuo sam ramenima. Automobil se zaustavio, upravo ispred kuće. Strah joj je iskrivio lice. Začuli su se koraci i zvonjava zvonca. Carmen me pogledala preko ramena, dok joj je ruka gnječila kvaku; gotovo je proslinila od straha. Zvonce je nastavilo zvoniti. I tada je zvonjava prestala. Ključ je zaškakljikao bravu, Carmen je odskočila od vrata i zastala kao smrznuta. Vrata su se rastvorila. Neki je muškarac žustro prošao kroz njih i zatim stao kao gromom ošinut, nijemo buljeći u nas, potpuno sabran.

13

Bio je to sivi čovjek, sav siv, ako se izuzmu uglačane crne cipele i dva skrletna dijamanta u sivoj atlasnoj kravati dijamanta što su nalikovali „dijamantima”, oznakama na stolu ruleta. Košulja mu je bila siva, a odijelo s dvostrukim redom dugmadi od mekanog, lijepo skrojenog flanela. Ugledavši Carmen skinuo je sivi šešir, a kosa je ispod njega bila siva i tako fina kao da je bila prosijana kroz gazu. Guste su mu sive obrve imale neodređeno sportski izgled. Brada mu je bila duga, nos kukast, a zamišljene se oči činile kose jer su mu se nabori kože slijevali preko kutova kapaka.

Zastao je pristojno, jednom rukom dodirujući vrata za leđima, drugom držeći sivi šešir i lupkajući njime lagano po bedru. Izgledao je otvrdlo, ali ne otvrdlo kao žilavo momče. Više kao jahač dugo izložen ćudima vremena. Ali nije bio jahač. Bio je to Eddie Mars.

Zatvorio je vrata gurnuvši ih za sobom i stavio ruku u prerezani džep svoga kaputa, ostavivši palac vani da blista u odista sumračnom osvjetljenju sobe. Nasmiješio se Carmen. Imao je lijep ležeran smiješak. Ona je oblizala usne i zagledala se u nj. Strah joj je nestao s lica. Uzvratila mu je smiješak.

– Oprostite zbog nehajnog ulaženja – reče. – Činilo mi se da se na zvono nitko ne odaziva. Je l' tu negdje mister Geiger?

Rekoh: – Ne. Ne znamo zapravo gdje je. Zatekli smo vrata pritvorena. Ušli smo unutra.

Kimnuo je i dodirnuo svoju izbačenu bradu rubom šešira. – Vi ste mu prijatelji, razumije se?

– Samo poslovni znanci. Svratili smo po knjigu.

– Knjigu, ha? – Izgovorio je to brzo i jasno i, rekao bih, pomalo vragolasto, kao da zna sve o Geigerovim knjigama. Tad je ponovno pogledao Carmen i slegnuo ramenima.

Pomaknuo sam se prema vratima. – Sad ćemo malo prošetati – rekoh. Uhvatio sam je za ruku. Zurila je u Eddija Marsa. Sviđao joj se.

– Imate li poruku . . . ako se Geiger vrati? – upitao je Eddie Mars obzirno.

– Ne bismo vas gnjavili.

– Zaista šteta – rekao je glasom u kojem je bilo i previše značenja. Sive su mu oči zatreptale i zatim se skrutile kad sam prošao pokraj

njega da otvorim vrata. – Cura može otprašiti – dodao je ležernim tonom. – Volio bih malo porazgovoriti s tobom, stari borco.

Ispustio sam joj ruku. Bijelo sam ga pogledao. – Zezant, ha? – rekao je ljupko. – Nemoj se zeznuti. Imam dva momka vani u kolima koji uvijek rade upravo ono što ja želim da rade.

Carmen je zašuškala pokraj mene i zatim iskočila kroz vrata. Koraci su joj brzo zamrli silazeći niz brdo. Nisam joj vidio automobil, mora dakle da ga je ostavila dolje. Počeo sam izgovarati: – Što k vragu . . .!

– O, preskoči – uzdahnuo je Eddie Mars. – Nešto tu ne štima. I ja ću pronaći što je to. Ako želiš trijebiti olovo iz trbuha, stani mi na put.

– Vidi, vidi – rekoh. – Žilav momak.

– Samo kad je neophodno, borčino. – Nije više gledao u mene. Šetao je po sobi, mrštio se, ne hajući ni malo za mene. Pogledao sam van preko slomljenog stakla fasadnog prozora. Vrh se automobila pokazao iznad živice. Motor mu se polako okretao naprazno.

Eddie Mars je pronašao grimiznu bocu i dvije zlatom išarane čaše na stolu. Onjušio je jednu od čaša i zatim bocu. Gadjljiv mu je smiješak nabrao usne. – Ušljivi buzorant – rekao je bez intonacije.

Bacio je pogled na nekoliko knjiga, groknuo, obišao stol i zaustavio se ispred malog totemskog stupa s okom kamere. Proučio ga je, a zatim bacio pogled na pod ispred njega. Odmaknuo je nogom mali prostirač i zatim se brzo nagnuo, dok mu se tijelo napelo. Spustio je jedno sivo koljeno na pod. Stol ga je djelomično skrivao od mene. Uslijedio je oštar uzvik a zatim se opet podigao. Ruka mu je bljesnula pod sako, i crni mu se luger pojavio u ruci. Držao ga je dugačkim smeđim prstima, ne uperivši ga u mene, ne uperivši ga ni u što.

– Krv – reče. – Krv tu na podu, ispod prostirača. Prilično mnogo krvi.

– Zaista? – upitao sam, dajući sebi zainteresiran izraz.

Kliznuo je u stolicu za stolom, zakačio crveni telefon rukom i privukao ga k sebi, prebacujući luger u ljevicu. Oštro se namrštio na telefon, skupivši sive obrve sasvim blizu jednu drugoj i stvorivši dubok pregeb u porušenoj koži iznad kukastog nosa. – Mislim da ćemo pozvati muriju – rekao je.

Prešao sam do prostirača što je bio na mjestu na kojem je ležao Geiger i ritnuo ga. – To je stara krv – rekoh. – Sasušena.

– Svejedno ćemo pozvati muriju.

– Zašto ne? – rekoh.

Oči su mu se suzile. Lak se sljuštio s njega, i ostao je samo dobro odjeveni, sirovi momak s lugerom. Nije mu se dopalo što se slažem s njim.

– A tko si ti do đavola zapravo, stara borčino? – Ime je Marlowe. Njuškalo.

– Nikad čuo za tebe. Tko je cura?

– Klijent. Geiger joj je pokušavao namaknuti zamku na vrat s nešto malo ucjene. Došli smo da porazgovaramo. Nije ga bilo. Kako su vrata bila otvorena, ušetali smo i počekali. Ili sam ti to već rekao?

– Baš zgodno – reče. – Vrata bila otvorena. Kad nemaš ključ.

– Da. Kako si ti došao do ključa?

– Je li to tvoja briga, borčino?

– Mogu napraviti da bude.

Nasmiješio se stiješnjeno i gurnuo šešir natrag na sivu kosu. – A ja mogu tvoje brige učiniti svojim.

– Ne bi ti se dopalo. Preslabo se plaća.

– U redu, bistrooki. Ja sam vlasnik ove kuće. Geiger je moj stanar. I što sad veliš na to?

– Poznaješ se s tako krasnim ljudima.

– Poznajem se s onim tko naiđe. A nailaze svakojaki. – Bacio je pogled dolje na luger, slegnuo ramenima i zataknuo ga ponovno pod lakat. – Imaš kakvu dobru ideju, borčino?

Mnogo njih. Netko je upucao Geigera – Nekoga je upucao Geiger koji je zbrisao. Ili su bila neka druga dva tipa. Ili Geiger fura nekakvu sektu pa pravi žrtve klanice ispred totemskog stupa. Ili je imao pile za večeru, a obožava klati piliće u prednjem salonu.

Sivi se namrštio na mene.

– Predajem se – rekoh. – Bolje nazovi prijatelje iz grada.

– Ne kopčam – ispalio je. – Ne kopčam kakvu igru igraš.

– Samo naprijed, nazovi plave. Izazvat ćeš jaku reakciju.

Promislio je o tome ne pomaknuvši se. Usne su mu se pripile uz zube. – Ne kopčam ni to – rekao je teško.

– Možda naprosto nije tvoj dan. Znam za vas, mister Mars. Cypress Club u Las Olindasu. Mutno kockarenje za mutne ljude. Lokalna murija u džepu i dobro podmazana žnora do Los Angelesa. Drugim riječima, zaštita. Geiger je bio u švercu u kome to isto treba. Možda ste ga izvlačili pomalo tu i tamo, uzevši u obzir da vam je stanar.

Usta su mu se pretvorila u krutu bijelu grimasu. – Geiger je bio u kakvom švercu?

– Švercu knjiga s praščarijama.

Zurio je u mene dugu, jednoličnu minutu. – Netko ga je sredio – rekao je blago. – Ti znaš nešto o tome. Nije se danas pokazao u dućanu. Ne znaju gdje je. Ovdje nije odgovorio na telefon. Došao sam vidjeti što je. Našao sam krv na podu, ispod prostirke. I tebe i curu ovdje.

– Malo škripi – rekoh. Ali možda možeš prodati priču željnoj mušteriji. Ipak si nešto malo ispustio. Netko mu je danas maknuo knjige iz radnje ... One krasne knjige što ih je iznajmljivao.

Oštro je zapucketao prstima i rekao: – Trebao sam misliti o tome, borčino. Čini se da si došao do stvari. Kako to zamišljaš?

– Mislim da su Geigera zbrisali. Mislim da je to njegova krv. A odvlačenje knjiga stvara motiv da mu se za časak sakrije leš. Netko preuzima posao i treba mu nešto vremena da se sredi.

– Ne mogu brisnuti s tim – rekao je Eddie Mars mrko.

– Tko veli? Ti i par revolveraša vani u kolima? Ovo je postao veliki grad, Eddie. I ponešto se žilavih momaka upisalo u knjigu gostiju odnedavna. To je cijena rasta.

– Pričaš prokleta previše – kazao je Eddie Mars. Ogolio je zube i dvaput zviznuo, oštro. Vani su tresnula vrata i trčeći su koraci prošli kroz živicu. Mars je ponovno trgnuo luger i uperio mi ga u prsa. – Otvori vrata.

Zvonce je začegrtalo, i izvana je zazvao neki glas. Nisam se pomakao. Grlo je lugerove cijevi izgledalo kao ždrijelo Second Street tunela, ali se nisam pomakao. Da nisam nepropusan za metke bila je spoznaja na koju sam se tek trebao navići.

– Otvori ih sam, Eddie. Tko si ti do đavola da mi naređuješ? Budi dobar i možda ti pomognem da se izvučeš.

Ukočeno je ustao na noge lagane, maknuo se oko stola i prešao do vrata. Otvorio ih je ne skinuvši oči s mene. Dva su se čovjeka

utumbala u prostoriju, posegnuvši poslovno pod pazuha. Jedan je očito bio zvijezda ringa, pristao bljedolik momak sa zeznutim nosom i uhom nalik na tučeni odrezak. Drugi je bio tanak, plav, s licem izražajnim kao cigla, s blizu postavljenim očima bez boje u njima.

Eddie Mars reče: – Vidite ima li ovca kakve željeznarije.

Plavi je trznuo kratkocjevnu pljucu i zastao držeći je uperenu u mene. Boksač je pospano iskoračio i pažljivo mi ispipao džepove. Okrenuo sam mu se u krugu, držeći se kao ljepotica koja umire od dosade dok joj isprobavaju večernju haljinu.

– Nema puce – rekao je frfljajućim glasom.

– Otkrij tko je on.

Zvijezda ringa mi je kliznula u unutrašnji džep pa izvukla lisnicu. Trzajem ju je otvorio pa proučio njen sadržaj. – Ime je Philip Marlowe, Eddie. Živi u Hobart Armsu, na Franklinu. Privatna dozvola, zamjениčka značka i sve to. Anđeo čuvar. – Kliznuo mi je lisnicu natrag u džep, potapšao me po obrazu i okrenuo se.

– Crta – rekao je Eddie Mars.

Dva su revolveraša izišla i zatvorila vrata. Čulo se kako ponovno ulaze u kola. Pokrenuli su motor i još ga jednom ostavili da se vrti naprazno.

– U redu. Govori – ispalio je Eddie Mars. Vrhovi su mu obrva ocrtali oštre lukove na čelu.

– Nisam još spreman za službeni bilten. Ubiti Geigera da bi mu se zgrabio posao bio bi klimav štos, i nisam siguran da je to bilo tako, jasno, uz pretpostavku da je ubijen. Ali sam siguran da onaj koji je pokupio knjige zna što je što, i siguran sam da je plava dama dolje u dućanu luda od straha zbog ovog ili onog. A slutim i tko je skupio knjige.

– Tko?

– To je dio službenog biltena za koji još nisam spreman. Znate, ja imam klijenta.

Nabrao je nos. – To ... – ali je brzo odrezao ostatak.

– Očekivao sam da ćeš prepoznati curu – rekoh.

– Tko je pokupio knjige, borčino?

– Još nisam spreman za izjave, Eddie. Zašto bih bio? Spustio je luger na stol i potapšao ga otvorenim dlanom. – Vidi – reče. – Možda shvatiš da se isplati.

– Došli smo na bit. Ostavi pucu izvan toga. Dobro čujem glasanje love. S koliko mi zveckaš?

14

Bilo je deset do pet kad sam parkirao kod ulaza u aulu najmanje kuće na Randal Placeu. Nekoliko je prozora bilo osvijetljeno, a radio–aparati su meketali u sumraku. Povezao sam se automatskim dizalom do trećeg kata i prošao širokim hodnikom prekrivenim zeleno i obloženim u boji bjelokosti. Hladni je vjetrić pirio niz hodnik iz otvorenih mrežastih vrata požarnog izlaza.

Pokraj vrata označenih s „405” bilo je malo bjelokosno dugme. Pritisnuo sam ga i pričekao, učinilo mi se, prilično dugo vremena. Tada su se vrata bez zvuka odškrinula tridesetak centimetara. U načinu otvaranja bila je nekakva oprezna, kradomična nota. Čovjek je bio dugonog, dugotrup, visokih ramena; tamnosmeđe oči bile su mu na smeđem bezizraznom licu što je još davno naučilo kontrolirati svoj izraz. Kosa nalik na čeličnu vunu rasla mu je daleko ostraga na tjemenu, ostavljajući mu priličan komad nadsvođenog snieđeg čela, koje bi se površnom pogledu moglo učiniti kao stanište mozga. Njegove su me turobne oči rezervirano sondirale. Dugi su mu i tanki smeđi prsti držali rub vrata. Nije rekao ništa.

Rekoh: – Geiger?

Ništa što bih mogao vidjeti nije se promijenilo na čovjekovu licu. Izvukao je cigaretu iza vrata, zataknuo je u usta i povukao iz nje kratki dim. Dim je pošao prema meni u lijenom, prezrivom ispuhu, a iza njega su išle riječi, izgovorene hladnim glasom bez žurbe, glasom u kojem nije bilo više modulacije negoli u krupjeovom.

– Što ste rekli?

– Geiger. Arthur Gwynn Geiger. Tip koji je imao knjige.

Čovjek je to razmotrio bez žurbe. Bacio je pogled na vrh cigarete. Druga mu je ruka, ona kojom je držao vrata, potonula iz vidika. Sudeći po ramenu, skrivena mu je ruka mogla izvoditi nekakve pokrete.

– Znate li ikoga s tim imenom? – upitao sam. – Živi li tu negdje?

Nasmiješio sam se. Smiješak mu se nije dopao. Oči su mu se prozile. Rekoh: – Vi ste Joe Brody?

Smeđe se lice ukočilo. – I onda? Hvataš na foru, braco, ili se samo dobro zabavljaš?

– I tako, vi ste Joe Brody – rekoh. – I ne znate nikoga imenom Geiger. Vrlo duhovito.

– Jeee? Možda imate čudan smisao za humor. Nosite ga odavde i zabavite se njime negdje drugdje.

Naslonio sam se na vrata i poslao mu sneni smiješak.

– Ti si pokupio knjige, Joe. Ja sam pokupio popis bezveznjaka. Trebali bismo porazgovoriti o svemu.

Nije pomaknuo oči s mog lica. Iz prostorije iza njega dopro je slabašan zvuk, kao da su metalni prstenovi zavjese zazveckali po metalnoj šipci. Bacio je sa strane pogled u sobu. Šire je otvorio vrata.

– Zašto ne, ako misliš da imaš nešto? – rekao je hladno. Odstupio je u stranu od vrata. Prošao sam mimo njega i ušao u prostoriju.

Bila je to vedra soba s dobrim namještajem kojeg nije bilo previše. Francuski su se prozori na stražnjem zidu otvarali prema kamenom trijemu i gledali kroz sumrak na obronke. Pokraj prozora bila su zatvorena vrata na zapadnom zidu, a pokraj ulaznih još jedna vrata na istome zidu. Preko ovih je posljednjih bila navučena plišana zavjesa o–vješena o tanku bakrenu šipku ispod nadvoja.

Ostaje, dakle, još istočni zid, na kojem nije bilo vrata. Tu je, na njegovoj sredini, bila mala sofa, i tako sam sjeo na nju. Brody je zatvorio vrata i mačjim korakom odšetao do visokog orahovog pisaćeg stola posutog četvrtastim čavličima. Na njegovoj spuštenoj preklopnoj ploči ležala je kutija od cedrovine s pozlaćenim šarkama. Prenio ju je do naslonjača što je bio na pola puta između dvojica vrata i zatim sjeo. Bacio sam šešir na sofu i počekao.

– Dakle, slušam – rekao je Brody. Otvorio je kutiju s cigarama i bacio čik u veliku pepeljaru što je bila kraj njega. Stavio je dugačku tanku cigaru u usta. – Cigaru?

– Dobacio mi je jednu kroz zrak.

Posegnuo sam za njom. Brody je izvadio pištolj iz kutije za cigare i uperio mi ga u nos. Pogledao sam ga. Bio je to crni policijski, kalibar .39. S njim se bar zasad nisam mogao upuštati u rasprave.

– Zgodno, ha? – rekao je Brody. – Hajd' samo malo ustani na trenutak. Priđi samo, oko dva metra. Možeš trgnuti malo zraka dok to radiš. – Glas mu je bio razrađeno ležeran, kao glas žilavih momaka s filma. Filmovi su ih sve učinili takvima.

– C-c – rekoh, uopće se ne pomaknuvši. – Tako mnogo pucaljki po gradu, a tako malo soli. Ti si drugi tip kojeg sam sreo, u nekoliko sati,

koji misli da je kevac u ruci cijeli svijet na grani. Spusti ga dolje i ne budi blesav, Joe.

Obrve su mu se spojile, izbacio je bradu prema meni. Oči su mu bile opake.

– Drugi se tip zove Eddie Mars – rekoh. – Ikad čuo za nj?

– Ne. – Brody je i dalje držao pištolj uperen u mene.

– Ako mu se ikada prosvijetli gdje si noćas šetao po kiši, smrvit će te k'o beba zvečku.

– Što sam ja Eddiju Marsu? – upitao je Brody hladno. Ali je ipak spustio pištolj na koljeno.

– Čak ni uspomena – odgovorio sam.

Zagledali smo se jedan u drugoga. Nisam skrenuo pogled na usiljenu crnu papuču što se pokazala ispod plišane zavjese na vratima lijevo.

Brody je rekao tiho: – Nemoj me krivo shvatiti. Nisam ja nikakav gadni tip; naprosto oprezan. Ne znam o tebi ni prvi glas iz pakla. Po svemu što znam, mogao si biti i skidač glava.

Nisi dovoljno oprezan – rekoh. – Ta je predstava s Geigerovim knjigama bila užasna.

Uvukao je polako dugački udisaj i zatim ga tiho ispustio. Tad se zavalio, prekrižio dugačke noge i stavio kolt na koljeno.

– Nemoj se zeznuti pa pomisliti da neću upotrijebiti ognjilo, ako budem morao – rekao je. – Kakva je tvoja priča?

– Daj neka ti prijateljica s usiljenim papučama upadne k nama. Umorila se već zadržavajući dah.

Brody ju je zazvao ne pomaknuvši oči s mog trbuha. – Upadaj, Agnes.

Zavjesa se zaljuljala u stranu i u sobi nam se pridružila zelenooka pepeljasta plavuša ljuljavih bokova, cura iz Geigerova dućana. Pogledala me je s nekom vrstom izmrcvarene mržnje. Nosnice su joj bile stisnute, a oči su joj potamnjele za nekoliko nijansi. Izgledala je vrlo nesretno. – Znala sam prokleta dobro da će s vama biti problema – ispalila je na mene. – Rekla sam Joeu da pazi kud gazi.

– Ne treba paziti kako gazi, nego da njega ne nagaze – rekoh.

– Pretpostavljam da je to trebalo biti duhovito – zaskvičala je plavuša.

– I bilo je – rekoh. – Ali je prestalo biti smiješno.

– Štedi štosove – posavjetovao me Brody. – Joe jako dobro pazi kud hoda. Daj nam malo svjetla da mogu perforirati frajera ako nastavi kako je počeo.

Plavuša je ukvrcala svjetlo u velikoj četvrtastoj stojećoj lampi. Zatim je utonula u naslonjač pokraj nje i sjela ukočeno, kao da joj je pojas previše stegnut. Stavio sam cigaru u usta i odgrizao vršak. Brodvjev se kolt živo zainteresirao za mene kad sam izvadio šibice i pripalio. Okušao sam dim i rekao:

– Popis klijentele o kojem sam govorio ispisan je šifrom. Nisam je još razriješio, ali tu može biti oko pet stotina imena. Ti si pokupio dvanaest sanduka knjiga, za koje ja znam. Trebao bi imati najmanje pet stotina svezaka. Posuđena bi morala biti još čitava hrpa, no recimo da cijela priča ima pet stotina komada, da budemo oprezni. Ako je to dobra, aktivna lista, i ako je možeš održati sa samo pedeset posto kapaciteta, to bi bilo sto dvadeset pet tisuća najamnine. Tvoja cura zna sve o tome. Ja samo nagađam. Neka najamnina bude koliko hoćeš niska, no neće biti manja od dolara. Jer roba košta novaca. Pri dolaru najamnine kupiš sto dvadeset pet somova i još ti uvijek ostaje glavnica. Mislim, ostaje ti Geigerova glavnica. Dovoljan razlog za ukrkati nekoga.

Plavuša je zaštekta: – Ti blesavi, ti prokleti bućoglavi .. !

Brody joj je iskesio zube i zarežao: – Zavrni pipac, za Krista. Zavrni pipac!

Slegla je u uvrijeđenu mješavinu tihe tjeskobe i zapečaćenog gnjeva. Srebrni su joj nokti grebli po koljenu.

– Nije to šverc za protuhe – rekao sam Brodyju s gotovo nježnim osjećajima. – Tu je potreban solidan radnik, kao ti, Joe. Treba steći povjerenje i zadržati ga. Ljudi koji daju novac za rabljene seksualne dronjke nervozni su poput grofica koje ne mogu naći zahod. Osobno mislim da je ucjenjivačka strana posla bila velika pogreška. Ja sam za to da sve to odbacimo i držimo se legitimnog prodavanja i posuđivanja.

Brodvjyv mi se tamnosmeđi pogled pomicao licem gore i dolje. Kolt mu je i dalje gladovao za mojim vitalnim organima. – Ti si neki smiješan tip – rekao je bez intonacije. – Tko se bavi tim prekrasnim poslom?

– Ti – rekoh. – Zamalo.

Plavuša se zagrcnula i zadržala se po uhu. Brody nije rekao ništa. Samo me je pogledao.

– Što? – zalajala je plavuša. – Sjedite tu i pokušavate nas uvjeriti da je mister Geiger vodio takvu vrst posla nasred glavne ulice? Niste pri sebi!

Uljudno sam joj se nacerio. – Sigurno da pokušavam. Svi znaju da to postoji. A Hollywood je kao stvoren za to. Ako tako nešto mora postojati, onda je ravno nasred ulice mjesto gdje svi praktični murjaci žele da to postoji. Zbog istih razloga izlaze na ruku kvartovima crvenih fenjera. Znaju gdje mogu stjerati lovinu kad zažele.

– Moj bože – zakukala je plavuša. – Dopuštaš tom vodenoglavcu da sjedi tu, i da me vrijeđa, Joe? Ti s pištoljem u ruci, njemu koji nema ništa osim cigare i palca?

– Sviđa mi se tako – rekao je Brody. – Tip ima dobre ideje. A ti zatvori klopotac i drži ga zatvorenim, ili ću ti ga zatvoriti ovim. – Uzmahao se pištoljem uokolo na sve bezobziriji način.

Plavuša je dahнула i okrenula lice zidu. Brody me je pogledao i rekao prefrigano: – Kako sam stekao taj dražesni posao?

– Upucao si Geigera da ga dobiješ. Prošle noći po kiši. Bilo je to straobalno vrijeme za pucanje. Nevolja je što nije bio sam kad si ga upecao. Ili to nisi opazio, što mi se ne čini vjerojatno, ili te je uhvatila cvikavica pa si dao petama vjetra. Pa ipak si još imao živaca uzeti ploču iz kamere, imao si živaca kasnije doći i sakriti leš, tako da možeš pospremiti knjige prije no što murija shvati da ima umorstvo koje treba istražiti.

– Jeee – rekao je Brody prezrivo. Kolt mu se zakolebao na koljenu. Smeđe mu je lice bilo tvrdo kao komad izrezbarenog drveta. – Baš se igrate, dragi gospodine. Prokleta je sretna okolnost za tebe što nisam krknuo Geigera.

– Svejedno zbog toga možeš pod ledinu – rekao sam mu veselim glasom. – Već si pripravljen da te zapakiraju.

Brodvjev je glas počeo šušcati. – Misliš da mi to možeš natovariti?

– Potvrдно.

– Pa kako?

– Postoji netko tko će to tako ispričati. Rekao sam ti da postoji svjedok. Ne pravi se bedast. Joe.

Tada je eksplodirao. – Proklete male vruće gaćice! – urliknuo je. – Ona bi, đavo je odnio? Ona bi... upravo tako!

Naslonio sam se i nacerio. – Jako dobro. Mislio sam si da ti imaš te njene golišave fotografije.

Nije rekao ništa. Ni plavuša nije ništa rekla. Pustio sam ih da to malo probave. Brodyjevo se lice polako razvedrilo nekakvim sivkastim olakšanjem. Spustio je kolt na stolić pokraj naslonjača, ali je ostavio desnu ruku u njegovoj blizini. Kucnuo je cigaru i stresao pepeo na tepih, pa me pogledao očima koje su se pretvorile u stisnuti odsjaj između suženih kapaka.

– Pretpostavljam da me smatraš blesavim – kazao je Brody.

– Samo prosječno bistrim, za mutljaroša. Daj slike.

– Kakve slike?

Odmahnuo sam glavom. – Krivi scenarij, Joe. S nevinošću nećeš nikamo dospjeti. Ili si bio noćas ondje, ili si nabavio slike od nekoga tko je bio. Znaš da je ona bila tamo, jer si poslao svoju curu da prijete gospođi Regan policijom. Jedini način da saznaš dovoljno da bi to mogao učiniti, bio je da vidiš što se dogodilo, ili da uzmeš fotografiju a znaš kad je i gdje snimljena. Istresi sve i budi pametan.

– Moram namaknuti nešto kinte – rekao je Brody. Malo je zakrenuo glavu da bi pogledao zelenooku plavušu.

Sada više ne zelenooku i samo na površini plavu. Bila je mlitava kao netom ubijem zec.

— Nema love – rekoh.

Gorko se namršti. – Kako si došao do mene?

Trzajem sam izvadio lisnicu i dao mu da pogleda značkicu. – Bavio sam se Geigerom, za klijenta. Bio sam prošle noći vani, na kiši. Začuo sam pucnje. Provalio sam unutra. Nisam vidio ubojicu. Ali sam vidio sve ostalo.

– I zadržao usta zakopčana – podrugljivo se nacerio Brody.

Sklonio sam lisnicu. – Da – priznao sam. – Sve do sada. Dobivani li fotografije ili ne?

– U vezi tih knjiga – kazao je Brody, – to ne kopčam.

– Slijedio sam ih dovde od Geigerova dućana. Imam svjedoka.

– Onaj musavi klinjo?

– Koji musavi klinjo?

Ponovno se namrštio. – Onaj klinjo koji radi u dućanu. Odskakutao je nakon što je kamion otišao. Agoes ne zna čak ni gdje hrče.

– To će pomoći – rekoh, bacajući mu jedan cer. – Ta me strana stvari pomalo brinula. Ijedno od vas ikad bilo u Geigerovoj kući prije prošle noći?

– Čak ni prošle noći – odgovorio je Brody oštro. – I tako ona veli da sam ga ja upucao, ha?

– S fotosima u rukama možda bih je mogao uvjeriti da se prevarila. Tamo su se malo bavili lokanjem.

Brody je uzdahnio. – Mrzi me do srži. Scipelirao sam je. Dobio sam za to pare, sigurno, ali bih to svejedno morao napraviti. Suviše zasukana za jednostavnog tipa kakav sam ja. – Pročistio je grlo. – A što veliš na malo kinte? Srezan sam do bakrenjaka. Agnes i ja moramo se maknuti.

– Ne od mog klijenta.

– Slušaj...

– Daj slike, Brody.

– O, đavlu – reče. – Dobio si. – Ustao je i kliznuo kolt u vanjski džep. Lijeva mu je ruka pošla pod sako. Zadržao ju je ondje, dok mu se lice krivilo od gađenja, sve dok zujalo nije zazvonilo i nastavilo zvoniti.

15

To mu se nije dopalo. Donja mu se usnica uvukla među zube, a obrve su mu se oštro spustile na uglovima. Čitavo mu lice postalo oštro, lisičje i opako.

Zujalo je nastavilo svoju pjesmu. Ni meni se nije dopadalo. Ako bi se dogodilo da su posjetioci Eddie Mars i njegovi momci, mogli bi me ubaštati samo zato što sam ovdje. Ako je policija, ćopili bi me a da im ništa ne bih mogao dati: ništa osim smiješka i obećanja. A ako je to neki od Brodyjevih prijatelja – uz pretpostavku da ima i jednog – moglo bi se uspostaviti da su oni tvrdi od njega.

Ni plavuši se nije dopadalo. Stajala je dok se u njoj pjenilo. Rukom je sjeckala zrak. Živčana joj je napetost postarala i poružnila lice.

Pazeći na mene, Brody je trznuo malu ladicu iz stola i pokupio iz nje automatski pištolj s koštanom drškom. Ispružio ga je plavuši. Ova je kliznula do njega i uzela ga, sva se tresući.

– Sjedni odmah do njega – dreknuo je Brody. – Drži ga na njemu tamo dolje, što dalje od vratiju. Ako počne s vicevima, postupi po nahođenju. Još nismo pokopani, maljucna.

– O, Joe – zakukala je plavuša. Prešla je sobu i sjela do mene na sofou uperivši mi pištolj u nožnu arteriju. Nije mi se dopadao istrzani pogled u njenim očima.

Zujalo je prestalo brujati; uslijedilo je brzo nestrpljivo lupanje po drvetu. Brody je stavio ruku u džep, ruku s revolverom, odšetao do vrata i otvorio ih lijevom rukom. Carmen Sternwood ga je gurnula natrag u sobu stavivši mu mali revolver pred mršave smeđe usnice.

Brody se povukao od nje s ustima u pokretu i izrazom panike na licu. Carmen je zatvorila vrata za sobom ne pogledavši ni mene ni Agnes. Vrebala je pažljivo na Brodyja, s jezikom koji joj je malkice virio između zubiju. Brody je izvadio obadvije ruke iz džepova i počeo joj gestikulirati nešto umirujuće. Obrve su mu se oblikovale u čudan skup krivina i kutova. Agnes je okrenula pištolj od mene i zavila ga prema Carmen. Izbacio sam ruku i čvrsto stegnuo prste oko njezina zglavka a zatim palcem blokirao sigurnosnu polugu. Već je bila blokirana. Potrudio sam se da i ostane. Uslijedilo je kratko tiho rvanje na koje ni Brody ni Carmen nisu obratili nikakvu pažnju. Pištolj je bio moj. Agnes je duboko disala i drhtala čitavim tijelom.

Carmenino je lice djelovalo koščato i izgrebano, a dah joj je psikao. Glas koji je izrekao bez intonacije:

– Hoću svoje slike, Joe.

Brody je progutao slinu i pokušao se nasmiješiti. – Sigurno, mala, sigurno. – Rekao je to tako sitnim, ugladenim glasom koji se od glasa kojim se bio meni obraćao razlikovao kao skuter od desetonskog kamiona.

Carmen je rekla: – Ti si upucao Arthura Geigera. Vidjela sam te. Hoću svoje slike. – Brody je pozelenio.

– Hej, čekaj čas, Carmen – dreknuo sam.

Plava se Agnes u naletu vratila u život. Prignula je glavu i uronila mi zubima u desnu ruku. Proizveo sam dosta buke i otresao je od sebe.

– Slušaj, mala – zacvilio je Brody. – Poslušaj me samo časak...

Plavuša je pljunula na mene i zatim mi se bacila na nogu pokušavajući je ugristi. Kresnuo sam je pištoljem po glavi, ne baš jako, i pokušao ustati. Svaljala mi se niz noge i obmotala ih rukama. Srušio sam se natrag na sofu. Plavuša je bila jaka zbog lude ljubavi ili ludog straha, ili mješavine obojega, ili naprosto zato što je bila jaka.

Brody je zagrabilo prema malom revolveru što mu je bio tako blizu licu. Promašio je. Revolver je proizveo oštar zvuk nalik udarcu, ne jako glasan. Zrno je razbilo staklo na jednom od otvorenih francuskih prozora. Brody je užasno zaječao, pao na pod i trznuo Carmenine noge, izbivši joj oslonac. Ona je prizemljila složivši se u hrpu, a mali joj je revolver otklizio u kut. Brody je skočio na koljena i posegnuo u džep.

Pogodio sam Agnes u glavu s manje obzira nego ranije, sritao je sa stopala i ustao. Brody je škljocnuo očima prema meni. Pokazao sam mu automatski pištolj. Prestao je pokušavati uvući ruku u džep.

– Kriste! – zacvilio je. – Ne daj joj da me ubije!

Počeo sam se smijati. Cerekao sam se kao idiot, potpuno izgubivši kontrolu. Plava je Agnes sjedila na podu s dlanovima raširenim na tepihu, sa širom otvorenim ustima i fitiljem plave kose preko desnog oka. Carmen je puzala na rukama i koljenima, još uvijek psičući. Metal je njenog malog revolvera svjetlucao uz zaštitnu zidnu dasku, preko sobe, u kutu. Puzala je prema njemu bez i najmanjeg zastoja.

Zamahnuo sam svojim dijelom naoružanja na Brodyja i rekao: – Ostani gdje su te stavili. S tobom je sve u redu.

Zakoračio sam pokraj cure što je puzala i podigao pištolj. Pogledala je odozdo prema meni i počela hihotati. Stavio sam njen revolver u džep i potapšao je po leđima. – Ustani, anđele. Izgledaš kao pekinezer.

Prešao sam do Brodvja, stavio mu automatski pištolj na ošit i dohvatio mu kolt iz vanjskog džepa. Sad sam imao sve pištolje što su se pojavili na svjetlu dana. Nagurao sam ih u džepove pa ispružio ruku prema Brodvju.

– Daj.

Kimnuo je, ližući usne, dok su mu oči još bile ustrašene. Izvadio je debelu omotnicu iz unutrašnjeg džepa i dao mi je. Unutra je bila razvijena ploča i pet sjajnih kopija.

– Siguran si da je to sve?

Ponovno je kimnuo. Stavio sam omotnicu u svoj unutrašnji džep i okrenuo se od njega. Agnes je opet bila na sofi, poravnavajući kosu. Oči su joj proždирale Carmen zelenim destilatом mržnje. I Carmen je već bila na nogama; dolazila je k meni ispruženih ruku, i dalje hihocući i psičući. Na kutovima joj se ustiju pojavilo malo pjene. Mali su joj se bijeli zubi ljeskali tik uz usnice.

– Mogu li ili sada dobiti? – upitala me s čednim smiješkom.

– Ja ću se o njima pobrinuti. Produžite kući.

– Kući?

Otišao sam do vrata i pogledao van. Hladni je noćni vjetrić miroljubivo puhao niz hodnik. Nije bilo uzbuđenih susjeda koji vise iz dovrataka. Mali je pištolj okinuo i razbio staklo, no takvi šumovi više ne znače mnogo. Držao sam vrata otvorena i trznuo rukom prema Carmen. Pošla je prema meni, nesigurno se smiješeći.

– Produžite kući i čekajte me – rekao sam joj umirućim glasom.

Podigla je palac. Tada je kimnula i kliznula mimo mene u hodnik. Prolazeći, dodirnula mi je obraz prstima. – Pobrinut ćete se za Carmen, je li da hoćete? – zagukala mi je.

– Provjerite.

– Baš ste cakani.

– To što vidite je ništa – rekoh. – Na desnom bedru imam utetoviranu plesačicu s Balijsa.

Oči su joj se razrogačile. Rekla je: – Zloćko – i priprijetila mi prstom. Tada je prošaptala: – Mogu li dobiti svoj revolver?

– Ne sada. Poslije. Donijet ću vam ga.

Iznenada me zgrabila oko vrata i poljubila u usta. – Sviđate mi se – rekla je. – Jako se sviđate Carmen. – Otrčala je niz hodnik veselo kao ptičica, mahnula mi sa stepenica i sjurila se niz njih nestajući iz vida.

Vratio sam se u Brodyjev apartman.

16

Prešao sam do otvorenog francuskog prozora i pogledao malo razbijeno staklo na njegovu gornjem dijelu. Zrno ga je iz Carmeninog pištolja rasteplio kao udarcem. Nije izbušilo rupu. U žbuci je bila rupica koju bi oštro oko vrlo brzo pronašlo. Navukao sam zavjese preko razbijenog stakla i izvadio Carmenin revolver iz džepa. Bio je to banker's special, kalibar 0.22, meci s udubljenim vrhom. Imao je sedefnu dršku, a u malu je okruglu srebrnu pločicu ugrađenu u kundak bilo ugravirano: „Carmen od Owena”. Napravila je budale iz sviju njih.

Vratio sam revolver u džep, sjeo tik do Brodyja i zagledao mu se u sumorne smeđe oči. Prošla je minuta. Plavuša je sređivala lice uz pomoć džepnog ogledalca. Brody se rašepRTLjao oko cigarete i onda protepao: – Zadovoljan?

– Do sada da. Zašto si zagrizao u gospođu Regan umjesto u staroga?

– Već sam mu jednom pustio krv. Prije šest, sedam mjeseci. Pa sam si mislio da ga ne bi zaboljele tako jako da pozove muriju.

– A što te navelo na misao da mu gospođa Regan neće reći ništa o tome?

Razmišljao je o tome s dosta pažnje, pušeći cigaretu i ne skidajući mi oči s lica. Napokon reče: – Koliko je dobro znaš?

– Sreo sam je dvaput. Ti si je morao znati mnogo bolje da se upustiš u rizik cijedenja tom fotografijom.

– Puno vrda okolo. Mislio sam, možda ima nekoliko bolnih točaka za koje ne želi da stari zna. Mislio sam da lako može skupiti pet biljki.

– Malo šepavo – rekoh. – No pređimo preko toga. Pod stečajem si, ha?

– Čitav sam mjesec tresao dva bakrenjaka, pokušavajući ih natjerati da se spare.

– Što radiš za kruh?

– Osiguranje. Imam iznajmljen komad stola u uredu Pussa Walgreena, Fulwider Building, Western and Santa Monica.

– Kad si se razvezao, onda se razveži. Te knjigu tu u tvom stanu?

Škljocnuo je zubima i odmahnuo smeđom rukom. Samopouzdanje mu se opet kap po kap počelo vraćati u manire. – Do đavola, ne.

Pohrana.

– Sredio si da ti ih čovjek donese, a poslije ćeš srediti da ti dođe ekipa za selidbu i da ih odmah poslije isto tako odnese?

– Sigurno. Ne želim ih micati izravno iz Geigerova lo–i, je li tako?

– Bistar si ti – rekoh zadivljeno. – Išta inkriminirajuće u rupi ovog časa?

Ponovno je počeo djelovati zabrinuto. Oštro je odmahnuo glavom.

– To je dobro – rekoh mu. Bacio sam pogled prijeko na Agnes. Završila je sređivanje lica i sad je zurila u zid, tupih očiju, jedva slušajući. Na licu joj je bila smućenost koju izazivaju napetosti i šokovi, nakon svog prvog nastupa.

Brody je oprezno kvrcnuo očima. – Dakle?

– Kako si se našao u blizini fotografije?

Namrštio se. – Čuj, dobio si po što si došao, i dobio prilično jeftino. Napravio si krasan čist posao. Idi sad i utrapi to onom iznad sebe. Ja sam čist. Ja ni ne znam ništa ni o kakvoj fotografiji, je li da ne, Agnes?

Plavuša je otvorila oči i pogledala ga pogledom neodređenog, no svakako ne baš laskavog promišljanja. – Napola bistar tip – rekla je umorno šmrknuvši. – To je sve što uvijek izvučeni. Niti jednom tip koji bi bio bistar čitavom stazom. Niti jednom.

Nacerio sam joj se. – Jesam li vam jako nabio glavu?

– I ti i svaki drugi muškarac kojeg sam ikada srela.

Vratio sam pogled na Brodyja. Stezao je cigaretu između prstiju kao u nekakvom grču. Činilo se da mu se ruka malo tresne. Njegovo je smeđe skamenjeno lice i sad bilo sasvim prazno.

– Moramo se složiti oko priče – rekoh. – Na primjer, Carmen nije bila ovdje. To je vrlo važno. Nije bila ovdje. To što si vidio bila je prikaza.

– Ha! – podrugljivo se nakesio Brody. – Ako ti tako veliš, pajdo, i ako ... – ispružio je ruku s dlanom prema gore, zatim skupio prste u stožac i blago protrljao palac o kažiprst i srednjak.

Kimnuo sam. – Vidjet ćemo. Možda bude mali prilog. Premda ga nećeš prebrojavati u somovima. A sada, gdje si pokupio sliku?

– Neki mi ju je tip gurnuo.

– A–ha. Tip kraj kojeg si samo prošao na ulici. Da ga vidiš ponovno, ne bi ga prepoznao. Nikad ga prije nisi vidio.

Brody je zijevnuo. – Ispala mu je iz džepa – napravio je posprdnu grimasu.

– A–ha. Imaš alibi za prošlu noć, sfingina faco?

– Sigurno. Bio sam baš ovdje. Agnes je bila sa mnom. Okej, Agnes?

– Ponovno te počinjem žaliti – rekoh. Oči su mu se u trzaju otvorile a usta mu se ovjesila, dok mu se cigareta ljuljala na donjoj usnici.

– Misliš da si jako bistar, a glup si ko noć – kazao sam mu. – Ako i ne zatrzaš nogama u Ouentinu, pred tobom je tako čemerno, dugo, usamljeno razdoblje.

Cigareta mu je poskočila i ispustila mu pepeo na odijelo.

– Za kojeg ćeš razmišljati kako si bistar – rekoh.

– Idi udahni zraka – zarežao je iznenada. – Magla. Dosta sam se nabrljao s tobom. Čisti se.

– Okej. – Ustao sam i prešao do visokog pisaćeg stola od tikovine, izvadio dva pištolja iz džepova i položio ih jedan kraj drugoga na podložak tako da su im cijevi bile točno paralelne. Dosegnuo sam šešir s poda pokraj sofe i pošao prema vratima.

Brody je kevnuo: – Hej!

Okrenuo sam se i počekao. Cigareta mu se drmala kao lutka na spiralnom peru. – Sve glatko, nije li? – upitao ie.

– Zašto ne, jasno. Ovo je slobodna zemlja. Ne moraš biti izvan zatvora ako to ne želiš. To jest, ako imaš državljanstvo. A imaš li?

Samo je buljio u mene, drmajuci cigaretom. Plava je Agnes polako okrenula glavu i zabuljila se u mene po istim notama. Njihovi su pogledi sadržavali gotovo sasvim istu mješavinu lisičjeg mentaliteta, sumnje i frustrirane ljutnje. Agnes je naglo posegnula srebrnim noktima prema gore, čupnula kosu iz glave i samljela je među prstima, uz gorki trzaj.

Brody je rekao grubo: – Nećeš otići nikakvim murjacima, braco. Ne ako su Sternwoodovi oni za koje radiš. Skupio sam previše materijala o toj familiji. Dobio si svoje slike i dobio si svoj pst–pst. Idi i gledaj svoja posla.

– Odluči se napokon – rekoh. Rekao si mi da se kupim, upravo sam izlazio, kad si zaurlao na mene i ja sam stao, a sad sam opet na putu napolje. Je li to ono što želiš?

– Ne možeš mi ništa prilijepiti – rekao je Brody.

– Samo par umorstava. Mala promjena u krugu prijatelja.

Nije odskočio više od dva prsta, no učinilo se kao dva pedlja. Bijela mu se bjeloočnica pokazala svud oko šarenice boje duhana. Smeđa mu je boja lica pri umjetnom svjetlu dobila zelenu primjesu.

Plava je Agnes ispustila životinjski krik i zakopala glavu u jastuk na kraju sofe. Stajao sam tamo i divio se dugim linijama njenih bedara.

Brody je polako navlažio usnice i rekao: – Sjedi, brajo. Možda imam još nešto za tebe. Što znači taj spust o dva umorstva ?

Naslonio sam se na vrata. – Gdje si bio sinoć oko sedem i pol, Joe?

Usta su mu se mrzovoljno objesila, a on se zapiljio u pod. – Držao sam na oku tipa, koji je imao krasan posao za koji sam mozgao da treba partnera. Geigera. Pazio sam na njega tu i tamo da vidim ima li kakve čvrste veze. Mislio sam da ima prijatelje, inače ne bi vodio posao tako otvoreno kao što ga je vodio. Ali oni mu nisu dolazili kući. Samo dame.

– Nisi se dovoljno trudio kad si promatrao – rekoh. – Idemo dalje.

– Prošle sam večeri bio ondje, na ulici ispod Geigerove kuće. Gadno je kišilo, i ja sam se zakopčao u svoja kola, i nisam vidio ništa. Bio je neki automobil ispred Geigera, i još jedan malo više uzbrdo. To je ono zbog čega sam ostao niže. Bio je veliki buick parkiran dolje gdje sam bio, i nakon nekog vremena prešao sam da škicnem u njega. Bio je registriran na Vivian Regan. Ništa se ne događa, i tako sam otperjašio. To je sve. – Zanjihao je cigaretu. Oči su mu puzale uz i niz moje lice.

– Može biti – rekoh. – Znaš gdje je taj buick sada?

– Otkud da znam?

– U šerifovoj garaži. Izvađen iz četiri metra vode kraj ribarskog mola u Lidu, u jutarnje sate. Bio je mrtvac u njemu. Mlatnut po glavi, kola usmjerena na molo i spušten ručni gas.

Brody je teško disao. Jedna mu je noga nemirno lupkala. – Isuse, čovječe, ne možeš mi to prikačiti – rekao je muklim glasom.

– Zašto ne? Prema tebi, buick je bio dolje iza Geigerove kuće. Dakle, gospođa ga Regan nije izvezla. Izvezao ga je njen šofer, dečko imenom Owen Tavlör. Otišao je do Geigerove baze da izmijeni s njim pokoju riječ, jer je suzio za Carmen, i nije mu se sviđala vrst igre koju ovaj s njom igra. Dao se kroz stražnji ulaz s pajserom i pucom i zatekao Geigera kako snima Carmen bez krpice na sebi. I

tako je pištolj opalio, što se pištoljima događa, Geiger se srušio mrtav a Owen je pobjegao, ali bez fotografskog negativa koji je Geiger upravo snimio. I tako si ti potrčao za njim i uzeo mu fotku. Kako bi inače došao do nje?

Brody je liznuo usnice. – Jeee – rekao je. – Ali iz toga ne slijedi da sam ga ja ohladio. Sigurno da sam čuo pucnje i vidio ubojicu kako lupa niz stražnje stepenice, upada u buick i nestaje. Izvukao sam se za njim. Ovaj je jurnuo do kraja kanjona i pošao zapadno u Sunset. Iza Beverly Hillsa je skliznuo sa ceste pa sam morao zaustaviti, pojavio sam se i igrao se murjaka. Imao je pištolj ali su mu živci bili nikakvi, i tako sam ga bubnuo po glavi. I tako sam mu prošao kroz odjeću i otkrio tko je, i digao sam mu fotografsku ploču iz čiste znatiželje. Upravo sam se pitao oko čega se sve to vrti, dok mi se kiša slijevala za vrat, kad je on iznebuha došao k sebi i kresnuo me kraj kola. Nije ga bilo na vidiku kad sam se uspio skupiti. To je bilo zadnje što sam od njega vidio.

– Kako znaš da je Geiger bio taj kojeg je upucaao? – upitao sam osorno.

Brody je slegnuo ramenima. – Rekao bih da jest, ali možda griješim. Kad sam dao razviti ploču i vidio što je na njoj, bio sam prokleta vraški siguran. A kada se jutros Geiger nije spustio do svog dućana, i kad nije odgovorio na telefon, bio sam prilično ziher. Tako sam smozgao da je pravo vrijeme da iselim knjige, nabrzinu užicam od Sternwoodovih lovnu za putne troškove, pa isparim na neko vrijeme.

Kimnuo sam. – To se čini razložno. Uz to, možda i nisi nikog ubio. Gdje si sakrio Geigerov leš?

Obrve su mu poskočile. Onda se nacerio. – Ništa, ništa. Preskoči. Misliš da sam se vratio tamo i zabavljao se njime, dok nisam znao kad će se iza ugla pojaviti nekoliko automobila krcatih žurnim murjacima? Ništa.

– Netko je sakrio leš – rekoh.

Brody je slegnuo ramenima. Cer mu je ostao na licu. Nije mi vjerovao. Dok mi je i dalje nastavljaao nevjerovati, zujalo je na vratima ponovno počelo zvoniti. Brody je oštro ustao, sa opakim pogledom u očima. Pogledao je svoj pištolj na pisaćem stolu.

– I tako, evo je opet natrag – progundrao je.

– Ako je ona, nema pištolja – umirio sam ga. – Imaš li još kojeg prijatelja?

– Otprilike samo jednog – zagundao je. – Puna mi je već mjera tog derleta u toj igri lovice. – Odmarširao je do stola i uzeo kolt. Spustio ga je niz bok i otišao do vrata. Stavio je lijevu ruku na kvaku i okrenuo je, otvorio vrata i nagnuo se kroz nastali otvor, držeći pištolj čvrsto uz bedro.

Neki je glas rekao: – Brody?

Brody je odgovorio nešto što nisam čuo. Dvije su brze detonacije bile prigušene. Mora da je pištolj bio pritisnut tik uz Brodyjevo tijelo. Nakrivio se naprijed, naslonjen na vrata, i težina ih je njegova tijela uz prasak zatvorila. Kliznuo je niz drvo. Stopala su mu odgurnula tepih iza njega. Lijeva mu je šaka spala s kvake, i ruka mu je uz mukli udarac pljesnula o pod. Glava mu je bila prikovana uz vrata. Nije se micao. Kolt mu se prilijepio za desnicu.

Preskočio sam preko sobe i prevalio ga taman dovoljno da uspijem otvoriti vrata i provući se kroz otvor. Neka je žena zirnula iz vratiju postavljenih gotovo nasuprot. Lice joj je bilo puno straha; uprla je niz hodnik rukom nalik na pandžu.

Zatrčao sam se niz hodnik, čuo bubanje nogu kako se spušta niz opločane stepenice i krenuo dolje za zvukom. Na razini aule ulazna su se vrata tiho zatvarala, dok su napolju noge u trku pljeskale po pločniku. Bio sam na vratima prije no što su se zatvorila, grčevito ih zgrabio i otvorio, pa jurnuo van. Visoka je prilika bez šešira, u kožnatom kaputiću, trčala dijagonalno preko ulice između parkiranih automobila. Prilika se okrenula i od nje je suknuo plamen. Dva su teška kladiva pogodila žbuku kraj mene. Prilika je nastavila trčati, izmaknula između dvojih kola, nestala.

Kraj mene se stvorio neki čovjek i zaštektao: – Što se dogodilo?

– Pucnjava u toku – rekoh.

– Isuse! – Smugnuo je u najamnu kuću.

Zakoračio sam brzo niz pločnik do svog automobila, ušao i pokrenuo ga. Odvukao sam se od rubnika i povezao niz brijeg, ali ne brzo. Ni jedan se drugi automobil nije pokrenuo na drugoj strani ulice. Učinilo mi se da čujem korake, ali nisam u to bio siguran. Povezao sam se niz brijeg blok i pol, zaokrenuo na presjecištu i zavezao natrag uzbrdo. Najednom je do mene s pločnika dopro

slabašni zvuk prigušenog zviždanja. Zatim koraka. Parkirao sam između dva mjesta, klisnuo između dva automobila i nisko se pognuo. Izvadio sam iz džepa Carmenin mali revolver.

Zvuk je koraka postao glasniji, a veselo se zviždukanje nastavilo. Trenutak kasnije pokazao se kožni kaputić. Iskoračio sam između dvojih kola i rekao: – Imaš šibicu, stari?

Dečko se zavrteo prema meni a desna mu se ruka hitiula gore da posegne u unutrašnjost kaputića. Oči su mu bile mokri odsjaj u prigušenom svjetlu okruglih električnih svjetiljaka. Vlažne tamne oči bademastog oblika i blijedo lijepo lice s valovitom crnom kosom što mu je u dva izdanka rasla nisko na čelu. Zaista vrlo lijep dečko, dečko iz Geigerova dućana.

Stajao je ondje gledajući me bez riječi, s desnicom na rubu kaputića, no ipak ne unutar njega. Dolje uz bok držao sam mali revolver.

– Mora da si mnogo mislio na svoju princezu – rekoh.

– Idi,... se – rekao je dečko blago, nepomičan između parkiranih automobila i metar i pol visokog potpornog zida s nutarnje strane nogostupa.

U daljini je zaplakala sirena penjući se uz dugački uspon. Dječakova se glava trznula prema zvuku. Zakoračio sam mu bliže i stavio mu revolver na kaputić.

– Ja ili žbiri? – upitao sam ga. Glava mu se zavaljala na stranu kao da sam ga ošamario. – Tko si ti? – promrsio je.

– Geigerov prijatelj.

– Goni se od mene, ti kujin sine.

– Ovo je mali pištolj, klinjo. Poslat ću ti ga kroz pupak pa će ti trebati tri mjeseca da staneš na noge. Ali ćeš se oporaviti. Tako da možeš odšetati do lijepe nove plinske komore gore u Ouentinu.

Rekao je: – Idi,... se. – Ruka mu je krenula unutra u kaputić. Jače sam mu pritisnuo na trbuh. Ispustio je dugački lagani uzdah, maknuo ruku dalje od kaputića i pustio je da mu se mlitavo sruši niz bok. Široka su mu se ramena ovjesila. – Što hoćeš? – prošaptao je.

Posegnuo sam u kaputić i iščupao mu automatski pištolj. – Upadaj u auto, klinjo.

Zakoračio je pokraj mene, a ja sam mu se nabio za leđima. Ušao je u kola.

– Za volan, klinjo. Ti voziš.

Kliznuo je za volan a ja sam se ubacio do njega. Rekoh: – Neka goniči prođu uzbrdo. Mislit će da smo prešli prijeko kad smo čuli sirenu. Zatim ga skreni niz brijeg, pa idemo kući.

Odmaknuo sam Carmenin pištolj i naslonio automatski momku na rebra. Osvrnuo sam se kroz prozor. Jaukanje je sirene sad bilo jako glasno. Dva su crvena svjetla bubrila sredinom ulice. Porasla su i stopila se u jedno, a onda je pokraj nas projurio automobil u divljem zapuhu zvukova.

– Idemo – rekoh.

Momak je zavio automobilom i pošao niz brijeg.

– Idemo kući – rekoh. – Do Laverne Terracea.

Glatke su mu se usne trznule. Zakrenuo je automobil zapadno, na Franklin. – Dečko, ti si naivan. Kako se zoveš?

– Carol Lundgren – odgovorio je beživotno.

– Upucao si krivog momka, Carol. Joe Brody nije ubio tvoju princezu.

Izgovorio mi je tri riječi i nastavio voziti.

17

Mjesec na pol puta od uštapa krijesio se kroz kolut magle između najviših grana eukaliptusa na Laverne Terraceu. Iz neke kuće nizbrdo bučno se glasao radio. Dečko je zavinuo kolima do zatvorene živice ispred Geigerove kuće, isključio motor i nastavio sjediti s pogledom uperenim ravno pred sebe i s objema rukama na volanu. Nikakvo se svjetlo nije pokazalo kroz Geigerovu živicu.

Rekoh: – Ikoga kod kuće, sine?

– Ti bi trebao znati.

– Kako bih znao?

– Idi,... se.

– Eto kako ljudi dobivaju umjetna zubala.

Pokazao mi je svoje u škrtom smiješku. Tada je šupio vrata i izišao. Iskobeljao sam se za njim. Stajao je sa šakama na bokovima, šutke gledajući u kuću iznad vrha živice.

– U redu – rekoh. Imaš ključ. Produžimo unutra.

– Tko reče da imam ključ?

– Sine, nemoj me zezati. Peško ti je dao jedan. Imaš tamo krasnu čistu mušku sobicu. Šicnuo bi te van i zaključao gore kad bi imao dame u gostima. Bio je kao Cezar, muž ženama i žena muževima. Misliš da ne znam prokljuviti ljude poput tebe i njega?

Još sam držao automatski pištolj manje-više uperen u njega, no on je svjedno zamahnuo na mene. Zahvatio me izdašno po bradi. Odstupio sam dovoljno brzo da se sačuvam od pada, no pokupio sam priličan komad udarca. Trebao je biti gadan, no dudloje nije imao željeza u kostima, pa ma na što bio nalik.

Bacio sam pištolj klincu pod noge i rekao: – Možda ti treba ovo.

Sagnuo se za njim brzinom munje. Nije bilo ničeg sporog u njegovim pokretima. Uvalio sam mu šaku sa strane u vrat. Prekobicnuo se u stranu, pokušavajući ščepati pištolj ali ne uspjevši ga dosegnuti. Ponovno sam ga pokupio i ubacio u automobil. Dečko se uspravio na sve četiri, opako me gledeći svojim preširoko otvorenim očima. Nakašljao se i zatresao glavom.

– Nije tebi do borbe – kazao sam mu. – Previše rasipaš snagu.

Želio se tući. Ispalio se na mene poput aviona iz katapulte i pokušao me srušiti obuhvaćanjem koljena, u dobroj ragbijaškoj maniri. Iskoračio sam u stranu, posegnuo mu za vratom i uhvatio ga

u kravatu. Žestoko je zagrebao po blatu i postavio se na noge dovoljno čvrsto da bi mogao upotrijebiti ruke, i to tamo gdje boli. Zavrnuo sam ga i pridigao ga malo više. Uhvatio sam ljevicom desni zglavak i okrenuo prema njemu desnu zdjeličnu kost, i na trenutak je došlo do ravnoteže. Činilo se da visimo u maglovitoj mjesečini, dvije groteskne figure kojima su noge greble po cesti a pluća dahtala od napora.

Imao sam mu sada desnu podlakticu na dušniku, a iza nje je stajala snaga obih ruku. Stopala su mu počela mahnito strugati; nije više soptao. Bio je kao željezom okovan.

Lijevo mu je stopalo otpuzilo na jednu stranu, a koljeno mu se omlitavilo. Nastavio sam ga držati još pola minute. Ovjesio mi se na ruku čitavom svojom golemom težinom koju sam jedva mogao držati. Tad sam ga pustio. Prostro mi se pred nogama, na izgled već hladan. Otišao sam do automobila, pokupio par lisičina iz pretinca za rukavice, zavrnuo mu zglavke za leđa i škljocnuo mu okove. Uhvatio sam ga ispod pazuha i uspio ga odvući iza živice, izvan pogleda s ulice. Ušao sam u kola, pomaknuo ih tridesetak metara uzbrdo i zaključao ih.

Još je bio izvan terena kad sam se vratio. Otključao sam vrata, uvukao ga u kuću, zatvorio vrata za sobom. Sad je već počeo hvatati zrak. Upalio sam svjetiljku. Oči su mu zatreptale otvarajući se, a zatim se polako izoštrile na mene.

Pognuo sam se ostajući izvan dohvata njegovih koljena i rekao: – Budi tiho, jer ćeš dobiti što si dobio, samo malo više. Samo leži tiho i prestani disati. Prestani disati dok ne budeš više mogao izdržati, i tada reci sam sebi da moraš disati, da si već pocrnio u licu, da ti oči već iskaču, i da ćeš baš sada udahnuti, no da sjediš zavezan za stolicu u čistoj maloj plinskoj komorici gore u San Ouentinu, i kad udahneš taj udisaj za koji se svom dušom boriš da ga ne udahneš, da neće biti zrak to što ćeš udahnuti, nego cijanidne pare. A to je ono što sada u našoj državi nazivaju humanim pogubljenjem.

– Idi, ... se – rekao je s tihim, slomljenim uzdahom.

– Podastrijet ćeš im molbicu za pomilovanje, brajko, nemoj ni pomisliti da nećeš. I reci ćeš upravo ono što želimo da kažeš, i ništa od onog što ne želimo.

– Reci to još jednom pa ću ti staviti jastuk pod glavu.

Usta su mu se zatrzala. Ostavio sam ga na podu s rukama okovanim za leđima, obrazom utisnutim u sag i životinjskim bljeskom u vidljivom oku. Upalio sam još jednu svjetiljku i zakoračio u hodnik u dnu dnevne sobe. Činilo se kao da Geigerova spavaonica nije bila ni dodirnuta. Otvorio sam, ovaj put ne zaključana, vrata spavaonice što se otvarala u hodnik preko puta njegovoj. U sobi je vladalo sumračno treperavo svjetlo pomiješano s mirisom sandalovine. Dvije su hrpice pepela stvorene izgaranjem kada ležale jedna kraj druge na malom bakrenom pladnju na komodi. Svjetlo je dolazilo od dvije visoke crne svijeće u trideset centimetara visokim svijećnjacima. Stajale su stolicama s ravnim naslonom, jedna sa svake strane veta.

Na krevetu je ležao Geiger. Dvije nestale vrpce kineske tapiserije tvorile su sada križ svetog Andrije po sredini njegova tijela, skrivajući krvlju umazanu prednjicu kineskog haljetka. Ispod križa, u crnu pidžamu odjevene noge bile su ukočene i ravne. Stopala su mu bila u papučama s debelim bijelim pustenim potplatima. Ruke su mu bile prekrížene iznad križa tako da su mu prema dolje iskrenuti dlanovi počivali na ramenima, s prstima blizu primaknutim i jednoliko ispruženim. Usta su mu bila zatvorena, a kineski je brčić djelovao nestvarno kao perika. Široki mu je nos bio stisnut i bijel. Oči su mu bile gotovo zatvorene, ali ne sasvim. Slabašno je svjetlucanje njegovog staklenog oka zahvatilo malo svjetla i namignulo mi.

Nisam ga dodirnuo. Nisam mu čak ni prišao jako blizu. Trebao je već biti hladan kao led i ukrućen kao daska.

Crne su svijeće prokapavale u propuhu iz otvorenih vrata. Kapi crnog voska puzale su im niz stranice. Zrak je u sobi djelovao zatrovano i nerealno. Izišao sam, ponovno zatvorio vrata i vratio se u dnevnu sobu. Momak se nije pomakao. Stajao sam nepomično, osluškujući kad će se pojaviti sirene. Ovisilo je to samo o tome kako je brzo Agnes progovorila i što je rekla. Ako je progovorila o Geigeru, policija bi morala svakog časa biti ovdje. Ali mogla je i ne progovoriti satima. Mogla je čak i zbrisati.

Pogledao sam dečka odozgo. – Hoćeš sjesti, sinko?

Zatvorio je oči pretvarajući se da se sprema na spavanje. Prešao sam do pisaćeg stola, zgrabio slušalicu crvenkastog telefona i zavrtio broj ureda Bernija Ohlsa. Otišao je i pošao kući u šest sati. Zavrtio sam kućni broj. Bio je tamo.

– Ovdje Marlowe – rekoh. – Jesu li ti momci jutros našli revolver kod Owena Tavlora?

Mogao sam ga čuti kako pročišćava grlo a zatim pokušava ne dopustiti iznenađenosti da mu ovlada glasom.– To bi se moglo klasificirati kao nešto što se tiče samo policije – rekao je.

– Ako su ga našli, u njemu su tri prazne čahure.

– Odakle to, do đavola, znaš? – upitao je Ohls tiho.

– Prebaci se do Laverne Terracea 7244, pokraj bulevara Laurel Canyon. Pokazat ću ti kamo su otišla zrna.

– Naprosto tako, ha?

– Naprosto tako.

Ohls reče: – Pogledaj kroz prozor i vidjet ćeš me kako dolazim iza ugla. Mislim da si u ovom slučaju igrao malo prefrigano.

– Prefrigano nije prava riječ.

18

Ohls je stajao gledajući odozgo momka. Momak je sjedio na kauču naslonivši se bočno prema zidu. Ohls ga je gledao šutke, dok su mu se blijede obrve kostriješile, okrugle i krute, nalik na četke za pranje suda.

Upitao je dečka: – Priznaješ li da si upucao Brodyja?

Dečko je prigušenim glasom izgovorio svoje tri omiljene riječi.

Ohls je uzdahnuo i pogledao me. Rekoh: – Ne mora priznati. Imam njegov pištolj.

Ohls je odgovorio: – Volio bih doboga da sam dobio dolar svaki put kad sam to čuo. Što je toliko smiješno u tome?

– Nije trebalo biti smiješno – rekoh.

– Dakle, bar nešto – kazao je Ohls. Okrenuo se od mene. – Nazvao sam Wildea. Prebacit ćemo se da ga vidimo i povesti ovog vagabunda. On se može voziti sa mnom, a ti me možeš slijediti za slučaj da me pokuša klepnuti po nosu.

– Kako ti se sviđa ono u spavaonici?

– Krasno mi se sviđa – rekao je Ohls. – U neku ruku me veseli da je taj klinjo Tavlora otišao s mola. Bilo bi mi mrsko pomoći im da ga pošalju u mrtvačnicu zato što je zbrisao tog tvora.

Vratio sam se u malu spavaonicu, otpuhnuo svijeće i ostavio ih da se dime. Kad sam se vratio u dnevnu sobu

Ohls je već postavio dečka na noge. Ovaj je stajao žareći u nj oštrim crnim očima smještenim u lice tvrdo i bijelo kao hladni ovčji loj.

– Idemo – rekao je Ohls i uhvatio ga za mišicu kao da mu nije drago što ga dodiruje. Isključio sam svjetiljke i pošao za njima iz kuće. Ušli smo u automobile, nakon čega sam slijedio Ohlsova dvostruka stražnja svjetla niz dugi vijugavi put. Nadao sam se da je to bio posljednji izlet do Layerne Terracea.

Taggart Wilde, okružni javni tužilac, živio je na uglu Četvrtog bulevara i parka Lafayette, u bijeloj drvenoj kući veličine središnjeg tramvajskog depoa, s kolskim ulazom od crvena pješčanika izgrađenim s jedne strane i s nekoliko rali tratine zasijane mekim australskim ljuljem ispred pročelja. Bila je to jedna od onih solidnih staromodnih kuća kod kojih se uobičajilo da ih se u komadu prenosi na nove lokacije kako je grad rastao prema zapadu. Wilde je

potjecao iz jedne stare losendelske obitelji, i vjerojatno se rodio u toj kući dok je još bila na West Adamsu ili Figueroi ili u St. James Parku.

Na prilaznom su putu već bila dva automobila, velika privatna limuzina i policijska kola s uniformiranim šoferom koji se naslonio na stražnji blatobran, pušio i divio se mjesecu. Ohls je prešao do njega, nešto mu rekao, pa je ovaj pogledao momka u došljakovim kolima.

Uspeli smo se do kuće i pritisnuli zvonce. Vrata je otvorio muškarac zalizane plave kose i poveo nas niz predvorje, kroz golemu dnevnu sobu na nešto nižem nivou natrpanu masivnim tamnim pokućstvom, pa zatim duž još jednog predvorja što se otvorilo na njenom daljem kraju. Zakucao je na vrata i zakoračio unutra, zatim pridržao vratna krila širom otvorena. Ušli smo u drvetom obložen studio s otvorenim ostakljenim vratima na jednom kraju i pogledom na tamni vrt i tajanstveno drveće. Miris je vlažne zemlje i cvijeća dopirao kroz prozor. Na zidovima su bila velika tamna ulja, a u sobi naslonjači, knjige i miris dima dobrih cigara, što se miješao s mirisima vlažne zemlje i cvijeća.

Taggart Wilde je sjedio za pisaćim stolom. Bio je to sredovječan bucmast muškarac s bistrim plavim očima koje su uspijevale imati prijateljski izraz a da u stvari nisu imale baš nikakav. Pred sobom je imao šalicu crne kave, a među urednim opreznim prstima lijeve ruke držao je tanku pjegastu cigaru. Na uglu je stola u plavom kožnatom naslonjaču sjedio još jedan čovjek, muškarac hladna pogleda i lica nalik na sjekiru, mršav kao metla i kjrul^aojej kreditnog odjela. Njegovo je uredno, dobro održavano lice djelovalo kao da je obrijano prije sat vremena. Nosio je dobro izglačano smeđe odijelo, a na kravati mu je bio crni biser. Imao je duge nervozne prste čovjeka kome mozak brzo radi. Izgledao je spreman za borbu.

Ohls je pridigao stolicu, sjeo u nju i rekao: – Drveće, Cronjager. Upoznaj Phila Marlowa, privatnu njušku koja je u stisci. – Pri tom se nacerio.

Cronjager me pogledao ne kininuvši glavom. Prešao je pogledom preko mene kao da gleda u fotografiju tada je kimnuo podbratkom za oko dva prsta. Wilđeje rekao: – Sjedite, Marlowe. Pokušat ću izaći na kraj s kapetanom Cronjagerom, no znate kako je. Ovo je sada veliki grad.

Sjeo sam i pripalio cigaretu. Ohls je pogledao Cronjagera i upitao: – Što ste do sada skupili u vezi ubojstva na Randall Placeu?

Čovjek izduženog lica je povukao jedan od svojih prstiju dok mu nije kvrcnuo zglob. Progovorio je ne podižući pogled. – Jedan ukočeni, s dva zrna u sebi. Dva pištolja iz kojih nije pucano. Dolje smo na ulici našli plavušu kako pokušava pokrenuti kola koja nisu njezina. Njena su bila prva do njih, isti model. Ponašala se smuvano, i tako su je momci dopremili, pa je profučkala. Bila je tamo unutra kad je taj tip Brody dobio svoje. Tvrdi da nije vidjela ubojicu.

– To je sve? – upitao je Ohls.

Cronjager je za malenkost podigao obrve. – Dogodilo se pred samo oko sat. Što ste očekivali? – filmski zapis ubojstva?

– Možda opis ubojice – rekao je Ohls.

– Visoki tip u kožnom kaputiću, ako to nazivate opisom.

– Eno ga vani u mojoj krtiji – rekao je Ohls. – Okovan. Marlowe je vama za ljubav stavio ruku na njega. Evo mu i pištolja. – Ohls je izvadio dečkov automatski pištolj iz džepa i položio ga na ugao Wildeovog pisaćeg stola. Cronjager se zagledao u pucaljku ali nije posegnuo za njom.

Wilde se zasmijuljio. Sjedio je zavaljen i pučkao pjegavu cigaru ne vadeći je iz ustiju. Zatim se nagnuo prema naprijed i srknuo iz šalice za kavu. Izvadio je svilenu maramicu iz prsnog džepića smokinga što ga je imao na sebi, dodirnuo njome usne i turio je natrag.

– Tu je upleteno još nekoliko mrtvaca – rekao je Ohls, štipkajući mekano meso na vrhu brade.

Cronjager se vidljivo ukrutio. Osorne su mu se oči pretvorile u točke čeličnoplavog svjetla.

Ohls reče: – Čuli za auto dignut iz Tihog oceana kraj mola u Lidu u jutarnje sate s mrtvim tipom u sebi?

Cronjager je odgovorio: – Ne – i nastavio gledati opako.

– Mrtvi je tip u automobilu bio šofer jedne bogate obitelji – rekao je Ohls. – Obitelj je bila ucijenjena na račun jedne od kćeri. Mister Wilde je preko mene preporučio Mariowea toj obitelji. Marlowe je to na neki način izveo tik uz kožu.

– Volim privatne dekstere koji stvari s ubojstvima izvode tik uz kožu – zarežao je Cronjager. – Ne morate biti tako prokleta sramežljivi u vezi s tim. ? – Jeee – odgovorio je Ohls. – Ne moram biti tako

prokleta sramežljiv u vezi s tim. Ne događa se baš tako prokleta često da imam priliku biti sramežljiv pred gradskim zbirom. Potrošio sam najveći dio svog vremena kazivajući im gdje da stave nogu kako ne bi polomili gležanj.

Cronjager je probljedio oko kutova svog oštrog nosa. Dah mu je proizvodio tihi psikavi zvuk u tihoj prostoriji. Rekao je vrlo tiho: – Nikad niste trebali reći niti jednom od mojih ljudi kamo da gazi, pametnjakoviću.

– To ćemo još vidjeti – odgovorio je Ohls. – Taj šofer o kojem sam govorio, koji se utopio kraj Lida, upucao je sinoć jednog tipa na vašem teritoriju. Tipa imenom Geiger koji je vodio posao s prostim knjigama u dućanu na Hollywood Boulevardu. Geiger je živio s vagabundom kojeg sam dopremio; vani je u kolima. Mislio sam reći živio s njim, ako shvaćate što time hoću reći.

Cronjager je sada ravnodušno zurio u njega. – Zvuči kao da bi moglo izrasti u prljavu priču – rekao je.

– Prema mom iskustvu većina policijskih priča može – progundao je Ohls i okrenuo mi se s nakostriješenim obrvama. – Ti si sad na programu, Marlowe. Istresi mu je.

Istresao sam mu čitavu priču.

Ispustio sam dvije stvari, naprosto u tom trenutku ne znajući zašto sam ispustio jednu od njih. Ispustio sam Carmenin posjet Brodyjevu apartmanu i popodnevenu posjetu Eddija Marsa Geigerovoj kući. Ostalo sam ispričao točno kako se dogodilo.

Cronjager nije nijednom skinuo pogled s moga lica dok sam govorio, niti je sve vrijeme bilo kakav izraz prešao preko njegovog. Na koncu je utonuo u tišinu čitavu dugu minutu. I Wilde je šutio, srčući kavu, puckajući lagašno pjegavu cigaru. Ohls je zurio u jedan od svojih palaca.

Cronjager se polako zavalio u naslonjaču, prebacio gležanj preko koljena i počeo trljati zglob tankom nervoznom rukom. Suho mu je lice bilo odjeveno u oporu grimasu. Tada je progovorio sa smrtonosnom pristojnošću:

– I tako, sve što ste učinili bilo je da ne prijavite jedno umorstvo koje se dogodilo još prošle noći, i zatim provedete dan lijaj ući okolo, tako da večeras taj Geigerov mali može počinuti i drugo. /

– To je sve – rekoh. – Bio sam u prilično gadnom položaju. Slutim da sam učinio krivo, no želio sam zaštititi klijenta, i nisam imao nikakva razloga pomisliti da će se dečko dati u pucariju za Brodyjem.

– Razmišljanje na te teme posao je policije, Marlowe. Da je Geigerova smrt bila prijavljena sinoć, knjige nikad ne bi bile maknute iz dućana u Brodyjev apartman. Klinjo ne bi bio naveden na Brodyja i ne bi ga ubio. Recimo da bi Brody zaglavio prije ili kasnije. Recimo da je živio na posuđenom vremenu. No život je život.

– Ispravno – rekoh. – Recite to svojim murjacima kad sljedeći put ustrijele nekog sitnog tata muljaroša dok bude bježao niz ulicu s ukradenom rezervnom gumom.

Wilde je spustio obje ruke na stol s jednoglasnim praskom. – Sad je dosta toga – dreknuo je. – Što vas čini tako uvjerenim, Marlowe, da je taj dečko Tavlora upucao Geigera? Čak i ako je pištolj kojim je ubijen Geiger nađen uz Tavloraovo tijelo u automobilu, iz toga apsolutno ne slijedi da je on ubojica. Pištolj je mogao netko uvaliti, recimo Brody, pravi ubojica.

– To je fizički moguće, – rekoh – ali moralno nemoguće. To pretpostavlja suviše koincidencija i previše koječega što nema nikakve veze s karakterom Brodyja i njegove cure, ni s karakterom onoga što je pokušao učiniti. Razgovarao sam s Brodyjem prilično dugo. Bio je zloćko, ali ne od onih što ubijaju. Imao je dvije puce, ali nije nosio ni jednu od njih. Pokušavao je pronaći način da se ubaci u Geigerov posao, o kojemu je, prirodno, znao sve preko te cure. Rekao je da je tu i tamo promatrao Geigera da vidi ima li kakvog moćnog zaštitnika. Ja mu vjerujem. Pretpostaviti da je ubio Geigera kako bi došao do njegovih knjiga, zatim otprašio s golišavom fotografijom Carmen Sternwood koju je ovaj upravo snimio, zatim nakalemio pucu Owenu Tavlora i gurnuo ga kraj Lida u ocean, značilo bi pretpostaviti vraški puno previše. Taylor je imao motiv, ljubomorno bjesnilo, i priliku da ubije Geigera. Bio je vani bez dopuštenja u jednom od obiteljskih automobila. Ubio je Geigera baš curi pred očima, što Brody nikad ne bi učinio, čak i kad bi bio ubojica. Ne vidim nikoga koga bi Geiger zanimao s čisto komercijalne strane, a koji bi to učinio. Ali Tavlora bi. Upravo je ta priča s golišavom fotografijom bila ono što bi ga na to navelo.

Wilde se zasmijuljio i iskosa pogledao Cronjagera. Ovaj je zabrektavši očistio grlo. Wilde je upitao: – A što je s tim prtljanjem oko skrivanja leša? Ne vidim u tome nikakva smisla.

Rekoh: – Mali nam nije kazao, no mora da je to on učinio. Brody ne bi ušao u kuću nakon što je Geiger upucan. Dečko mora da je stigao kući dok sam ja pratio Carmen njezinoj. Bojao se policije, naravno, jer je ono što jest, i vjerojatno je pomislio da bi bila dobra ideja da sakrije tijelo dok ne makne iz kuće svoje krpice. Izvukao ga je kroz prednja vrata, sudeći po tragovima na otiraču, i vrlo ga vjerojatno stavio u garažu. Tada je spakovao sve stvari što ih je ondje imao pa ih otpremio. A kasnije, u neko doba noći, no prije negoli se tijelo ukrotilo, došlo je do nagle promjene osjećaja, pa je pomislio kako se nije baš jako lijepo ponio prema svome mrtvom prijaju. I tako se vratio i položio ga na krevet. Razumije se, sve su to samo pretpostavke.

Wilde je kimnuo. – A onda jutros silazi u dućan kao da se ništa nije dogodilo i drži oči otvorene. A kada je Brody iselio knjige, on otkriva kamo su otišle, i pretpostavlja da je onaj koji ih je pokupio ubio Geigera baš zbog toga. Mogao je čak znati i više o Brodyju i curi no što su oni slutili. Što vi mislite, Ohls?

Ohls je rekao: – Otkrit će se, no od toga Cronjageru neće biti lakše. Ono što ga ždere, to je da se sve dogodilo još noćas, a njemu su samo zvrchnuli telefonom.

Cronjager je kiselo odgovorio: – Mislim da mogu naći načina da i s tom stranom stvari izađem na kraj. – Pogledao me oštro i zatim smjesta skrenuo pogled.

Wilde je odmahnuo cigarom i kazao: – Da vidimo materijalne dokaze, Marlowe. – Ispraznio sam džepove i stavio lovinu na stol: tri ceduljice i Geigerovu posjetnicu poslanu generalu Sternwoodu, Carrnenine fotke i modri notes sa šifriranim potpisom imena i adresa. Ohlsu sam već dao Geigerove ključeve.

Wilde je pogledao što sam mu dao, lagano puckajući cigaru. Ohls je zapalio jednu od svojih majucnih cigara i miroljubivo otpuhnuo dim prema stropu. Cronjager se naslonio na stol i promatrao to što sam dao Wildeu.

Wilde je kucnuo po tri priznanice što ih je potpisala Carmen i rekao: – Mislim da je ovo bila samo sonda. Da ih je general Sternwood

platio, bilo bi to zbog straha od nečega goreg. Tad bi mu Geiger pritegao šarafe. Znete li čega se boje? – Sad je gledao u mene.

Odmahnuo sam glavom.

– Jeste li ispričali potpunu priču, u smislu svih relevantnih detalja?

– Ispustio sam nekoliko osobnih stvari. I namjeravam ih i dalje držati izvan toga, mister Wilde.

Cronjager je rekao: – Ha! – i zafrktao s najdubljim osjećajima.

– Zašto? – upitao je Wilde tiho.

– Zato što moj klijent uživa pravo na takvu zaštitu, pred svim i svakim osim pred federalnom porotom. Imam dozvolu da djelujem kao privatni detektiv. Pretpostavljam da riječ „privatni” ima nekakvo značenje. Hollywoodska policija ima dva umorstva u rukama, obadva riješena. Ima i oba ubojice. Ima i motiv i instrument kojima su izvršena u oba slučaja. Ucjenjivačku stranu treba potisnuti utoliko koliko zadire u imena stranaka.

– Zašto? – upitao je Wilde ponovno.

– To je okej – rekao je Cronjager suho. – Drago nam je da budemo pajaci anđela čuvara takve reputacije.

Rekoh: – Pokazat ću vam. – Ustao sam i otišao iz kuće do svog automobila pa izvadio iz njega knjigu iz Geigerova dućana. Uniformirani je policijski vozač stajao kraj Ohlsovih kola. Dečko je bio unutra, naslonivši se ramenom u kut.

– Je li što rekao? – upitah.

– Nešto mi je predložio – rekao je murjak i pljunuo. – Nije me šljivilo.

Vratio sam se u kuću, stavio knjigu na Wildeov stol i skinuo omot. Cronjager se upravo služio telefonom na kraju stola. Kad sam ušao spustio je slušalicu i sjeo.

Wilde je s drvenim licem pregledao knjigu, zatvorio je i gurnuo Cronjageru. Ovaj ju je otvorio, pogledao stranicu ili dvije i brzo je zatvorio. Par mu se crvenih mrlja veličine pola dolara pojavio na obrazima.

Rekoh: – Pogledajte na štambirane datume na prednjem zaštitnom listu.

Cronjager je ponovno otvorio knjigu i pogledao ih. – Dakle?

– Ako je potrebno – rekoh – posvjedočit ću pod zakletvom da je knjiga došla iz Geigerova dućana. Plavuša će, Agnes, priznati

kakvim se poslom dućan bavio. Očito je svakome tko ima oči da je ta trgovina bila samo kulisa za nešto. No holivudska joj je policija dozvoljavala da djeluje, zbog nekih čisto svojih razloga. Usuđujem se reći da će porota poželjeti doznati koji su to razlozi bili.

Wilde se nacerio. Rekao je: – Porote ponekad uistinu postavljaju takva nezgodna pitanja, u prilično uzaludnom nastojanju da naprosto otkriju zašto se gradovima upravlja na način na koji se upravlja.

Cronjager je naglo ustao i stavio šešir na glavu. – Tu sam sam protiv trojice – kresne. – Moj su fah ubojstva. Ako je taj Geiger furao nepriličnu literaturu, za to mene ne boli glava. Ali sam spreman dopustiti da mom odjeljenju neće biti ni od kakve pomoći pranje prljavog rublja s tim u vezi po novinama. Što vi frajeri želite?

Wilde je pogledao Ohlsa. Ovaj je rekao hladno: – Želim vam predati uhapšenika. Idemo.

Ustao je. Cronjager ga je pogledao krvoločno i odšepurio se iz sobe. Ohls je pošao za njim. Vrata su se ponovno zatvorila. Wilde je zakuckao po stolu i zagledao se u mene svojim bistrim plavim očima.

– Morate razumjeti kako bi se svaki cajoš osjećao u vezi ovakvog zabašurivanja – reče. – Morat ćete dati iskaz u vezi svega toga, u najmanju ruku za dokumentaciju. Mislim da bi bilo moguće ostaviti svako ubojstvo za sebe, a ime generala Sternwooda izvan oba. Znete li zašto vam nisam iščupao uho?

– Ne. Očekivao sam da ćete mi iščupati obadva.

– Što dobivate za sve to?

– Dvadeset pet dolara na dan i troškove.

– To će biti pedeset dolara i malo benzina do sada.

– Tako nešto.

Nagnuo je glavu na stranu i protrljao poledinom lijevog mezimca duž nižeg ruba brade.

– I za takvu ste se svotu spremni igrati kauboja i Indijanaca s polovicom snaga reda i zakona ove zemlje?

– To mi se ne dopada – rekoh. – No što da do đavola radim? Imam slučaj. Prodajem što imam za prodati da bih zaradio kruh. Prodajem to malo petlje što mi je bog dao, zajedno s dobrom voljom da se dam nabacivati kako bih zaštitio klijenta. Protiv mojih je principa i to što sam vam večeras rekao koliko sam rekao, a da se prije nisam posavjetovao s generalom. Što se tiče prikrivanja, i sam sam bio u

tom policijskom poslu, kao što znate. Dobije ih se tucet za cent u svakom velikom gradu. Žbiri postaju vrlo važni i patetični kad neki autsajder pokuša nešto prikriti, no oni sami rade istu stvar svaki drugi dan da bi zadužili frendove ili bilo koga s malo žnore. I nisam gotov. Još sam na slučaju. Ponovno bih napravio istu stvar, kad bih morao.

– Uz pretpostavku da vam Cronjager ne digne dozvolu – nacerio se Wilde. – Rekli ste da ste zadržali za sebe nekoliko privatnih stvari. Od kakve važnosti?

– Još sam na slučaju – rekao sam i zagledao mu se ravno u oči.

Wilde mi se nasmiješio. Smiješak mu je bio otvoren i drzak, kakav imaju Irci. – Dajte da vam nešto kažem, sinko. Moj je otac bio bliski prijatelj starog Sternwooda. Učinio sam sve što mi moja služba dopušta, i možda prilično mnogo više, da bih starca poštudio tuge. No na duge pruge, tu se ništa ne da učiniti. Tim je curama pisano da se zakače za nešto što se neće moći zataškati, a to se posebno odnosi na onu malu plavu balavicu. Krivim staroga zbog toga. Pretpostavljam da nije shvatio kakav je svijet danas. A tu je još jedna stvar koju vam mogu spomenuti dok razgovaramo kao čovjek s čovjekom, dok ne moram režati na vas. Kladam se u dolar protiv kanadskih pet centi da se general boji da je njegov zet, bivši švercer, umiješan nekako u to, i da je ono čemu se zapravo nadao bilo da ćete otkriti da nije. Što mislite o tome?

– Regan mi ne izgleda kao ucjenjivač, po svemu što sam čuo o njemu. Netko mu je tamo dirnuo u bolnu točku, i on je zbog toga odšetao.

Wilde je otpuhnuo. – Kakve su mu bolne točke o tome ne možemo suditi ni vi ni ja. No ako je bio određene vrste ljudi, nije mogao biti jako osjetljiv. Je li vam general rekao da traži Regana?

– Rekao mi je da bi želio znati gdje je i da je u redu. Volio je Regana i zaboljele ga je što je ovaj otperjašio ne rekavši starcu ni zbogom.

Wilde se naslonio i namrštio. – Shvaćam – rekao je izmijenjenim glasom. Rukom je počeo premještati stvari po stolu, položio Geigerov plavi notes na stranu i gurnuo mi ostatak materijalnih dokaza. – Uostalom, možete uzeti i ovo – reče. – Ne mogu ih ni za što upotrijebiti.

19

Bilo je blizu jedanaest kad sam sklonio kola i odšetao okolo do pročelja Hobart Armsa. Staklena su se vrata zaključavala u deset, tako da sam morao izvaditi ključeve. Unutra, u četvrtastoj goloj auli, neki je čovjek spustio svježe večernje novine kraj sobne palme i kvrcnuo čik u sanduk iz kojeg je rasla. Ustao je, domahnuo mi šeširom i rekao: – Gazda želi razgovarati s vama. Zaista puštate prijatelje da čekaju, pajdo.

Zastao sam i zagledao mu se u spljošteni nos i uho nalik na tučeni odrezak.

– U vezi s čim?

– A što vas briga? Samo nemojte svuda gurati nos i sve će biti banja. – Ruka mu je lebdjela kraj rupice najgornjeg dugmeta rastvorenoga kaputa.

– Njušim posao za policiju – rekoh. – Preumoran sam da bih pričao, preumoran da bih jeo, preumoran da bih mislio. No ako misliš da nisam preumoran da primam naređenja od Eddija Marsa, pokušaj izvaditi pljucu prije nego ti metkom odbijem ono zdravo uho.

– Glupost. Nemaš nikakvog pištolja. – Tupo je zurio u mene. Tamne su mu se žicaste obrve skupile a usta opisala krivulju svinutu prema dolje.

– To je bilo onda – kazao sam mu. – Ali nisam uvijek gol.

Odmahnuo je lijevom rukom. – Okej. Dobio si. Nisu mi rekli da ikoga rastepeni. A on će ti se javiti.

– Što kasnije to bolje – rekao sam i polako se okrenuo dok je ovaj prolazio mimo mene idući prema vratima. Otvorio ih je i izišao ne osvrnuvši se. Nacerio sam se vlastitoj ludosti, produžio do dizala i zatim stepenicama do stana. Izvadio sam Carmenin mali revolver iz džepa i nasmijao mu se. Zatim sam ga temeljito očistio i nauljio, zamotao u komad debelog flanela i zaključao, Smiješao sam piće i baš ga pio kad je zazvonio telefon. Sjeo sam pokraj stolića na kome je stajao.

– I tako, večeras si neugodan – rekao je glas Eddija Marsa.

– Velik, brz, neugodan i pun trnja. Što mogu učiniti za tebe?

– Žbiri tamo preko, znaš gdje. Držat ćeš me izvan toga?

– Zašto bih?

– Lijepo je sa mnom biti nalijepe, borčino. Nije lijepo ne biti sa mnom nalijepe.

– Slušaj pažljivo i čut ćeš kako mi cvokoću zubi. Suho se nasmijao.

– Jesi li, ili si ipak ...?

– Jesam. Iako proklet bio ako znam zašto. Slutim da je bilo dovoljno komplicirano i bez tebe.

– Hvala, vojničino. Tko ga je opištoljio?

– Pročitaj sutra u novinama ... možda.

– Želim znati sada.

– Dobiješ uvijek sve što želiš?

– Ne. Žar je to odgovor, borčino?

– Ukrkao ga je netko za koga nikad nisi čuo. Neka ostane na tome.

– Ako su ovo otvorene karte, možda ti jednog dana budem mogao učiniti uslugu.

– Spusti slušalicu i daj da idem spavati. Ponovno se nasmijao. – Tražiš Rustyja Regana, zar ne?

– Hrpa ljudi tako misli, ali krivo misli.

– Ako ipak dobro misli, mogao bih ti dati ideju. Navrati i potraži me dolje na plaži. Bilo kada. Milo mi je da vas vidim.

– Možda.

– Vidimo se onda. – Telefon je zvrncuo a ja sam ostao sjediti držeći slušalicu s divljačkom strpljivošću. Tad sam zavrtio Sternwoodov broj, čuo kako zvoni četiri ili pet puta, i zatim batlerov udvorni glas kako veli: – Rezidencija generala Sternwooda.

– Ovdje Marlowe. Sjećate me se? Sreo sam vas prije otprilike stotinu godina, ili je to bilo jučer?

– Da, mister Marlowe. Sjećam se, naravno.

– Je li gospođa Regan kod kuće?

– Da, vjerujem da jest. Biste li...

Presjekao sam ga naglo se predomislivši. – Ne. Predat ćete joj poruku. Recite joj da imam slike, sve na broju, i da je sve u redu.

– Da ... da ... – Glas kao da je malo zadrhtao. – – Imate slike . . . sve na broju ... i sve je u redu ... Da, sir. I mogao bih kazati, mnogo vam hvala, sir.

Telefon se odazvao za pet minuta. Dopršio sam piće i poslije njega osjetio kao da bih mogao pojesti večeru na koju sam posve zaboravio; otišao sam ostavivši telefon da zvoni. Zvonio je i kad sam

se vratio. Zvonio je u intervalima do dvanaest i pol. Tad sam ugasio svjetla, otvorio prozore, prigušio zvonce telefona komadićem papira i pošao u krevet. Pun mi je bio želudac obitelji Sternwood.

Ujutro sam nad jajima i slaninom pročitao sve troje jutarnje novine. Njihovi su prikazi događaja bili bliski istini koliko novinske priče obično jesu – bliske kao Mars Saturnu. Ni jedne od triju nisu povezale Owena Tavlora, vozača samoubilačkih kola s Lidoa, s ubojstvom u egzotičnom bungalovu na Laurel Canvonu. Ni jedne od njih nisu spomenule Sternwoodove, Bernija Ohlsa ili mene. Owen Taylor je bio „šofer imućne obitelji”. Kapetan Cronjager iz Holivudskog odjeljenja pokupio je svu slavu zato što je razriješio dva ubojstva u okrugu, za koja se pretpostavlja da su nikla iz prepirke oko prihoda posudbene knjižnice što ju je neki Geiger držao iza knjižare na bulevaru Hollywood. Brody je upucao Geigera, a Carol Lundgren Brodyja za osvetu. Policija drži Carola Lundgrena u pritvoru. Sve je priznao. Ima gadnu prošlost – vjerojatno u gimnaziji. Policija također drži u rukama i neku Agnes Lozelle, Geigerovu tajnicu, kao glavnog svjedoka.

Bile su to krasne pismotvorine. Stvarale su dojam da je Geiger bio ubijen prošle noći, da je Brody ubijen otprilike sat kasnije, i da je kapetan Cronjager razriješio oba umorstva dok je pripaljivao cigaretu. Taylorovo je samoubojstvo bilo na naslovnoj stranici drugog dijela novina. Bila je tu fotografija limuzine dignute na palubu motorne dizalice, sa zacrnjenom registracijskom pločicom i nečim, pokrivenim dekom, što je ležalo pokraj papučice. Owen Taylor je bio malodušan i slaba zdravlja. Obitelj mu živi u Dubuqueu, i onamo će mu otpremiti tijelo. Neće biti istrage.

20

Kapetan Gregory iz Ureda za nestale osobe položio je svoju posjetnicu na široki ravni stol; postavio ju je tako da su joj rubovi bili točno paralelni s bridovima stola. Proučavao ju je zabacivši glavu u stranu, progundrao, zavrtio se na okretnoj stolici i pogledao kroz prozor na isprugani najviši kat palače pravde udaljene pola bloka. Bio je to nabit muškarac crvenih umornih očiju i sporih, odmjerenih pokreta noćnog čuvara. Glas mu je bio bez intonacije, jednoličan i nezainteresiran.

– Privatni dekster, e? – rekao je, ne pogledavši me uopće, gledajući umjesto toga kroz prozor. Dim se slijevao iz pocrnjele glave lule od vrijesa što mu je visjela na očnjaku. – Što mogu učiniti za vas?

– Radim za generala Guyja Sternwooda, Alta Brea Crescent 3765, West Hollywood.

Kapetan Gregory je otpuhnuo malo dima iz kuta ustiju ne vadeći lulu. – Na čemu?

– Ne baš točno na onom na čemu vi radite, no to me zanima. Mislio sam da mi možete pomoći.

– Pomoći u vezi s čim?

– General Sternwood je bogat – rekoh. – On je stari prijatelj okružnog tužioca. Ako želi unajmiti momka na puno radno vrijeme da trčkara za njega, to nije odraz njegova mišljenja o policiji. To je naprosto luksus koji sebi može priuštiti.

– Što vas je navelo na misao da išta radim za nj?

Na ovo nisam odgovorio. Zavrtio se polako i tromo u u okretnoj stolici i položio čitavo veliko stopalo na goli linoleum kojim je bio pokriven pod. Ured mu je imao pljesniv zadah dugogodišnje rutine. Blijedo je zurio u mene.

– Ne želim vam oduzimati vrijeme, kapetane – rekao sam i odgurnuo stolicu ... za desetak centimetara.

Nije se pomakao. Nastavio je zuriti u mene svojim ispranim, umornim očima. – Poznajete okružnog?

– Sreo sam ga. Svojedobno sam radio za nj. Bernija Ohlsa, njegova glavnog istražitelja, poznajem prilično dobro.

Kapetan Gregory je posegnuo za telefonom i promrmljao u nj: – Dajte mi Ohlsa iz tužiočeva ureda.

Sjedio je držeći slušalicu na vilici. Trenuci su prolazili. Dim se izvijao iz lule. Oči su mu bile trome i nepokretne kao i ruka. Zvono je zveknulo i on je lijevom rukom posegnuo za mojom posjetnicom. – Ohls? . . . Al Gregory iz štaba. U mom je uredu momak imenom Philip Marlowe. Posjetnica mu veli da je privatni istražitelj. Želi informacije od mene . . . Daa? Kako izgleda? ... Okej, hvala.

Spustio je slušalicu, izvadio lulu iz ustiju i počeo nabijati duhan bakrenom kapicom masivne olovke. Radio je to pažljivo i svečano, kao da je to jednako važno kao i bilo što drugo što će raditi toga dana. Zavalio se i još malo zurio u mene.

– Što želite?

– Predodžbu o tome kakav je napredak, ako ga uopće ima.

Promislio je o tome. – Regan? – upitao je napokon.

– Sigurno.

– Znate ga?

– Nikad ga nisam vidio. Čuo sam da je Irac u kasnim tridesetim, lijepog izgleda, da je svojedobno bio u poslu s alkoholom, da je oženio Sternwoodovu stariju kćer, i da si nisu pasali. Rečeno mi je da je nestao prije otprilike mjesec dana.

– Sternwood bi se trebao smatrati sretnim umjesto da iznajmljuje privatnog talenta da se mlatara okolo od nemila do nedraga.

– Generalu je ovaj sjeo na srce. Takve se stvari događaju. Starac je obogaljen i osamljen. Regan je često sjedio s njim i pravio mu društvo.

– Što mislite da možete učiniti a mi ne možemo?

– Uopće ništa, toliko koliko se tiče pronalazaženja Regana. No tu postoji i prilično misteriozna strana stvari, vezana s ucjenom. Želim utvrditi da Regan nije u to upleten. Ako znam gdje je ili gdje nije, to bi moglo pomoći.

– Burazeru, volio bih ti pomoći, ali ne znam gdje je on. Spustio je rolo, i to je to.

– Prilično je teško ići protiv vaše organizacije, zar ne, kapetane?

– Jeee – ali se može ... neko vrijeme. – Dodirnuo je dugme zvonca sa strane stola. Sredovječna je žena ubacila glavu kroz postrana vrata. – Daj mi dosje Terencea Regana, Abba.

Vrata su se zatvorila. Kapetan Gregory i ja gledali smo se u još nešto težoj tišini. Vrata su se ponovno otvorila i žena mu je stavila na

stol zeleni, vrpcom uvezani fascikli. Kapetan Gregory ju je kimanjem glave poslao napolje, stavio teške naočale u rožnatom okviru na žilicama išarani nos i počeo polako prevrtati papire u dosjeu. Valjao sam cigaretu među prstima.

– Otpirio je šesnaestog rujna – reče. – Jedina je važna stvar u vezi s tim da je tog datuma šofer imao slobodan dan, i da nitko nije vidio Regana kako je izvezao kola. Doduše, bilo je već predvečerje. Automobil su pronašli poslije četiri dana u garaži pripadajućoj nobl-kvartu bungalova nedaleko Sunset Towersa. Garažist ga je prijavio odjelu ukradenih vozila, veli da ne spada tamo. Mjesto se zove Casa de Oro. Ima još jedna stvar s tim u vezi, o kojoj ću vam sad reći. Nismo mogli otkriti ništa o tome tko je tamo stavio kola. Oprašili smo kola, no nismo mogli naći nikakvih otisaka koji bi bili bilo gdje u kartoteci. Auto u toj garaži ne poklapa se s prijavom igrom, iako imamo razloga posumnjati na nju. Ali on se poklapa s nečim drugim, o čemu ću vam sad pričati.

Rekoh: – To se poklapa sa ženom Eddija Marsa koja je na popisu nestalih.

Djelovao je razjedomo. – Daa. Istražili smo među stanarima i otkrili da ona tamo živi. Otišla otprilike kad i Regan, unutar dva dana, u svakom slučaju. Tip koji pomalo zvuči na Regana bio je viđen s njom, ali nemamo pozitivnu identifikaciju. Prokleta je smiješno u ovom našem policijskom lopovluku kako neka starica može pogledati kroz prozor i vidjeti tipa u trku, i zatim ga izvući iz vrste poslije šest mjeseci, a hotelskom trčkaralu možemo pokazati bistru fotografiju, a da on naprosto nije siguran.

– To je jedna od kvalifikacija za dobro hotelsko trčkaralo – rekoh.

– Daa. Eddie Mars i njegova žena nisu živjeli zajedno, no bili su u prijateljskim odnosima, veli Eddie. Evo nekih mogućnosti. Prvi put vani, Regan je ponio petnaest somova, zapakirao ih u odijelo, tako sve vrijeme. Prava lova, vele mi. Ne samo vanjsko pakovanje i hrpa sitniša. To je mnogo lovuljine, no možda je taj Regan bio momak koji ju je volio imati okolo tako da je može izvaditi i gledati u nju kad ga netko gleda. A onda opet, možda mu se za to frigalo. Njegova žena veli da nikad nije zgrnuo ni pet centi od tog starca Sternwooda, ako izuzmemo stan i hranu i packard 120 što ga je dobio od žene. Sad to povežite s bivšim švercuškom koji je upao u masnu čorbu.

– Predajem se – reko.

– Dakle, imamo sad momka koji je zgiljao, i koji ima petnaest somova u gaćama, i raja to zna. Dakle, to je lova. Mogao bih i ja zgiljati, da imam petnaest somova, i s moje dvoje klinaca u gimbi. I tako, prva misao, netko ga je oplindrao za svu tu lovu, i oplindrao ga malo prejako, i tako su ga morali odvesti u pustinju i zasaditi među kaktuse. Ali ni to mi se previše ne dopada. Regan je nosio pljucu, i imao prilično iskustva što se tiče upotrebe, nije bio jedan iz musave alkoholne rulje. Shvatio sam da je zapovijedao čitavom brigadom u toj irskoj frici tamo 1922. ili kad je već to bilo. Takav momak ne bi bio meso bez kostiju za kakvog drparosa. I onda, ta kola što su u garaži, slijedi da je, tko god ga oplindrao, znao da je slab prema ženi Eddija Marsa, što je i bio, pretpostavljam, no to nije nešto što bi znala svaka budala iz bara.

– Imate fotos? – upitah.

– Njegov, ne njezin. To je isto smiješno. Ima tu mnogo smiješnih stvari u ovom slučaju. Evo. – Gurnuo je preko stola sjajnu kopiju: ugledao sam irsko lice više sjetno no veselo, više rezervirano no drsko. Ne lice grubog momka i ne lice čovjeka koji bi se od ikog dao mnogo nabacivati. Ravne tamne obrve s jakim kostima ispod njih. Čelo prije široko no visoko, rogozina tamne zgvaljene kose, uzak kratak nos, široka usta. Brada jakih crta, no premalena u odnosu na usta. Lice što djeluje pomalo zategnuto, lice čovjeka koji se brzo kreće i igra da dobije. Prosljedio sam kopiju natrag. Prepoznao bih to lice kad bih ga vidio.

Kapetan Gregory je kuckanjem ispraznio lulu, ponovno je napunio i nabio duhan palcem. Zapalio ju je, povukao dim i opet stao pričati.

– Dakle, moglo je biti ljudi koji su znali da je slab na frau Eddie Mars. Osim samog Eddija. Začudo, on je to znao. No činilo se da ga boli briga. Ispitali smo ga prilično skroz naskroz oko tog vremena. Naravno da ga Eddie ne bi otpirio iz ljubomore. Okolnosti bi isuviše očito upućivale na njega.

– Ovisi o tome koliko je bistar – reko. – Mogao je pokušati dvostruki blef.

Kapetan Gregory je odmahnuo glavom. – Ako je dovoljno bistar da se provlači u poslu kojim se bavi, onda je prepametna za takvu glupost. Da vam stvorim sliku. Izvodi glupu igru jer misli da je mi ne

očekujemo od njega. U pogledu policije, to je krivo. Zato što bismo mu se toliko pleli među noge, da bi to smetalo poslu. V i možete pomisliti da bi glupa igra bila pametna. I ja mogu tako misliti. Ali raja ne bi. Ogadili bi mu život. To sam isključio. Ako sam u krivu, možete mi to dokazati, i pojest ću jastuk sa stolice. Do tada, ostavljam Eddija čistog. Ljubomora je loš motiv za njegov tip ljudi. Koji u tom poslu visoko lete, ti imaju poslovne glave. Nauče raditi stvari koje su dobra politika, a svoje osobne osjećaje ostavljaju da se brinu sami o sebi. To izbacujem.

– A što ostavljate?

– Damu i samog Regana. Nikoga drugog. Tada je bila plavuša, no ne mora biti i sada. Nismo našli njen automobil, i tako su vjerojatno otišli u njemu. Imali su mnogo fore pred nama: četrnaest dana. Da nema tog Reganovog automobila, ne mislim da bismo uopće imali slučaj. Naravno da sam navikao na taj njihov način, naročito u familijama dobre klase. I naravno da je sve što sam napravio moralo biti napravljeno pod poplunom.

Naslonio se i počeo velikim masivnim dlanovima mlatiti po naslonu za ruke.

– Ne vidim ništa što bi se dalo učiniti, osim da se čeka – rekao je. – Poslali smo pisamce uokolo, ali je još prerano očekivati rezultate. Regan ima petnaest somova za koje znamo. I cura ima ponešto, i možda mnogo u kamenčinama. Ali jednog će dana ostati bez lovijanera. Regan će unovčiti ček, ostaviti negdje priznanicu, napisati pismo. Nalaze se u stranom gradu i dobili su nova imena, no još uvijek imaju iste stare apetite. Suđeno im je da se vrate u fiskalni sistem.

– Što je cura radila prije negoli se udala za Eddija Marsa?

– Pjevala balade.

– Možete li dobiti koju staru profesionalnu fotografiju?

– Ne. Eddie mora imati poneku, ali se nije htio razvezati. Hoće da je puste na miru. Ne mogu ga prisiliti. Stekao je prijatelje u gradu, inače ne bi bio to što jest. – Zagundao je. – Bilo što od toga od kakve koristi?

Rekoh: – Nikad nećete naći ni jedno od njih. Tihi je ocean suviše blizu.

– Što rekoh o jastuku sa stolice još vrijedi. Naći ćemo ih. Možda protekne vremena. Možda prođu godina ili dvije.

– General Sternvood može ne poživjeti toliko – rekoh.

– Napravili smo sve što smo mogli, burazeru. Ako želi istaknuti nagradu i potrošiti nešto novca, mogli bismo doći do rezultata. Grad mi ne daje takve novce koliko bi za to trebalo. – Njegove su me velike oči radoznalo ogledavale, a škrabave su mu se obrve pomakle. – Vi ozbiljno ono da ih je Eddie oboje metnuo pod mengu?

Nasmijao sam se. – Ne. Samo sam se zezao. Mislim upravo što i vi, kapetane. Da je Regan pobjegao sa ženom koja mu je značila više od bogate supruge s kojom se nije slagao. Osim toga, ona još nije bogata.

– Sreli ste je, pretpostavljani?

– Da. Bila bi dobra za ljudi vikend, ali zamorna svaki dan za ručak.

On je zagundao, a ja sam mu zahvalio na utrošenom vremenu i pruženim informacijama pa otišao. Siva me limuzina plymouth slijedila od gradske vijećnice. Pružio sam joj šansu da se izravna sa mnom u nekoj tihoj ulici. Odbila je ponudu, i tako sam je oteresao i produžio svojim poslom.

21

Nisam prišao ni blizu Sternwoodovoj obitelji. Vratio sam se u svoj ured, sjeo u okretnu stolicu i pokušao nadoknaditi svo ono mlataranje nogama. Olujni je vjetar u zapusima udarao u prozore, a čađa se iz uljnih ložišta susjednog hotela sijevala u sobu i zatim valjala preko površine pisaćeg stola poput lopti sasušenog korova nošenih vjetrom preko neizgrađenih parcela. Razmišljao sam o odlasku na ručak, i o tome kako je život prilično siv, i kako bi vjerojatno ostao isto tako siv kad bih popio piće, i kako popiti piće sasvim sam u ovo doba dana i tako nije neko veliko veselje.

Sve sam to mislio kad je nazvao Norris. Na svoj pažljivo pristojan način rekao mi je kako se general Sternwood ne osjeća baš dobro, i kako su mu bili pročitani neki članci iz novina, pa da je pretpostavio da je moja istraga sada završena.

– Da, što se tiče Geigera – rekoh. – Ja ga nisam upucao, znate.

– General ne pretpostavlja da jeste, mister Marlowe.

– Zna li general išta o tim fotografijama o kojima brine gospođa Regan?

– Ne, sir. Decidirano ne.

– Zna li što mi je general dao?

– Da, sir. Tri priznanice i posjetnicu, mislim.

– Ispravno. Njih ću vratiti. Što se tiče fotografija, mislim da je bolje da ih naprosto uništim.

– Vrlo dobro, sir. Gospođa Regan je pokušala doprijeti do vas mnogo puta prošle noći . . .

– Bio sam vani i opijao se – rekoh.

– Da. Siguran sam da vam je bilo vrlo potrebno, sir. General me uputio da vam pošaljem ček na pet stotina dolara. Hoće li to biti zadovoljavajuće?

– Više no velikodušno – rekoh.

– I pretpostavljani da sada dosje slučaja možemo smatrati zatvorenim.

– O, sigurno. Čvrsto poput trezora s raznesenom tempiranom bravom.

– Hvala, sir. Siguran da ćemo svi to znati cijeliti. Kad se general bude osjećao malo bolje, možda sutra, bit će mu drago da vam osobno zahvali.

– Fino – rekoh. – Dovući ću se i popiti još malo njegova brendvja, možda sa šampanjcem.

– Pobrinut ću se da pokoja boca bude dolično stavljena u led – reklo je staro momče, gotovo s glupavim smiješkom u glasu.

I to je bilo to. Rekli smo si zbogom i spustili slušalice. Kroz prozore je sa čađom ušao i miris kafeterije iz susjedstva, no nije mu uspjelo da me ogladni. I tako sam izvadio svoju uredsku bocu i popio piće, a svoje samopoštovanje ostavio da se utrukuje samo sa sobom.

Počeo sam nabrajati na prste. Rusty Regan je pobjegao od hrpe novaca i zgodne žene da bi otišao lunjati s mutnom plavušom koja je više-manje udana za gangstera imenom Eddie Mars. On je otišao naglo, bez pozdravljanja, i iza toga može stajati po volji velik broj razloga. General je bio previše ponosan, ili, za vrijeme prvog razgovora kojim me počastio, suviše oprezan, da bi mi rekao da Ured za nestale osobe ima stvar u svojim rukama. Narod iz tog ureda stoji mrtav na živim nogama i očito ne misli da je to vrijedno gnjavaže. Regan je učinio što je učinio, i to je njegova stvar. Složio sam se s kapetanom Gregorvjem da je vrlo nevjerovatno da bi se Eddie Mars upetljao u dvostruko umorstvo samo zato što je drugi muškarac otišao u grad s plavušom s kojom on čak i ne živi. To ga je moglo zagnjaviti, no posao je posao, a oko Hoolywooda treba zašarafiti zube ako ne želite žvakati odlutale blondinke. Da je tu bila upletena neka silna lova, stvar bi drukčije stajala. Ali petnaest somova nisu za Eddija Marsa nikakva silna lova. Nije on nikakav petparački mućkaroš poput Brodyja.

Geiger je mrtav, i Carmen će morati naći neku drugu mračnu ličnost da s njom pije egzotične mješavine cuge. Ne mislim da će s tim imati mnogo muke. Sve što treba učiniti, bit će da stane pet minuta na ugao i drži se stidljivo. Nadao sam se da će sljedeći šmukler koji joj dobaci udicu igrati malo nježnije, malo više na duge pruge, a malo manje na brzaka.

Gospođa Regan je poznavala Eddija Marsa dovoljno dobro da bi od njega posuđivala novac. To je bilo prirodno, ako je igrala na ruletu i bila solidan gubitnik. Svaki bi vlasnik kockarnice posudio novac dobrom klijentu u stisci. Povrh toga, bila je među njima i dodatna veza zbog zajedničkog zanimanja za Regana. On je bio njen muž, a otišao je sa ženom Eddija Marsa.

Carol Lundgren, klinjo-ubojica siromašnog rječnika, dugo će, dugo biti izvan optica, čak i ako ga ne zavežu u stolicu nad kantom kiseline. Neće ga, jer će zamoliti pomilovanje i tako državi uštedjeti pare. Svi to oni rade kad nemaju u džepu honorar velikog advokata. Agnes Lozelle je u pritvoru kao glavni svjedok. Neće im biti potrebna ako Carol zamoli pomilovanje, a ako ovaj sporazumno prizna krivicu, pustit će je iz krletke. Nije im do toga da bacaju novo svjetlo na Geigerove poslove, a ako se to izuzme, ionako ne bi imali ništa od nje.

Ostajem dakle još samo ja. Zatajio sam umorstvo i prikrivao dokaze dvadeset četiri sata, no još sam na friškom zraku, s čekom na pet stotina dolara koji upravo stiže. Najpametnija bi stvar za mene bila popiti još jedno piće i zaboraviti svu tu mutljažu.

Budući da je to očito bila najpametnija stvar koja se mogla učiniti, nazvao sam Eddija Marsa i rekao mu da ću se večeras spustiti do Las Olindasa da popričam s njim. To da se vidi kako sam pametan bio.

Stigao sam dolje oko devet, pod visokim škrtim listopadskim mjesecom koji se gubio u gornjim slojevima magle što se vukla okolo. Cypress Club je bio na drugom kraju grada, slobodno postavljena drvenjara što je nekoć bila ljetna rezidencija bogatuna imenom De Cazens, da bi poslije postala hotel. Bila je to velika i tamna, izvana otrcana kuća, smještena u gaju monterjskih čempresa po kojima je i dobila ime. Bila je sva posuta tornjićima, imala goleme portale pune zavijutaka, vitrajima uokvirene velike prozore, velike prazne konjušnice u pozadini i opću atmosferu nostalgičnog truljenja. Eddie Mars je vanjštinu, ostavio Uglavnom onako kako ju je zatekao, umjesto da je prekraja u nešto nalik na kulisu MGM-a. Ostavio sam auto na ulici u treperavom lučnom svjetlu i ušetao na posjed a zatim duž mokre pošljunčane staze do glavnog ulaza. Portir u stražarskom kaputiću s dva reda dugmadi propustio me je u golem sumračan i tihi hol, iz kojeg se bijelo hrastovo stepenište veličanstveno izvijalo dižući se u mrak gornjega kata. Predao sam šešir i kaput i pričekao, osluškujući glazbu i zbrkane glasove iza masivnih dvostrukih vrata. Činilo se da dolaze iz velike daljine i da ne pripadaju istom svijetu kojem pripada sama kuća. Tada je kroz vrata ispod stepeništa ušao mršav bljedolik plav

muškarac koji je bio s Eddijem Marsom i zvijezdom ringa u Geigerovoj jazbini, nasmiješio mi se beskrvno i poveo me natrag duž sagom pokrivenog hodnika do gazdina ureda.

Bila je to četvrtasta soba s dubokim zatvorenim balkonom i kamenim kaminom u kojem je lijeno plamtjela vatra iz ariševih klada. Bila je obložena orahovinom, a iznad obloge su bile platnene tapete od izbljedjela damasta. Strop je bio visok i dalek. Osjećao se miris hladnoga mora.

Matirani pisaći stol Eddija Marsa nije pristajao u sobu, no nije pristajalo ni išta drugo stvoreno poslije 1900. godine. Sag se, sudeći po boji, sunčao na Floridi. U kutu na baru bio je radio i čajni servis od porculana iz Sevresa na bakrenom pladnju pokraj samovara. Pitao sam se za koga je to. U kutu su bila i vrata s tempiranom bravom.

Eddie Mars mi se nacerio druželjubivo, rukovao se sa mnom i zabacio bradu prema trezoru. – Bio bih igrarija za drparošku rulju da nema ovoga – rekao je veselo. – Lokalni cajoši skoknu svako jutro i paze dok otvaram. Imam sporazum s njima.

– Nabacio si da imaš nešto za mene – rekoh. – Što?

– Što te tjera? Popij piće i sjedni.

– Uopće me ništa ne tjera. Nas dvojica nemamo o čemu pričati osim o poslu.

– Popit ćeš piće i dopast će ti se – reče. Smiješao je dva, spustio moje kraj naslonjača od crvene kože, a sam stao prekriženih nogu naslonivši se na pisaći stol, s rukom u vanjskom džepu svoga crno-modrog smokinga, s rukom čiji je palac ostao napolju, blistajući noktom. U smokingu je izgledao malo grublje no u sivom flanelu, ali je i sad bio nalik na jahača. Ispili smo i kimnuli jedan drugome.

– Ikad bio ovdje? – upitao je.

– Za vrijeme prohibicije. Nikad nisam otkrio nikakav raj u kockanju.

– Zato što nemaš love – nasmiješio se. – Trebalo bi da večeras pogledaš unutra. Jedna od tvojih prijateljica ima izlazak i sad nadmudruje kuglicu. Čujem da joj jako dobro ide. Vivian Regan.

Srknuo sam piće i uzeo jednu od njegovih cigareta s monogramom.

– Na neki mi se način svidjelo kako si to jučer sredio – reče. – Onda si me malo nažuljao, no poslije sam vidio koliko si bio u pravu. Ti i ja se trebamo naći. Koliko ti dugujem?

– Za što?

– Uvijek oprezan, ha? Imam svoje kanale sa štabom, inače ne bih bio ovdje. Dobivam stvari kako su se dogodile, a ne kako se mogu pročitati u novinama. – Pokazao mi je velike bijele zube.

– Koliko si toga dobio? – upitah.

– Ne govoriš o lovi?

– O informacijama, tako sam ja razumio.

– Informacijama o čemu?

– Brzo zaboravljaš, o Reganu.

– A, to. – Zamahnuo je svjetlucavim noktima u prigušenom svjetlu jedno od onih brončanih lampi što bacaju svjetlo u strop. – Čuo sam da si već dobio informacije. Osjećam da ti dugujem honorar. Običavam plaćati za lijepo ophođenje.

– Nisam se dovezao dovde da žicam lovu. Isplaćen sam za ono što sam učinio. Ne mnogo prema tvojim mjerilima, no provlačim se. Od jednom samo jedna mušterija, to je dobro pravilo. Ti nisi ubaštao Regana, je li da ne?

– Ne. Misliš da jesam?

– Ne bih te isključio iz toga.

Nasmijao se. – Zezaš se.

Nasmijao sam se i ja. – Naravno da se zezam. Nikad nisam vidio Regana, ali sam mu vidio fotografiju, Nemaš ljude za taj posao. I kad smo već na toj temi, nemoj mi više slati naoružane klošare s naređenjima. Mogao bih pohisterizirati pa ti otpiriti kojega.

Pogledao je kroz čašu na vatru pa je položio na kraj stola i otrao usta čistom maramicom od batista.

– Na jeziku dobro igraš – reče. – Ali se usuđujem reći da ne možeš dobiti sto i deset poena. Tebe Regan zbiljski i ne zanima, je li tako?

– Ne, ne profesionalno. Nitko me nije za to molio. Ali znam nekoga tko bi volio znati gdje je on.

– Boli nju briga.

– Mislio sam na oca.

Ponovno je obrisao usta i zagledao se u maramicu kao da očekuje da će naći krv na njoj. Skupio je guste sive obrve i stavio prst sa strane svoga trošnoga nosa.

– Geiger je pokušavao ucijeniti generala – rekoh. – General to ne bi priznao, no mislim da se u najmanju ruku napola bojao da bi Regan mogao biti iza toga.

Eddie Mars se nasmijao. – Ah–ah. Geiger je to radio svakome. Bila je to strogo njegova ideja. Skupio bi od ljudi priznanice koje su izgledale legalno, a i bile su legalne, usuđujem se reći, u svemu osim po tome što ih se ne bi usudio sudski utjerati. Zatim bi te priznanice odaslao s lijepim frazama, ostajući praznih ruku. Ako bi izvukao adut, dobio bi potencijalnu mušteriju kojoj je utjerao strah u kosti i dao se na posao. Ako ne bi izvukao adut, naprosto bi pustio čitavu stvar.

– Bistar dečko – rekoh. – Pustio je baš kako treba. Pustio i onda se na nju pokliznuo. No kako si ti došao do svega toga?

Nervozno je slegnuo ramenima. – Želio bih do boga ne znati za pola stvari koje mi donesu. Znati čime se ljudi bave najgora je investicija što se može napraviti u mom krugu. I tako, ako si se napenali samo na Geigera, čist si što se toga tiče.

– Čist i isplaćen.

– Žao mi je zbog toga. Volio bih da Sternwood unajmi borčinu poput tebe za stalnu plaću, da mu čuva te njegove cure bar nekoliko noći tjedno.

– Zašto?

Usta su mu djelovala mrzovoljno. – One su čista nevolja. Uzmimo tu crnu. Ona je ovdje živa glavobolja. Ako gubi, izvede brzo zaranjanje, i evo me s pregršti papira koje mi nitko neće diskontirati ni po kakvoj cijeni. Ona nema nikakvih novaca osim džeparca, a što je u starčevoj oporuci ostaje tajna. Ako dobiva, odnese kući moje pare.

– Dobiješ ih natrag iduće noći – rekoh.

– Nešto mi se vrati. Ali kroz duže vrijeme, ja sam taj koji gubi.

Gledao me je ozbiljno, kao da mi je to bilo važno. Pitao sam se zašto je smatrao nužnim da mi to uopće kaže. Zijevnuo sam i dovršio piće.

– Idem se malo prošetati i pregledati rupu – rekoh.

– Idi. – Pokazao je prema vratima kraj trezora. – Tuda se ide do vrata iza stolova.

– Radije bih ušao gdje ulaze ovce.

– Okej. Kako te volja. Sad smo frendovi, nismo li, borčino?

– Sigurno. – Ustao sam pa smo se rukovali.

- Možda ti jednog dana budem mogao učiniti zbiljsku uslugu – reče.
 - Ovaj put si sve dobio od Gregoryja.
 - Dakle i njemu duguješ komadić.
 - Ah, ne tako ružno. Mi smo samo prijatelji.
- Pogledao sam ga na trenutak i zatim otišao do vrata kroz koja sam i ušao. Osvrnuo sam se prema njemu kad sam ih otvorio.
- Nitko me od tvojih ne slijedi u sivom plymouthu, zar ne?
- Oči su mu se naglo razrogačile. Djelovao je zbunjeno. – Do đavola, ne. Zašto bi?
- Nemam pojma – rekao sam i izašao. Pomislio sam kako mu je iznenađenje djelovalo dovoljno nepatvoreno da bih mu povjerovao. Pomislio sam kako je čak djelovao pomalo zabrinuto. Nisam mogao smisliti nikakav razlog za to.

Bilo je oko deset i pol kad se mali žuto ešarpirani mek–sikanski orkestar umorio od sviranja poluglasne, uljepšane rumbe koju nitko nije plesao. Svirač bendža protrljao je vrhove prstiju kao da su ga zaboljeli i gotovo istim pokretom stavio cigaretu u usta. Ostala četvorica, s tempiranim istovremenim naklonom, posegnula su pod stolice za čašama iz kojih su zatim srknuli, pa potom mljacnuli ustima i bljesnuli očima. Tekila, govorilo je njihovo ponašanje. Vjerojatno je bila mineralna voda. To je prenemaganje bilo promašeno koliko i glazba. Nitko ih nije gledao.

Prostorija je svojedobno bila plesna dvorana, a Eddie Mars ju je izmijenio samo toliko koliko ga je na to natjerao posao. Bez bljeskanja kroma, bez indirektnog osvjetljenja iza četvrtastih karniša, bez slika od staljenog stakla ili stolica od ljubičaste kože i uglačanih metalnih cijevi, bez svih tih pseudomodernističkih cirkusa tipične holivudske noćne upadaljke. Svjetlo je dolazilo iz masivnih kristalnih lustera, a zidne obloge od crvenog damasta bile su one iste, iako pomalo izbljedjele od dugovječnosti i potamnjele od prašine, koje su prije mnogo vremena usklađene s parketiranim podom, od kojeg se sada vidio samo ogoljeli, kao staklo ravan, komad ispred maloga meksikanskog orkestra. Ostatak je bio prekriven teškim karminskim sagom koji je morao stajati čitavo bogatstvo. Parket je bio izrađen iz desetak vrsti tvrdog drveta, od burmanske tikovine do pola tuceta nijansi hrastovine i crvenkastog drveta sličnog mahagoniju, da bi se na koncu ta skala boja završila blijedim divljim ljljanima s kalifornijskih brda; sve je bilo složeno u pomno izrađen uzorak s precizno izvedenim prijelazima.

Još i sad je to bila lijepa prostorija, no u njoj su bili ruleti umjesto odmjerenog, starovjekog plesa. Uz dalji zid su bila tri stola. Povezivala ih je niska brončana rešetka što je tvorila ogradu oko krupjea. Sva su tri stola bila u pogonu, no gužva je bila na srednjemu. U njegovoj sam blizini mogao vidjeti crnu glavu Vivian Regan, gledajući preko prostorije s bara na koji sam se naslonio vrteći čašicu bakardija po mahagoniju.

Barmen se nagnuo kraj mene i promatrao grozd dobro odjevenih ljudi na srednjem stolu. – Kupi im danas, kupi ravno ispred nosa – reče. – Onaj crni visoki curičak.

– Tko je ta?

Ne znam kako se zove. Iako ovamo mnogo dolazi. – avola ne znate.

– Ja ovdje samo radim – rekao je bez neprijateljstva. – I ona je sasvim sama. Momak s kojim je bila ispustio je dušu. Odvukli su ga drvenog u kola.

– Ja ću je otpratiti kući – rekoh. –avola hoćete. Ipak, želim vam mnogo sreće. Da vam sredim malo taj bakardi, ili ga volite kakav jest?

– Volim ga takvog kakav jest, ako ga uopće volim – rekoh.

– A ja, ja bih se radije odrekao ricinusova ulja – odgovorio je on.

Gomila se razdvojila i dva su se muškarca u večernjim odijelima progurala napolje, pa sam mogao vidjeti njenu šiju i gola ramena u nastalom prolazu. Imala je na sebi duboko izrezanu haljinu od tamnozelenog velura. Izgledala je suviše upicanjeno za ovakvu zgodu. Gomila se zatvorila i sakrila joj sve osim crne kose. Ona su dva muškarca prešla prostoriju, naslonila se na bar i zatražila skoč i sodu. Jedan je od njih bio crven i uzbuđen. Otirao je lice crno obrubljenom maramicom. Dvostruka rebra na njegovim sam taštım hlačama bila bi dovoljno široka za automobilsku gumu.

– Stari, nikad nisam vidio takvu rundu – rekao je živčanim glasom.

– Osam dobitaka i dva nikom ništa za redom, na tom crvenom. To je pravi rulet, stari, to je rulet.

– Sad i mene hvata svrab – rekao je drugi. – Kladi se u kilju po bacanju. Ne može izgubiti. – Gurnuli su kljunove u pića, brzo ga izgrgljali i vratili se.

– Što su pametni ti mali – razvukao je bardžija. – Kilja po bacanju, ha. Jednom sam u Havani sreo nekog starog s konjskom facom...

Zamor se prelio preko srednjeg stola, a iznad njega se digao dorađeni stranjski glas i rekao: – Ako biste samo na trenutak imali strpljenja, madam. Stol ne može pokriti vaš ulog. Gospodin Mars će biti ovdje za trenutak.

Ostavio sam bakardi i zatapao preko tepiha. Mali je orkestar počeo svirati tango, i to prilično glasno. Nitko nije ni plesao a ni namjeravao zaplesati. Pomakao sam se kroz raspršene ljude u smokinzima i klasičnim odijelima do krajnjeg stola lijevo. Taj više nije davao znakove života. Dva su krupjea stajala za njim sa skupljenim

glavama i očima skrenutim u stranu. Jedan je besciljno vukao grabljice naprijed i natrag preko prazne ploče. Obojica su zurila u Vivian Regan.

Duge su joj se trepavice trzale, a lice djelovalo neprirodno bijelo. Bila je za srednjim stolom, točno nasuprot kolu. Ispred nje je bila izneređena gomila novca i žetona. Djelovalo je kao hrpa love. obraćala se krupjeu hladnim, drskim i prgavim glasom, razvlačeći samoglasnike.

– Kakva je ovo jeftina prčvarnica, htjela bih znati. Pljunite u šake i zavrtite kolo, dugajse. Hoću još jednu rundu, i to protiv kuće. Kada treba pokupiti, onda ste jako brzi, kako sam vidjela, a kada treba pljunuti lovu, odmah se rascmoljite.

Krupje se nasmiješio hladnim uljudnim smiješkom čovjeka koji je vidio već tisuće seljaka i milijune bedaka. Njegove su visoke, tamne, nezainteresirane manire bile bez pogreške. Rekao je dostojanstveno: – Stol ne može pokriti vaš ulog, madam. Imate preko šesnaest tisuća dolara.

– To je vaš novac – podrugnula se cura. – Da ga ne želite natrag?

Neki muškarac kraj nje pokušao joj je nešto reći. Okrenula se brzo i odbrusila mu; ovaj se crvena lica rasplinuo u gomili. Na kraju prostora ograđenog brončanom rešetkom otvorila su se vrata u zidnoj oblozi. Kroz njih je ušao Eddie Mars s namještenim ravnodušnim smiješkom na licu, rukama zabijenim u džepove smokinga, i s bljeskom oba nokta palčeva što su ostali napolju. Činilo se da mu se dopadala ta poza. Prošetao se iza krupjea i zaustavio se na uglu srednjeg stola. Govorio je s lijenom mirnoćom, manje uljudno od krupjea.

– Nešto bilo, gospođo Regan?

Okrenula mu je lice kao da je zamahnula mačem. Vidio sam kako joj se linija obraza ukružuje, kao od nekakve nepodnošljive unutrašnje napetosti. Nije mu odgovorila.

Eddie Mars je rekao dostojanstveno: – Ako više ne igrate, morate mi dopustiti da pošaljem nekog s vama kući.

Cura se zarumenila. Lične su joj kosti, ostavši bijele, iskočile iz obraza. Tad se nasmijala na falš notu. Rekla je s gorčinom u glasu:

– Još jednu rundu, Eddie. Imam sve na crvenom. Volim crveno. To je boja krvi.

Eddie Mars se slabašno nasmiješio, zatim kimnuo i posegnuo u unutrašnji džep. Izvukao je veliku lisnicu od mlade tuljanove kože sa zlatnim uglovima i hitnuo je nonšalantno krupjeu preko stola. – Pokrijte njen ulog jednakim brojem tisuća, – reče – ako nitko nema ništa protiv da ovo bacanje bude samo za gospođu.

Nitko nije imao ništa protiv, i tako se Vivian Regan nagnula i objema rukama divlje gurnula čitav svoj dobitak na veliku crvenu oznaku.

Krupje se bez žurbe nagnuo nad stol. Prebrajao je i poslagao u hrpice njen novac i žetone, zatim složio sve osim nekoliko žetona i novčanica u urednu gomilicu, pa ostatak grabljicama odgurnuo s ploče. Otvorio je lisnicu Eddija Marsa i izvukao iz nje dva plosnata snopića banknota od tisuću dolara. Poderao je jedan, odbrojao šest novčanica, dodao ih neotvorenom snopiću, vratio preostale u lisnicu i zatim je položio na stranu tako ležerno kao da je kutija šibica. Eddie Mars je nije ni dodirnuo. Nitko se osim krupjea nije ni pomakao. Zavrtio je kolo ulijevo i poslao bjelokosnu kuglu da poskakuje duž gornjeg ruba nonša–lantnim trzajem šake. Tada je povukao ruke i spleo ih na prsima.

Vivianine su se usnice polako razdvojile dok joj zubi nisu zahvatili svjetlo i bljesnuli kao noževi. Kuglica se lijeno zanosila niz kosinu kola i odskakivala od kromiranih izdanaka iznad brojeva. Nakon dugog vremena kretanje se naglo prekinulo suhim škljocajem. Kolo se usporavalo, noseći sobom kuglicu uokolo. Krupje nije raspleo ruke dok se kolo nije sasvim zaustavilo.

– Crveni dobiva – rekao je formalno, bez interesa. Mala je bjelokosna kuglica ležala na 25 crveno, na trećem broju od dvostruke nule. Vivian je zabacila glavu i trijumfalno se nasmijala.

Krupje je podigao grabljice i polako gurnuo hrpicu novčanica od tisuću dolara preko ploče, dodao ih ulogu i zatim sve polako odgurao s polja.

Eddie Mars se nasmiješio, vratio lisnicu u džep. okrenuo se na peti i napustio Sobu kroz vrata u oblozi.

Tuce je ljudi istovremeno ispustilo dah i nagnulo prema baru. Ja sam nagnuo s njima i stigao na drugi kraj prostorije prije nego što je Vivian skupila svoj dobitak i okrenula se od stola. Izišao sam u veliku tihu aulu, uzeo kaput i šešir od cure na garderobi, bacio joj četvrt

dolara na tacnu i pokupio se kroz ulazna vrata. Portir je izronio kraj mene i upitao: – Mogu li vam dovesti kola, sir?

Rekoh: – Idem se malo prošetati.

Zavijuci duž ruba trijema bili su mokri od magle. Magla je kapala s čempresa kojih su se sjene gubile u ništavilo prema litici iznad oceana. Moglo se vidjeti jedva nekoliko metara u bilo kojem smjeru. Sišao sam niz kućne stepenice i otplutao između drveća, slijedeći neku nejasnu stazu sve dok nisam začuo raspršene kapi valova kako šibaju po magli, duboko dolje u dnu klisure. Nigdje nije bilo ni tračka svjetla. Odjednom sam mogao jasno vidjeti desetak stabala, pa još desetak maglovito, i dalje ništa osim magle. Zaokružio sam nalijevo i nečujno nastavio prema pošljunčanoj stazi što je išla okolo do konjušnica gdje su parkirali automobile. Kad sam mogao razaznati obrise kuće, zaustavio sam se. Malo ispred sebe začuo sam nekoga kako se nakašljao.

Moji koraci nisu proizveli nikakav zvuk na mekoj mokroj tratini. Čovjek se nakašljao ponovno, i zatim prigušio kašalj maramicom ili rukavom. Dok se još time bavio, krenuo sam naprijed da mu se približim. Razabrao sam ga, nejasnu sjenu kraj staze. Nešto me je natjeralo da zakoračim iza drveta i čučnem. Čovjek je okrenuo glavu. Nakon što je to učinio, lice bi mu trebalo izgledati kao bijela mrlja. Ali nije. Ostalo je tamno. Na njemu je bila maska. Nastavio sam čekati, iza drveta.

23

Lagani koraci, koraci žene, došli su niz nevidljivu stazu, i čovjek se ispred mene pomakao naprijed i kao da se naslonio na maglu. Najprije nisam mogao vidjeti ženu, no onda sam je nejasno ugledao. Arogantno mi se držanje njene glave učinilo poznato. Čovjek je vrlo brzo iskoracio. Dvije su se prilike smiješale u magli, učinilo se da su njen dio. Na trenutak je zavladala mrtva tišina. Tada je muškarac rekao:

– Ovo je pištolj, milostiva. Samo nježno. Zvuk se čuje u magli. Samo mi dajte torbicu.

Cura nije ispustila ni glasa. Pomaknuo sam se korak naprijed. Sasvim naglo, mogao sam razaznati magličaste pahuljice na obodu čovjekova šešira. Cura je stajala nepokretna. Tad joj se disanje pretvorilo u turpijanje, postalo je nalik na struganje male turpijice po mekom drvetu.

– Samo vikni – rekao je muškarac – i presjeći ću te popola.

Nije viknula. Nije se pomakla. Pomaknuo se on, a onda se začulo suho smijuljenje. – Bolje da je ovdje – rekao je. Brava je škljocnula i do mene je dopro zvuk prekapanja. Čovjek se okrenuo i pošao prema mom drvetu. Kad je napravio tri ili četiri koraka, zasmijuljio se ponovno. To je smijuljenje bilo nešto što mi je zaostalo u sjećanju. Dohvatio sam lulu iz džepa i uhvatio je kao pištolj.

Tiho sam zazvao: – Hej, Lanny.

Tip se umrtvio i počeo podizati ruke. Rekoh: – Ne. Rek'o sam ti da to nikad ne radiš, Lanny. Imam te na oku.

Ništa se nije pomaknulo. Cura tamo na stazi nije se micala. Ja se nisam micao. Lanny se nije micao.

– Spusti torbicu između nogu, mali – rekao sam mu. Mirno i polako.

Pognuo se. Iskočio sam i približio mu se dok je još bio pognut. Ispravio se ispred mene teško dišući. Ruke su mu bile prazne.

– Reci mi da te mogu osloboditi ovoga – rekoh. Naslonio sam se na njega i izvadio mu pištolj iz džepa sakoa.

– Stalno mi netko daje pištolje – kazao sam mu. – Toliko sam opterećen njima da ću morati hodati sav svinut. Crta.

Naši su se dahovi sreli i pomiješali, oči su nam bile kao oči dva macana na zidu. Odstupio sam.

– Otplovi, Lanny. Bez zle krvi. Ja držim jezik, ti držiš jezik. Okej?

– Okej – odgovorio je muklo.

Magla ga je progutala. Slabašni zvuk koraka i zatim ništa. Podigao sam torbicu, opipao iznutra i pošao prema stazi. Još je nepomično stajala ondje, sivi krzneni kaput čvrsto stegnut kod grla rukom bez rukavice s koje je prsten bacao blijedi odsjaj. Nije nosila šešir. Njena je tamna kosa s razdjeljkom bila dio tame noći. Oči također.

– Lijep rad, Marlowe. Jeste li sad moj tjelohranitelj?

– Glas joj je imao oporu notu.

– Čini se tako. Evo torbice. Uzela ju je.. Rekoh: – Imate li kola sobom? Nasmijala se. – Došla sam s muškarcem. Što vi radite ovdje?

– Eddie Mars me želio vidjeti.

– Nisam znala da ga znate. Zašto?

– Ne smeta ako vam i velim. Mislio je da tražim nekoga za koga on misli da mu je pobjegao sa ženom.

– A tražite li?

– Ne.

– Zbog čega ste onda došli?

– Da otkrijem zašto on misli da tražim nekoga za koga on misli da mu je pobjegao sa ženom.

– I jeste li otkrili?

– Ne.

– Iz vas cure informacije kao iz radio-spikera – reče. – Pretpostavljam da me se sve to ne tiče, čak i ako je taj čovjek moj suprug. Mislila sam da vas to ne zanima.

– Ali mi to ljudi i dalje nabacuju.

Skljocnula je zubima od ojađenosti. Čini se da incident s maskiranim Čovjekom s pištoljem nije ostavio na nju nikakav dojam.

– Dobro, otpratite me do garaže – reče. – Morala bih unutra potražiti svog pratioca.

Odšetali smo niz stazu i zatim oko ugla zgrade i onda se pred nama pojavilo svjetlo, zatim oko još jednog ugla da bismo došli do zatvorenog dvorišta konjušnice osvijetljenog s dva reflektora. Još je bilo popločano opekam i još se slijevalo prema rešetki u sredini. Automobili su se za-ljeskali, a neki je čovjek u smeđem radnom odijelu ustao sa šamlice i pošao prema nama.

– Je li moj prijatelj još uvijek mortus? – upitala ga je Vivian bezbrižno.

– Bojim se da jest, miss. Bacio sam deku preko njega i podigao prozore. Mislim da je okej. Samo se malo odmara.

Prešli smo do velikog cadillaca i čovjek u radnom odijelu potezom otvori stražnja vrata. Na širokom stražnjem sjedalu, slobodno aranžiran, pokriven do brade kariranim gunjem, ležao je muškarac i hrkao otvorenih ustiju. Bio je velik i plav, činilo se da može držati dosta tekućine.

– Da vas upoznam – rekla je Vivian. – Mister Cobb – mister Marlowe.

– Mister Cobb je bio moja pratnja – reče. – Tako krasan pratilac, mister Cobb. Tako pažljiv. Trebali biste ga vidjeti trijeznog. Ja bih ga trebala vidjeti trijeznog. Netko bi ga trebao vidjeti trijeznog. Mislim, čisto da se pamti. Tako bi to postalo dio povijesti, taj kratki blistavi trenutak, ubrzo pokopan u vremenu no nikad zaboravljen, kad je Larry Cobb bio trijezan.

– Jeee – rekoh.

– Čak sam pomišljala da se udam za nj – rekla je visokim napetim glasom, kao da je šok od malog noćnog razgovora tek sada počeo dopirati do nje. – U bezveznim časovima kad mi ništa zgodno ne bi padalo na pamet. Svi mi imamo takve žute minute. Puno love, znate. Jahta, gajba na Long Islandu, gajba u Newportu, gajba na Bermudima, gajbe posute amo–tamo vjerojatno po čitavom svijetu, udaljene samo dobru bocu skoča. A za mistera Cobba boca skoča nije jako daleko.

– Jeee – rekoh. – Ima li vozača da ga otpremi kući?

– Ne govorite „jeee”, to je tako pučki. – Pogledala me ulučivši obrve. Čovjek u radnom odijelu marljivo je žvakao donju usnicu. – O, nema sumnje, čitav vod šoferi. Vjerojatno prave smotru svakog jutra pred garažom, sa blistavim dugmetima, sjajnim uprtačima, besprijekorno bijelim rukavicama, kao da su jučer ispali iz West Pointa.

– Dobro, gdje je do đavola vozač? – upitah.

– Vozio je večeras sam – rekao je čovjek u radnom odijelu, gotovo se ispričavajući. – Mogu mu javiti kući pa da netko dođe po njega.

Vivian se okrenula i nasmiješila mu se kao da joj je upravo darovao dijamantni dijamant. – To bi bilo krasno – reče. – Biste li to učinili? Zaista ne bih željela da mister Cobb umre ovako ... s otvorenim ustima. Mogao bi netko pomisliti da je umro od žeđi.

Čovjek u radnom odijelu odgovori: – Ne ako bi ga pomirisao, miss.

Otvorila je torbicu, zagrabila pregršt papirnato novca i gurnula mu ga. – Vi ćete se za nj pobrinuti, sigurna sam.

– Jee-jeh – odgovorio je čovjek izdreljivši oči. – Sigurno da hoću, miss.

– Ime je Regan – rekla je slatkasto. – Gospođa Regan. Vjerojatno ćete me još vidjeti. Niste ovdje dugo, zar ne?

– Ne, g'đo. – Ruke su mu izvodile sulude stvari s pregršti novca što su ga držale.

– Zavolet ćete ovo mjesto – rekla je. Uхватила me pod ruku. – Povezimo se vašim kolima, Marlowe.

– Ona su vani, na ulici.

– Sve u redu, što se mene tiče, Marlowe. Volim lijepu šetnju kroz maglu. Upoznate se s tako zanimljivim ljudima.

– Ah, bez veze – rekoh.

Držala mi se za mišicu i počela se tresti. Držala me čvrsto čitavim putem do automobila. Prestala se tresti kad smo došli do njega. Povezao sam niz zavijenu stazu s drvoredom na slijepe strane kuće. Staza se otvarala na bulevar Pe Cazens, glavnu džadu Las Olindasa. Prošli smo ispod drvenih treperavih lučnih svjetiljki i za malo vremena evo nas u gradu, među zgradama, mrtvim dućanima, pokraj benzinske stanice sa svjetlom iznad noćnog zvonca, i posljednjeg dragstora što je još bio otvoren.

– Bolje da nešto popijete – rekoh. Pomaknula je bradu, mrlju bljedila u kutu sjedala. – Malo crne kave i trunak viskija, to bi išlo dobro – rekoh.

– Mogu se napiti kao dva mornara, i obožavam to.

Pridržao sam joj vrata i ona je izišla tik uz mene, očešavši mi kosom obraz. Ušli smo u dragstor. Kupio sam pola litre raženog viskija na tezgi za piće, donio je do barskih stolica i položio na ispucali mramorni šank.

– Dvije kave – rekoh. – Crne, jake i skuhanе još ove godine.

– Ne možete ovdje piti alkohol – rekao je prodavač. Nosio je isprano modro radno odijelo, bio pri vrhu prilično siromašan što se tiče kose, imao prilično poštene oči i bradu kojom nikad ne bi udario u zid prije no što bi ga ugledao.

Vivian Regan je posegnula za kutijom cigareta, pa istresla nekoliko na upravo muški način. Pružila mi ih je.

– Protiv zakona je ovdje piti alkohol – rekao je prodavač.

Pripalio sam cigarete ne obraćajući nikakvu pažnju na njega. Iscijedio je dvije šalice kave iz potamnjelog niklanog čajnika i stavio ih pred nas. Pogledao je bocu viskija, promrmljao ispod glasa i umorno rekao: – Okej, zijat ću na ulicu dok ga natočite.

Otišao je i stao pokraj izloga, okrenuvši nam leđa i izvjesivši uši.

– Srce mi je u peti zbog ovog što radim – rekao sam, odvrnuo čep boce viskija i nalio u kavu. – Služba reda i zakona u ovom gradu je strahovita. Za sve vrijeme prohibicije rupa je Eddija Marsa bila noćni klub, a imali su svake večeri dvojicu uniformiranih u auli... da se pobrinu da gosti ne donose vlastiti špirit umjesto da ga kupuju od kuće.

Službenik se naglo okrenuo, odšetao iza šanka i ušao za mali stakleni prozorčić apotekarske sobe.

Srkali smo svoju ojačanu kavu. Promatrao sam Vivianino lice u ogledalu iza čajnika. Bilo je napeto, blijedo, lijepo i divlje. Usne su joj bile crvene i stroge.

– Imate zločeste oči – rekoh. – Što Eddie Mars ima o vama?

Pogledala me je u ogledalu. – Mnogo sam mu pokupila sinoć na ruletu, počevši s pet biljki što sam ih jučer posudila od njega, ali ih nisam morala potrošiti.

– To ga je moglo nažuljati. Mislite da je on poslao za vama tog pučešu?

– Što je pučeša?

– Momak s pucaljkom.

– Jeste li vi pučeša?

– Sigurno – nasmijao sam se. – No strogo govoreći, pučeša je na krivoj strani barikade.

– Često se pitam postoji li kriva strana.

– Skrećemo s teme. Što Eddie Mars ima o vama?

– Mislite, u vezi s nečim?

– Da.

Usnica joj se izvila. – Spretnije, molim vas, Marlowe. Mnogo spretnije.

– Kako je general? Ne pretendiram na spretnost.

– Ne baš jako dobro. Danas nije ustajao. Mogli biste me napokon prestati ispitivati.

– Sjećam se vremena kad sam isto mislio za vas. Koliko general zna?

– Vjerojatno zna sve.

– Norris bi mu rekao?

– Ne. Wilde, okružni tužilac, otišao je k njemu. Jeste li spalili slike?

– Sigurno. Brinete vi o svojoj sestrici, zar ne ... s vremena na vrijeme.

– Mislim da je ona jedino zbog čega brinem. Brinem i o tati, da stvari ne dopru do njega.

– Nema on mnogo iluzija, – rekoh – ali pretpostavljam da još ima ponosa.

– Mi smo njegova krv. U tome i jest prokletstvo. – Zurila je u moj odraz u ogledalu dubokim, dalekim očima. – Ne želim da umre prezirući vlastitu krv. To je oduvijek bila divlja krv, ali ne i uvijek trula.

– A je li sada?

– Rekla bih da mislite da jest.

– Ne vaša. Vi samo svirate svoju dionicu.

Spustila je pogled. Srknuo sam još malo kave i zapalio nam još po cigaretu. – I tako, pucate u ljude – rekla je tiho. – Vi ste ubojica.

– Ja? Kako?

– Policija i novine lijepo su to iskitili. Ali ne vjerujem svemu što piše.

– A, mislite da mi treba pripisati Geigera ... ili Brodyja ... ili obojicu njih.

Nije rekla ništa. – Nije mi trebalo – rekoh. – Mogao sam, pretpostavljam, pa se izvući. Nijedan od njih ne bi oklijevao da mi dobaci malo olova.

– To vas čini ubojicom u srcu, kao sve policajce.

– Svašta.

– Jednim od onih mračnih, smrtno tihih ljudi koji nemaju više osjećaja no mesar za zaklano meso. To mi je bilo jasno kad sam vas prvi put ugledala.

- Imate dosta mutnih prijatelja da biste mislili drukčije.
- Svi su oni cvečke u usporedbi s vama.
- Hvala, gospo. Niste ni vi sami mimozica.
- Mičimo se iz te trule male selendre.

Platio sam račun, stavio bocu viskija u džep, pa smo otišli. Prodavaču se ni sada nisam dopadao.

Odvezli smo se iz Las Olindasa kroz niz meljvih obalnih gradića s kućama nalik na kolibe, položenim na pijesku pokraj tutnjave valova, i većim, izgrađenim na padinama u pozadini. Žuti bi prozor zasjao tu i tamo, no većina je kuća bila u mraku. Miris morske trave dizao se iz vode i lijegao na maglu. Pneumatici su pjevali na mokrom betonu bulevara. Svijet je bio vlažna praznina.

Bili smo već blizu Del Reyu kad je progovorila prvi put otkad smo izašli iz dragstora. Glas joj je bio prigušen, činilo se kao da nešto kuca duboko u njemu.

– Vozite dolje kraj Del Revevog obalnog kluba. Željela bih pogledati vodu. Iduća ulica lijevo.

Na križanju je gorjelo žmirkavo narančasto svjetlo. Skrenuo sam i kliznuo niz strminu s visokim odronom s jedne strane, međugradskom prugom zdesna, niskim vrludavim svjetlima daleko iza tračnica, i zatim, u vrlo velikoj daljini, svjetlucanjem svjetiljaka s mola i sumaglicom na nebu iznad grada. U tom je smjeru magla već gotovo nestala. Cesta je prešla prugu na mjestu gdje je ova skrenula pod liticu, da bi potom dosegla popločani potez obalnog autoputa koji je ograničavao otvorenu i nenapučenu plažu. Uz pločnik su bili parkirani automobili, okrenuti moru, neosvijetljeni. Svjetla su obalnog kluba bila nekoliko stotina metara daleko.

Prikočio sam uz rubnik, isključio farove i zasjeo s rukama na volanu. Ispod sve tanje magle obalni su se valovi kovrčali i mlječno pjenili, gotovo bez zvuka, nalik na misli što se pokušavaju oblikovati na rubu svijesti.

– Dođite bliže – rekla je gotovo grubo.

Odmaknuo sam se ispod upravljača prema sredini sjedala. Okrenula je tijelo malo od mene, kao da će pogledati kroz prozor. Tada mi se, bez zvuka, natraške srušila u naručje. Glava joj je gotovo okinula po volanu. Oči su joj bile zatvorene, lice maglovito.

Tada sam vidio kako su se otvorile i zatreptale, sa sjajem koji se vidio čak i u mraku.

– Stisni me bliže, ti zvijeri – reče.

Obujmio sam je rukama ispočetka labavo. Njena me je kosa grebla po licu. Stegnuo sam ruke i pridigao je. Polako sam joj podigao lice, prinoseći ga svojemu. Kapci su joj treperili brzo, kao noćne leptiriće.

Poljubio sam je čvrsto i brzo. Zatim je uslijedio dugački, polagani, pripijajući poljubac. Usne su joj se rastvorile pod mojima. Tijelo joj se počelo tresti u mom zagrljaju.

– Ubojico – rekla je nježno, ispuštajući mi dah u usta.

Pritisnuo sam je uza se dok trešnja njezina tijela nije gotovo počela tresti moje. Nastavio sam je ljubiti. Nakon dugog vremena povukla je glavu dovoljno daleko da može upitati: – Gdje stanuješ?

– Hobart Arms. Franklin kraj Kenmorea.

– Nikad je nisam vidjela.

– A želiš?

– Da – dahnula je.

– Što Eddie Mars ima o tebi?

Tijelo joj se ukrutilo u mom naručju, a dah joj je proizveo hrapavi zvuk. Glava joj se povukla, sve dok se njene oči, širom raširene, bijelim okružene, nisu zapiljile u mene.

– Dakle tako je to – rekla je mekim tupim glasom.

– Da, tako je to. Ljubakanje je krasna stvar, no tvoj me otac ne plaća da spavam s tobom.

– Ti kujin sine – rekla je mirno, ne pomaknuvši se.

Nasmijao sam joj se u lice. – Nemoj misliti da sam ledeni mosur – rekoh. – Niti sam slijep niti lišen osjetila. Imam toplu krv kao i prvi do mene. Lako te je dobiti, prokleta prelagano. Što Eddie Mars ima o tebi?

– Ako to kažeš još jednom, zavrištat ću.

– Samo naprijed. Zavrišti.

Otrgnula se od mene i uspravila, duboko u kutu automobila.

– Ljudi su znali dobiti metak za takve sitnice, Marlowe.

– Ljudi su znali dobiti metak praktički ni zbog čega. Prvi put kad smo se sreli rekao sam ti da sam detektiv. Zabij si to u svoju lijepu glavicu. Radim na tome, damo. Ne igram se s tim.

Pročeprkala je po torbi, izvadila maramicu i zagrizla u nju, okrenuvši glavu od mene. Do ušiju mi je doprlo deranje rupčića. Parala ga je zubima, ponovno i ponovno.

– Što vas je navelo na misao da ima nešto o meni? – prošaptala je glasom prigušenim rupčićem.

– Daje vam da dobijete hrpu novca, a onda šalje okolo pljucogurca da vam ga oduzme. Niste bili više no blago iznenađeni. Niste mi čak ni zahvalili što sam vam ga sačuvao. Mislim da je čitava stvar bila samo neka vrst predstave. Kad bih sebi želio laskati, rekao bih da je bar djelomično bila u moju čast.

– Mislite da može dobiti ili izgubiti kako mu se sviđi.

– Sigurno. Na jednake uloge, četiri puta od pet.

– Moram li vam kazati da vas mrzim do srži, mister Detektiv?

– Ne dugujete mi ništa. Isplaćen sam. Hitnula je izdrpanu maramicu kroz prozor automobila. – Imate krasan način sa ženama.

– Bilo mi je lijepo ljubiti se s vama.

– Tako ste lijepo držali glavu. To je tako laskavo. Mogu li vam čestitati, ili možda trebam ocu?

– Bilo mi je lijepo ljubiti se s vama.

Glas joj se pretvorio u ledeno razvlačenje samoglasnika. – Odvedite me odavde, ako biste bili tako ljubazni. Prilično sam sigurna da bih voljela kući.

– Nećete da se pobratimo?

– Kad bih imala britvu, prerezala bih vam grkljan... Čisto da vidim što bi poteklo iz njega.

– Krv gusjenice – rekoh.

Pokrenuo sam kola, zakrenuo ih i povezao natrag preko međugradske pruge do autoceste, i tako dalje do grada i gore do West Hollywooda. Nije mi se obraćala. Jedva se i pomaknula za čitavog puta natrag. Provezao sam kroz vrata i uz utonuli prilazni put sve do kolskog ulaza velike kuće. Gurnula je vrata automobila i bila napolju prije negoli se posve zaustavio. Nije progovorila čak ni tada. Promatrao sam je s leđa dok je stajala pred vratima nakon što je pritisla zvonce. Vrata su se otvorila i Norris je provirio. Srnula je brzo kraj njega i nestala. Vrata su se uz tresak zatvorila, a ja sam sjedio ondje gledajući u njih.

Zaokrenuo sam natrag niz prilazni put pa onda kući.

24

Aula najamne kuće bila je ovaj put prazna. Nikakav me revolveraš nije čekao pod palmom u sanduku da bi mi izdavao naređenja. Uzeo sam automatski lift do svoga kata i prošetao dugačkim hodnikom u taktu prigušenog radio—aparata iza nekih vrata. Trebalo mi je piće i bio sam u žurbi da do njega dođem. Nisam upalio svjetlo kad sam ušao. Udario sam ravno prema kuhinjici, no naglo sam bacio sidro već nakon dva koraka. Nešto nije u redu. Nešto u zraku, miris. Platnene su rolete na prozorima bile spuštene, i ulično je svjetlo što je prodirale sa strane stvaralo u sobi duboki polumrak. Zaustavio sam se nepomično i oslušnuo. Miris u zraku bio je parfem, težak i zasitan.

Nije bilo zvuka, uopće ga nije bilo. Tad su mi se oči još malo navikle na tamu pa sam mogao vidjeti da ispred mene, a na drugoj strani sobe, postoji nešto što ne bi trebalo biti ondje. Povukao sam se, dosegnuo zidni prekidač palcem i kvrcnuvši upalio svjetlo.

Krevet je bio spušten. Nešto je u njemu zahihotalo. Plava se glava zabila u moj jastuk. Dvije su se gole ruke svijale prema gore, a šake koje su im pripadale saplele su se na vrhu plave kose. Carmen Stermwood ležala je na leđima, u mom krevetu, hihoćući mi se. Žutosmeđi val njene kose širio se preko jastuka kao položen pomnijivom, umjetničkom rukom. Njene su škrljaste oči zirkale u mene i stvarale dojam, kao i obično, da me gleda skrivena iza bačve. Nasmiješila se. Zablistali su joj oštri mali zubići.

– Bistra, zar ne? – reče.

Rekao sam grubo: – Bistra kao Filipinac u subotu na večer.

Prešao sam do stajaće svjetiljke i povukao prekidač, vratio se da isključim stropno osvjetljenje i zatim ponovno prešao sobu do šahovske ploče na stolu za kartanje pod lampom. Na ploči je bio složen problem, šesteropotezni. Nisam ga mogao riješiti, kao ni većinu svojih problema. Posegnuo sam i pomaknuo skakača, zatim svukao šešir i kaput i bacio ih nekamo: Sve se to vrijeme nastavljalo tiho hihotanje s kreveta, taj zvuk što me je navodio na misao o štakorima iza zidnih obloga stare kuće.

– Kladam se da ne možete ni naslutiti kako sam ušla.

Iskopao sam cigaretu i pogledao je bijelim pogledom. – Kladam se da mogu. Ušli ste kroz ključanicu, baš kao Petar Pan.

– Koji je taj?

– O, momak kojeg znam s biljara.

Zahihotala je. – Bistri ste, zar ne? – rekla je.

Počeo sam izgovarati: – Što se tiče tog palca ... – no bila je ispred mene. Nisam je trebao podsjetiti. Skinula je desnu ruku s glave i počela cuclati palac zrakajući u mene svojim vrlo okruglim i zločestim očima.

– Sasvim sam bez ičega – rekla je, nakon što sam minutu pušio i zurio u nju.

– O, bože, – rekoh – bilo mi je na vrhu jezika. Mučio sam se. Gotovo sam se dosjetio, kad ste progovorili. Idućeg bih trenutka kazao: „Kladim se da ste sasvim bez ičega”. Ja uvijek idem u krevet s kaljačama, za slučaj da se probudim zbog nečiste savjesti pa se moram odšuljati od nje.

– Bistri ste. – Zavaljala je glavom, kao mačence. Tada je skinula i lijevu ruku s glave, uhvatila pokrivače, dramatično zastala i smaknula ih u stranu. Bila je uistinu bez ičega. Ležala je ondje na krevetu u svjetlu svjetiljke gola i ljeskava kao biser. Te su večeri Stermwoodove cure ispraznile na mene obadvije cijevi.

Skinuo sam trun duhana s ruba donje usnice.

– Jako lijepo – rekoh. – Ali sve sam to već vidio. Sjećate se? Ja sam tip koji vas ustrajno nalazi bez krpice na sebi.

Još se malo zahihotala, a onda se ponovno pokrila. – Dobro, kako ste v i ušli unutra? – upitao sam je.

– Nadstojnik me pustio. Pokazala sam mu vašu posjetnicu. Ukrala sam je od Vivian. Kazala sam mu da ste mi rekli da dođem amo i da vas pričekam. Bila sam . . . bila sam tajanstvena. – Sijala je od radosti.

– Lukavo – rekoh. – Nadstojnici jesu takvi. A sada, kad znam kako ste ušli, još mi samo recite kako ćete izaći.

Zahihotala je. – Ne idem, ne idem još dugo ... Sviđa mi se ovdje. Čakani ste.

– Slušajte – uperio sam cigaretu u nju. – Nemojte me siliti da vas opet odijevam. Umoran sam. Cijenim sve što mi nudite. Samo je to više no što bih vjerojatno mogao uzeti. Doghouse Reilly nikad nije zeznuo pajdaša na takav način. Ja sam vam frend. I neću vas zeznuti – unatoč vama samoj. Vi i ja moramo ostati prijatelji, a ovo

nije način na koji se to radi. A sada, hoćete li se obući kao dobra mala curica?

Odmahnula je glavom od strane na stranu.

– Slušajte, – brazdio sam dalje – vama uistinu nije ni najmanje stalo do mene. Samo pokazujete kako zločesti možete biti. Ali mi ne morate pokazivati. Znam to od prije. Ja sam tip koji vas je pronašao...

– Ugasite svjetlo – zahihotala je. Bacio sam cigaretu na pod i nagazio na nju. Izvadio sam maramicu i obrisao dlanove. Pokušao sam još jednom.

– Nije to zbog susjeda – kazao sam joj. – Njih uistinu nije mnogo briga. Mnogo je odlutalih komada u svakoj najamnoj kući, i jedna više neće zaljuljati zgradu. To je pitanje profesionalnog ponosa. Shvaćate: profesionalnog ponosa. Radim za vašeg oca. On je bolestan, slab, vrlo bespomoćan. On mi na neki način vjeruje da neću izvoditi nikakve egzibicije. Ne biste li se odjenuli, Carmen?

– Ne zovete se Doghouse Reilly – rekla je. – Nego Philip Mariowe. Nećete me preći.

Spustio sam pogled na šahovsku ploču. Potez skakačem je bio pogrešan. Vratio sam ga odakle sam ga maknuo. Skakači nemaju važnosti u ovoj igri. To nije igra za skakače. Barem ne ova na šahovskoj ploči.

Opet sam je pogledao. Sad je ležala mirno, s licem blijedim na pozadini jastuka, i 9LJina.j^eJ^kimJ tammniiijraz–nim poput bureta za kišnicu u danima suše. Jedna je od njenih n^hlTrukus pet prstiju i bez palca nemirno cupkala pokrivač. Tu se negdje u njoj počelo rađati maglovito svjetlucanje sumnje. Ali još za to nije znala. Teško je ženama, osobito lijepim, shvatiti da im tijela nisu neodoljiva.

Rekoh: – Idem u kuhinju smiješati piće. Jeste za jedno?

– A-ha. – Tamne su me, mučaljive i smućene oči gledale sa svečanom ozbiljnošću, sa sumnjom koja je u njima rasla, mileći u njih nečujno poput mačka što se kroz duboku travu prikrada mladome kosu.

– Budete li odjeveni dok se vratim, dobit ćete piće. Okej?

Zubi su joj se razmaknuli i iz usta joj je izišao slabašan piskav zvuk. Nije mi odgovorila. Izišao sam u kuhinjicu, izvadio nešto viskija i soda-vode, poput nitroglicerina ili destiliranog tigrovog daha. Nije se

pomaknula kad sam se vratio s čašama. Pikanje je prestalo. Oči su joj ponovno bile mrtve. Usne su joj se počele smiješiti na me. Tada je naglo sjela, odbacila sve pokrivače s tijela i posegnula: – Daj.

– Kad se odjenete. Ne dok se ne odjenete.

Spustio sam čašu na stol za kartanje, a sam sam sjeo i zapalio još jednu cigaretu. – Samo naprijed. Neću vas gledati.

Skrenuo sam pogled. Tada sam postao svjestan psikavog zvuka, iznenadnog i oštrog. Prepadnut, ponovno sam je pogledao. Sjedila je ondje naga, podbočena na ruke, usta malo otvorenih, lica nalik na sastruganu kost. Psikavi je šum dolazio, parajući joj se s ustiju, kao da ona s tim nema ništa. Nešto je bilo iza njenih zjenica, onako praznih kakve su bile, što nikad nisam vidio u ženskim očima.

Tada su joj se usnice pomakle vrlo pažljivo i polako, kao da su umjetno stvorene pa njima mora upravljati pomoću opruga.

Nazvala me pogrđnim imenom.

Nije me bilo briga. Nije me bilo briga kako me naziva, ili ona ili bilo tko drugi. Ali to je bila soba u kojoj sam morao živjeti. To je bilo sve što sam imao u ime nekakvog doma. U njoj je bilo sve što je bilo moje, sve što je u meni budilo ikakve asocijacije, što je imalo ikakvu prošlost, sve što je zamjenjivalo obitelj. Ne mnogo toga; nekoliko knjiga, slika, radio, šahovska garnitura, stara pisma, takve koještarije. Ništa. No bile kakve bile, u njima su bile sve moje uspomene.

Nisam je u toj sobi mogao više podnijeti. To što mi je rekla samo me podsjetilo na to.

Rekao sam važući svaku riječ: – Dajem vam tri minute da se odjenete i odete odavde. Ne budete li do tada vani, izbacit ću vas napolje ... silom. Baš takvu kakva jeste, голу. A za vama ću u hodnik baciti odjeću. A sada – krenite!

Zubi su joj zaškrgutali, a piskavi je zvuk postao oštar i životinjski. Zanjihala je noge do poda i dosegnula odjeću na stolici kraj kreveta. Odjenula se. Promatrao sam je. Odijevala se – za jednu ženu – ukočenim i nespretnim prstima, no ipak brzo. Bila je obučena za malo više od dvije minute. Štopao sam.

Stajala je pokraj kreveta, držeći zelenu torbicu čvrsto uz krznom obrubljen kaput. Nosila je raspusan zeleni šešir nakrivljen na glavi. Zastala je na trenutak i psiknula na mene, dok joj je lice još bilo nalik

ostruganoj kosti, a oči prazne no ipak pune nekakve prašumske emocije. Tada je brzo odšetala do vrata, otvorila ih i izišla, bez riječi, bez osvrtnja. Čuo sam kako se dizalo trzajem pokrenulo i pošlo kroz okno.

Otišao sam do prozora i, podigavši im rolete, širom ih rastvorio. Noćni je zrak ušao u zapuhu, unoseći nekakvu ustajalu slatkoću što se još sjećala automobilskih ispuha i ulica velikoga grada. Posegnuo sam za pićem i polako ga popio. Ispod mene su se zatvorila vrata najamne kuće. Koraci su zazvonjeli po tihom pločniku. Automobil je krenuo ne jako daleko od mene. Jurnuo je u noć uz grubi štropot zupčanika. Vratio sam se do kreveta i pogledao ga. Otisak je njezine glave još bio u jastuku, i njenog malog iskvarenog tijela na plahtama.

Spustio sam čašu i divljački razbacao krevet.

25

Idućeg je jutro ponovno kišilo, iskošenom sivom kišom što je nalikovala zanjihanom zastoru od kristalnih bobica. Ustao sam osjećajući se umorno i prebijeno i zastao zagledavši se kroz prozor, s tamnim, oporim okusom Sternwoodovih još i sad u ustima. Bio je to prazan život, prazan popjut žgrjova strašila. Otišao sam u kuhinjicu i popio dvije šalice crne kave. Možete imati mamurluk i od drugih stvari, ne samo od alkohola. Ja sam ga imao od žena. Od njih sam se razbolijevao.

Obrijao sam se i otuširao i obukao i izvadio kišni kaput i spustio se niz stepenice i pogledao van kroz glavna vrata. Preko puta, tridesetak metara uzbrdo, bio je parkiran sivi plvmouth. Bio je to onaj isti koji me je pokušavao natjeravati okolo proteklog dana, onaj o kojemu sam pitao Eddija Marsa. Unutra bi mogao biti zbir, kad bi zbir imao toliko vremena u rukama i želio ga rasuti na to da me slijedi. Mogao bi biti i neki mudrajsa u detektivskom poslu koji pokušava skupiti pun nos tuđeg slučaja, kako bi se mogao ubaciti. A mogao bi biti i bermudski biskup koji ne odobrava moj noćni život.

Izišao sam otraga, uzeo svoj kabriolet iz garaže i zavezao ga oko pročelja, pokraj sivog plvmoutha. Unutra je bio neki čovječuljak, sam. Pokrenuo se za mnom. Bolje je to izvodio po kiši. Ostajao je dovoljno blizu da ne mogu skrenuti u kratki blok i napustiti ga prije negoli on uđe, i dovoljno daleko da su veći dio vremena između nas bili drugi automobili. Odvezao sam se dolje do bulevara i parkirao na mjestu odmah do moje zgrade, pa izišao s uzdignutim ovratnikom kišnoga kaputa i spuštenim obodom šešira, dok su mi kapi kiše ledeno kuckale po licu što je ostalo između. Plymouth je bio preko puta, pokraj hidranta. Odšetao sam dolje do križanja, prešao po zelenom svjetlu i vratio se, uz rub pločnika i parkirane automobile. Plymouth se nije pomaknuo. Nitko nije izišao iz njega. Ispružio sam ruku i trzajem otvorio vrata na strani rubnika.

Sitni, bistrooki muškarac utisnuo se u kut iza upravljača. Stajao sam i gledao ga unutra, dok me je kiša bubetala po leđima. Oči su mu žmirkale iza uskovitlanog dima cigarete. Ruke su mu nemirno kuckale po tankom volanu.

Rekoh: – Zar se ne možete odlučiti?

Progutao je slinu, a cigareta mu se zatrzala među usnama. – Ne mislim da vas znam – rekao je sitnim, stiješnjenim glasom.

– Ime je Marlowe. Čovjek koga pokušavate slijediti već nekoliko dana.

– Ne slijedim ja nikoga, facane.

– Ali ova fordaljka da. Možda je ne možeš obuzdati. Neka bude po tvom. Sad idem doručkovati u kafeteriju preko puta, narančin sok, jaja sa slaninom, tost, med, tri do četiri šalice kave i čačalicu. Nakon toga se penjem u svoj ured, koji je na šestom katu zgrade baš nasuprot tebi. Ako postoji išta što te muči preko granice izdržljivosti, kapni gore pa izmelji. Zabavljat ću se uljenjem strojne puške.

Ostavio sam ga da žmirka i otišao. Poslije dvadeset minuta izračivao sam iz ureda Soiree d' Amour peračice podova i otvarao debelu, grubu kuvertu adresiranu finim, staromodnim, usiljenim rukopisom. Omotnica je sadržavala kratko formalno pisanice i veliki ček sljezove boje na pet stotina dolara, isplativ Philipu Marloweu i potpisan u ime Guy de Brisay Sternwooda, preko Vincenta Norrisa. To mi je odmah proljepšalo jutro. Baš sam popunjavao bankovni odrezak kad mi je zujalo reklo da je netko ušao u moju metar sa pol veliku prijemnu sobu. Bio je to čovječuljak iz plymoutha.

– Fino – rekoh. – Ulazi i sljušti kaput.

Kliznuo je oprezno kraj mene dok sam pridržavao vrata, tako oprezno kao da se bojavao da bih mu mogao usaditi vritanjak u majušno debelo meso. Sjeli smo i suočili se preko pisaćeg stola. Bio je to vrlo sitan muškarac, ne viši od sto i šezdeset, i težak jedva kao mesarov palac. Imao je primaknute blistave oči koje su željele izgledati tvrdo, a izgledale su tvrdo kao ostrige na polovici ljuštire. Nosio je tamnosivo odijelo s dvostrukim redom dugmadi, preširoko u ramenima i s prerazvijenim reverom. Preko toga otvoren irski kaput od tvida, s nekoliko gadno pohabanih mjesta. Mnogo mu je svilene kravate sa sitnim tiskanim uzorkom bilo nabreklo i postrapano kišom iznad prekriženih suvrataka.

– Možda me znate – reče. – Ja sam Harry Jones.

Rekao sam mu da ga ne poznajem. Gurnuo sam mu tanku limenu kutiju s cigaretama. Njegovi su sitni uredni prsti ćopnuli jednu poput

pastrve kad hvata muhu. Pripalio ju je stolnim upaljačem i odmahnuo rukom.

– Bilo me je okolo – reče. – Znam momke i tako. Biva da se bavim malo furanjem cuge odozgo s Hueneme Pointa. Gadan posao, burazeru. Ciljati pred mariolama s pucaljkom u krilu i s grbom love na boku kojom bi začepio rudničko okno. Prilično puta smo otpisali četiri kompleta murjaka prije nego bismo udarili u Beverly Hills. Gadan posao.

– Grozno – rekoh.

Zahvalio se i otpuhnuo prema plafonu dim iz malog uskog kuta svojih malih uskih usta.

– Možda mi ne vjeruješ – rekao je.

– Možda i ne – rekoh. – A možda i da. I tada još jednom, možda si još nisam dao truda da se odlučim. I sad, što je ta priprema terena trebala kod mene postići?

– Ništa – rekao je kiselo.

– Slijediš me već nekoliko dana – rekoh. Kao frajer koji pokušava pokupiti djevojku, a fali mu još onaj zadnji prst kuraže. Možda prodaješ police osiguranja. Možda znaš tipa zvanog Joe Brody. Ima tu mnogo možda, no ja ih u ovom poslu uvijek imam mnogo pri ruci.

Oči su mu iskočile, a donja mu je usnica gotovo pala u krilo. – Kriste, odakle to znaš? – zinuo je.

– Ja sam psihogonolog. Promućkaj to što imaš, pa istoči. Nemam na raspolaganju čitav dan.

Sjaj mu je očiju gotovo nestao između naglo suženih kapaka. Zavladao je tišina. Kiša je tukla po ravnom katranskom krovu nad aulom Mansion Housea ispod prozora. Oči su mu se malkice otvorile, zasjale ponovno, a glas mu je bio pun dubokih misli.

– Pokušavam ti dobaciti udicu, sigurno – rekao je. – Imam nešto na prodaju – jeftino, za par stotina. Kako si me povezao s Joeom?

Otvorio sam pismo i pročitao ga. Nudilo mi je šesteromjesečni dopisni tečaj daktiloskopije uz specijalni profesionalni popust. Bacio sam ga u košaru za smeće i ponovno pogledao čovječuljka. – Ne obaziri se. Samo sam pogađao. Nisi zbir. Ne pripadaš ekipi Eddija Marsa. Pitao sam ga sinoć. Nisam mogao smisliti nikoga osim Brodjevih prijatelja tko bi se toliko zanimao za mene.

– Isuse – rekao je i oblizao donju usnu. Lice mu je postalo bijelo kao papir kad sam spomenuo Eddija Marsa. Čeljust mu je spala, usta se otvorila a cigareta nekom čarolijom ostala visjeti u njihovu kutu, kao da je ondje izrasla. – Au, ti me zezaš – rekao je napokon sa smiješkom kakav se viđa po operacijskim dvoranama.

– U redu. Zezam se. – Otvorio sam još jedno pismo. Ovo mi je željelo slati dnevni bilten iz Washingtona, sve unutrašnje mučke, ravno iz kuhinje. – Pretpostavljam da je Agnes fraj – dodao sam.

– Jeee. Ona me poslala. Zanima te?

– Mislim ... ona je plavuša.

– Svašta. Načeo si stvar kad si bio ondje te noći... te noći kad su Joea ispucali. Nešto o tome kako Brody mora znati nešto lijepo o Sternwoodovima inače ne bi riskirao da im šalje tu sliku.

– A – ha. Dakle je znao? A što to?

– To je ono za što se plaća dvije stotine baksi. Bacio sam još nešto žicarske pošte u koš i pripalio novu cigaretu.

– Moramo se maknuti iz grada – reče. – Agnes je krasna cura. Ne možeš joj to zamjeriti. Teško se dami provlačiti u ovakva vremena.

– Prevelika je za tebe – rekoh. – Svalit će se na tebe i pridušiti te.

– To ti je prilično glupav štos, burazeru, – rekao je s nečim što je bilo dovoljno blizu dostojanstvu da bih blenuo u njega.

Rekoh: – Imaš pravo. Sretao sam u posljednje doba krivu vrst ljudi. Ali dosta pričam ti priču, idemo na slučaj. Što imaš za taj novac?

– Hoćeš li platiti za to?

– Ako to – učini što?

– Ako ti pomogne naći Rustyja Regana.

– Ne tražim Rustyja Regana.

– Tako veliš. Želiš li čuti ili ne?

– Samo naprijed, odcvrkući. Platit ću sve što mi posluži. S dva se stojanera u mom krugu može kupiti mnogo informacija.

– Eddie Mars je deknuo Regana – rekao je smirenim glasom i naslonio se kao da je upravo postao potpredsjednik.

Mahnuo sam rukom u smjeru vrata. – Neću čak ni raspravljati s tobom – rekoh. – Neću piskati kisik. Put pod noge, mali broju.

Nagnuo se preko stola, s bijelim linijama u kutovima usta. Pritisnuo je cigaretu pažljivo, gaseći je ponovno i ponovno, a da je nije

pogledao. Iza prolaznih vrata dopirao je zvuk pisaćeg stroja, jednolično zveckanje do zvonca, do povrata kolica, redak po redak.

– Ne zezam se – rekao je.

– Crta. Nemoj me gnjaviti. Imam ja i svog posla.

– Ne, nemaš – rekao je oštro. – Nećeš sa mnom tako jednostavno. Došao sam ovdje odverglati svoje, i evo, verglam. Poznavao sam Rustyja u glavu. Ne dobro, ali dovoljno dobro da pitam „Kako ide?” a on mi odgovori ili ne, ovisno na koju je nogu ustao. Ipak, fin momak. Uvijek mi se sviđao. Bio je slab prema pjevačici imenom Mona Grant. A onda je promijenila ime u Mars. Rustyja je to ubolo, pa se oženio bogatom damom što je visjela po bircuzima kao da kod kuće ne može dobro spavati. Znaš sve o njoj, visoka, crna, lijepa kao pobjednik derbvja, ali od onih koje pritisnu frajera, gadno. Visoki napon. Rusty nije mogao izaći s njom na kraj. No bože, izišao je na kraj s lovijanerom njenog starog, ne? Da, tako ti misliš. Ali taj Regan je bio navrnuti tip zvrkavca. Imao je dalekometne oči. Sve je vrijeme gledao preko brda, pa u drugu dolinu. Jedva da je i bio gdje je bio. Ne mislim da je šljivio papirišku. A od mene, brate, to je kompliment.

Na koncu konca, mali i nije bio tako glup. Frtalj i pol parački žmukler ne bi nikad ni došao do takvih misli, još bi ih manje znao izraziti.

Rekoh: – I tako je zgiljao.

– Možda je počeo giljati. S tom curom Monom. Ta nije živjela s Eddijem Marsom, nije joj se sviđala njegova biza. Pogotovo ne sporedni poslovi kao ucjena, označene karte, jazbine za paprene momke s istoka, i tako dalje. Priča, priča da je jedne večeri Regan rekao Eddiju, usred bijela dana, ako ikad uplete Monu u kakvu kriminalnu frku, da će mu svratiti na jedan mali razgovor.

– Većina je od toga javna tajna, Harry – rekoh. – Ne očekuj lovu za to.

– Dolazim na ono što nije. I tako je Regan otpirio. Dotad sam ga viđao svakog popodneva kod Vardija, kako pije irski viski i zuri u zid. Nije više puno pričao. Dao bi mi tu i tamo koji ulog, zbog čega sam i bio tamo, da skupljam uloge za Pu& Walgreena.

– Mislio sam da se bavio osiguranjem.

– To je ono što piše na vratima. Mislim da bi ti utrapio policu kad bi natrapao na njega. No dobro, oko sredine rujna nisam više viđao Regana. Nisam odmah primijetio. Znaš kako je to. Tip je tamo i ti ga

viđaš, i onda nije tamo i ti ga ne viđaš, dok te nešto ne natjera da promisliš o tome. A što me je natjeralo, bio je neki frajer, rekao je cerekajući se da je ženska Eddija Marsa odšepesala s Rustyjem Reganom, a Eddie Mars se drži kao dilber, umjesto da spusti nos. I tako sam to rekao Joeu Brodyju, a taj je bio bistar.

– Odavde dovde – rekoh.

– Ne kao boza, ali ipak bistar. Bio je tata-mata za lov. I tako se dao na razmišljanje: kad bi nekako mogao baciti udicu dvama golubanima, možda bi mogao inkasirati dvaput – jednom od Eddija Marsa i jednom od Reganove žene. Joe je pomalo poznavao familiju.

– Poznavao za pet hiljki – rekoh. – Toliko im je maločas izmuzao.

– Daa? – Harry Jones je djelovao blago iznenađeno. – Agnes mi je to trebala reći. To je prava ženska. Uvijek jezik za zubima. No dobro, Joe i ja pratimo novine i ne vidimo ništa, znači, stari je Sternwood sve zgurao pod poplun. I tada jednog dana vidim Lasha Caninajaod Vardija. Znaš ga?

Odmahnuo sam glavom.

– To je momak koji je žilav onako kao neki momci koji misle da su žilavi. Obavio bi posao za Eddija Marsa kad bi to ovome trebalo. Brze intervencije. Taj bi ucecao frajera između dva pića. Kad Marsu nije bio potreban, nije mu prilazio blizu. I nije živio u Angelesu. Dakle, moglo je biti nešto, a možda i nije. Možda su dobacili konac do Regana, i Mars sad samo sjedi s cerom na labrnji i čeka šansu. A onda opet, može tu biti i nešto sasvim drugo. Bilo kako bilo, rekoh Joeu, a ovaj je ušao Caninu u trag. Taj zna njušiti za frajerom. Ja, ja nisam dobar za to. Eto, ovo vam dajem. Bez naplate. A Joe slijedi Canina sve do Sternwoodove rupe, i Canino parkira pokraj imanja, i auto dolazi kraj njega, a u njemu cura. Pričaju neko vrijeme i Joe misli da cura nešto daje, kao možda lov. Cura gilja. To je Reganova žena. Okej, ona zna Canina, a Canino zna Marsa. Tako Joe smišlja da Canino zna nešto o Reganu i pokušava sa strane malo izmusti za sebe. Canino je otpirio i Joe ga gubi. Kraj prvog čina.

– Kako Canino izgleda?

– Nizak, masivno složen, smeđa kosa, smeđe oči, i uvijek nosi smeđu odjeću i smeđi šešir. Čak i kišni kaput od smeđeg velura. Vozi smeđi kupe. Sve smeđe kod mistera Canina.

– Da pogledamo drugi čin.

– Bez nešto lovijanera, to je sve.

– Ne vidim u tome dvije stotine baksi. Gospođa Regan se udala za bivšeg švercera, dakle iščašenog tipa. Znala je druge ljude njegove vrste. Dobro poznaje Eddija Marsa. Ako je pomislila da se Reganu išta dogodilo, Eddie bi bio prvi čovjek kojemu bi otišla, a Canino bi mogao biti taj kojeg bi ovaj izabrao da sredi zadatak. Je li to sve što imaš?

– Bi li dao dvije stotine da doznaš gdje je Eddijeva žena? – upitao je mali mirnim glasom.

Sad je imao svu svoju pažnju. Skoro sam polomio naslone za ruke uprijevši se o njih.

– Čak i ako je sama? – dodao je Harry Jones mekim, prilično zloslutnim tonom. – Čak i ako uopće nikad nije pobjegla s Reganom, i ako je sada drže sedamdeset kilometara od Los Angelesa u jazbini, tako da murija nastavi misliti da je otpuštila s njim? Bi li platio dvije stotine baksi za to, deksterčino?

Liznuo sam usne. Bile su suhe i slane. – Mislim da bih – rekoh. – Gdje?

– Agnes ju je našla – rekao je mračno. – Sretno joj se zalomilo. Vidjela ju je kako vozi i uspjela je otpratiti kući. Agnes će ti reći gdje je to ... kad bude držala novac u ruci.

Servirao sam mu tvrdo lice. – Reći ćeš murjacima za džabe, Harry. Baš ovih dana imaju neke dobre demolirce u centrali. Ako te ubiju dok se budu trudili oko tebe, još im preostaje Agnes.

– Neka pokušaju – odgovorio je. – Nisam tako loman.

– Agnes mora imati nešto što nisam opazio.

– Ona je žmukler, detektivko. I ja sam žmukler. Mi smo žmukleri. I tako, prodajemo jedan drugog za pet banki. Okej. Vidi možeš li me natjerati. – Posegnuo je za još jednom od svojih cigareta, smjestio je među usnice i pripalio šibicom na način na koji ja to radim, zeznuvši dva puta na noktu i zatim se posluživši nogom. Jednolično je otpuhivao dim i gledao me ravno u oči, smiješni mali žilavi momak kojeg bih mogao sj^enitajaapu^ u svijetu velikih riba. Bilo je u njemu nešto što mi se dopadalo.

– Ja tebi nisam ništa uvalio – rekao je staloženo. – Došao sam uzeti dvije stoje. To je još uvijek cijena. Došao sam jer sam mislio: bit

će uzmi ili ostavi, pošten s poštenim. A sad mi tu mašeš murijom. Trebao bi se stidjeti.

Rekoh: – Dobiti ćeš dvije stotine za tu informaciju. Ali najprije moram ja doći do tih novaca.

Ustao je, kimnuo i čvrsto stegnuo svoj iznošeni mali irski kaput od tvida oko prsiju. – To je okej. U svakom slučaju, bolje je iza mraka. To je škakljiv posao, zezati se s ljudima kao što je Eddie Mars. Ali momak treba nešto jesti. A knjižica mi je prilično pusta odnedavna. Mislim da su veliki dečki rekli Pussu Walgreenu da se makne. Pretpostavimo da dođeš u ured, Fulwider Building, Western i Santa Monica, četiri–dvadeset–osam, na kraju. Ti nosiš novac, ja te vodim Agnezi.

– Ne možeš mi sam reći? Agnes sam već upoznao.

– Obećao sam joj – rekao je jednostavno. Zakopčao je ogrtač, prpošno nakrivio šešir, ponovno kimnuo i odšetao do vrata. Izišao. Koraci su mu zamrli niz hodnik.

Spustio sam se do banke, deponirao ček na pet stotina dolara pa podigao dvije stotine u gotovini. Uspeo sam se ponovno i sjeo u stolicu razmišljajući o Harryju Jonesu i njegovoj priči. Djelovala je malo prečvrsto. Imala je strogu jednostavnost izmišljotine više negoli zapetljanu brbljariju činjenica. Kapetan Gregory je morao biti sposoban naći Monu Mars, ako je bila tako blizu njegovu rancu. Pretpostavivši, istina, da je uopće pokušao.

Razmišljao sam o tome najveći dio dana. Nitko nije došao u ured. Nitko me nije nazvao telefonom. I dalje je kišilo.

26

U sedam je kiša stala dok bi udahnuo zrak, ali su slivnici još bili poplavljeni. Na Santa Moniki voda je bila u razini s pločnikom i u tankom se filmu prelijevala preko vrha rubnika. Prometni cajoš u sjajnoj crnoj gumi od čizama do kape, bljuzgao je kroz povodanj bježeći do zaklona od promočene cerade. Gumene su mi se potpetice poklizavale na nogostupu dok sam skretao u uski atrij Fulwider Buildinga. Jedincata je svjetiljka na spuštanje gorjela daleko u pozadini, iza otvorenog, nekoć pozlaćenog dizala. Na izvakanom je gumenom prostiraču bila izrđala pljuvačnica koja je pamtila mnoge promašaje. Vitrina umjetnih zubala visjela je na zidu boje senfa, nalik ormariću s osiguračima u požarnoj niši. Stresao sam kišu sa šešira i pogledao kućni adresar pokraj vitrine pune zubi. Brojevi s imenima i brojevi bez imena. Mnogo neiznajmljenog, ili mnogo stanara koji su željeli ostati anonimni. Bezbolni zubari, fiškalske detektivske agencije, bolesna mala privreda što se dovukla amo da crkne, dopisne škole koje će vas naučiti kako da postanete željeznički službenik, radio-tehničar ili pisac scenarija – ako ih prije ne šćepaju poštanski inspektori. Gnusna zgrada. Zgrada u kojoj bi zadah odstajalih čikova bio najčistiji miris.

Neki je starac dremuckao u dizalu, na rasklimanoj stolici, s raznijetim jastukom pod sobom. Usta su mu bila otvorena, a žilicama prošarane sljepoočice prelijevale su se na slabašnom svjetlu. Nosio je modri uniformirani kaput koji mu je bio uz tijelo kao štala konju. Ispod toga sive hlače s ofucanim suvracima, bijele pamučne čarape i cipele od crnog antilopa, od kojih je jedna bila razrezana preko palca. Spavao je na stoličici ubogo, čekajući mušteriju. Prošao sam nježno pokraj njega, potaknut tajnovitom atmosferom zgrade, pronašao požarna vrata i gurnuvši ih otvorio. Požarne stepenice nisu već mjesec dana bile ometene. Klatež je spavala na njima, jela na njima, ostavljala po njima krušne kore i oderotine masnih novina, šibice i rasporene lisnice od umjetne kože. U sjenovitom uglu pokraj išaranog zida pao je blijedi gumeni kolutić s džepom; odonda ga nitko nije uznemirio. Prekrasna zgrada.

Izišao sam na trećem katu njuškajući u potrazi za zrakom. Predvorje je imalo istu prljavu pljuvačnicu i pohabani prostirač, iste zidove boje senfa i iste naplavljene uspomene na oseku. Sišao sam

duž niza vrata i zakrenuo za ugao. Ime: „L. D. Walgreen – Osiguravajuće društvo” pokazalo se na tamnim vratima od zrnatog stakla, na trećima, iza kojih je bilo svjetlo. Na jedini je od tamnih vrata pisalo: „Ulaz.”

Iznad osvijetljenih vrata bila je otvorena staklena vidjelica. Kroz nju je progovorio vrištavi ptičji glas Harryja Jonesa:

– Canino? ... Daa, negdje sam vas vidio. Sigurno.

Smrznuo sam se. Progovorio je drugi glas. Teško je preo, kao mali dinamo iza zida od opeke. Rekao je: – Mislio sam da hoćeš. – U glasu je bio nejasno zlokobni prjek zvuk.

Stolica je zastrugala po linoleumu, začuli su se koraci, vidjelica je iznad mene zaskvičala i zatvorila se. Sjena se iza zrnatog stakla rasplinula.

Vratio sam se do prvih od troja vrata označenih imenom Walgreen. Oprezno sam ih iskušao. Bila su zaključana. Micala su se u labavom dovratku; stara vrata namještana prije mnogo godina, napravljena od napol odležana drveta, u međuvremenu su se skupila. Posegnuo sam za lisnicom i skinuo debeli tvrdi celuloidni prozorčić s vozačke dozvole. Obijački alat koji je zakon zaboravio zabraniti. Navukao sam rukavice, naslonio se nježno i s ljubavlju na vrata, pa snažno povukao kvaku dalje od okvira. Ugurao sam celuloidnu foliju u široku pukotinu i napipao iskošeni jezičac brave. Začuo se suhi škljocaj, kao da puca mali ledeni mosurić. Ostao sam lebdjeti nepokretno, kao lijena riba u vodi. Unutra se ništa nije dogodilo. Okrenuo sam kvaku i gurnuo vrata u tamu. Zatvorio sam ih za sobom oprezno kao što sam ih i otvorio.

Sučelice mi je bio osvijetljeni pravokutnik nezastrtog prozora, iz kojega je bio izrezan ugao pisaćeg stola. Zatim je stekla oblik pokrivena pisaća mašina, pa metalna kvaka na prolaznim vratima. Ta su bila otključana. Prešao sam u drugu od tri kancelarije. Kiša je naglo zaškrobotala po zatvorenom prozoru. Pokriven njezinim šumom prešao sam sobu. Uska se lepeza svjetla širila iz zazora vrata što su se otvarala iz osvijetljenog ureda. Sve kako treba. Pošao sam kao mačka po oluku i došao do šarki, stavio oko na pukotinu i ugledao ništa osim svjetla na drvenom utoru.

Predući je glas sada govorio sasvim ljubezno: – Sigurno, čovjek može sjediti na starki i zanovijetati drugome što je učinio, samo ako

zna oko čega sve to. I tako si otišao vidjeti to škicalo. Dakle, tu si se zeznuo. Eddiju se to ne dopada. Škicalo je reklo Eddiju da ga slijedi neki tip u sivom plymouthu. Eddie prirodno želi znati tko i zašto, vidiš.

Harry Jones se lagano nasmijao. – Po čemu se to njega tiče?

– To te neće odvesti nikamo.

– Znaš zašto sam otišao škicalu. Već sam ti rekao. Zbogzaradi Brodyjeve cure. Trebala je otpiriti, a strugala je po dnu kесе. Računala je da bi joj škicalo moglo dati love. Ja nisam imao ništa.

Predući glas je rekao blago: – Lovu za što? Škicala ne dijele tu stvar gologuscima.

– Mogao je skupiti. Poznaje bogati svijet. – Harry Jones se nasmijao, junačkim malim smijehom.

– Nemoj se driblati sa mnom, mali. – Predući glas je imao oštar prizvuk, nalik na pijesak u ležajevima.

– Okej, okej. Znaš srž Brodyjeva riknuća. Onaj zavrnuti mali je to u redu učinio, no u noći kad se to dogodilo, taj Marlowe je bio ravno tamo u sobi.

– To je poznato, maljucni. To je rekao muriji.

– Jeee, ali evo što nije. Brody je pokušavao utrapiti nudističku fotografiju mlade Sternwoodice. Marlowe je postao zločest prema njemu. Dok su se oni natezali, upala je glavom ta mlada Sternwoodica – s pljucom. Pripucala je na Brodyja. Pustila je jednu muhu i razbila prozor. Samo što škicalo nije o tome ništa rekao muriji. A nije ni Agnes. Računa da je za nju besplatan stan i hrana to što nije rekla.

– Ne bi to imalo nikakve veze s Eddijem?

– Reci mi kako.

– Gdje je sada ta Agnes?

– Ne bi bilo.

– Reći ćeš mi, maljucni. Sada, ili otraga u sobu gdje momci lijepe sitniš po zidovima.

– Sada je ona moja cura, Canino. Neću staviti svoju curu na metu za nikoga.

Usljedila je tišina. Slušao sam kišu kako šiba prozore. Miris je cigaretnog dima prodro kroz pukotinu vrata. Došlo mi je da zakašljem. Čvrsto sam zagrizao u maramicu.

Predući glas je rekao, još uvijek blago: – Po svemu što sam čuo, ta je plava treba bila Geigeru samo mamac za mušterije. Sve ću prepričati Eddiju. Koliko si htio iscrpsti iz škicala?

– Dva stoljeća.

– Dobio?

Harry Jones se ponovno nasmijao. – Vidim ga sutra. Ima nade.

– Gdje je Agnes?

– Čuj...

– Gdje je Agnes? Tišina.

– Vidi ovo, maljucni.

Nisam se pokrenuo. Nisam ponio pištolj. Nisam morao pogledati kroz pukotinu vrata da bih doznao što je predući glas predložio Harryju Jonesu da pogleda. Ali nisam mislio da će mister Canino išta učiniti sa svojom pljucom, osim što će je pokazati. Čekao sam.

– Vidim ga – rekao je Harry Jones glasom tako čvrsto stisnutim, kao da mu se jedva provlačilo između zubi.

– I ne vidim ništa što već prije nisam vidio. Samo naprijed, gruni i vidi što ćeš time dobiti.

Cikaški kaput, eto što ćeš time dobiti ti, maljucni.

Tišina.

– Gdje je Agnes?

Harry Jones je uzdahntio. – Okej – rekao je umorno.

– Ona je u najamnoj kući u Court Street 28, gore na Bunker Hillu. Apartman 301. U redu, mislim da sam trtaroš. Što me čeka za ovo zezanje?

– Nema frke. Došao si k pameti. Ti i ja idemo van da popričamo s njom. Sve što želim naći, to je priča li ti priče, klinjo. Ako je sve kako si rekao da je, sve je picikato. Možeš opelješiti to zrikalo, i put pod noge. Bez zamjerke?

– Bez – odgovorio je Harry Jones. – Bez zamjerke, Canino.

– Fino. Da zalijemo posao. Imaš čašu? – Predući je glas sad bio lažan kao trepavice kino-razvodnice i sklizak kao koštica od lubenice. Čulo se izvlačenje ladice. Nešto je zaštropotalo po drvetu. Stolica je škripnula. Struganje nogu po podu. – To je četiri godine ležalo – rekao je predući glas,

Uslijedio je grgljavi zvuk. – Došli ti moljci u hermelin, što bi dame rekle.

Harry Jones je rekao meko: – Živio.

Začuo sam oštar kašalj. Zatim divlje podrigivanje. Uslijedio je lagani udarac o pod, kao da je pala debela čaša. Prsti su mi se zgrčili na kišnom kaputu.

Predući glas je rekao nježno: – Nisi se razbolio od jednoga pića, zar ne, pajdo?

Harry Jones nije odgovorio. Na kratki se trenutak čulo naporno disanje. Zatim je sve zastrla gusta tišina. Stolica je zastrugala.

– Zbogom, maleni – rekao je mister Canino.

Koraci, škljocaj, klin svjetla što mi je zamro pokraj nogu, vrata što se tiho otvaraju i zatvaraju. Koraci su zamrli, ležerni i sigurni.

Pomakao sam se oko ruba vratiju, širom ih otvorio i pogledao u crninu pomognut tamnim odsjajem prozora. Ugao je stola slabašno zasvjetlucao. Zgrbljena masa u stolici kraj njega polako je poprimala oblik. U zagušljivu zraku bio je teški ljepljivi miris, gotovo nalik parfemu. Prešao sam preko sobe do vrata prema hodniku i poslušao. Čuo sam udaljeni zveket lifta.

Pronašao sam prekidač i svjetlo se zakrijesilo u prašnjavao staklenoj kugli što je visjela sa stropa na tri mjedena lanca. Harry Jones me gledao preko stola, s očima širom otvorenim, licem smrznutim u čvrstom grču, plavičastom kožom. Mala mu je tamna glava bila nagnuta na stranu. Sjedio je uspravno uz naslon stolice.

Tramvajsko je zvono zveknulo u gotovo beskonačnoj udaljenosti i zvuk je dopro izudaran bezbrojnim zidovima. Na stolu je stajalo četvrt litre smeđeg viskija, sa skinutom kapićom. Čaša Harryja Jonesa ljeskala se na smečkastosivoj boji stola. Druga je čaša nestala.

Disao sam plitko, vršćima pluća, i nadvio se nad bocu. Iza dimljivog mirisa burbona provirivao je drugi, slabašni, miris gorkih badema. Umirući, Harry Jones je povratio na kaput. Znači cijanid.

Pažljivo sam ga obišao i podigao telefonsku knjigu s vješalice na drvenom prozorskom okviru. Ispustio sam je, uzeo telefon i maknuo ga koliko se god moglo daleko od maloga mrtvaca. Okrenuo sam informacije. Javio se glas.

– Možete li mi dati telefonski broj apartmana 301, Court Street 28?

– Samo trenutak, molim. – Glas što je dopirao do mene sadržavao je miris gorkih badema. Tišina. – Broj je Wentworth 2528. Unesen je

pod Glendowerovim apartmanima.

Zahvalio sam glasu i zavrtio broj. Zvono je triput zazvonilo, i tada se linija otvorila. Radio je zakreštao duž žice i zatim bio ušutkan. Krupni je muški glas progovorio: – Halo.

– Je li tamo Agnes?

– Nema Agneze ovdje, prijane. Koji broj zoveš?

– Wentworth dva–pet–dva–osam.

– Dobar broj, krivo curče. Da nije sramota? – Glas se cernuo.

Spustio sam slušalicu, ponovno posegnuo za telefonskom knjigom i pogledao Wentworth, apartmane. Okrenuo sam nadstojnikov broj. Imao sam zamagljenu viziju mistera Canina kako jezdi kroz kišu na još jedan sastanak sa smrću.

– Glendowerovi apartmani, govori mister Schiff.

– Ovdje Wallis, policijski ured za identifikaciju. Je li djevojka imenom Agnes Lozelle registrirana kod vas?

– Što rekoste, tko ste? Rekao sam mu ponovno.

– Ako mi date broj, ja ću...

– Prekinite komediju – rekao sam oštro. – U žurbi sam. Je li tamo ili nije?

– Ne. Nije. – Glas mu je bio ukrućen poput grisina.

– Je li kakva visoka plavuša sa zelenim očima registrirana u tom kokošinjacu?

– Recimo, nije ovo nikakav kokošinjac...

– O, začepite, začepite! – zatutnjao sam na nj policijskim glasom. – Želite da vam pošaljem odred za ćudoređe pa da vam rastepu tu rupu? Znam ja sve o najamnim kućama na Bunker Hillu, mister. Posebno o onima koje imaju ispisane telefonske brojeve za svaki apartman.

– Hej, primirite sa malo, družo. Već surađujem. Tu je par blondina, sigurno. Nisam im mnogo opazio oči. Bi li vaša bila sama?

– Sama, ili s malim čilcem, oko metar šezdeset, i oko pedeset, oštre crne oči, nosi tamnosivo odijelo s dva reda dugmadi i kaput od tvida, sivi šešir. Moja informacija veli apartman 301, ali sve što sam dobio tamo bio je neki veliki razbacanko.

– O, ona nije tamo. Tamo je par auto-trgovaca, žive u tri-nula-jedan.

– Hvala, svrati ću.

– Ali budite tihi, može li? Dolazite ovamo, direktno?

– Mnogo ste me zadužili, mister Schiff. – Objesio sam slušalicu.

Obrisao sam znoj s lica. Odšetao sam do najdaljega kuta ureda, okrenuo se licem prema zidu i potapšao ga rukom. Polako sam se okrenuo i bacio pogled na malog Harryja Jonesa koji je pravio grimase u stolici.

– Dakle, zeznuo si ga, Harry – izrekao sam glasno, glasom koji mi je čudno zazvučao. – Lagao si mu i popio svoj cijanid kao pravi mali gentleman. Umro si kao o trovani štakor, Harry, ali štakor nisi bio za mene.

Morao sam ga pretražiti. Bio je to gnusan posao. Džepovi mu nisu urodili ničim što bi imalo veze s Agnes, ničim što bi me uopće zanimalo. Nisam ni mislio da hoće, ali sam morao biti siguran. Mister Canino se mogao vratiti. Mister Canino je od one vrste samouvjerenih gentlemena koji se ne libe vratiti na mjesto zločina.

Isključio sam svjetlo i počeo otvarati vrata. Telefonsko je zvonice kreštavo zazvonilo dolje kod podne rubne obloge. Slušao sam ga, s čeljusnim mišićima zavezanim u čvor, do bola. Tad sam zatvorio vrata, ponovno upalio svjetlo i prešao sobu do njega.

– Daa?

Ženski glas. Njen. – Je Harry tu negdje?

– Ne ovog časa, Agnes.

Na ovo je na trenutak zastala. Tad je polako izrekla: – S kim govorim?

Mariowe, momak koji je pokora za tebe.

– Gdje je on? – oštro.

– Došao sam ovamo da mu dam dvije stotine baksi u zamjenu za izvjesnu informaciju. Ponuda važi. Imam novac. Gdje ste vi?

– Nije vam rekao?

– Ne.

– Možda je bolje da pitate njega. Gdje je on?

– Ne mogu ga pitati. Znate li čovjeka imenom Canino?

Gutanje je zraka doprlo tako bistro kao da je tik uz mene.

– Želite li dvije stoje ili ne? – upitah.

– Ja ... želim ih vrlo gadno, mister.

– U redu onda. Recite mi kamo da ih donesem.

– Ja... ja... – Glas joj se otkotrljao, a zatim se vratio u paničnom naletu. – Gdje je Harry?

– Uхватиła ga fufka pa otpirio. Da se vidimo negdje, bilo gdje; imam novac.

– Ne vjerujem vam u vezi Harryja. To je stupica.

– Ah, svašta. Mogao sam srediti da ga odvuku još odavno. Nema tu ničega zbog čega bi trebala zamka. Canino je nekako nanjušio Harryja i ovaj je otpirio. Ja želim tišinu, vi želite tišinu, Harry želi tišinu. – Harry ju je već imao. Nitko mu je nije mogao oduzeti. – Ne mislite da bih ja komedijao za Eddija Marsa, zar ne, anđele?

– Ne–e, mislim da ne. Ne tako. Čekam vas za pola sata. Kraj Bullocks Wilshirea, istočni ulaz u parkiralište.

– Bravo – rekoh.

Spustio sam slušalicu na vilicu. Ponovno me preplavio val bademovog mirisa i kiseli zadah bljuvotine. Mali je mrtvac tiho sjedio u stolici, izvan svakog straha, izvan svake promjene.

Napustio sam ured. Ništa se nije pomaklo u prljavom hodniku. Iza ni jednih vrata od zrnatog stakla nije bilo svjetla. Sišao sam niz požarne stube do prvoga kata i odanle spustio pogled na osvijetljeni krov kabine dizala. Pritisnuo sam dugme. Polako se, zateturavši, pokrenula. Ponovno sam potrčao niz stepenice. Kabina je bila iznad mene kad sam izlazio iz zgrade.

Ponovno je žestoko pljuštalo. Zakoračio sam u kišu, dok su me teške kapi pljuskale po licu. Kad mi je jedna dodirnula jezik shvatio sam da su mi usta otvorena, a bol mi je na kraju čeljusti rekla da su otvorena širom i povučena unazad, oponašajući riktus što ga je smrt isklesala na licu Harryja Jonesa.

27

– Dajte mi novac.

Motor joj je sivog plymoutha pulsirao ispod glasa, a kiša je mlatila iznad njega. Visoko iznad nas bilo je ljubičasto svjetlo na vrhu Bullockovog zeleno obojenog tornja, vedro i povučeno od mračnoga grada s kojeg se cijedila voda. Agnezina je ruka u crnim rukavicama izvirila napolje, i ja sam u nju stavio novčanice. Pognula se da ih izbroji pod sumračnim svjetlom komandne ploče. Torbica je škljocnula otvarajući se. Pustila je da joj izdah zamre na usnama. Nagnula se prema meni.

– Oдох ja, čaj kane. Već putujem. To je lovanac za brisanac, i sam bog zna koliko mi je trebao. Što je bilo s Harryjem?

– Rek'o sam vam da je pobjegao. Canino se zbog nečeg raspigao na nj. Zaboravite Harryja. Platilo sam i sad želim svoju informaciju.

– Dobit ćete je. Joe i ja bili smo vani vozeći se bulevarom Foothill pretprošle nedjelje. Bilo je kasno, svjetla su se palila, i uobičajena gužva automobila. Prošli smo pokraj smeđeg kupea, ugledala sam žensku koja ga je vozila. Neki je muškarac bio kraj nje, crni niski muškarac. Ženska je bila plava. Vidjela sam je ranije. Žena Eddija Marsa. Tip je bio Canino. Tko ih jednom vidi, ne može ih zaboraviti. Joe ih je pratio od naprijed. Bio je u tome dobar. Canino, pas čuvar, izveo ju je na zrak. Milju ili tako nešto istočno od Realita, cesta je skrenula prema obroncima. Taj je kraj pun naranača prema jugu, no prema sjeveru je gol kao sotonino stražnje dvorište, a dlaku uzbrdo ima tvornica cijanida gdje prave tu stvar za raskuživanje. Tik pokraj autoceste je mala garaža i lakirnica koju vodi neki tip imenom Art Huck. Rupa za popaljena kolica, lako moguće. Iza toga je drvenjara, a iza kuće ništa osim obronaka i golog kamenjara i te tvornice cijanida nekoliko kilometara dalje. To je mjesto gdje su je zaključali. Skrenuli su na tu cestu, i Joe je zavio okolo i vratio se, i vidio auto kako skreće s ceste gdje je ta drvenjara. Stajali smo tamo pola sata i gledali kroz automobile što su prolazili. Nitko se nije vratio. Kad je bilo sasvim mračno, Joe se odšunjaо i bacio pogled. Rekao je da je u kući bilo svjetlo, da je svirao radio, i da su samo jedna kola bila pred njom, taj kupe. Onda smo zbrisali.

Prestala je govoriti, a ja sam osluškiуao vrebajući na fijuk guma sa Wilshirea. Rekoh: – Mogli su od tada promijeniti stanište, no to je

ono što imate na prodaju . . . što morate prodati. Sigurni ste da ste je prepoznali?

– Da ste je ikada vidjeli, drugi put ne biste pogriješili. Zbogom, cajkane, i poželite mi sreću. Gadno su se poigrali sa mnom.

– Bogami i jesu – rekao sam i odšetao preko ulice do svog automobila.

Sivi se plymouth pokrenuo naprijed, prikupio brzinu i hitnuo se oko ugla Sunset Placea. Zvuk je motora zamro, a s tim se i plava Agnes obrisala s ploče navi jeke, bar što se mene tiče. Tri muškarca mrtva, Geiger, Brody i Harry Jones, a ženska ode izvezavši se u kiši s moje dvije stotine u torbici, bez ogrebotine na sebi. Ritnuo sam se u starter i odvezao u grad pojesti nešto. Pojeo sam dobru večeru. Sedamdeset kilometara kroz kišu je dosta klipsanja, a nadao sam se da ću se morati i vratiti.

Povezao sam sjeverno preko rijeke, pa dalje u Pasadenu, pa kroz Pasadenu, i gotovo najednom stvorio se među gajevima narančinih stabala. Kiša se valjala, monolit kapljica u svjetlu farova. Brisači su jedva uspijevali održati vjetrobrian dovoljno bistrim da bih mogao gledati kroza nj. Ali čak ni promočena tmina nije mogla prikriti besprijeorne redove narančinih stabala što su se okretali poput žbica i nestajali u noć.

Automobili sii prolazili s prodornim piskom i valom prljavih kapljica. Autoput se trznuo kroz neki gradić sazdan od samih skladišta i hangara, kroz koje su rili željeznički odvojeci. Gajevi su se prorijedili i otkinuli se prema jugu, cesta se počela uspinjati, zahladilo je, a prema sjeveru crni su se brežuljci skutrili bliže, šaljući oštar vjetar što im je šibao niz padine. I tada, slabašno iz mraka, dva su se žuta natrijska svjetla zakrijesila visoko u zraku, a neonski je natpis među njima rekao: „Dobro došli u Realito”.

Drvene su kuće bile razmaknute daleko od široke glavne ulice, a iza njih je naglo uslijedio čvor dućana, pa svjetla dragstora iza zamagljenih stakala, mušji roj automobila ispred kinematografa, tanina banka na uglu sa satom koji viri iznad pločnika i skupinom ljudi što stoji na kiši i gleda joj u prozore, kao da je u njima nešto izloženo. Produžio sam. Prazna su se polja ponovno približila.

Sudbina je izrežirala čitavu stvar. Iza Realita, samo oko kilometar i pol daleko, autocesta je zavila, a kiša me toliko smutila da sam

došao preblizu laktu. Desna je prednja guma otišla s ljutitim piskom. Prije no što sam mogao zaustaviti, za njom je otišla i stražnja desna. Nagnječio sam kola zaustavljajući ih dok nisu stala napola na kolniku, napola na laktu, pa izišao i zabljeskao svjetiljkom. Imao sam dvije ispuhane i jednu rezervnu. Ravna je glava debelo galvaniziranog čavlića zurila u mene iz prednje gume.

Rub je kolnika bio zasijan njima. Bili su smeteni, ali ne dovoljno daleko.

Škljocnuo sam prekidačem svjetiljke ugasivši je i zastao udišući kišu i gledajući uz odvojak prema žutom svjetlu. Činilo se da dolazi iz prozora na stropu, Prozor je mogao pripadati garaži, garažu je mogao voditi čovjek imenom Art Huck, a mogla bi biti i drvenjara vrata do vrata s njom. Turio sam bradu u ovratnik i krenio prema njemu, ali sam se vratio da razvežem korice vozačke dozvole s osovine volana i stavim ih u džep. Sagnuo sam se još niže pod volan. Ispod otežanog prostirača, direktno ispod desne noge dok bih sjedio u automobilu, nalazio se skriveni pretinac. U njemu su bila dva pištolja. Jedan je pripadao Lannyju, momku Eddija Marsa, drugi je pripadao meni. Uzeo sam Lannyjev. Taj je imao više prakse od mojega. Zatakao sam ga mušicom prema dolje u unutrašnji đep i pošao uz odvojak.

Garaža je bila stotinu metara od auto-cesta. Njoj je pokazivala prazan bočni zid. Kratko sam bljesnuo baterijom.

„Art Huck – Autoreparatura i lakirnica”. Zadovoljno sam se zasmijuckao, no onda mi se pred očima stvorilo lice Harryja Jonesa, pa sam prestao. Vrata su garaže bila zatvorena, no ispod njih je bila vrpca svjetla, kao što se vidjela i svjetlosna nit ondje gdje su se spajala krila. Produžio sam mimo. Drvena je kuća bila tamo, sa svjetlima u dva prednja prozora na kojima su bile spuštene rolete. Bila je postavljena dobro na dalje od ceste, iza skupine rijetkog drveća. Na pošljunčanom prilazu ispred kuće stajao je automobil. Bio je taman, nerazaznatljiv, no mogao je biti smeđi kupe i mogao je pripadati misteru Canimi. Skutrio se tu mirno ispred uskog drvenog ulaza.

Dopustio bi joj da se tu i tamo ode njime prodirati, dok bi sjedio kraj nje, vjerojatno s pištoljem pri ruci. Curu kojom se Rusty Regan imao

oženiti, koju Eddie Mars nije mogao zadržati, curu koja nije pobjegla s Reganom. Dragi mister Canino.

Zaklipsao sam natrag do garaže i zalupao po drvenini vratima donjim krajem baterije. Uslijedio je neodlučni trenutak tišine, težak kao udarac groma. Svjetlo se unutra ugasilo. Stajao sam ondje cereći se i ližući kišu s usnice. Škljocnio sam svijetlu mrlju na sredinu vrata. Nacerio sam se krugu bijeloga. Bio sam gdje sam želio biti.

Glas je progovorio kroz vrata, osoran glas: – Što hoćete? – otprite. Dvije su mi se ispuhale na autocesti, a imam samo jednu rezervnu. Treba mi pomoć.

– Žalim, mister. Zatvorili smo. Realito je kilometar i pol na zapad. Bolje da pokušate ondje.

To mi se nije dopalo. Opalio sam po vratima. Nastavio sam udarati. Tada se javio drugi glas, predući, nalik na mali dinamo iza zida. Taj 'mi se glas dopao. Rekao je: – Neki pametnjaković, ha? Otvori, Art.

Kračun je zacvilio i jedno se krilo zakrenulo unutra. Moja je svjetiljka kratko gorjela na ispijenom licu. Tada je nešto svjetlucavo zamahnulo prema dolje i izbilo mi bateriju iz ruke. Pištolj se ušiljio na mene. Sagnuo sam se nisko, gdje je svjetiljka gorjela na mokroj zemlji, i podigao je.

Osorni je glas rekao: – Gasi to, rista. Ljudi tako stradavaju.

Škljocnuo sam sklopkom i uspravio se. Iz garaže je izlazilo svjetlo, ocrtavajući visokog muškarca u kombinezonu. Odstupio je od otvorenih vrata ostavljajući pištolj uperen u mene.

– Ulazi i zatvaraj vrata, stranče. Vidjet ćemo što možemo učiniti.

Ušao sam i zatvorio vrata za leđima. Pogledao sam suhonjavog čovjeka, ali ne i drugoga koji je bio sjena pokraj radne klupe. Dah je garaže bio slatkast i zloslutan svojim mirisom vruće piroksilinske boje.

– Zar nemate pameti? – zašpotao me je suhonjavi. – A u podne su napravili frku u banci u Realitu.

– Oprostite – rekoh, prisjećajući se ljudi koji su po kiši buljili u banku. – Ja je nisam napravio. Ja sam ovdje samo prolaznik.

– No dobro, dogodilo se – rekao je mrzovoljno. – Neki vele da je bio par odrpanih klinaca, i da su ih stjerali u ćošak tu gore u brdima.

– Ovo je krasna noć za skrivanje – rekoh. – Pretpostavljam da su oni izbacili čavlice. Pokupio sam neke od njih. Mislio sam da vam naprosto fali posla.

– Nikad vas nitko nije žvajznuo po labrnji, zar ne? – kratko me je upitao suhi.

– Nikad nitko tvoje težine.

Predući glas otprijeo iz sjene je rekao: – Prekini s teškim prijetnjama, Art. Momak je u gužvi. Ti vodiš garažu, zar ne?

– Hvala – rekoh, no nisam ga čak ni tada pogledao.

– Okej, okej – progundao je čovjek u kombinezonu. Turio je pištolj kroz otvor na odjeći i zagrizao u zglobov prsta, gledajući me zlovoljno preko njega. Miris je pirosilinske boje bio mučan poput etera. Preko puta u kutu, pod lampom na spuštanje, bila je velika, na izgled nova limuzina, na čijem je blatobranu ležao pištolj za raspršivanje boje.

Sad sam pogledao čovjeka pokraj radne klupe. Bio je nizak i nabijen, jakih ramena. Imao je hladno lice i hladne tamne oči. Nosio je opasani smeđi kišni kaput od velura, kaput što je bio gusto istočkan kišom. Smeđi mu je šešir bio ruspuno nakrivljen. Naslonio je leđa na radnu klupu i pogledao me preko prostorije bez žurbe, bez zanimanja, kao da gleda blok hladnog mesa. Možda je i mislio o ljudima na takav način.

Pomakao je svoje tamne oči polako gore i dolje, i tada pogledao nokte jedan po jedan, držeći ih prema svjetlu i pažljivo ih proučavajući, onako kako ga je Hollywood naučio da treba činiti. Govorio je kraj cigarete.

– Dvije ispuhale, ha? To je gadno. Omeli su te čavlice, mislio sam.

– Kliznuo sam malo u okuci.

– Stranac u gradu, reče?

– Prolazim. Na putu za Angeles. Kako je daleko?

– Sedamdeset kilometara. Izgleda duže po ovakvom vremenu. Odakle, strance?

– Santa Rosa.

– Dug put, ha? Tahoe i Lone Pine?

– Ne Tahoe. Reno i Carson City.

– Još uvijek dug put. – Smiješak mu je preletio preko lica i zakrivio usne.

– To je protiv nekog zakona? – upitao sam ga.

– Ha? Ne, jasno, ne. Rek'o bi' da misliš da guramo nos. Samo zbog one popaljiške tamo dolje. Uzmi dizalicu i skini probušene, Art.

– Imam posla – progundao je suhi. – Treba ovo zgotoviti. Imam to lakiranje. A pada kiša, kao što si mogao opaziti.

Čovjek u smeđem rekao je ljubezno: – Prevlažno za dobro lakiranje, Art. Pokreni se.

Rekoh: – To su prednja i stražnja, na desnoj strani. Možete upotrijebiti rezervnu na jednome mjestu, ako imate posla.

– Uzmi dvije dizalice, Art – kazao je smeđi.

– Ma, slušajte ... – počeo se Art pjeniti.

Smeđi je pomakao oči, pogledao Arta mekanim, mirnim pogledom i zatim ga spustio gotovo sramežljivo. Nije progovorio. Art se zaljuljao kao da ga je pogodio žestoki udar vjetra. Zatabanao je prijeko do kuta, pa stavio gumen kaput preko kombinezona a nepromočivi šešir široka oboda na glavu. Dograbio je šuplji ključ i ručnu dizalicu, pa iskotrljao dizalicu na kotačima kroz vrata.

Izišao je tiho, ostavivši vrata da zijaju. Kiša je ljutite udarila unutra. Čovjek u smeđem odšetao je preko prostorije, zatvorio ih, došetao natrag do radne klupe i stavio kukove upravo tamo gdje su i prije bili. Mogao sam ga tada srediti. Bili smo sami. Nije znao tko sam. Ovlaš me je pogledao, bacio cigaretu na cementni pod i zgazio je ne spustivši pogled.

– Kladim se da znaš piti – rekao je. – Smoči se i iznutra, da izravnaš. – Dosegao je bocu s radne klupe iza sebe, postavio je na rub, i do nje metnuo dvije čaše. Natočio je žestoku mjeru u svaku pa ispružio jednu.

Hodajući kao marioneta došao sam do njega i uzeo je. Sjećanje mi je na kišu još bilo hladno na licu. Miris je vruće boje narkotizirao zatvoreni zrak garaže.

– Taj Art – rekao je smeđi. – Taj je kao i svi mehaničari. Uvijek do nosa u poslu koji je trebalo napraviti još prošlog tjedna. Poslovni put?

Oprezno sam onjušio svoje piće. Imalo je pravi miris. Vidio sam ga kako je popio nešto od svojega prije no što sam progutao moje. Žavaljao sam ga po jeziku. U njemu nije bilo cijanida. Ispraznio sam čašicu, položio je kraj njega i odmaknuo se.

– Djelomično – rekoh. Otišao sam do napola obojene limuzine s velikim metalnim raspršivačem na blatobranu. Kiša je ljuto udarala o ravni krov. Art je bio vani, u njoj, i psovao.

Smeđi je pogledao veliki automobil. – Promjena ličnog opisa, u prvom redu – rekao je kao usput, predućim glasom koji je bio još mekši od pića. – Ali tip ima love, a njegovu je vozaču trebalo nekoliko baksi. Znaš već zanat.

Rekoh: – Postoji samo jedan koji je stariji. – Usne su mi se osušile. Nije mi se govorilo. Pripalio sam cigaretu. Htjelo mi se da mi sredi gume. Minute su prolazile na prstima. Smeđi i ja bili smo dva stranca koja su se slučajno našla, i sad su se gledala preko malog mrtvaca imenom Harry Jones. Samo što to smeđi još nije znao.

Vani su zaškripala stopala i vrata su se, gurnuta, otvorila. Svjetlo je udarilo u štapiće kiše i pretvorilo ih u srebrne žice. Art je smrknuto uvaljao dvije blatnjave probušene gume, udarcem zatvorio vrata i pustio jednu da padne na stranu. Pogledao me je divljački.

– Sigurno odabirete mjesto gdje je najzgodnije postaviti dizalicu – zarežao je.

Smeđi se nasmijao, izvadio iz džepa uvezani valjak niklenih novčića i počeo ga na dlanu bacati gore-dolje.

– Nemoj toliko jamrati – rekao je suho. – Sredi te gume.

– Pa i sređujem ih, je l' da?

– Ne moraš iz toga napraviti roman.

– Jeee! – Art je svukao gumenu kabanicu i nepromočivi šešir pa ih bacio od sebe. Podigao je jednu gumu na stroj za razvlačenje i opako oslobodio obruč. Izvadio je zračnicu i zalijepio proboje. Još uvijek se mrgodeći, došao je do zida kraj mene, pograbio cijev za komprimirani zrak, napuhao zračnicu dovoljno da bi dobila oblik, i pustio sapnicu da pljesne o okrečeni zid.

Stajao sam i promatrao kako valjak umotanih novčića pleše u Caninovoju ruci. Prošao me trenutak prikrivene preosjetljivosti. Okrenuo sam glavu i stao promatrati kako suhi mehaničar kraj mene baca zrakom ukrućenu zračnicu i hvata je raširenim rukama, sa svake strane po jednom. Pregledao ju je zlovoljno, bacio pogled na veliku pocinčanu kadu u uglu napunjenu prljavom vodom i zagundao.

Mora da im je timski rad bio prekrasan. Nisam vidio nikakva znaka, nikakvog značajnog pogleda, ni jedne geste koja bi mogla imati neki posebni smisao. Suhi je držao ukrućenu zračnicu visoko u zraku i zurio u nju. Napola je zakrenuo tijelo, napravio jedan dugački, brzi korak, i mlatnuo me njome po glavi i plećima: pogodak u srijedu.

Skočio mi je za leđa i čvrsto se naslonio na gumu. Njegova mi je težina pritisla na prsa, prikovala mi nadlaktice čvrsto uz bokove. Mogao sam micati rukama, ali nisam mogao dosegnuti pištolj u džepu.

Smeđi mi je prišao gotovo plešući. Ruka mu se stisnula oko valjčića niklenih novčića. Došao je do mene bez glasa, bez izraza. Izvio sam se naprijed i pokušao zbaciti Arta s nogu.

Šaka s otežanim valjčićem prošla je kroz moje raširene ruke kao kamen kroz oblak prašine. Doživio sam trenutak ošamućenosti šokom u kojem su svjetla zaplesala a vidljivi je svijet ispao iz fokusa, no još je bio tu. Pogodio me ponovno. U glavi mi nije bilo nikakvog osjećaja. Sjajno je žarenje postalo sjajnije. Nije bilo ničega osim oštrog bolnog bijelog svjetla. Zatim je bila tama u kojoj se koprcalo nešto crveno, nalik na klicu ispod mikroskopa. A zatim nije bilo ničeg ni sjajnog ni koprcavog, samo tama i praznina i zapuši vjetra i rušenje poput velikih stabala.

28

Činilo se da je tamo neka žena i da sjedi pokraj svjetiljke, gdje je i pripadala, u dobrom osvjetljenju. Drugo mi je svjetlo snažno blještalo u lice, i zato sam ponovno zatvorio oči i pokušao je gledati kroz trepavice. Bila je tako platinirana da joj je kosa blistala poput srebrne zdjele za voće. Nosila je zelenu pletenu haljinu s posuvraćenim širokim bijelim ovratnikom. Kraj nogu joj je bila sjajna torbica oštih uglova. Pušila je, a čaša jantarne tekućine pokraj njenog lakta bila je visoka i mutna.

Mrvicu sam pomaknuo glavu, oprezno. Boljelo je, ali ne više no što sam očekivao. Bio sam podvezan kao puran spreman za pećnicu. Lisičine su mi držale zglavke za leđima, a od njih je išao konopac do gležnjeva, pa zatim preko kraja smeđe sofe na kojoj sam se rasprostro. Izvan nje, konopac je ispao iz vida. Pomakao sam se dovoljno da bih se uvjerio da je privezan.

Prestao sam s tim jalovim pokretima, ponovno otvorio oči i rekao: – Hej.

Žena je makla pogled s nekog udaljenog planinskog vrhunca. Njena se čvrsta mala bradica polako zakrenula. Oči su joj imale plavetnilo gorskih jezera. Iznad naših glava kiša je još i sad tukla, uz daleke zvukove, kao da je to nečija tuđa kiša.

– Kako se osjećate? – Bio je to tečan srebrni glas koji se slagao s njenom kosom. U njemu je bio sitni zvon, nalik na zvuk zvona iz kuće lutaka. Pomislio sam kako je to blesava misao istog trenutka kad sam je smislio.

– Izvanredno – rekoh. – Netko mi je sagradio pumpnu stanicu na čeljusti.

– A što ste očekivali, mister Marlowe, orhideje?

– Naprosto jednostavni jelov sanduk – rekoh. – Nemojte se gnjaviti brončanim ili srebrnim ručkama. I ne rasipajte mi pepeo po plavom Pacifiku. Više mi se dopadaju crvi. Znete li da su crvi oba spola i da svaki od njih može voljeti svakoga drugoga?

– Pomalo ste lakomisleni – rekla je sa smrtno ozbiljnim pogledom.

– Imate li što protiv da maknete to svjetlo? Ustala je i pošla iza sofe. Svjetlo se ugasio. Polumrak je bio blagoslov.

– Ne mislim da ste tako opasni – rekla je. Bila je prije visoka no niska, ali ipak ne nalik na kolac za grah. Bila je tanka, ali ipak nije

podsjecala na koricu kruha. Vratila se u svoju stolicu.

– I tako, znate kako se zovem.

– Dobro ste spavali. Bilo je prilično vremena da vam prođu kroz džepove. Učinili su s vama sve osim balzamiranja. I tako, vi ste detektiv.

– Je li to sve što imaju o meni?

Tišina. Dim se mutno leluja od cigarete. Pomaknula ju je kroz zrak. Ruka joj je bila mala i imala je oblik, nije bila uobičajena vrtna alatka kakvu u današnje vrijeme vidate u žena.

– Koliko je sati? – upitah.

Pogledala je postrance na zapešće, što je bilo s druge strane spirale dima, na rubu dostojanstvenog bljeska svjetla svjetiljke. – Deset i sedamnaest. Imate sudar?

– Ne bih se iznenadio. Je li ova kuća odmah do garaže Arta Hucka?

– Da.

– Što dečki rade? Kopaju grob?

– Morali su nekamo otići.

– Hoćete reći da su vas ostavili samu? Glava joj se ponovno polako okrenula. Nasmiješila se. – Ne izgledate opasno.

– Mislio sam da vas drže kao zatočenika.

Nije se činilo kao da ju je to zaprepastilo. Čak se činilo da ju je to malkice zabavljalo. – Što vas je navelo na takvu misao?

– Znam tko ste vi.

Njene su vrlo plave oči bljesnule tako oštro, da sam gotovo mogao vidjeti zamah pogleda, kao što bih vidio zamah mača. Usta su joj se stisla. Ali joj se glas nije izmijenio.

– Onda se bojim da ste na gadnome mjestu. A mrzim ubijanje.

– A Eddijeva ste žena? Sram vas bilo.

To joj se nije dopalo. Zapiljila se u mene. Ja sam se nacerio. – Ukoliko mi već ne možete otključati te narukvice, što bih vam preporučio da ne učinite, mogli biste mi ustupiti malo tog pića što ga zanemarujete.

Donijela mi je čašu. Mjehurići su se iskrili u njoj poput lažnji nadania. Nagnula se nad mene. Dah joj je bio profinjen kao oči laneta. Gutnuo sam iz čaše. Odmakla mi ju je od usta gledajući kako mi se dio tekućine slijeva niz vrat.

Ponovno se nadvila nad mene. Krv mi se počela šetkati kroz tijelo, nalik na potencijalnog stanara kad obilazi kuću.

– Lice vam izgleda kao cerada za šuperenje – rekla je.

– Nagledajte ga se koliko možete. Čak ni takvo neće dugo trajati.

Oštro je trznula glavom i načulila uši. Lice joj je na trenutak probljedilo. Zvukovi su bili samo od kiše zanesene na zidove. Vratila se preko sobe i stala mi bočno okrenuta, malo povijena prema naprijed, i zagledala se u pod.

– Zašto ste došli amo i stavili glavu na panj? – tiho je upitala. – Eddie vam nije učinio nikakvo zlo. Znali ste savršeno dobro, da se nisam sakrila amo, onda bi policija bila sigurna da je Eddie ubio Rustyja Regana.

– I jest – rekoh.

Nije se pomakla, nije ni za prst promijenila položaj. Dah joj je proizveo oštar brzi zvuk. Pogledao sam uokolo po sobi. Dvoja vrata, oboja na istome zidu, jedna od njih napola otvorena. Tepih od crvenih i smeđih kvadrata, plave zavjese na prozorima, papirnate tapete sa svijetlozelenim borovima na sebi. Namještaj je izgledao kao da je nabavljen na jednom od onih mjesta koja reklamiraju po autobusnim platformama. Živahan, ali odbojan.

Rekla je meko: – Eddie mu nije ništa učinio. Nisam vidjela Rustyja mjesecima. Eddie nije takav tip čovjeka.

– Napustili ste njegov stan i hranu. Živite sami. Ljudi s adrese na kojoj ste živjeli prepoznali su Reganovu fotografiju.

– To je laž – rekla je hladno.

Pokušavao sam se prisjetiti je li to kapetan Gregory rekao ili nije. Glava mi je bila previše zbrkana. Nisam mogao biti siguran.

– I sve to skupa nisu vaša posla – dodala je.

– Sve to skupa jest moj posao. Unajmili su me da otkrijem.

– Eddie nije takav tip čovjeka.

– O, dopadaju vam se šverceri.

– Sve dok se ljudi budu kockali, bit će mjesta na kojima će se kockati.

– To je samo obrambeni mehanizam. Kad ste jednom izvan zakona, onda ste sasvim izvan njega. Mislite da je on samo kockar. A ja mislim da je i pornograf, ucjenjivač, trgovac popaljenim automobilima, ubojica pomoću daljinskog upravljanja i podstrekač

falšivih zbira. On je sve ono što mu se čini dobrim za njega, sve na što je prikačeno malo šuštavih. Ne pokušavajte mi prodati nekakvu finu dušicu, kad je švercer u pitanju. Ne pojavljuju se takvi brojevi.

– On nije ubojica. – Nosnice su joj planule.

– Nije osobno. On ima Canina. Canino je noćas ubio čovjeka, bezazlenog malog momka koji je pokušavao pomoći nekome da se izvuče. Gotovo sam vidio kako ga ubija.

Umorno se nasmijala.

– U redu – zarežao sam. – Nemojte u to povjerovati. Ako je Eddie tako krasan momak, volio bih govoriti s njim bez Canina u blizini. Vi znate što će Canino učiniti: izbit će mi zube i onda me ritnuti u trbuh zato što frfljam.

Zabacila je glavu i zastala zamišljena i daleka, domišljajući se nečemu.

– Mislio sam da platinasta kosa nije više u stilu – nastavio sam ključati, naprosto da održim živu dušu u toj sobi, samo da ne moram slušati.

– To je vlasulja, ludo. Dok moja ne izraste. – Posegnula je i otrgla je. Njena je kosa bila kratko oštrigana po čitavoj glavi, nalik na dječaćku. Vratila je periku.

– Tko vam je to učinio?

Djelovala je iznenađeno. – Ja sam to učinila. Zašto?

– Da. Zašto?

– Zašto, zato da pokažem Eddiju da sam voljna učiniti sve što želi da učinim, da se sklonim. Da me ne mora držati pod stražom. Ne bih ga iznevjerila. Ja ga volim.

– Sto mu jada – prostenjao sam. – A tu me držite usred ove sobe sa sobom.

Preokrenula je dlan i zagledala se u nj. Tada je naglo otišla iz sobe. Vratila se s kuhinjskim nožem. Nagnula se i prerezala mi konopac.

– Canino ima ključ lisičina – dahnula je. – Tu ne mogu ništa učiniti.

Otkoračila je, brzo dišući. Prerezala je konopac u svakome čvoru.

– Laćarni ste – rekla je. – Zezate se kod svakog udisaja, a na kakvom ste mjestu.

– Mislio sam da Eddie nije ubojica.

Brzo se okrenula i vratila u stolicu kraj svjetiljke, sjela i zabila lice u dlanove. Zamahom sam spustio noge na pod i ustao. Zateturao sam,

još ukočen. Živac mi je na lijevoj strani lica skakutao u svim ograncima. Napravio sam korak. Još sam mogao hodati. Mogao sam i potrčati, da je ustrebalo.

– Pretpostavljam da ste mislili da odem. Kimnula je ne podigavši glavu.

– Bolje vam je da pođete sa mnom . . . ako želite nastaviti živjeti.

– Ne rasipajte vrijeme. Može se vratiti svakog časa.

– Zapalite mi cigaretu.

Stao sam kraj nje, dodirujući joj koljena. Našla se na nogama naglo se nagnuvši naprijed. Oči su nam bile samo desetak centimetara daleko.

– Zdravo, Srebrna Periko – rekao sam nježno.

Otkoračila je, pa obišla oko stolice i pomela kutiju cigareta sa stola. Izbila je jednu i grubo mi je gurnula u usta. Ruka joj se tresla. Škljocnula je malim zelenim kožnim upaljačem i pridržala ga kod cigarete. Povukao sam dim, zureći u njene jezerski plave oči. Dok mi je još bila blizu, rekao sam joj:

– Mala me ptičica imenom Harry Jones dovela do vas. Mala ptičica što je običavala skakati nutra-van po koktel-barovima skupljajući uloge na konje za mrvicu. Skupljajući također i informacije. I tako je ta mala ptičica pokupila ideju o Caninu. Ovako ili onako, on i njegovi prijatelji otkrili su gdje se nalazite. Došao mi je prodati informaciju zato što je doznao – a kako je doznao to je duga priča – da radim za generala Sternwooda. Ja sam dobio svoju informaciju, no Canino je dobio malu ptičicu. On je sad mrtva ptičica, s perjem raščupanim, vratom omlitavjelim i biserom krvi na kljunu. Canino ga je ubio. Ali Eddie Mars to ne bi učinio, je li da ne bi, Srebrna Periko? Nikad on nije ubio nikoga. On samo plaća da se to učini.

– Idite – rekla je hrapavo. – Idite brzo odavle.

Ruka joj je, podignuta, grčevito stiskala zeleni upaljač. Prsti su joj se napeli. Zglobovi su joj bili bijeli kao snijeg.

– Ali Canino ne zna da ja to znam – rekoh. – To o maloj ptičici. Sve što zna jest da guram nos uokolo.

Tada se nasmijala. Bio je to gotovo mučenički smijeh. Zatresao ju je kao što vjetar trese drvo. Učinilo mi se da je u njemu zabuna, ne baš točno iznenađenost, već kao da je nova misao bila dodana nečemu

što je već znala, no što se nikako nije slagalo. A onda sam pomislio, previše je toga a da bi se moglo izvući iz smijeha.

– To je jako smiješno – rekla je bez daha. – Jako smiješno jer, vidite, još ga volim. Žene... – Ponovno se počela smijati.

Napeto sam slušao, dok mi je vi glavi tuklo. Uvijek samo kiša. – Idemo – rekoh. – Brzo.

Odstupila je dva koraka a lice joj se stvrdnulo. – Idite vi! Idite! Možete pješice do Realita. Možete uspjeti, i držati usta zatvorena, sat ili dva, u najmanju ruku. Toliko mi dugujete.

– Idemo – rekoh. – Imate pištolj, Srebrna Periko?

– Znae da ne idem. Znae to. Molim vas, molim, idite brzo odavde.

Zakoračio sam joj bliže, gotovo je pritisnuvši. – Ostat ćete ovdje nakon što ste me oslobodili? Čekati tog ubojicu da se vrati pa da mu možete kazati jako mi je žao? Čovjeku koji ubija kao da mlati muhe. Ne više. Idete sa mnom, Srebrna Periko.

– Ne.

– Pretpostavite – rekao sam tankim glasom. – Recimo da vaš lijepi mužić jest ubio Regana. Ili pretpostavite da je to učinio Canino, bez Eddijeva znanja. Samo pretpostavite. Koliko ćete potrajati, nakon što ste me oslobodili?

– Ne bojim se Canina. Još sam žena njegova gazde.

– Eddie je pregršt pljeve – zarežao sam. – Canino će ga skupiti čajnom žličicom. Sredit će ga kao mačka kanarinca. Pregršt pljeve. Jedini put kad cura poput vas ode za krivog čilea, to je kad je on pregršt pljeve.

– Van! – Gotovo je pljunula na mene.

– Okej. – Okrenuo sam se od nje i otišao kroz napola otvorena vrata u mračno predvorje. Tad je poletjela za mnom, progurala se kraj mene do ulaznih vrata i otvorila ih. Zirnula je van u mokru crninu i oslušnula. Dala mi je znak da produžim.

– Zbogom – rekla je ispod glasa. – I sretno u svemu osim u jednoj stvari. Eddie nije ubio Rustyja Regana. Naći ćete ga živog i zdravog negdje, kad poželi da ga nađete.

Nagnuo sam se prema njoj i tijelom je pritisnuo na zid. Pružio sam usta prema njenom licu. Govorio sam joj na takav način.

– Nema žurbe. Sve je to bilo unaprijed pripremljeno, uvježbano do posljednjeg detalja, tempirano do djelića sekunde. Baš kao radio-

program. Nema žurbe uopće. Poljubi me, Srebrna Periko.

Njeno je lice pod mojim usnama bilo poput leda. Podigla je ruke, uhvatila mi glavu i čvrsto me poljubila u usta. I usne su joj bile poput leda.

Izišao sam kroz vrata i ona su se za mnom zatvorila, bez zvuka, a kišu je zapuhalo pod trijem, kišu hladnu kao njezine usne.

29

Garaža odmah u susjedstvu bila je u mraku. Prešao sam pošljunčani odvojak i krpu promočene trave. Cesta je tekla potočićima vode. Voda je gregorila i u jarku s druge strane. Nisam imao šešira. Mora da mi je spao u garaži. Canino se nije pomučio da mi ga vrati. Nije mislio da će mi više trebati. Zamišljao sam ga kako živahno vozi natrag kroz kišu, sam, vjerojatno ostavivši mršavog i mrzovoljnog Arta i vjerojatno ukradenu limuzinu na sigurnome mjestu. A ona je voljela Eddija Marsa i krila se da bi ga zaštitila. I tako bi je Canino zatekao ondje kad se bude vratio, smirenu pokraj svjetiljke i netaknuta pića, i mene zavezanog na sofi. Iznio bi njene krpice do automobila i pažljivo prošao kroz kuću kako bi bio siguran da nije ostalo ništa inkriminirajuće. Rekao bi joj da izađe i pričeka. Ne bi začula pucanj. Na malim je udaljenostima toljaga podjednako efikasna. Rekao bi joj da me je ostavio zavezanog i da ću se osloboditi nakon nekog vremena. Mislio bi da je tako glupa. Dragi mister Canino.

Kišni mi je kaput bio otvoren sprijeda, a nisam ga mogao zakopčati, jer sam imao lisičine. Skutovi su mi lepetali po nogama nalik na krila velike i umorne ptice. Stigao sam do ceste. Automobili su prolazili u Širokom kovitlacu vode osvijetljenom farovima. Prodorni je zvuk njihovih guma brzo zamirao. Zatekao sam svoj kabriolet gdje sam ga i ostavio, s oba pneumatika popravljena i montirana, tako da ga mogu odvesti bude li potrebno. Mislili su na sve. Ušao sam u nj i sagnuo se bočno pod Upravljač, pa petljajući odgurnuo u stranu kožni zaklopac što je prekrivao džep. Uzeo sam onaj drugi pištolj, strpao ga pod kaput i krenuo natrag. Svijet je bio mali, zatvoren, crn. Privatni svijet za Canina i mene.

Na pola puta do tamo gotovo su me zahvatili farovi. Brzo su skrenuli s autoceste, i ja sam klizimo niz nasip u mokri jarak, ljosnuo u nj i počeo disati vodu. Automobil je prozujao mimo, bez usporavanja. Podigao sam glavu i začuo struganje guma kad je napustio cestu i udario šljunkom prilaza. Motor je zamro, svjetla su zamrla, vrata automobila su se zalupila. Nisam čuo kako se zatvaraju kućna, ali je vrpca svjetla prokapala kroz splet drveća kao da je netko maknuo roletu s prozora ili upalio svjetlo u predsoblju.

Vratio sam se do razmočene čestice trave i zašljapkao preko nje. Automobil je bio između mene i kuće, pištolj spušten uz bok i povučen naprijed, koliko god sam to mogao postići a da ne iščupam ljevicu iz korijena. Auto je bio u mraku, prazan, topao. Voda je ugodno grgljala u hladnjaku. Provirio sam kroz vrata. Ključevi su visjeli na upravljačkoj ploči. Canino je bio vrlo siguran u sebe. Obišao sam kola, oprezno prešao preko šljunka do prozora i naćulio uši. Nisam mogao čuti ni glasa, nikakav zvuk osim brzog bong-bonga kišnih kapi što su tukle u laktove metalnih cijevi i po dnu krovnih žljebova.

Nastavio sam oslušivati. Nema vikanja, sve je tiho i otmjeno. On će joj prestati, a ona će mu govoriti kako me je pustila da odem i kako sam obećao da ću im dati da pobjegnem. Neće mi povjerovati, kao što ni ja ne bih njemu. I tako, neće biti dugo unutra. Dat će se na put, i nju će povesti sobom. Sve što treba učiniti, to je pričekati na nj da izađe.

Ali to nisam mogao. Prebacio sam pištolj u lijevu ruku, sagnuo se i zagrabio šaku šljunka. Bacio sam ga prema prozorskoj rešetki. Bilo je to slabačko nastojanje. Vrlo je malo toga doseglo staklo, no i rijetki je štropot od to malo bio nalik na pucanje brane.

Potrčao sam natrag do automobila i uspeo se na papučicu iza njega. Kuća je već bila u mraku. To je bilo sve. Tiho sam se snizio na papučici i počekao. Bez zezanja. Canino je premazan.

Uspravio sam se i ušao u kola odostrag, pročeprkao za ključem startera i okrenuo ga. Potražio sam nogom, no dugme za pokretanje motora mora da je bilo na upravljačkoj ploči. Napokon sam ga našao, povukao ga i starter se zavrtio. Topli je motor odmah prihvatio. Preo je nježno, zadovoljno. Izišao sam iz automobila i čučnuo pokraj stražnjih kotača.

Sad sam već drhturio, no znao sam da se ovaj posljednji nastavak neće dopasti Caninu. Ta su mu kola gadno trebala. Zamračeni je prozor kliznuo dolje centimetar po centimetar; samo je malo pomicanje svjetla na njemu pokazivalo da se miče. Iz njega je naglo suknuo plamen, pomiješana rika tri brza hica. Staklo je na kupeu prsnulo u zvijezdu. Kriknuo sam u agoniji. Krik je prešao u bolno stenjanje. Stenjanje je prešlo u mokro krkljanje, zagušeno krvlju. Pustio sam da krkljanje mučno zamre, pa jedno davljeničko gutanje

zraka. Bio je to lijepo obavljen posao. Dopao mi se. I Caninu se vrlo dopao. Čuo sam ga kako se smije. Bio je to širok, eksplozivan smijeh, nimalo nalik na predenje glasa kojim je govorio.

Zatim je nakratko uslijedila tišina, ako zanemarimo kišu i tiho kuckanje automobilskog motora. Tad su se kućna vrata kradomice otvorila, duboka crnina u crnoj noći. U njima se oprezno pokazala neka prilika, s nečim bijelim oko vrata. Bio je to njen ovratnik. Izišla je na trijem ukočeno, bila je žena od drveta. Uhvatio sam blijedi odbljesak njene srebrne vlasulje. Canino je izišao metodički pognut iza nje. Bilo je tako smrtonosno, da je gotovo bilo smiješno.

Sišla je niz stepenice. Sad sam mogao vidjeti bijelu ukočenost njezina lica. Krenula je prema automobilu. Bastion za Canina, u slučaju ako bih mu još uvijek mogao pljunuti u oko. Njen je glas progovorio kroz šušljanje kiše, izgovarajući polako, bez ikakve intonacije: – Ne vidim ništa, Lash. Prozori su zamagljeni.

Progundao je nešto, a curino se tijelo oštro trznulo, kao da joj je zabio pištolj u leđa. Ponovno je krenula naprijed i dovukla se do zamračenih kola. Mogao sam ga sad već vidjeti iza nje, njegov šušir, profil, masu ramena. Ženska je ukočeno zastala i vrisnula. Bio je to lijepi tanki prodorni vrisak koji me je potresao poput lijevog voleja.

– Vidim ga! – vrisnula je. – Kroz prozor. Za volanom, Lash!

Navalio je kao da se kolači dijele. Grubo ju je šupio u stranu i skočio naprijed, odbacujući ruku prema gore. Još su tri plamena mlaza zasjekla tminu. Još se stakla izbrazdalo. Jedno je zrno prošlo skroz i zviznulo u drvo kraj mene. Rikošet je odcvilio u daljinu. Ali je motor tiho nastavljao radom.

Sad je bio nisko pognut, zgrbljen na pozadini tmine, s licem koje je bilo sivilo bez oblika, koji kao da se polako vraćao nakon bljeska pucnjeva. Ako je to što je imao bio revolver, mogao je biti prazan. A mogao je i ne biti. Opalio je šest puta, ali ga je mogao ponovno napuniti u kući. Nadao sam se da jest. Nisam ga želio s praznim oružjem. Ali je mogao biti i automatski pištolj.

Rekoh: – Gotov?

U kovitlu se okrenuo prema meni. Možda bi bilo lijepo da sam mu dopustio još hitac ili dva, baš kao gentleman od stare škole. No njegov je pištolj još bio podignut i nisam više mogao čekati. Ne dovoljno dugo da bih postao gentleman od stare škole. Upucao sam

ga četiri puta, s koltom stegnutim uz rebra. Pištolj mu je iskočio iz ruku kao da ga je netko šutnuo. Posegnuo je objema rukama za trbuh. Mogao sam čuti kako su mu snažno pljesnule po tijelu. I pao je naprosto tako, ravno prema naprijed, držeći se na okupu svojim širokim rukama. Pao je licem u mokri šljunak. A poslije toga od njega nije bilo ni glasa.

Glasa nije bilo ni od Srebrne Perike. Stajala je ukočeno, u kovitlacu kiše. Obišao sam Canina i ritnuo mu pištolj, bez ikakve svrhe. Zatim sam pošao po njega, sagnuo se u stranu i podigao ga. To me je dovelo u njenu blizinu. Progovorila je deprimirano, kao da se obraća samoj sebi:

– Bo ... bojala sam se da ćete se vratiti.

Rekoh: – Imali smo spoj. Rekao sam vam da je sve već unaprijed pripremljeno. – Počeo sam se smijati kao krelac.

Tada se spustila do njega i prepipala ga. Trenutak kasnije ustala je s ključićem na tankome lancu.

Rekla je s gorčinom u glasu: – Zar ste ga morali ubiti?

Prestao sam se smijati naglo kao što sam i počeo. Pošla mi je za leđa i otključala lisičine.

– Da – rekla je meko. – Pretpostavljani da ste morali.

30

To je bio već drugi dan, i sunce je ponovno sjalo.

Kapetan Gregory iz Ureda za nestale osobe gledao je tmurno kroz prozor svog ureda na prugasti gornji kat palače pravde, čist i umiven nakon kiše. Tada se nezgrapno okrenuo u okretnoj stolici, nabio lulu vatrom izbrazdanim prstom i bijelo me pogledao.

– I tako ste upali u još jednu gužvu.

– A, čuli ste o tome.

– Brajko, sjedim ovdje čitav dan na starki i ne izgledam kao da imam mozga u glavi. Ali će vas iznenaditi što sam čuo. Upucati tog Canina bilo je sasvim u redu, rekao bih, ali ne računam da će vam momci iz umorstava prikačiti ikakvu medalju.

– Mnogo se ubijanja zbivalo oko mene – rekoh. – A nisam dobio svoj dio.

Strpljivo se nasmiješio. – Tko vani je rekao da je ta cura tamo žena Eddija Marsa?

Rekao sam mu. Saslušao me pažljivo i zijevnuo. Lupnuo se po zlatom našpikanim ustima dlanom velikim poput tave. – Rekao bih da računate da bih je trebao naći.

– Možda sam i znao – rekao je. – Možda sam i mislio, ako se taj Eddie i njegova ženska žele na takav način malo poigrati, bilo bi pametno, ili bar toliko pametno koliko je meni dano, da ih pustim misliti kako im igra pali. A možda opet mislite kako sam pustio Eddija da zbriše zbog mnogo osobnijih razloga. – Ispružio je svoju veliku ruku i zavrtio palac o kažiprst i srednjak.

– Ne – rekoh. – Zaista to nisam ni pomislio. Čak ni kad se učinilo da idući dan Eddie zna sve o našem razgovoru ovdje.

Podigao je obrve kao da je to iziskivalo napor; bio je to trik s kojim već dugo nije imao prakse. Izbrazdao mu je čitavo čelo, a kad se ono zagladilo, ostalo je puno bijelih crta koje su se pretvorile u crvenkaste dok sam ih gledao.

– Ja sam cajoš – rekao je. – Naprosto obični jednostavni cajoš. Do razumne mjere pošten. Pošten koliko to možete očekivati od čovjeka u svijetu u kojem je poštenje – izvan mode. To je glavno zbog čega sam vas jutros pozvao da dođete? Volio bih da povjerujete u to. Jer sam cajoš, volim vidjeti kako pobjeđuje pravda. Volio bih vidjeti zasljepljujuće dobro odjevne facurende pioput Eddija Marsa kako

kvare manikir u kamenolomu u Folsomu, rame uz rame s jadnim malim slamovima othranjenim žilavim momcima koje su čopili na prvom provodu, a da nikad, poslije nisu izašli. To je ono što volim. Ali i vi i ja smo predugo živjeli da bismo smatrali vjerojatnim da ću to ikada vidjeti. Niti u ovom gradu, niti u jednom gradu upola tako velikom, niti u jednom dijelu naše velike, zelene i krasne USA. Mi naprosto ne vodimo zemlju na takav način.

Nisam rekao ništa. Otpuhnuo je dim trznuvši natrag glavom, pogledao kamiš lule i nastavio:

– Ali to ne znači da mislim kako je Eddie Mars ukokao Regana, niti da je za to imao ikakva razloga, niti da bi to učinio da ga je i imao. Samo sam mislio, možda zna nešto o tome, i možda će prije ili poslije nešto procuriti na sunce. Skrivati ženu tamo kod Realita bilo je djetinjasto, no bila je to takva vrsta djetinjarije za koju lukavi majmun misli da je lukava. Priznao je čitavu stvar. Rekao je da je znao Canina kao pouzdanog momka za čuvanje, i da ga je zbog toga i imao. Nije znao ništa o njegovim hobijima niti je želio znati. Nije poznavao Harrvja Jonesa. Nije poznavao Joe Brodyja. Naravno, poznavao je Geigera, no tvrdi da nije znao ništa o njegovu poslu. Pretpostavljam da ste to sve već čuli.

– Da.

– Lukavo ste izveli to u Realitu, brate. Ni pokušali zabašuriti. Ali danas imamo kartoteku neidentificiranih metaka. Jednog dana možete ponovno upotrijebiti tu pucaljku. Tad ste se usisili.

– Lukavo sam to izveo – rekao sam i nacerio mu se. Izbacio je lulu iz usta i zamišljeno se u nju zagledao. – Što je bilo s curom? – upitao je ne podižući pogled.

– Ne znam. Nisu je zadržali. Dala je izjave, tri kompleta, za Wildea, za šerifov ured i za odjel ubojstva. Pustili su je s lanca. Nisam je vidio odonda. Nisam ni očekivao.

– Kao fina cura, vele. Nije od onih što igraju prljave igre.

Kapetan Gregory je uzdahnuo i razbarušio svoju mišje sivu kosu. – Postoji još samo jedna stvar – rekao je gotovo nježno. – Izgledate kao fin momak, ali igrate pregrubo. Ako zaista želite pomoći obitelji Stermwood, ostavite ih na miru.

– Mislim da ste u pravu, kapetane.

– Kako se osjećate?

– Fanta – rekoh. – Svi su mi redom čitali bukvicu, nakon što su me raspakirali, i tako veći dio noći. A prije toga sam promočio do kože i dobio svoje. U savršenom sam stanju.

– A što ste, do đavola, očekivali, braco moj ?

– Ništa drugo. – Ustao sam, nacerio mu se i pošao prema vratima. Kad sam gotovo stigao do njih, iznenada je pročistio grlo i rekao hrapavim glasom: – Uzalud trošim grlo, ha? Još mislite da možete naći Regana.

Okrenuo sam se i pogledao ga ravno u oči. – Ne, ne mislim da mogu naći Regana. Neću čak ni pokušati. Da li vam to odgovara?

Polako je kimnuo. Zatim je slegnuo ramenima. – Ne znam čak ni zašto sam to do đavola rekao. Sretno, Marlowe. Zaletite se kad vam je zgodno.

– Hvala, kapetane.

Izišao sam iz vijećnice, pokupio automobil s parkirališta i odvezao se kući do Hobart Armsa. Legao sam na krevet skinuvši sako i zurio u strop i osluškivao buku prometa izvana s ulice i promatrao sunce kako se polako pomiče preko kuta plafona. Pokušao sam zaspati, ali san nije dolazio. Ustao sam i popio piće, iako u krivo doba dana, i opet legao. Nikako nisam mogao zaspati. Mozak mi je kuckao kao sat. Sjeo sam na rub kreveta, natrpao lulu i glasno izgovorio:

– Stara rikavela nešto zna.

Lula je bila gorka kao lukšija. Stavio sam je na stranu i opet legao. Svijest mi je plutala kroz valove lažnih sjećanja, u kojima se činilo da istu stvar radim ponovno i ponovno, da idem na ista mjesta, susrećem iste ljude, govorim im iste stvari, ponovno i ponovno, pa ipak je svaki put djelovalo stvarno, kao nešto što se uistinu događa, i prvi put. Mučno sam vozio cestom kroz kišu, sa Srebrnom Perikom u kutu automobila, ne govoreći ništa, tako da se činilo, kad smo stigli u Los Angeles, da smo ponovno potpuni stranci. Izlazio sam iz kola i ulazio u dragstor koji radi čitavu noć, i telefonirao Berniju Ohlsu da sam u Realitu ubio čovjeka i da sam na putu prema Wildeovoj kući sa ženom Eddija Marsa, koja me je vidjela kako– sam to učinio. Probijao sam se kolima tihim, kišom ulaštenim ulicama do parka Lafayette i zatim uzbrdo sve do kolnog ulaza Wildeove velike drvene kuće, gdje je svjetlo u trijemu već gorjelo, jer je Ohls unaprijed javio da dolazim. Bio sam u Wildeovu studiju i on je bio za stolom u

cvjetićima išaranoj spavaćici i imao je stisnuto tvrdo lice i pjegava se cigara micala u njegovim prstima i zatim gore do gorkog smiješka na njegovim ustima. Ohls je već bio ondje, a s njim i tanki sivi akademski muškarac iz šerifova ureda koji je govorio više kao profesor ekonomije nego kao cajac. Pričao sam im priču a oni su slušali u tišini, dok je Srebrna Perika sjedila u sjeni s rukama presavijenima u krilu, ne gledajući pri tome nikoga. Bilo je mnogo telefoniranja. Bila su i dva čovjeka iz Odjela za ubojstva.

Bio sam ponovno, s jednim od njih kraj sebe, do Fuhvider Buildinga. Bili smo ondje u sobi u kojoj je Harry Jones još i sad sjedio u stolici za pisaćim stolom, u kojoj je još uvijek trajala iskrivljena ukočenost njegova mrtvog lica i kiselkasto-slatki miris cijanida. Bio je tu i sudski liječnik, vrlo mlad i mišićav, s crvenim čekinjama na vratu. Bio je i momak za otiske koji se pleo okolo, i ja sam mu govorio neka ne zaboravi kvaku prozora nad vratima. Tu je našao otisak Caninovog palca, jedini otisak što ga je smeđi čovjek ostavio da podupre moju priču.

Bio sam ponovno u Wildeovoj kući, potpisivao otipkanu izjavu s kojom je njegova tajnica otrčala u drugu sobu. Tada su se otvorila vrata i ušao je Eddie Mars, i nagli mu je smiješak bljesnuo na licu kad je ugledao Srebrnu Periku, nakon čega je rekao: „Zdravo, zlato”, no ona mu nije odgovorila niti ga pogledala. Eddie Mars, svjež i veseo, u tamnom poslovnom odijelu, sa resastim bijelim šalom što viri ispod kaputa od tvida. I tada ga više nije bilo, i nikoga nije više bilo, osim mene i Wildea, a Wilde je govorio hladnim, ljutitim glasom: – Ovo je posljednji put, Marlowe. Još jedna psina i bacit ću vas lavovima, pa vrlo važno kome srce pukne.

Bilo je baš tako, ponovno i ponovno, dok sam ležao na krevetu i promatrao mrlju sunca kako klizi niz kut zida. Tada je zazvonio telefon, i bio je Norris, Sternwoodov batler, sa svojim uobičajenim nedodirljivim, glasom.

– Mister Marlowe? Telefonirao sam vam u ured, ali bez uspjeha, pa sam si uzeo slobodu da vas pokušam dobiti kod kuće.

– Bio sam gotovo čitavu noć vani – rekoh. – Nisam ni bio dolje,

– Da, sir. General bi vas želio vidjeti ovoga jutra, mister Marlowe, ako vam to odgovara.

– Za pola sata ili tako – rekoh. – Kako je on?

– U postelji je, sir, ali nije loše.

– Vidjet ćemo kad me vidi – rekoh i spustih slušalicu.

Obrijao sam se, preodjenuo i krenuo prema vratima. Tada sam se vratio i uzeo Carmenin mali revolver sa sedefnom drškom i spustio ga u džep. Nebo je plesalo od vedrine. Stigao sam do Sternwoodove kuće za dvadeset minuta i zavezao pod nadsvođeni trijem pred postranim vratima. Bilo je jedanaest i petnaest. Ptice u ukrašnom drveću bile su nakon kiše lude za pjevanjem, terasasta je tratina bila zelena poput irske zastave, a čitav je posjed izgledao kao da je Otvoren prije deset minuta. Pritisnuo sam na zvonce. Prošlo je pet dana otkako sam to učinio prvi put. Činilo se kao godina.

Sobarica mi je otvorila vrata i povelala me kroz bočno do glavnoga predvorja, pa me ostavila ondje rekavši mi da će mister Norris sići za trenutak. Glavno je predvorje izgledalo kao i prije. Portret nad kaminom imao je iste žarke crne oči, a vitez na vitraju još nije nikamo dospio otpetljavajući голу djevu s drveta.

Norris se pojavio za nekoliko minuta, no ni on se nije izmijenio. Njegove anilinski plave oči bile su odsutne kao i uvijek, sivkasto-ružičasta koža izgledala mu je zdravo i odmorno, a kretao se kao da je dvadeset godina mlađi no što je uistinu bio. Ja sam bio taj koji je osjećao teret godina.

Uspeli smo se keramikom obloženim stepeništem i zakrenuli suprotnim putem od onoga što je vodio u Vivianinu sobu. Sa svakim se korakom kuća činila veća i tiša. Stigli smo do masivnih starih vrata što su izgledala kao da ih je netko skinuo sa crkve. Norris ih je pažljivo otvorio i pogledao unutra. Tada je stao u stranu, i ja sam ušao mimo njega i prešao preko, činilo se, pola kilometra saga sve do golemog kreveta s baldahinom, nalik na onaj u kojemu je umro Henrik Osmi.

General Sternwood je bio podbočen jastucima. Njegove su beskrvne ruke bile preklopljene na plahti. Djelovale su sivo na toj pozadini. Crne su mu oči još bile pune borbenosti, no ostatak je lica bio nalik licu mrtvaca.

– Sjednite, mister Marlowe. – Glas mu je zvučao umorno i pomalo kruto.

Povukao sam stolicu do njega i sjeo. Svi su prozori bili čvrsto zatvoreni. U to doba dana u njoj nije bilo sunca. Platnene su

nadstrešnice odsijecale i ono odsjaja što je moglo doći s neba. Zrak je imao slabašan slatkast miris starosti.

Zurio je u mene u tišini dugu minutu. Pomaknuo je ruku, kao da je samome želio dokazati da to još može učiniti, a onda je opet preklopio preko druge. Rekao je beživotnim glasom:

– Nisam vas zamolio da potražite mog zeta, mister Marlovve.

– Ipak ste to željeli.

– Nisam vas zamolio. Pretpostavili ste jako mnogo. Ja obično pitam, kad nešto želim. Nisam ništa odgovorio.

– Bili ste plaćeni – nastavio je hladno. – Novac tu nema važnosti ni na koji način. Samo osjećam da ste, bez sumnje nenamjerno, iznevjerili povjerenje.

Izgovorivši to zatvorio je oči. Rekoh: – Je li to sve zbog čega ste me željeli vidjeti?

Ponovno je otvorio oči, vrlo sporo, kao da su mu kapcibnapravljeni od olova. – Pretpostavljam da se ljutite zbog moje primjedbe – reče.

Odmahnuo sam glavom. – Imate prednost preda mnom, generale. To je prednost koju vam ne bih želio oduzeti, niti jednu jedinu njenu dlaku. Ta prednost nije mnogo, kad se uzme u obzir što morate podnositi. Možete mi kazati što god želite, a ja neću ni pomisliti da se naljutim. Želio bih vam ponuditi da vratim novac. On vama možda ne znači ništa. Ali bi nešto mogao značiti meni.

– Što on vama znači?

– Znači da sam odbio plaću za posao obavljen na nezadovoljavajući način. To je sve.

– Radite li mnogo poslova obavljenih na nezadovoljavajući način?

– Poneki. Svatko ih radi.

– Zašto ste otišli kapetanu Gregorvju?

Naslonio sam se i prebacio ruku preko naslonjača. Proučavao sam njegovo lice. Nije mi govorilo ništa. Nisam znao odgovor na njegovo pitanje – u svakom slučaju, ne zadovoljavajući odgovor.

Rekoh: – Bio sam uvjeren da ste mi namjestili te Geigerove priznanice u prvom redu kao test, i da se pomalo bojite da je Regan mogao na neki način biti upleten u pokušaj da vas se ucijeni. Nisam tada znao ništa o Reganu. Tek poslije razgovora s kapetanom Gregorvjem shvatio sam da Regan po svemu sudeći nije momak takvoga tipa.

– To je jedva odgovor na moje pitanje.

Kimnuo sam. – Da. To je jedva odgovor na vaše pitanje. Mislim da mi se naprosto ne dopada priznati da sam radio po špurijusu. Onog jutra kad sam bio ovdje, nakon što sam otišao iz staklenika s orhidejama, gospođa Regan je poslala po mene. Činilo se da pretpostavlja kako ste me unajmili da tražim njena muža, i činilo se da joj se to ne dopada. Ipak joj se omaklo da su „oni” našli njegov automobil u izvjesnoj garaži. „Oni” su mogli biti jedino policajci. Dosljedno tome, policija je morala znati nešto o tome. Ako su to oni učinili, Ured za nestale osobe morao je biti odjel koji je preuzeo slučaj. Naravno, nisam znao jeste li ga vi prijavili, ili netko drugi, ili su pronašli automobil jer im je netko javio da je napušten u garaži. Ali ja poznajem žace, i znam ako imaju toliko, da će uskoro imati i malo više – pogotovo jer se desilo da vaš vozač postoji u policijskoj kartoteci. Nisam znao koliko bi još toga mogli skupiti. Zbog toga sam počeo razmišljati o Uredu za nestale osobe. Ono što me je uvjerilo bilo je nešto u ponašanju mistera Wildea one večeri kad smo u njegovoj kući završili razgovor o Geigeru i tome. Ostali smo sami na trenutak, i on me je upitao jeste li mi rekli da tražite Regana. Rekao sam mu da ste mi kazali kako biste željeli znati gdje je i je li s njim u redu. Wilde je uvukao usnicu, djelovao je smiješno. Bilo mi je jasno kao da je to i izrekao, da je pod „tražiti Regana” podrazumijevao upotrebu policijske mašinerije koja bi tragala za njim. Pa ipak sam i tada pokušao nadići kapetana Gregoryja tako što mu nisam rekao ništa što već otprije nije znao.

– I vi ste pustili kapetana Gregoryja da misli kako sam vas ja uposlio da nađete Rustyja?

– Jest. Mislim da jesam, kad sam postao siguran da je on preuzeo slučaj.

Zatvorio je oči. Malo su se zatrzale. Sad je govorio držeći ih zatvorene. – Mislite li da je to etički?

– Da – rekoh. – Mislim.

Oči su se ponovno otvorile. Njihova je probojna crnina djelovala zaplašujuće, došavši naglo s tog mrtvog lica. – Možda ne razumijem – rekao je.

– Možda i ne. Glava Ureda za izgubljene osobe nije klepetalo. Ne bi tu bio da jest. Ovaj je vrlo bistri premazani momak koji pokušava, s

mного uspjeha u početku, stvoriti dojam kako je sredovječni čilac sit svoga posla. Igra koju igram nije mikado. Uz nju je uvijek vezan veliki element blefa. Što god rekao žaci, on će to uvijek biti spreman potkresati. A ovom žaci bi bilo sasvim svejedno što god rekao. Kad unajmljujete dečka u mom privrednom sektoru, to nije kao da unajmljujete perača prozora pa mu pokažete osam prozora i velite: „Operi to pa si gotov”. Vi ne znate kroz što sam sve morao proći, i ispod čega, i preko čega, da bih za vas obavio taj posao. Napravio sam ga na svoj način. Napravio sam najbolje što sam znao i umio da vas zaštitim, i možda sam pri tom i prekršio koje pravilo, no prekršio sam ga u vašu korist. Klijent dolazi na prvo mjesto, osim ako nije mutan. Pa čak i tada, sve što učinim, to je da mu vratim posao i držim usta zatvorena. Na koncu konca, vi mi niste rekli da ne odem kapetanu Gregorju.

– To bi bilo prilično teško – rekao je uz slabašni smiješak.

– Dakle, što sam krivo učinio? Vaš čovjek Norris je, čini se, mislio, kad je Geiger eliminiran da je slučaj gotov. Ja nisam na to tako gledao. Zbunila me Geigerova metoda prilaženja, i još me zbunjuje. Nisam Sherlock Holmes ili Philo Vance. Ja ne očekujem da ću proći teren koji je policija već pretresla, pokupiti odlomijeni vršak pera i na tome izgraditi slučaj. Ako mislite da postoji itko u detektivskom poslu tko zarađuje kruh radeći takve stvari, onda ne znate mnogo o žbirima. Nisu takve stvari one koje previđaju, ako uopće previđaju išta. Ne velim da često i ne prevede, čak i kad im se zbilja da da rade. Ali ako prevede, to bi prije bilo nešto, mutno i nejasno, kao primjerice da vam čovjek Geigerova tipa šalje dokaze dugovanja i moli vas da ih platite kao gentleman – Geiger, čovjek u mutnim poslovima, u ranjivoj poziciji, zaštićen kolegama i uživajući bar nešto negativne zaštite od policije. Zašto je to učinio? Zato što je želio otkriti postoji li išta što vas pritišće. Ako postoji, platili biste mu. Ako ne, ne biste se obazreli na nj, već pričekali na njegov idući potez. Ali postojalo je nešto što vas je pritiskalo. Regan. Bojali ste se da nije bio ono što se činio da jest, da se tu motao okolo i bio fin prema vama samo toliko koliko mu je trebalo da otkrije kako da zaigra igru s vašim bankovnim računom.

Počeo je nešto izgovarati, no ja sam ga prekinuo. – Pa čak ni u tom slučaju ne bi bio novac o čemu biste brinuli. Ne bi bile čak ni vaše

kćeri. Vi ste ih već manje-više otpisali. Stvar je u tome što ste još uvijek preponosni da biste dopustili da ispadnete ovca. I u tome što ste uistinu voljeli Regana.

Uslijedila je tišina. Tada je general rekao tiho: – Pričate prokleta previše, Marlowe. Trebam li shvatiti da još pokušavate razriješiti taj rebus?

– Ne. Napuštam. Upozoren sam. Momci misle da igram pregrubo. Eto zbog čega sam mislio da bih vam trebao vratiti novac: zato što to prema mojim standardima nije dovršen posao.

Nasmiješio se. – Napustiti, koješta – rekao je. – Platit ću vam još tisuću dolara da pronađete Rustyja. Ne mora se vratiti. Ne moram čak ni znati gdje je. Čovjek ima pravo živjeti svoj život. Ne krivim ga što je otišao od moje kćeri, čak ni zato što je to učinio tako naglo. Bio je to vjerojatno neočekivani impuls. Želim samo znati da je u redu, gdje god bio. Želim to doznati izravno od njega, a ukoliko bi se dogodilo da treba novaca, želio bih da i to dobije. Jesam li bio jasan?

Rekoh: – Da, generale.

Odmorio se na časak, malaksao na krevetu, zatvorenih očiju i potamnelih kapaka, čvrsto skupljenih i beskrvnih usana. Istjecao mu je rok trajanja. Već je sasvim grogi. Ponovno je otvorio oči i pokušao mi se nasmiješiti.

– Mislim da sam sentimentalni stari jarac – reče. – I uopće ne vojnik. Zagrijao sam se za tog momka. Činio mi se prilično čist. Mora da sam malo previše tašt kad je riječ o mojim procjenama karaktera. Pronađite ga zbog mene, Marlowe. Samo ga pronađite.

– Pokušat ću – rekoh. – A sada bolje da se odmorite. Probio sam vam pričanjem i uši i pluća.

Hitro sam ustao i otišao preko širokog poda pa kroz vrata. Oči su mu ponovno bile zatvorene prije no što sam otvorio vrata. Ruke su mu mlitavo ležale na pokrivaču. Više je nalikovao mrtvacu negoli većina mrtvaca. Tiho sam zatvorio vrata i vratio se kroz gornje predvorje i niz stepenice.

31

Batler se pojavio s mojim šeširom. Stavio sam ga na glavu i rekao:
– Što mislite o njemu?

– Nije tako slab kako izgleda.

– Da jest, bio bi spreman za pokop. Što je taj druškan Regan imao u sebi, da mu je tako prirastao?

Batler me je pogledao u oči, pa ipak s neobičnim nedostatkom izraza. – Mladost, sir – rekao je. – I vojničko gledanje.

– Kao vaše – rekoh.

– Ako smijem reći, sir, ne različito od vašeg.

– Hvala. Kako su dame jutros? Uljudno je slegnuo ramenima.

– Baš kako sam i mislio – rekao sam, a on mi je otvorio vrata.

Zastao sam vani na stepenici i pogledao niz perspektivu travom zasijanih terasa, podšišanog drveća i cvjetnih gredica sve do visoke metalne ograde na dnu vrtova. Ugledao sam Carmen otprilike na pola puta nizbrdo, kako sjedi na kamenoj klupi s glavom u rukama, izgledala je osamljeno i napušteno.

Sišao sam niz stepenice od crvene opeke što su vodile od terase do terase. Sasvim sam joj se primakao prije no što me je čula. Skočila je i zavrtjela se poput mačke. Nosila je svijetloplave hlače što ih je imala na sebi kad sam je prvi put ugledao. Plava joj je kosa bila onaj isti slobodni žuto-smeđi val. Lice joj je bilo bijelo. Crvene su joj mrlje planule na obrazima kad me je ugledala. Oči su joj bile boje škrljca.

– Dosađujete se? – rekoh.

Nasmiješila se polako, prilično polako, i brzo kimnula. Tad je prošaptala: – Ne pigate se na mene?

– Mislio sam da se vi ljutite na mene.

Podigla je palac i zahihotala. – Ne, ne. – Kad je zahihotala nije mi se više dopadala. Osvrnuo sam se uokolo. Na nekih deset metara dalekom drvetu visjela je meta; iz nje je štrcalo nekoliko projektila. Bila su još tri ili četiri na kamenoj klupi na kojoj je sjedila.

– Za ljude koji imaju novce, vi i vaša sestra kao da i nemate mnogo zabave – rekoh.

Pogledala me ispod svojih dugačkih trepavica. Bio je to pogled za koji se pretpostavljalo da će me svaliti na leđa. Rekoh: – Volite bacati te strelice?

– A–ha.

– To me podsjeća na nešto. – Osvrnuo sam se prema kući. Pomaknuvši se za oko metar postigao sam da me drvo zakloni od nje. Izvadio sam iz džepa mali pištolj sa sedefnom drškom. – Donio sam vam natrag vašu artiljeriju. Nauljio sam ga i nabio. Poslušajte savjet: ne pucajte u ljude, ukoliko ne postanete bolji strijelac. Zapamtila?

Lice joj je postalo blijede, a tanki joj je palac pao. Pogledala je najprije u mene, a zatim u pištolj što sam ga držao. U njenim je očima bila fascinacija. – Jesam – rekla je i kimnula. Tada naglo: – Naučite me pucati.

– Ha?

– Naučite me kako da gađam. Voljela bih to.

– Ovdje? To je protuzakonito.

Primakla mi se i uzela pištolj iz ruke i zatim mu mazno obuhvatila kundak. Tad ga je brzo turnula u hlače, gotovo kradomičnim okretom, i pogledala okolo.

– Znam gdje – rekla je tajnovitim glasom. – Dolje, pokraj starih naftnih izvora. – Uprla je u daljinu, niz brdo. – Hoćete?

Pogledao sam u njene škriľajastoplave oči. Mogao sam isto tako pogledati i u par grlića. – U redu. Vratite mi pištolj dok ne vidim je li mjesto u redu.

Nasmiješila se i nakreveljila, zatim mi ga vratila uz tajnovit, zločest izraz, kao da mi daje ključeve svoje sobe. Odšetali smo uz stepenice i zatim okolo do mog automobila. Vrtovi su izgledali napušteni. Sunčev je sjaj bio prazan kap smiješak glavnog konobara.– Ušli srno u kola i ja sam povezao niz utorii prilaznu cestu i zatim van kroz dveri.

– Gdje je Vivian? – upitah.

– Još nije ustala – zahihotala je.

Nastavio sam voziti nizbrdo kroz tihe bogatunske ulice s licima umivenim kišom, prorovao na istok do La Brea, i zatim prema jugu. Došli smo do mjesta na koje je mislila za oko deset minuta.

– Tu uđite. – Nagnula se kroz prozor i uprla prstom.

Bila je to uska zemljana cesta, ne više od kolotečine, nalik na pristup kakvom prigorskom rancu. Široka vrata s pet prečki bila su otvorena do nekog panja koji ili je zaustavio, a izgledala su kao da ih

nitko nije godinama zatvorio. Cesta je bila obrubljena visokim eukaliptusima i duboko izbrazdana kolskim brazdama. Kamioni su je istrošili. Sad je bila prazna i sunčana, ali ne i prašjava. Kiše su bile prejake i premalo je vremena proteklo otkako su prestale. Slijedio sam kolske brazde dok je buka gradskog prometa čudesno i zanimljivo brzo slabila, kao da to uopće nije bilo u gradu, nego daleko negdje u zemlji sanja. Iznad granja je provirio glavu naftom umazan i nepomičan krak zdepaste drvene stap ne pumpe. Mogao sam vidjeti zarđalo čelično čelo što je ovaj krak povezivalo s pol tuceta drugih. Krakovi se nisu micali, i vjerojatno se već godinama nisu pomakli. Iz vrela se više nije ispumpavalo. Bila je tu i gomila zarđalih cijevi, teretna platforma utonula na jednome kraju, desetak praznih naftnih bačava što su ležale u nesuvisloj hrpi. U staroj kaljužnoj jami stajala je nepomična naftom pokrivena voda, što se na suncu prelijevala u svim duginim bojama.

– Zar će iz svega ovoga napraviti park? – upitao sam. Ona je spustila bradu i bacila pogled na mene.

– I krajnje je vrijeme. Zadah bi te jame otrovao stado koza. To je mjesto koje ste imali na umu?

– A–ha. Sviđa?

– Prekrasno je. – Zaustavio sam pokraj teretne platforme. Izašli smo. Oslušnuo sam. Brojanje je prometa bilo tanka paučina zvukova, nalik na zujanje pčela. Mjesto je bilo osamnjeno kao crkveno dvorište. Čak i nakon kiše visoiki su eukaliptusi djelovali prašnjavo. Oni su uvijek djelovali prašnjavo. Grana odlomljena vjetrom pala je preko ruba jame i plosnati su se kožnati listovi zibali u vodi.

Opšetao sam oko jame i pogledao u pumpnu stanicu. Unutra je bilo samo nešto starudije, no ništa što bi upućivalo na nedavnu aktivnost. Vani joj je na zid bio nagnut veliki drveni kotač mašinerije. Činilo se kao dobro mjesto, sasvim u redu.

Vratio sam se do automobila. Cura je stajala kraj njega, razmrsivala kosu i izlagala je suncu. – Dajte – rekla je i ispružila ruku.

Izvadio sam pištolj i stavio joj ga na dlan. Sagnuo sam se i pokupio zarđalu konzervu.

– Sad samo mirno – rekoh. – Nabijen je u svih pet komora. Ja ću prijeći tamo i postaviti konzervu u onaj kvadratni otvor u sredini onog

velikog drvenog kotača. Shvaćate? – Upro sam prstom. Prignula je glavu, razveseljena. – To je oko deset metara. Ne počinjite pucati dok se ne vratim do vas. Okej ?

– Okej – zahihotala je.

Vratio sam se oko jame i postavio konzervu u sredinu kotača. Bila je to mala meta. Ako promaši konzervu, a što će sigurno učiniti, vjerojatno će pogoditi kotač. On će potpuno zaustaviti malo zrno. Neće, međutim, pogoditi čak ni to.

Krenuo sam natrag prema njoj oko jame. Kad sam se našao na oko deset metara od nje, na rubu jame, pokazala mi je sve svoje oštre zubiće, podigla pištolj i počela psikati.

Zastao sam kao skamenjen, dok mi je za leđima zaudarala nepokretna kaljuža.

– Stoj tu, ti kujin sine – rekla je.

Pištolj mi je bio uperen u prsa. Činilo se da joj je ruka sasvim mirna. Psikavi je zvuk postao glasniji, a lice joj je dobilo izgled ostrugane kosti. Ostarjela, istrošena, pretvorena u životinju, i to ne u lijepu životinju.

Nasmijao sam joj se. Zakoračao sam prema njoj. Vidio sam kako se njen mali prst grči na obaraču i postaje bijel na vršku. Bio sam oko dva metra od nje kad je počela pucati.

Pištolj je proizveo oštar pljesak, bez trajanja, lomni prasak na suncu. Nisam vidio nikakav dim. Ponovno sam stao i nacerio joj se.

Ispalila je još dva, vrlo brzo. Nisam mislio da bi i jedan od tih hitaca promašio. Bilo ih je pet u malom pištolju. Ispalila je četiri. Bacio sam se na nju.

Nisam želio da posljednji dobijem u lice, i zato sam se izmaknuo u stranu. Poslala mi ga je vrlo pažljivo, baš ni malo zabrinuta. Mislim da sam pomalo osjetio vrući dah barutne eksplozije.

Uspravila se. – Bože, baš ste cakani – rekoh.

Njena ruka u kojoj je držala prazni pištolj počela se divlje tresti. Revolver joj je ispao iz nje. Usta su joj se počela trzati. Čitavo joj se lice rasulo. Tada joj se glava zasukala nalijevo i na usnama joj se pokazala pjena. Dah joj je proizveo plačni zvuk. Zanjihala se.

Uhvatio sam je u padu. Već je bila bez svijesti. Razvalio sam joj usta objema rukama i nabio maramicu skupljenu u grudu među zube. Trebala mi je sva snaga da to učinim. Podigao sam je i

smjestio u kola, zatim se vratio po pištolj i spustio ga u džep. Popeo sam se za volan, povezao natraške i zatim natrag putem kojim smo i došli, izbrazdanom cestom, pa kroz dveri, pa natrag uzbrdo i tako kući.

Carmen je ležala sklupčana u kutu automobila, bez ijednog pokreta. Bili smo već na pola prilaznog puta do njene kuće prije no što se pomakla. Tada su joj se oči naglo otvorile široko i divlje. Sjela je.

– Što se dogodilo? – dahnula je.

– Ništa. Zašto?

– O, dogodilo se – zahihotala je. – Upiškila sam se.

– Njima se to stalno događa – rekoh. Pogledala me je vrteći nekakvu bolesnu nenadanu misao i počela ječati.

Sobarica blagih očiju i konjskoga lica uvela me u dugački bijeli i sivi salon na katu s draperijama boje bjelokosti što su se ekstravagantno rušile na pod i bijelim sagom od zida do zida. Budoar filmske zvijezde, mjesto šarma i zavođenja, artificijelan poput drvene noge. U tom je trenutku bio prazan, Vrata su se zatvorila za mnom s neprirodnom mekoćom bolničkih vrata. Stol za doručkovanje na kotačima stajao je pokraj ležaljke. Svjetlucalo je njegovo srebro. U šalici za kavu bio je pepeo cigarete. Sjeo sam i počeka.

Činilo se da je prošlo mnogo vremena prije no što su se vrata opet otvorila i Vivian ušla. Bila je u bijeloj pidžami boje ostriga, obrubljenoj bijelim krznom, skrojenoj tako lepršavo kao što se ljetno more pjeni na plaži nekog malog i ekskluzivnog otoka.

Prošla je kraj mene dugačkim laganim koracima i sjela na rub ležaljke. U ustima joj je bila cigareta, u kutu usana. Nokti su joj danas bili bakreno crveni od mesa do vrha, bez polumjeseca.

– I tako, na kraju ste svega ipak divljak – rekla je tiho, zureći u mene. – Potpuno okorjeli grubijan. Sinoć ste ubili čovjeka. Nije važno kako sam za to čula. Čula sam. A sada ste morali doći amo da biste mi sestricu uplašili toliko da je dobila napadaj.

Nisam rekao ni riječi. Počela se vrpeljiti. Prebacila se do tapeciranog stolca i stavila glavu na bijeli jastuk što je ležao duž naslona stolice koja je bila prislonjena uza zid. Ispuhnula je blijedosivi dim prema gore i promatrala ga kako lebdi prema stropu, da bi se uzdižući raspao u pramenove koji su još samo časak bili razaznatijivi od okolnog zraka, s kojim bi se stopili i pretvorili u ništa. Tada je vrlo sporo spustila oči i uputila mi hladan, tvrd pogled.

– Ne razumijem vas – rekla je. – Zahvalna sam vam do đavola što je jedno od nas ostalo pri sebi pretprošle noći. Dosta je zla već i to što imam švercera u prošlosti. Zašto za ime božje ne kažete nešto?

– Kako joj je?

– O, sve u redu, pretpostavljam. Brzo je zaspala. Uvijek spava. Što ste joj učinili?

– Baš ništa. Izišao sam iz kuće nakon što sam vidio oca, i ona je bila ispred nje. Bacala je strelice u metu na drvetu. Sišao sam dolje da joj nešto kažem, jer sam imao nešto što joj pripada. Mali revolver što joj ga je jednom dao Owen Tavlör. Donijela ga je jednom u

Brodyjev apartman jedne druge večeri, one koje je ubijen. Ondje sam ioj ga morao uzeti. Nisam to spomenuo, i zato možda ne znate za to.

Crne su sternvudovske oči postale velike i prazne. Sad je na njoj bio red da ne kaže ništa.

– Bila je sretna što je dobila natrag svoj pištoljčić, i tako je željela da je naučim pucati i željela mi je pokazati stare naftne izvore ispod brda na kojima ste vi i vaša obitelj stekli nešto od svog novca. I tako smo sišli tamo, a mjesto je bilo prilično grozno sa svim tim zarđalim metalom i starim drvetom i tihim vrelima i masnim jamama punim pjene. Možda ju je to uznemirilo. Pretpostavljam da ste i sami bili ondje. Ima nešto sablasno.

– Da. . . ima. – Sad je to bio sitni glasić bez daha.

– I tako smo ušli onamo i ja sam postavio konzervu u strojni kotač da je može skinuti. Došla joj je žuta minuta. Meni je to izgledalo kao blagi napadaj padavice.

– Da. – Isti sićušni glasić. – Imala ga je jednom davno. Jer to sve zbog čega ste me željeli vidjeti?

– Pretpostavljam da mi još ne želite kazati što je Eddie Mars imao o vama.

– Uopće ništa. Postajem već pomalo umorna od tog pitanja – rekla je hladno.

– Poznajete li čovjeka imenom Canino? Skupila je svoje fine crne obrve razmišljajući. – Nejasno. Čini mi se da se sjećam imena.

– Upucavač Eddija Marsa. Žilav hombre, vele. I mislim da je bio. Bez male pomoći sa strane jedne dame bio bih gdje je on sada, u mrtvačnici.

– Čini se da dame . . . – Naglo se zaustavila i probljedila. – Ne mogu se zezati s tim – rekla je jednostavno.

– Ne zezam se, a ako se čini da kružim okolo, to se samo čini. Sve se to povezuje jedno s drugim, sve. Geiger i njegovi lukavi sitni ucjenjivački trikovi, Brody i njegove slike, Eddie Mars i stolovi za rulet, Canino i cura s kojom Rusty Regan nije pobjegao. Sve se to povezuje.

– Bojim se da ne znam čak ni o čemu govorite.

– Pretpostavimo da znate; u tom bi slučaju izgledalo ovako. Geiger je dobio vašu sestru na udicu, što i nije bilo jako teško, dobio neke

priznanice od nje i pokušao njima ucijeniti vašeg oca, na lijep način. Iza njega je stajao Eddie Mars, štiteći ga i upotrebljavajući kao svog eksponenta. Vaš je otac, umjesto da plati, poslao mene, što je pokazalo da se ničega ne boji. Eddie Mars je to želio znati. Imao je nešto o vama, i želio je znati ima li time i nešto o generalu. Da je imao, mogao je na brzinu pokupiti mnogo love. Da nije, morao bi pričekati dok ne dobijete svoj dio obiteljskog imetka, i u međuvremenu se zadovoljiti s ono malo sitniša što bi vam mogao uzeti preko stola za rulet. Geigera je ubio Owen Tavlora, koji je bio zaljubljen u vašu ludu sestricu, i kojemu se nije dopadala vrst igre koju ovaj s njom igra. To Eddiju nije značilo ništa. On je igrao skrovitiju igru od one o kojoj bi Geiger išta znao, ili Brody, ili bilo tko osim vas i Eddija i žilavog momka imenom Canino. Vaš je muž nestao, i Eddie je, znajući da je svatko znao da je između njega i Regana bilo zle krvi, sakrio svoju ženu tamo u Realitu i postavio Canina da je čuva, tako da bi izgledalo kao da je ona pobjegla s Reganom. Čak je strpao i Reganov automobil u garažu u blizini koje je živjela Mona Mars. Ali to zvuči malo zvrknuto ako se shvati samo kao pokušaj da se skrene sumnja da je Eddie ubio ili dao ubiti vašeg muža. Ali uistinu, nije bilo zvrckasto. Imao je drugi motiv. Igrao je u milijun ili tako nešto. Znao je kamo je Regan otišao i zašto ne želi da ga policija nađe. Želio je da ona objasni nestanak na način koji bi je zadovoljio. Dosađujem vam?

– Zamarate me – rekla je mrtvim, iscrpljenim glasom. – Bože, kako me zamarate!

– Žao mi je. Ja se naprosto ne zezam okolo pokušavajući ispasti pametan. Jutros mi je vaš otac ponudio tisuću dolara da pronađem Regana. To je za mene mnogo novca, ali to ipak ne mogu učiniti.

Usta su joj se poskočivši otvorila. Disanje joj je naglo postalo hrapavo i napeto. – Dajte mi cigaretu – rekla je muklo. – Zašto? – Bilo joj je u vratu počelo pulsirati.

Dao sam joj cigaretu, upalio šibicu i pružio je. Povukla je puna pluća dima i zatim ga ispustila u krpama, a nakon toga cigareta kao da je ostala zaboravljena među njenim prstima. Više nije povukla.

– Dakle, Ured za nestale osobe ne može ga naći – rekoh. – Nije to tako lako. Što oni ne mogu učiniti, nije vjerojatno da mogu ja.

– A. – U njenu je glasu bila nijansa olakšanja.

– To je jedan razlog. Narod iz Ureda za nestale osobe misli da je nestao naprosto zato što mu se htjelo, da je spustio rolo, kako to oni vele. Ne misle da je Eddie Mars završio posao s njim.

– Tko je rekao da je itko završio posao s njim?

– Doći ćemo i na to – rekoh.

Na kratki trenutak učinilo se kao da joj se lice raspalo na komade, da je naprosto postalo skup pojava bez oblika i izvan kontrole. Ustasuj joj izgledala kao preludij za vrisak. Ali samo na trenutak. Mora da je Sternwoodova krv dobra i još za nešto, ne samo za crne oči i bezobzirnost.

Ustao sam, uzeo cigaretu što joj se dimila među prstima i dotukao je u pepeljari. Zatim sam iz džepa izvadio Carmenin mali pištolj i pažljivo ga položio, s pretjeranom brižljivošću, na Vivianino bijelo satensko koljeno. Uravnotežio sam ga ondje pa odstupio nagnuvši glavu u stranu, nalik na aranžera izloga koji promatra efekt novog namota šala oko lutkina vrata.

Ponovno sam sjeo. Nije se pomakla. Oči su joj se spustile milimetar po milimetar i pogledale pištolj.

– Bezopasan je – rekoh. – Svih pet komora prazno. Sve ih je ispalila. Sve ih je ispalila u mene.

Puls joj je u vratu vidljivo poskočio. Glas joj je pokušavao nešto kazati, ali nije mogao. Progutala je slinu.

– S udaljenosti od oko metar i pol ili dva – rekoh.

– Slatko malo zlato, nije li? Prava šteta što sam pištolj nabio ćorcima. – Zločesto sam se nacerio. – Imao sam špurijus što bi mogla učiniti. .. kad bi dobila priliku.

Vratila je glas iz velike daljine. – Vi ste užasan čovjek – rekla je. – Užasan.

– Jesam. Vi ste njena velika sestra. Što ćete učiniti s tim u vezi?

– Ne možete dokazati ni jednu jedinu riječ od svega toga.

– Dokazati što?

Da je pucala u vas. Rekli ste da ste bili ondje dolje oko izvora s njom; da ste bili sami. Ne možete dokazati ni riječ od onoga što ste rekli.

– O, to – rekoh. – Nisam mislio na pokušaj. Mislio sam na jednu drugu zgodu, kad su čahure u pištoljčiću imale zrna na sebi.

Oči su joj bile jezera mraka, mnogo praznije od njega.

– Mislio sam na dan kad je nestao Regan – rekoh.

– Kasnog popodneva. Kad ju je odveo dolje do tih naftnih izvora da je uči pucati, kad je stavio konzervu negdje i rekao joj da je sruši, i stao kraj nje dok bude pucala. Ali ona nije pucala u konzervu. Okrenula je pištolj i ustrijelila njega, baš onako kao što je danas pokušala mene, a zbog istog razloga.

Malo se pomakla i pištolj joj je kliznuo s koljena i pao na pod. Bio je to jedan od najglasnijih zvukova što sam ih ikada čuo. Oči su joj bile prikovane za moje lice. Glas joj je bio razvučeni šapat agonije. – Carmen!... Milostivi bože, Carmen! ... Zašto?

– Moram li vam odista reći zašto je pucala u mene?

– Da. – Oči su joj još uvijek bile užasne. – Bojim ... bojim se da morate.

– Pretprošle noći kad sam se vratio kući bila je u mom stanu. Zeznula je nadstojnika da je pusti, kako bi me pričekala. Bila je u mom krevetu, gola. Za uši sam je izbacio van. Pretpostavljam da joj je Regan nekom zgodom učinio isto. Ali Carmen ne smijete napraviti takvu stvar.

Uvukla je usne i učinila malodušni pokušaj da ih obliže. To ju je, na kratak trenutak, učinilo nalik uplašenom djetetu. Crte su joj se lica izoštrile a ruka joj se podigla polako kao proteza pokretana pomoću žica; prsti su joj se polako i čvrsto stegli oko bijelog krzna ovratnika. Povukli su krzno čvrsto uz grlo. Nakon toga naprosto je sjedila i zurila.

– Novac – rekla je kreštavim glasom. – Pretpostavljam da želite novac.

– Koliko novca? – Pokušao sam se ne nasmiješiti prezrivo.

– Petnaest tisuća dolara?

Kimnuo sam. – To bi otprilike bilo u redu. To bi bila utvrđena cijena. To je bilo ono što je imao u džepovima kad ga je ustrijelila. To bi bilo ono što je mister Canino dobio da ukloni tijelo nakon što ste otišli do Eddija Marsa da vam pomogne. No to bi bio mali kusur prema onome što Eddie očekuje da će skupiti jednoga dana, zar ne?

– Ti kujin sine – rekla je.

– A–ha. Ja sam vrlo bistar momak. Nemam ni osjećaja ni skrupula prema ičem na svijetu. Sve što me svrbi, to je novac. Ja sam tako pohlepan da za dvadeset i pet baksi na dan, plus troškove,

uglavnom benzin i viski, sva svoja razmišljanja sam obavljam, pa koliko toga bilo; da za njih riskiram čitavu budućnost, mržnju murjaka, Eddija Marsa i njegovih prijana, vrdam pred mecima i ručam batine, i govorim hvala vam lijepa, ako budete opet imali problema, nadam se da ćete misliti na mene, samo ću vam ostaviti posjetnicu za slučaj da nešto iskrsne. I ja sve to radim za dvadeset i pet baksi na dan – i možda sasvim malo zato da bih zaštitio još to malo ponosa što je u slomljenom i bolesnom starcu ostalo prema svojoj krvi, jer misli da njegova krv nije otrov, i da iako su njegove dvije curice mrvicu divlje, kao što su i mnoge druge dobre curice u ova vremena, ipak nisu perverznejaci i ubojice. I zbog toga sam kujin sin. U redu. Nije me ni najmanje briga zbog toga. Nazivali su me tako ljudi svih modela i veličina, uključujući tu i vašu sestricu. Nazvala me i gore, jer nisam pošao s njom u krevet. Dobio sam pet stotina dolara od vašeg oca, za koje ga nisam molio, no koje je on sebi mogao dopustiti da mi ih da. Mogu dobiti još tisuću da nađeni mistera Rustyja Regana, ako ga uspijem pronaći. Sada mi vi nudite petnaest somova. To me čini velikom ribom. S petnaest somova mogu kupiti kuću i nova kola i četiri kompleta odijela. Mogu čak i otići na proputovanje ne brinući hoću li izgubiti kovčeg. To je lijepo. A za što mi to nudite? Mogu li nastaviti biti kujin sin, ili moram postati gentleman, nalik na onog cugera što je one večeri pao u komu u svom automobilu? Bila je tiha poput žene od kamena.

– U redu – nastavio sam snažnije. – Hoćete li je skloniti? Nekamo daleko gdje znaju izaći na kraj s njenom vrstom, gdje će pištolje i noževe i pića za sanjanje držati podalje od nje? Do đavola, možda joj se čak dogodi da je izliječe, znate. Već je toga bilo.

Ustala je i polako odšetala do prozora. Draperije su joj u teškim bjelokosnim naborima ležale kraj nogu. Stajala je među njima i gledala van, prema tihim crnkastim obroncima. Stajala je nepokretno, gotovo se stopivši sa zastorima. Ruke su joj labavo visjele niz bokove. Potpuno nepokretne ruke. Okrenula se i vratila duž čitave sobe, i slijepo prošla pokraj mene. Kad mi se našla iza leđa, oštro je uhvalila dah i progovorila.

– On je u kaljužnoj jami – rekla je. – Užasna raspadnuta stvar. Ja sam to učinila. Učinila sam upravo što ste kazali. Otišla sam do Eddija Marsa. Vratila se kući i sve mi rekla, baš kao dijete. Ona nije

normalna. Znala sam da bi policija izvukla sve iz nje. Za koji čas čak bi se i hvastala time. A da je tata doznao, odmah bi ih pozvao i rekao im čitavu priču. I iste bi noći umro. Nije važno što bi umro, nego što bi mislio neposredno prije toga. Rusty nije bio loš momak. Nisam ga voljela. Bio je sasvim u redu, pretpostavljam. On mi samo nije ništa značio, ni na koji način, živ ili mrtav, u usporedbi s onim što bi se dogodilo da sam kazala ocu.

– I tako ste je pustili da slobodno švrlja – rekoh – i upada u nove gužve.

– Pokušavala sam dobiti na vremenu. Samo na vremenu. Pokušavala sam na kriv način, razumije se. Mislila sam da bi čak i sama mogla zaboraviti. Čula sam da zaboravljaju što se dogodilo u tim napadajima. Možda je i zaboravila. Znala sam da bi mi Eddie Mars ispustio krv do kolapsa, ali me nije bila briga. Morao mi je netko pomoći, a to je mogao samo netko poput njega . . . Bilo je trenutaka kad sam i sama jedva vjerovala u to. I drugih u kojima sam se morala brzo opiti, bez obzira koje doba dana bilo. Užasno prokleta brzo.

– Sklonit ćete je – rekoh. – I učinit ćete to užasno prokleta brzo.

Još je bila leđima prema meni. Sada je rekla tiho: – A što s vama?

– Ništa sa mnom. Ja odlazim. Dat ću vam tri dana. Ako odete do tada – okej. Ako ne, sve na sunce. I ne mislite da neću.

Naglo se okrenula. – Ne znam što da vam kažem. Ne znam kako da počnem.

– Jest. Maknite je odavde i pobrinite se da je pod paskom svakog trenutka. Obećavate?

– Obećavam. Eddie ...

– Zaboravite Eddija. Otići ću do njega nakon što uzmem malo odmora. Ja ću srediti Eddija.

– Pokušat će vas ubiti,

– Jeee – rekoh. – Njegov najbolji majstor nije mogao. Riskirat ću i ostale. Zna li Norris?

– On nikad neće reći.

– Mislio sam da zna.

Brzo sam otišao od nje niz sobu pa niz popločano stubište sve do prednjeg predvorja. Nisam vidio nikoga kad sam odlazio. Ovaj put sam šešir zatekao bez društva. Vani, svijetli su vrtovi izgledali

opsjednuto, kao da me divlje očice promatraju iz grmlja, kao da i samo sunce ima nešto tajanstveno u svome svjetlu. Ušao sam u kola i odvezao se nizbrdo.

Zašto bi bilo važno gdje ležiš jednom kada si mrtav? U prljavoj kaljuži ili u mramornom tornju na vrhu visokog brda? Mrtav si, i snivaš svoj veliki san, i ne brinu te takve stvari. Nafta i voda iste su za tebe kao i vjetar i zrak. Ti samo snivaš svoj veliki san, ne mučeći se gnusobom svog umiranja ni mjesta na kojem si pao. Ja, ja sam sada dio te gnusobe. Mnogo više njen dio no što je Rusty Regan ikada bio. Ali stari ne mora biti. On može tiho ležati u svom krevetu s baldahinom, s beskrvnim rukama sklopljenim na plahti, i čekati. Njegovo je srce kratak, nesiguran mramor. Misli su mu sive kao pepeo. I uskoro će i on, poput Rustyja Regana, snivati svoj veliki san.

Na putu u grad zaustavio sam se u baru i popio par dvostrukih viskija. Od njih mi nije bilo bolje. Od njih sam samo počeo misliti na Srebrnu Periku, a nisam je vidio nikad više.

Raymond Chandler o Philipu Marloweu

... S vaše je strane vrlo ljubazno što vas zanima život Philipa Marlowea. Neizvjestan je datum njegova rođenja. Mislim da je u nekoj knjizi rekao da mu je trideset i osam godina, ali to je bilo davno, a danas se on više ne povjerava. To morate tako prihvatiti.

Nije rođen na Srednjem Zapadu, nego u gradiću u Kaliforniji koji se zove Santa Rosa. Na karti ćete vidjeti da se nalazi oko pedeset milja sjeverno od San Francisca ... Marlowe nije nikada pričao o roditeljima, i koliko se čini, nema živih rođaka. To je pitanje koje bi, zatreba li, trebalo provjeriti. Nekoliko je godina proveo u koledžu, na Sveučilištu u Corvalisu, u državi Oregonu. Ne znam zašto je došao u južnu Kaliforniju, možda zato što mnogi tamo dolaze, iako mnogi ne puste korijenje. Čini se da je stekao nešto iskustva kao istražitelj jednog osiguravajućeg društva i radeći prema nalogima Okružnog tužioca iz Los Angelesa ... Okolnosti u kojima je izgubio ovaj posljednji posao dobro su mi poznate, ali ne mogu zalaziti u detalje. Morat ćete se zadovoljiti činjenicom da se Marlowe pokazao malo previše uspješnim u trenutku i na mjestu gdje je ta efikasnost, za njegova nalogodavca bila najmanje željena osobina.

Nešto je viši od metra i osamdeset centimetara i težak devedesetak kilograma. Kosa mu je tamnokestenjaste boje, oči smeđe, a nazvati ga „podnošljivo simpatičnim” ne bi odgovaralo istini. Ne vjerujem da izgleda tvrdo, ali može biti. Da sam ikada bio u prilici da izaberem glumca prikladnog da prikaže Marlowea, mislim da bih odabrao Caryja Granta. Oblači se dobro, onoliko koliko se to može očekivati. Očito je da nema novaca koje bi trošio na odjeću, a istinu govoreći ni na bilo koju drugu stvar. Sunčane naočale s rožnatim okvirom ne daju mu neki poseban, profinjen izgled. Gotovo svi u južnoj Kaliforniji nose sunčane naočale. Kada kažete da on „i ljeti nosi pidžamu”, ne znam što time mislite reći. A tko je ne nosi? Ili vam se možda čini da bi Marlowe trebao nositi spavaćicu? Ili možda želite reći da bi, kad je vruće, trebao spavati gol? To je već prihvatljivo, ali ovdje kod nas je rijetko kad noću vruće.

Što se tiče njegovih pušačkih navika, imate pravo, osim što ne mislim da on previše insistira na cigaretama Camel. Puši bilo koju vrstu. Doza za cigarete je ovdje uobičajena, kao i u Engleskoj.

Marlowe upotrebljava velike drvene šibice, one koje zovemo kuhinjskima, ili pak one druge, također drvene, ali nešto manje, koje se prodaju u kutijicama i mogu se zapaliti na bilo čemu, uključujući i nokat na palcu, ako je vrijeme dovoljno suho. U pustinji ili u brdima vrlo je lako upaliti šibicu na noktu palca, ali je vlažnost u okolici Los Angelesa vrlo velika.

Marloweove navike u piću su približno onakve kakvima ih prikazujete. Međutim, ne vjerujem da se njemu više sviđa burbon od ryea. Popit će gotovo svaku tekućinu ako nije slatka. Neke napitke, kao Pink Ladies, Honolulu Cocktail, Creme du Menthe, Marlowe će primiti kao uvredu. Da, on priprema dobru kavu. Ovdje svi pripremaju dobru kavu, što bi u Engleskoj moglo biti nemoguće. U kavu stavlja tučeno vrhnje i šećer, ali ne i mlijeko. Pije je ponekad crnu, bez šećera. Sam si priprema doručak, vrlo jednostavan obrok, ali ne priređuje ništa drugo. Sklon je kasnom ustajanju, iako ponekad, kad je potrebno, može ustati vrlo rano. Zar nismo svi takvi?

Ne bih rekao da bi sa svojim šahovskim sposobnostima mogao sudjelovati na turnirima. Ne znam gdje se dokopao knjige, izdane u Lipsui, o turnirskim partijama šaha, ali rado se konzultira s njom, jer više voli kontinentalnu metodu bilježenja poteza. Ne vjerujem da je veliki kartaš. To mi je pobjeglo iz pamćenja. Sto razumijevate pod „umjereni ljubitelj životinja” ? Ako netko stanuje u iznajmljenom stanu, umjerenost mu jedina i preostaje. Čini mi se da namjerno svaku slučajnu primjedbu tumačite kao oznaku sasvim određenog ukusa.

Što se tiče njegova interesa za žene, nazivate ga „sasvim tjelesnim”, to kažete vi, a ne ja. Rekao bih da je njegov stav prema ženama istovetan sa stavom bilo kojeg normalnog muškarca, snažnog i zdravog, koji nema žene, a vjerojatno se trebao oženiti već davno ... Dalje, Marlowe nemože prepoznati akcent jednog Bryna Mawra, zato što takav ne postoji. Taj izraz za njega znači samo određen način govora, i to je sve. Čisto sumnjam da je Marlowe kadar razlikovati originalan namještaj od imitacije antiknoga. I molio bih vas da sumnjate u to da su mnogi od stručnjaka to sposobni...

Ne bih rekao da se Marloweovo poznavanje parfema zaustavlja kod Chanel br. 5. Taj je parfem naprosto simbol nečega skupog, a

istovremeno je u razumnoj mjeri diskretan. Sviđaju mu se svi mirisi koji su pomalo oštri, ali ne previše aromatični. Kao što ste zamijetili, i on sam je pomalo oštra osoba. Naravno da zna razliku između tanga i rumbe, kao i između konge i sambe. Ne znam da li poznaje novi ples po imenu mambo, zato jer je otkriven i rasprostranjen tek nedavno.

Da vidimo kamo će nas ovo dovesti. On je redovni gledalac filmova, kažete vi, a ne voli musicale. Provjerite. Možda je obožavalac Orsona Wellesa. Vjerojatno, pogotovu kad Orsonov film režira neki režiser različit od Orsona. Marioweova literatura i njegov muzički ukus za mene su nepoznanica kao i za vas, a kad bih nastojao da improviziram, bojim se da bih ga pobrkao s vlastitim ukusom.

Ako me pitate zašto je Marlowe privatni detektiv, ne bih vam znao odgovoriti. Sigurno je da ponekad poželi da to nije, kao što bih i ja ponekad želio biti bilo što, samo ne pisac. Detektiv iz romana je kreacija mašte koja se ponaša i govori kao stvaran čovjek. Može biti sasvim realan u svakom smislu, osim u jednom – a to je da u realnom životu, kakva ga mi poznajemo, čovjek kao što je on nikada ne bi bio privatni detektiv. Sve što mu se događa moglo bi mu se i dalje događati, samo što bi sve to bilo samo splet posebnog stjecaja okolnosti. Samim tim što je privatni detektiv, sada je prihvatljivo to što doživljava takve avanture.

Gdje stanuje? U „Velikom snu” i u ponekom od prijašnjih romana, stanovao je u jednosobnom stanu sa ugrađenim krevetom koji se preko dana sakriva u zid, i s velikim ogledalom. Zatim se preselio u stan sličan prvome, a u kojem je prije stanovao jedan lik iz „Velikog sna” po imenu Joe Brody. Može biti da se radi o istom stanu, a isto tako može biti i to da je taj stan vrlo jeftin jer je u njemu počinjen neki zločin. Vjerujem, ali nisam u to siguran, da se taj stan nalazi na četvrtom katu. Ravno se ulazi u dnevnu sobu. Ispred ulaza se dva francuska prozora otvaraju na ukrašen balkon koji je namijenjen razmišljanju, ali ne sjedenju ... Blagovaonica je mala, zapravo to je, kao u svim kalifornij–skim stanovima, samo mali prostor odijeljen od kuhinje ormarom za posuđe ili dijelom zida ... Gledajući iz dnevne sobe, na desnoj se strani nalazi kupaonica, a ravno naprijed spavaća soba. U njoj je zacijelo ugrađeni ormar ... U stanu te vrste se u kupaonici sigurno nalazi tuš s odgovarajućom zavjesom.

Nijedna prostorija nije velika. Kad se Marlowe preselio u taj stan, stanarina je iznosila otprilike šezdeset dolara na mjesec, uključivo i namještaj. Sam Bog zna koliko bi to sada stajalo. Samo kad pomislim na to, naježim se.

Marlovveov ured: jednog ću dana, prije ili poslije, malo baciti pogled u njega da bih osvježio sjećanje. Čini mi se da se nalazi na šestom katu jedne zgrade okrenute sjeveru, i da prozor njegova ureda gleda na istok. Ali nisam u to siguran. Ima sasvim malu čekaonicu, koja je zapravo dio jedne prostorije pregrađene na dvije čekaonice s odvojenim ulazima i među vratima... Iza toga je Mario weov zasebni ured koji je povezan s čekaonicom ... U njegovom uredu zazvoni zvonce kada netko otvori vrata čekaonice. No, to se zvonce može isključiti prekidačem.

Marlowe nema, niti je ikada imao tajnicu. Može biti da se koristio uslugama telefonskog servisa, ali se ne sjećam da je o tome ikad bilo govora. I ne sjećam se da li je njegov pisaci stol prekriven staklom, ali može biti da sam to rekao. Uredska boca pića nalazi se u pretincu pisaceg stola, a pretinac je (kao što je uobičajeno u američkim, a možda i engleskim uredima) dubok kao dva obična pretinca a služi za spremanje spisa koji se vrlo rijetko tamo nalaze... Čini mi se da se neki od tih detalj a prilično lako zaboravljaju.

Imao je različito oružje. Marlowe je počeo s jedini automatskim pištoljem njemačke proizvodnje, jednim luge-rom. Čini se da je zatim imao automatske koltove različitih kalibara, ali ne veće od .38, a posljednji je put imao neki specijalni Smith & Wesson, kalibra .38, koji je vjerojatno imao četveropalačnu cijev. Vrlo jak pištolj ...

To je gotovo sve što vam mogu reći, ali ako postoji još nešto što biste htjeli znati, pišite mi ponovno. Na žalost, čini se da ste vi mnogo više od mene u toku događaja kad se radi o Philipu Marloweu, pa bih možda trebao nešto pitati ja vas, umjesto da vi pitate mene ...

(Iz pisma Alexu Barrisu)

... Ne vjerujem da se moj prijatelj Philip Marlowe baš previše brine za to da nekog uvjerava kako ima zrelu dušu. Moram priznati isto takav nedostatak brige za to i kod sebe samog ... Ako protivljenje jednom korumpiranom društvu znači da je netko nezreo, onda je to

nadasve Philip Marlowe. Ako vidjeti prijavštinu tamo gdje je ima, znači nespremnost da se prilagodi društvu, tada Philip Marlowe sigurno boluje od tog nedostatka prilagođavanja. Naravno, Mariowe je neprilagođen, i on to zna. Neprilagođen je i zato što nema novaca. Čovjek koji nije fizički hendikepiran a ipak ne zarađuje dovoljno da bi se pristojno mogao izdržavati, uvijek je neprilagođen, a obično je takav i u pogledu morala. Ali brojni su izvrsni ljudi koji su promašeni zato što se njihov pojedinačni talent nije mogao prilagoditi vremenu i mjestu gdje su živjeli. Uglavnom, smatram da smo svi mi neprilagođeni, jer inače svijet ne bi bio kakav jest. Ali nemojte zaboraviti da Marlowe nije realna osoba. On je plod fantazije. Nalazi se u pogrešnom položaju zato jer sam ga ja tamo postavio...

(Iz pisma D.J. Ibersonti)

Table of Contents

[Raymond Chandler – Veliki san](#)

- [1.](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)
- [8](#)
- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)

[Raymond Chandler o Philipu Marloweu](#)

Table of Contents

[Raymond Chandler – Veliki san](#)

- [1.](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)
- [8](#)
- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)

[Raymond Chandler o Philipu Marloweu](#)